[illegible]

[illegible] [illegible] in [illegible]

[illegible] ... vero [illegible] ... se bene [illegible]

[illegible] ... ad 4 gradum annum [illegible]

[illegible] humiditate, ... membra [illegible]

[illegible] habent; ... [illegible], e usq ad decimu

annum, pubertas usq ad decimum 5. adolescentia usq

ad 25. [illegible] in his omnibus aetatibus calor et humiditas

vigent [illegible] ... quo magis accedit aetas, [illegible]

e usq ad 35 [illegible], [illegible] vigere [illegible]

[illegible] vigere calor cum siccitate, quae et alibi diximus.

e [illegible] aetas virilis e usq ad 50. quae e [illegible]

e ad mediocritatem reducens [illegible]; senectus e usq

ad 65. [illegible] frigus et siccitas vigere incipiunt [illegible]

[illegible] e [illegible] cum [illegible] quae provenit

ex defectu caloris [illegible] membra [illegible]

et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] denique decrepitudo quae [illegible] et

[illegible]. reliquum tempus [illegible] complectitur, at [illegible]

aetates [illegible] accelerantur aut retardantur [illegible]

[illegible] [illegible] tradit [illegible]

lib. 3. [illegible] [illegible] ... [illegible]

Cum igitur [illegible] tempora [illegible]

hoc secundum [illegible] aetates [illegible] dominus [illegible]

[illegible] ... [illegible] 2. art. 1. qui

[illegible] [illegible] [illegible] mortalem [illegible]

[illegible] [illegible] paulatim [illegible] tandem

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] nullum [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

... dissoluta et accumulatis ... manifesto ...
... unde hic ... expectato mortis ...

cumpti mortem [illegible] animatum quod esse corruptionem sub-
jecit [illegible] intermediam mortem fuisse poenam pe-
ccati [illegible] illius status [illegible]
peccatum tendit [illegible] parentes creati [illegible] ad dicti
dono [illegible] mortalitatis [illegible] si mori [illegible]
[illegible] necesse [illegible]
[illegible] primi parentes in statu innocen-
[illegible] nunquam mori beati numquam,
[illegible] mori in statu naturali [illegible]
[illegible] medicae facultatis industria [illegible]
[illegible] [illegible] possunt homines vitam prolongare
tandem mori [illegible]
[illegible] temporis [illegible]
[illegible]
[illegible] annos [illegible] in India [illegible]
[illegible] ad finem
[illegible] specialiter providentia
[illegible] naturalis [illegible] fieri potuit sed quid sibi volet [illegible]
cum hic ait aequale esse tempus generationis et corrup-
tionis respondet bene [illegible] citatus ex [illegible]
magnus [illegible] ab [illegible] tantum
temporis [illegible] in perficiendo animali ac [illegible]
[illegible] periodus [illegible]
[illegible] anni [illegible] consumuntur in perfi-
ciendo [illegible] operationibus [illegible] appellat
tempus generationis [illegible] 40. posteriores [illegible]
[illegible] corruptionem [illegible] tempus co-
rruptionis [illegible] naturalis [illegible]
connaturalis mors [illegible] ut multi [illegible]
[illegible] ad venit ad [illegible]
[illegible] cum hoc nulla [illegible]
[illegible]
[illegible] intermediis [illegible]
[illegible] amovatur [illegible]
[illegible] eadem [illegible]
reproducere [illegible] cum [illegible]
[illegible] coelum [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

degre [illegible] 2. 1. in 3a p[ar]te disp. 32. sect. 2. cum
sit eius qualitates et humores eiusdem fuerint species
cum suis, simulque habuerint resistentiam potte
ab exteriori contra praesentem elementorum actionem, atque
fuderint inflecti, ubi defectu ex occasiones
aliquo occurrerint, distinctus [illegible] non ei
noscerent, nec non decebat corpus dominus, prout
multum aequitudine [illegible]; adeoque bene
[illegible] [illegible] hic de temperamento [illegible]
a n. 32. videatur. D. Tho. 3a p. [illegible]
et ibidem inter partes incorruptibile, ita conclusit, quod
sua temperamento praemaximum qualitatem eiusdem
merces; cum [illegible] et libertatem a libertate [illegible]
temporis potentiam habeat generationem et [illegible]
sunt [illegible] citatus in suo [illegible] impassibilitatis
tale temperamentum temperamenti [illegible]
dabo [illegible] securum —

Beata autem Virgo numquam
morbum habuit quia temperantiae regulas numquam
transgressa est, et ab exteriori ratione noscentur [illegible]
servata quia etiam sine morbo [illegible]
et [illegible] fuerit. S. 2. in 3a p[ar]te disp. 21. sect. 10.
et disp. 2. sect. 2a. ubi [illegible] ut pote
quae [illegible] fuit [illegible] sine peccato originali morbo
[illegible] quem morbus corporis non attigit, quod ad nobis
[illegible] dedecebat morbo [illegible], quod longe [illegible]
[illegible] non debuit, [illegible] ut testatur [illegible]
[illegible] [illegible] Beata Virg. [illegible]
[illegible] [illegible] ad hominem descendit quis credat [illegible]
adeo [illegible] originali peccati [illegible]
[illegible] et [illegible] ut et deo etiam cum
penellum [illegible] [illegible]
— De temperamento [illegible] requiritur ad pulchritudinem
corporum [illegible] [illegible] membrorum compositio cum
qua

quadam [illegible] tractatu [illegible] [illegible] requirit

concursum primae qualitatum [illegible] ordinatae intentioni ex

[illegible] [illegible] [illegible] corporis membrorum [illegible] [illegible]

[illegible] a virtute formatrice et auctrice [illegible] Zenit de

pulchritudine corporis christi domini et beatae

Virg. [illegible] multa apud Conimb. hic [illegible] art.

et apud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

nec audiendus [illegible] michael de medina lib. 2° de recta

in deum [illegible] asserens fundamento carere opinio

nem [illegible] valde commendat corporalem christi

domini pulchritudinem eo [illegible] pulcherri

ma [illegible] digno [illegible] [illegible]

[illegible] ad ingenii praestantiam attinet

inter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] complexio [illegible] [illegible] [illegible]

qualitatum [illegible] [illegible] quadruplex e sanguinea co

lerica phlegmatica melancholica; de [illegible]

omnibus [illegible] temperamentum [illegible] ex [illegible]

melan [illegible] [illegible] [illegible] constat [illegible] esse aptius

ad ingenii perspicaciam et sapientiam [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], agilitatem praestat

[illegible] [illegible] melancolia praesertim adventicia

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] temperamento [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eidem

[illegible] [illegible] adhaerere facit. vide Conimb. [illegible]

art. 3°.

[illegible] De qualitatibus [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possibilitatem

temperamenti aequale ad pondus.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] distinguunt

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnibus [illegible]

Aeneas Siluius in Europam.

Reuerendissimo in cristo patri et domino domino Ottoni dei gratia Episcopo Cōstantiensi et Comitibꝰ in Sunenberg. Michael Cristan de Constañ. presbyter capellanus in Bernrain sese cōmendat. Perlustranti mihi colendissime presul eos qui de Cosinographia scripserunt/ Ptholomeum/ Strabonem/ Pliniū/ Mellam/ Diodorum siculum/ Dyonisium alexandrinū/ Solinū. et ceteros plerosqꝫ huiusrei scios/ Nemo vnqꝫ articulatius/ tanta copia et familiaritate: Europam absoluisse videtur: qꝫ Aeneas Siluius: quem Sacer Senatus Cardinalium patrem patrie constituens. Pium secundum appellauit. is eas prouincias Europe que ab omnibus Cosinographis negligenter. vel in curia vel in scitia preterite fuerunt: sic argute/ copiose et ornate/ cum insertione rerum gestarum nostre memorie descripsit/ vt si hij quos supra nominaui reuiuiscerent/ palmam credo sibi darent/ Possem hec facile nunc pandere et aperta in lucem exponere/ sed pauca prefatum esse prestabat. Cetera opus ipsum expediet/ qd cum aliquantulum culpa librarij mendosum extiterit. Albertus kunnen de Duderstat/ librorum impressor Memmingenꝰ ad me detulit emendandum itaqꝫ adhibita ope eorum quos supra nominaui/ adhibita etiam quantulacūqꝫ in me est industria labore/ studio atqꝫ diligentia. Hunc libellum discussi et quo ad potui sollerter examinaui/ atqꝫ sic limatum paternitati vestre Reuerēdissime dico et offero tanqꝫ ei quem scio huic opusculo potissimū eo affici/ qꝫ in ipso preclara facinora principum Europeorū sub optimis auspicijs diui Friderici Romanorum imperatoris semper augusti gesta continentur/ Quem. p. v. R. tanqꝫ quoddā celeste numen et altissimo domicilio demissum in terram omni suo sermone veneratur.

¶ Reverendissimi patris dñi Enee de picol hominibus cardinal. S. sabine de hijs que sub cesare Friderico tertio p Germaniam gesta sunt / Cum locoꝝ descriptione ad dñm Anthonium cardinalem Ilderdeñ.

a Nthonio sacro sancte. Romane ecclesie presbytero cardinali hilerdensi appellato pri suo colendissimo. Eneas eiusdem ordinis. non cuidē merti cardinalis Senensis. S. p. dic. podograntem me nuper. ꝛ artheticis dolorib⁹ (vt soleo) laborantem. librarius qdam theutonic⁹ adyt libelluȝ afferens In quo romanoꝝ cesaꝝ. nō tam gesta ꝙ noia ꝛ pauca de moribus continebanť vsqȝ ad Wencesllaum Karoli quarti filium / Cūqȝ illi opusculo quatuor imparores deesse viderentur. Nam beunenutas ÿimolensis eius operis. auctor sub Wencesllao decesserat. Rogauit me librarius vt adijcerem libello. qd̓ deerat. Nolui turbari hominē. Compleui ad etatem nostram imparatoꝝ numerū / breuitatem illius ꝙ precesserat imitatus / At cum subiret mentem. multa. et magna inter cristianos gesta esse ab co tempore quo Fridericus imperiū accepit vsqȝ in hanc diem opusculū seorsum edere statui / In quo singularia quedā eius temporis sub cōpendio ad posteritatis memoriā transmitterem / digna memoratu / Edidi igitur breuem hystoriā / tuoqȝ nomini dedicaui / Qui cum pari morbo mecū labores / facile inter podagrandū scripta mea ꝛ leges / ꝛ iudicabis. fuisse fateor opere preciū abinitio potius etatis nr̄e in h oc enim vsqȝ rerū gestarū historiam texere / Quemadmodū menti mee sepe insedit. Sed ea nō erat vnius podagrationis ꝛ pſertim ieiunio q̄dragesimali occurrētis lucubracio / At mat edes nostras ipsa podagra / nec tam recedit quaȝ reuertiť libens. fortasse ꝛ huic intentioni aliqñ subseruiet. Tu vale

⁊ si quid acerbius inquenq̄ scriptum offenderis. non tam
mee nature quam stimulis podagre vrgentis adscribe/ Et
quidquid inscite. inepte. absurde ocenrrerit. sumpto cala-
mo dele. Ex vrbe Roma quarto kal. Aprilis Anno domi-
ni Millesimoquadringentesimoquinquagesimooctauo.

q Ue sub Friderico tertio eius nominis jmpe-
ratore/apud Europeos/aut qui noie cristia-
no censent insulares homines gesta feruntur
memoratu digna mihiq̄ digna tradere po-
steris quam breuissime libet cōmiscebimus/
aliqua interdum alius repetita quemadmodū locoruz re-
rumq̄ ratio expostulare videbit. Hungaria que Austrie/
Friderici patrie contermina est/ ⁊ in orientem vergit pn-
cipiū narrationis prestabit/ Hanc prouinciam non nulli
pannoniā vocant/tanquam hungari pannoniorum loco
successerint/ Uerū neq̄ hungaria pānonie terminos im-
plet. Neque illa tam lata olim fuit quam nostra etate hū-
garia. Intra danubiū enum ⁊ alpes Qui ad Italiam et
Adriaticum respiciūt mare pannonia continebat. ab oc-
casu noricum/enumq̄ amnem. ab ortu mysos ac tribalos
⁊ flumen sauū ɔtingens. Intra quos limites Austrie ma-
gna portio claudit. ⁊ a theutonibꝰ incolitur. Stiria quoq̄
iisdem terminis cōtinet. Ualeria quondā appellata. Hū-
garia vero quāuis inferiorem pannoniaz a fluuio leycha
vsq̄ sauum complexa est. Danubiū tamen trangressa ad
polonos vsque protendit. ⁊ que quondā arua tenuere ge-
pide daciq̄. possidet. Imperiū gentis hungarie multo la-
tius est quam ipsa hungaria. Nam ⁊ dalmate quos schla-
uos/ ⁊ illirii quos bosnenses/ Triballi seu misii quos tum
seruios. tum rascianos appellant/ ⁊ Gethe. quos partim
walachos partim transiluanos noiant/ hungaroꝝ impe-

riū subiecerunt. ⁊ si nonnulli euo nostro thurcoꝝ armis e vi-
cti defecerunt. hanc prouinciam quatenus citra histrum ex-
tenditur sub Octauiano cesare Romani primū obtinuere
Bachone pannonioꝝ rege subacto ⁊ amantinis inter sa-
uū ⁊ drauū prostratis. Daciam vero transdanubium que
nunc hungarie portio est. Traianus imꝑator edomuit/ et
in solo Barbarico prouinciam fecit. sꝫ amissa sub Galieno
ꝑ Aurelianū recuperata est. Post romanos aliq̄ndo huni
Scythica gens. aliquando Gothi ex insulis balthei maris
populi. deinde longobardi ex germania profecti pānoniā
occupauere. Postremo hungaroꝝ natio ex vltimis Scy-
tharum finibus invndauit. que vsqꝫ in hanc diem regno
potitur. ⁊ vltra citraqꝫ histrum late dominat̄. Extat adhuc
non longe ab ortu Thanays altera hūgaria nostre huius
de qua sermo est mater. lingua. ⁊ morib⁹ pene similis. q̄s-
uis nostra ciuilior est cristi cultrix. Illa ritu barbarico vi-
uens seruit ydolis. In hungaria quam danubi⁹ inter la-
bitur tempestate nostra Sigismūdus Karoli quarti Ro-
manoꝝ imꝑatoris filius. natione Bohemus. origine theu-
tonicus. varia fortuna. annos supra q̄nquaginta regna-
uit. princeps singulari prudētia. magnitudine animi. be-
nificētia. ⁊ liberalitate insignis. corporis quoqꝫ maiestate
ac decore illustris. ceterum bello prorsus infelix. Quez nō
turchi dūtaxat. sꝫ Bohemi quoqꝫ sepe acie fuderūt. Uxor
ei prima fuit Maria Ludowici regis filia cum qua regnū
accepit. Illius causa duos et. xxx[ta] regulos in hungaria
ꝓmarios. qui aliq̄n rebellassent gladio percussit. ob quam
rem ⁊ ipse paulo post regina fatis functa in vincula cōiect⁹
ē. mulieriqꝫ vidue. cui⁹ viꝝ interfecerat. in custodiā tradit⁹
donec regni ꝓceres suppliciū decernerēt. sꝫ nō defuit capto
in extremis rebus ꝓuidentia. q̄ vt erat facūdia potēs. mu-
lieri lōge melius esse ostēdit Regiū sanguinē cōseruare quā
fundere. Dimissus ab ea Barbarā Hermāni comitis Cilie

filiam duxit vxorem. nec diu postea comparatis (auxilijs regnum vendicauit. De proditorib⁹ supplicium sumpsit. Mulieris vidue filios ꝛ honorib⁹ ꝛ opibus inter primos regni proceres cumulauit. Quorum adhuc alterius viuit filius Ladislaus Garius comes regni palatinus. Multa huius Sigismūdi egregia facinora memorie prodita sunt Inter que illud preclarissimū: Quod ecclesiam catholicaꝫ in tris partes diuisaꝫ coacto apud Constantiam generali concilio ad vnitatem redegit. Italiam. Galliam. Hyspaniam. Angliam. ue⁹i rei causa pagrans. Witoldo Lituanie duci. vt se regē appellaret missa corona indulsit. Prius tamen ille vita decessit quaꝫ solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex Polonie fratrib⁹ beate Marie theutonicoꝝ armis ademerat restitui iussit. Cum venetis duce Pipone florentino grauia bella gessit. Wenceslaū Bohemie regem germanum suū ꝙ regno inutilis esset coniecit ī vincula. quāuis negligenter custoditū magno rei pu. malo quidam Bohemi e carcerib⁹ surripuerint. Coronā imperij ab Eugenio quarto pont. Max. Rome accepit. Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est. Marchiam brandeburgensem Friderico burgraffio Nurenbergensi dono dedit. filiam Elisabeth ex Barbara natam Alberto duci Austrie in matrimoniū copulauit. Illicꝫ demū apud Zuoymam Morauie ciuitatem morienti: regna quib⁹ prefuerat vltima voluntate reliquit. ossa eius in Waradino iacent. Albertus apud Albam regalem cū coninge coronatus Bohemie quoqꝫ dyademe suscepit. Cui⁹ felicitatem admirati. Germanie principes. ꝛ ipsi suū sanguinem extollere decreuerunt. Romanū ei committentes imperiū. Id Alberto suscipere non licebat. nisi primores Hungarie indulgerent. Quibus haud ex vsu videbat suū regem Theutonib⁹ imparare atqꝫ ob eam causaꝫ iureiurādo Albertum obliganerant. ne suo iniussu imperiū acceptaret

Vocati tamen ad regem. qui tum Wienne fuit victi pre/
cibus prebuere consensum. Ille imperio auctus ad Hun/
gariam redijt aduersos thurcos qui tunc Rasciam inuase/
rant arma moturus. Sed dum Bude moram facit. ea est
regum sedes/iudex ciuitatis natione theutonic⁹ hungarũ
quempiam ob delictum fluuio demersit. Id hungari mo/
lestissimé tulerunt quib⁹ theutonicũ nomen exosum est. Ex
citãt euestigia tumultus. hungari arma capessunt. obuios
theutones passim trucidant. Fit fuga inarcem. qua rex se
continebat. diripiũtur negociatorũ domus quorum pars
maior theutonica fuit. Euangelisabat eo tempore Buden
sibus Jacobus marchianus ordinis minorum professor.
doctrina litterarũ et vite sanctimonia clarus. qui sedatur⁹
tumultũ simulachrũ saluatoris crucifixi manu gestans. fu/
renti. armatoq; populo obuiam fact⁹. vt cedi parcant. vt
rapinas abstineant. vt arma deponant. supplex orat. Illi
verba eius minime intelligentes. neq; enim temp⁹ ferebat
interpretem. bene sibi futurum antumant. qui cristum suis
ceptis ducem habeant. sublimeq; Jacobum. simulq; cru/
cifixum in vlnis attollunt. ac bachati p vrbem nunc istam
nunc illam domũ compilant. Fiunt tamen aliquanto mi/
nora spolia. et a cedibus temperatũ est. ob presentiã Ja/
cobi. q̃ modo precibus. modo lachrimis furorem incense
plebis lenire conatus est. Sedato tumultu. Georgius pa
locius Strigoniensis ecclesie pontifex moritur. apud quẽ
preciosa regni suppellex in custodia fuit. Rex Strigonium
petit. et regina cum eo. aperiũtur arche. in quis thesaur⁹
obseruabat coram regina: et selectis regni baronibus Illa
clam subtracta corona. quam sacram appellant. fideliq;
anui tradita. archas claudit atq; obsignat Albert⁹ paulo
post Drauũ vsq; fluuiũ proficiscitur. ibiq; castrametatus
maiores copias expectat. cum quibus turchos inuadere
possit: Sindroniam obsidentes/prius tñ expungatum est

oppidum quam auxilia venirent. Ipse Budam reuersus. cum dissinteria laboraret Wiennā repetere statuit. siue moriturus inter suos. siue qd' aerem in quo fuerat enutrit⁹ conseruare aliquid ad sanitatem sperabat. Sed initinere magis ac magis morbo affectus relicta vxore pregnante. obsignatoqꝫ testamento in villa que longa dicit. vi. kł. nouembris e vita decessit. Religiosus princeps. ꝛ qui liberalitate simul iusticia ꝙ prestaret. Fuit quoqꝫ in bellis audax ꝛ manu promptus. Morauos ac Bohemos armis subegit. Polonos late vagantes intra regnum suum coercuit. Magna de se cristiane rei pub. promittere videbatur. nec minora populi de sua virtute cōceperāt. pulcherrime spei satisfieri breuitas vite non siuit. Repente occidit. que breui ad summū potentie creuerat. neqꝫ enim biennio toto imperauit. Statura eius procera fuit. neruosum ꝛ validum corpus. facies torrifica more gentis erasa barba. superius labiū intensum. vestem haud splendidā. baltheus auro grauis cinxit. nec vnquam lateri defuit ensis. Corpus eius in alba reconditū est. Cognita regis morte cōuenientes hūgari indignū ac periculosum existimātes. tantum regnum vnius femine iudicio subiacere. Reginā magnis precibus hortant' Wladislaū polonie regem q̄ populū armis tuter' sibi vt virum asciscat. Consentit mulier ea conditione adiecta ne qd' filio preiudiciū fiat si masculū pariat. legantur in poloniam prelati ecclesiaꝝ ꝛ principes regni natu ꝛ auctoritate maiores. q̄bus iter agentib⁹. Ladislaus postum⁹ nascitur. qui mox vt in lucem prodijt apud Albam regalē ꝛ baptismū cristiane fidei signaculū ꝛ milicie cingulum. et sacram hungarie coronam quam mater penes se habuit eadē die accepit. Inde sublatus in tutela Friderici cesaris xij. ferme annis fuit. cui mater ꝛ ipsum ꝛ coronam cōmendauit. legati quāuis prohibente regina Wladislauꝫ adiere: quem magnis pollicitis oneratum in hūgariam traxerunt

⁊ imposito dyademate regem salutauere. quo cum diu La
dislai mater vario euentu armis contendit. hungaris in
duas partes diuisis. Vlricus comes Cilie. dum consobri⸗
ne studet. Ladislaoq regnum defendit. captus a polonis
diu in carcere maceratus est. Dyonisius archiepiscopus
Strigoniensis. qui postea cardinalatus honore donatus
est. genere ac moribus illustris vtriq regi dyadema impo
suit. alteri volens/alteri coactus. vocatus enim ad polo⸗
num quãuis publica fide accepta Budam petiuisset non
prius libertati sue redditus est quam Vladislaum in Albã
coronauit. Ipse quam primũ potuit domũ reuersus Po/
lonorum conatibus summo studio aduersatus est. Julia/
nus cardinalis sancti Angeli ab Eugenio ponti. Max⁹ in
hungariam missus vir summo ingenio. singulari facundia
excellenti doctrina/quãuis inducias belli inter Vladislaũ
⁊ Elisabeth ad certum tempus composuit. pacem tamen
efficere non valuit. Regina mortua/omnes pene hunga/
rie optimates ad polonos defecere. solus Giskra bohem⁹
rei bellice peritissim⁹. ⁊ manu promptus. Ladislai partes in
hũgaria. tutatus est. q̃ sepe cum parua militũ manu in gẽ/
tes/hungarorũ polonorũq copias vicit. fudit deleuit. bis
q̃ Johannẽ huniadem magnis exercitib⁹ cinctum castris
exuit. hic Johannes natione Walachus fuit. haud altis
natalib⁹ ortus. Sed ingenio dextro. ⁊ animo sublimi. et
virtutis amator. multa cum turchis secunda prelia fecit:
⁊ hostiũ spoliis hũgarica templa ditauit. Prim⁹q omniũ
apud hũgaros thurcorũ acies ⁊ frangi ⁊ vinci posse mõ⸗
strauit. Quibus ex rebus excitat⁹ Vladislaus ⁊ ipse preliũ
cum amurate thurcorũ imperatore cõmittere nõ dubitauit.
de quo postea suo loco dicem⁹. fedus inter Fridericũ im⸗
peratorẽ ⁊ Vladislaũ q̃ se regẽ hũgarie appellauit. Julia
nus cardinalis ea lege cõposuit. vt liceret imperatori hũga
ros coercere. si q̃d i Austria Stiriaue damnũ iferrẽt. Jdẽ

pmissum Uladislao est in Friderici subditos Hungariaz i festantes. Bunciũ oppidum in Hungaria est: Stirie atq Austrie proximũ hoc latrones occupauere: ⁊ plereq circũmiecta castella: ex qbus in Austriã profecti: magna vim pecorum atq hominũ abegerunt/ Motus ea re Fridericus compato raptim exercitu in hungariã traiecit: munimẽta expũgnauit. Et latronibus. lxxx^{ta}. gurca suspendit. Cũ cecidisset in bello Uladislaus/ cõuenerunt Hũgaroz apud Pestam habitus est: locus hic transdanubiũ Bude opponitur neq muris cinctus. neq magnificis domibus et edificatus ville speciẽ gerit. Hic Ladislaus Alberti filius comuni procerũ consensu rex designatur. Suiq deinceps auspicijs in turchos pugnare cepit. nec tñ feliciora eius prelia quam poloni fuerũt/ Johãnes huniades regni gubernator assumptus absente rege prouinciã vt aiũt in virga ferrea gubernauit: Nec (dum rex affuit) minor eo habitus est: hic prostratis apud Albam turchos queadmodũ in rebus rasti anis referemus breui tempore supviuens morbo extinctus est ferunt eum cum egrotaret noluisse dñicum ad se corpus deferri. indignum esse aientem. Serui domini intrare regem iussisse sese. quãuis deficientibus viribus in templũ vehi. Ibiq de more cristiano confessum. diuinã eukaristiam suscepisse atq inter sacerdotũ manus dõ animã reddidisse. Felix spũs q tante rei quanta gesta est apud Albam nunitus atq auctor migrauit in celũ: Ladislaus. qui ex tutela iam pridem imparoris emissus. ⁊ in paterna regna receptus. Thurcorũ metu ex Hũgaria in Austriam se contulerat. Audita thurchoz strage: ⁊ gubernatoris morte. quo cum Cilie comes apertũ gerebat odium/ impellente ipso comite: qui veluti sublato emulo letabundus id nuntij audiuerat: Rursus in hungariam redijt: sed dum apud Albam spolia thurcoruz ⁊ interemptoz hostiũ cadauera inspicit comes ipse. cuius caput erat a rege secundum. ⁊ qui iam solus tanquã regis

auunculus leges hungaris prescribebat a Ladislao huniadis filio in castro Regio obtruncat. Inde necem consecutus: vnde sperauit imperiū. Offensus ea re mirū in modū Regius animus dolorem tamen suppressit. nec dubitauit auūculum iure cesum fateri: Cadauer defuncti in Ciliam missum est. Rex Budam se contulit. vbi secutos curiam huniadis filios in carcerem rapi iussit. percussoremq3 comitis Ladislaum natu maiorem capite plecti. Mathiam captiuū duxit in Austriam z profectus in Bohemiaz eū pone sequi mandauit. Ipse paucos dies Prage moratus siue morbo pestifero vt pleriq3 tradidere. seu veneno vt alij affirmant obijt diem: nobilissim⁹ sanguis paterna origine ac materna ex imperatorib⁹ ortus/Mathias qua die Rex clausit oculos eadem Pragā applicuit. quem Georgius gubernator in custodiā suam recepit. Corpus Ladislai apud proauum Karolū quartū Romanoꝝ imperatorem in arce Pragensi atq3 in ede sancti Uiti reconditum est. Defuncto Ladislao Rege hungari ad eligendū successorez ad kl. januarias diē constituūt. Proceres apud Budam frequentes cōueniūt. Inter quos Michael Rylagi magna militum stipatus caterua presto adest. xiij. milia equitū. peditum. vij. milia eum secuta ferunt: quibus statura in pesta fuerunt. Michael frater coniugis huniadis Mathie auunculus cui ꝓpter necem Ladislai nepotis cum plerisq3 Regni baronib⁹ acerrime simultates erant. hijs potentia eius haud parum ingessit terrorem. nec iam perculsa metu concio: liberam Regl electionem futurā arbitrabat. Michael vero cōuentū adiens non se idcirco armatos adduxisse ait: vt vim congregatis inferat. sed vt eos deterreat si q̄ sint qui libertatē principuz ac populariū in assumendo Rege ꝑturbare conent: Illud tantū se veluti vnum ex Regni accolis monere: vt Johannes huniadis bñficia meminerint. Qui vnus oīm Thurcorū arma ab hungarico Regno depulerit: claraſq3 genti

victorias peperit: Indigna suis meritis premia reddita. Ex filijs eius alterū crudeliter occisum: Alterū in bohemia captū seruari: posse barones memoriā Johānis extollere. Mathiā ex captiuitate redimere: atq̧ ī eius regni fastigio collocare: qđ pater sua virtute seruasset: neq̧ ferendū vt a dexteros ea potestas deferat: parcere se oibus. qui nepoti fuissent insidiati: Regni salutem ante oculos ponere: si quē prouincie vtiliorem esse arbitrenť nihil obstare: quo min⁹ melior eligať: fuit res aliquādiu anceps / cum baronum sibi quisq̧ timeret: Postremo recōciliatione īter proceres facta: cuius auctorem Johānem sancti Angeli Cardinalem virum doctrina ꝛ morib⁹ excellentem q̄ tum legatum agebat apostolicum tradidere: Mathias octo ꝛ decem natus annos nono kl. februarij inter. xl. milia viroꝝ qui medio in danubio tum glacie cōstricto impaciētes magni secreti electionis exitum expectabāt. Rex acclamat⁹. Nunc quisquis hec legis ꝛ futura predicito: Singulare prorsus humane incōstantie documentū ex duobus adolescētulis etate moribusq̧ pene paribus. Alter ex regio solio dum noue nupte thalamū exornat defertur ad tumulum. Alter dum capitale iudiciū trepidus manet ex carcere vocat ad regnū. libertas eius ex gubernatore bohemie sponsalitijs atq̧ alijs pactionibus empta refertur. Mirabile quod matrem repentina leticia non exanimauerat: cum tot cladibus afflicta prius Regem appellatū audiuerit quam vinculis exemptum. In parte hūgarie que transdanubiā in septemtrionē porrigiť ꝛ nunc sepusium vocant olim gepide consedere. In signis latro examites natione bohemus hussitarū pestifera labe īfectus milites predandi cupidos vndecūq̧ ad se venientes benigne collegit: eosq̧ fratres appellauit: ꝛ vniuersam regionem illam tributariam sibi reddidit. ex edificatis munitionib⁹ locis oportunis. Ex q̄bus modo in vnam: modo in alteram partem discurrere posset. predas in fine cuiusq̧

mensis viritim diuisit. Ex quibus non plus accepit qui to/
tum mensem. quã qui diem vnã ante diuisionez in castris
fuit numero fratrũ asscriptus. Id sibi ex euangelio prece
ptũ affirmauit. Qđ in vinea dñi laborantib⁹. ⁊ qui prima
hora. ⁊ q̃. xj. venerant equã mercedem ꝓmittit. Hec socie
tas tum longe lateq̧ rapinas agere. ⁊ iam q̃nq̧ milia pu/
gnatoꝝ in armis hr̃e. in diesq̧ crescere. non aliter dissipa
ri potuit quã duce ip̃o. Aramite ad stipendia ladislai regi
vocato. Transiluana regio est vltra danubiũ sita. quã da/
ci quondã incoluere. feroces populi ⁊ multis romanorum
cladibus insignes. nr̃a etate tres incolunt gentes Theuto
nes. Siculi. ⁊ Valachi. Theutones e saxonia originẽ hñt
viri fortes ⁊ bello exercitati a. vij. ciuitatibus quas inha/
bitant Sibemburgenses patrio sermone appellati. Sicu
li hungaroꝝ vetustissimi creduntur p̃mi omniũ q̃ ex hunga/
ria veteri in hanc ꝓuintiã venerint. Eam ob causam quã/
uis agros suis colunt manib⁹ ac rure viuentes greges pe/
coꝝ pascunt. nobiles tñ appellant. Et ꝯcurrentes inuicem
alter alteꝝ generosum dñm salutant. Nec tributa pendũt
nisi quo anno Rex hungarie coronat. Tũc em̃ quot sunt
patres familias tot boues regi tradunt. Quoꝝ numerum
supra. lx. miliũ esse ferunt. Jussi vero inbelliu exire nisi pare
ant capitali pena plectunt. bona fisco applicant. Valachi
genus Italicũ sunt. quemadmodũ paulo post referemus.
paucos tñ apud transiluanos inuenias viros exercitatos
hungarice lingue nescios. In hac ꝓuintia oppidũ fuit qđ
bistriciũ vocauere regie corone subiectũ. Id ladislaus Rex
cum vienne ageret iohanni huniadi dono dedit. Tulerũt
id egre oppidani. diuq̧ restitere. coacti tñ imperata fecerũt
Sʒ mortuo Iohãne cuiusq̧ filio ladislao Bude occiso. Mi
chaelem rilagi q̃ ꝓ mathia altero iohannis filio regnũ pe
tebat turpiter reiecerũt. Ille indignat⁹ quã p̃mũ ladislai re/
gis mortem accepit eo cum exercitu rediit. Vi oppidum

expugnauit Rebellũ ciuiũ alijs oculos eruit. Alijs manꝰ amputauit. Alijs necē gladio intulit. opidũ incendio deleuit. Ingressi sunt paulo post transiluanā Turchoꝝ circiter tria milia predamq̧ magnā abegerũt pecoꝝ atq̧ hominũ Quos insecuti Sibinienses ⁊ ipi theutonici adinternitōnem vsq̧ deleuerũt: victoresq̧ preda recuperata domũ rediere. Vix ciuitatem introierant. cuꝫ michael ex alia parte haud paruas ducens copias affuit. ciuitati exitiũ parans. Nuc bistricensibꝰ aduersũ se opem tulisset. Sed cũ Sibinienses intra munitissimā vrbē se ꝯtinerent frustratꝰ desiderio suo minabundꝰ recessit. Apud hungaros obijt etate nr̄a paulus Vergeriꝰ Justinopolitanus grecis ac latinis lr̄is apprime instructꝰ. Cuius plura extant opa aberuditl ꝓbata. Arrianus q̄ Alexandri magni gesta greco sermone ꝯscripsit latinus ab eo redditꝰ est hortatu Sigismundi Cesaris. Scripsit ꝺ̄ ingenuis moribꝰ grecas ac barbaras amicicias compauit. aduersus Malatestam q̄ maronis statuā in foro Mantuano deijci iusserat nobilē inuectiuaꝫ edidit ex hungaris q̄ studia hũanitatis secuti euo nr̄o claruerunt duos nouimus. Johannem episcopũ Varadiensem q̄ regni cancellariā obtinuit. ⁊ alterũ Johannem eiꝰ ex sorore nepotem q̄ sub Guarino Veronensi grecas ac latinas literas didicit nec minus versu quā soluta valet orōne. horuꝫ tn̄ originem sclauonicā ferunt. Scientiā Juris plurimi ꝓfessi sũt. Inter quos dyonisius excelluit gente Canysia natus. Qui strigoniensem sortitꝰ ecclīam honorē quoq̧ cardinalatꝰ. vt aū diximꝰ emeruit. In remilitari Nicolaꝰ Vayuoda transiluanꝰ. Michael Vrsatiꝰ ⁊ qui talisiũ inuasit pa gracꝰ nomē adepti sũt. Nũc clarꝰ hr̄ Michael Rilagi. Ex aliena ruina magnꝰ. Johānes huniadis. cuiꝰ nomen ceteros obnubilat nō tā hũgaris quā valachis. ex quibꝰ natꝰ q̄ natꝰ erat gl̄iaꝫ auxit. Walachia perquaꝫ lata regio est a trāsiluanis incipiēs vsq̧ in Euximũ ꝓtensa pelagꝰ. plana

ferme tota. ꝛ aquaꝝ indigua. Cuiꝰ meridiē hister fluuiꝰ ex‑
cipit septentrionem Roxani occupāt. Quos nr̄a etas Ru
thenos appellat. ꝛ versus fluuiū thirā nomades Scytaꝝ
gentꝰ. quos tartaros hodie vocitamꝰ. hanc terrā incolue‑
re quondaꝫ gethe. Qui et dariū histaspis filiū turpi fuga
repulerūt. ꝛ lysimachū regem viuum in potestatē ptraxe‑
rūt. Et thratiam pluribꝰ cladibus affecerūt. Postremo ro
manis armis subacti ac deleti sunt. Et colonia romanoꝝ q̄
dncos cohercerent eo deducta. Duce quodaꝫ flacco: a quo
flaccia nūcupata. Exin lōgo tpis tractu corrupto vt fit vo
cabulo Walachia dicta. Et proflaccus valachi appellati.
Sermo adhuc genti Romanꝰ est q̄uis magna ex pte mu‑
tatꝰ. ꝛ hoi Italico vix intelligibilis. Inter Valachos tem
pestate nr̄a due factiōes fuere. Altera danoꝝ. altera dragu
larū Sꝫ hy cū danis impares eēnt. atq ab illis multifariā
opprimerentꝰ. Turchos in auxiliū vocauere. Quoꝝ armis
adiuti danos pene ad internitōeꝫ deleuerūt. Danis vero
Johānes huniades hungaroꝝ Impio fretꝰ opem ferens
nō taꝫ illos restituit quā sibi ipi claritatem ꝛ opes acq̄siuit.
Quippe q̄ danoꝝ agros et potestate Turchorū ereptos
et sibi ꝛ posteris ppetua possessione retinendos occupauit
Valachi ꝛ insulas histri accolūt. inter quas peucen apud
veteres fama notam. ꝛ in thratia quoq sedes hn̄t Vala‑
choꝝ pars Turchorū Imperio: pars hungaris pars Nō
me latet difficillimam esse puintiarum descriptionem quā‑
do ꝛ autores ipi quos imitari oportet. non solū varij. Ve
rum ꝛ inter se ɔtrarij. ac magnope dissentientes inueniun
tur. ꝛ ipaꝝ puintiarū limites prodominantiū autoritate
ac potentia sepe numero cōmutati. Nā que puintia latissi
ma quondaꝫ fuit etate nr̄a. aut extincta est. aut p modica
contra vero que nulla vel minima extitit. Nūc latissimam
florentissimamq videmus: longobardiam ac romandio‑
lam non cognouere maiores. nostra tempora. Insubriam

Emiliã. ac flaminiam prorsus ignorant. Macedoniaꝫ sub Emachione rege a quo Emathia cognominata ꝑ augusti clauserunt termini. Uirtus postea regũ ⁊ gentis industria subtractis finitimis populis longe ac late protẽdit. Dent igiť veniã equũ censeo si qui mea scripta legentes non eos locorũ terminos offenderint. Quos ipi vel mente sua conceperunt. vel apud alios inuenerũt.. nos que ab alijs accepimus. seu veteribus seu nouis autoribus incorrupta referimus. Cũuis non est ꝓpositi nr̃i geographiã edere. licet aliqñ historia ipa quã scribimus locorũ aliquã significationem requirat. Sic enĩ dilucidior redditur.

☞ Post valachos igiť ⁊ hungaros. de quib⁹ sermo habitus est. Traciensiũ res geste sese offerunt. Thratia vo vt plerique autores tradunt. Ipiqꝫ prestantiores. amplissima ꝓuintia est. longe lateqꝫ patens. Cui ab oriente Euxinum pelagus ac ꝓpontis occurrit. A meridie egeũ mare. ⁊ strimon fluuius. simulqꝫ macedonicus ager. Septentrionem hister claudit. occidentis oram cũ peonie montes. tũ pannonia. ⁊ sauus excipit amnis. Inqua sentencia ⁊ plinium veronensem fuisse video. ⁊ strabonem ipm q̇ iuga montis hemi. thraciã diuidere mediam affirmat. Idem qꝫ dardanos. Tribalos. Misos incolere traciã nõ ambigit. Tribalos aũt eos coluisse campos. Inquis vel Rastiani mõ vel seruij sedes hñt. Nemo negabit q̇ scripta veteꝝ pñti rerũ statui coaptauerit. Mysus vero post tribalos ad orientem vsqꝫ in Euximũ protendunť inter histrũ. ⁊ hemũ montem habitacula sortiti. hos hodie bulgaros appellant. Post quos maritima loca versus meridiẽ ad hellespontum vsqꝫ romania est. natio greca Cũuis olim barbara fuerit Et iteꝝ nr̃o tpe. deleto grecoꝝ Imperio dominãtibus Turchis in barbariã redit. huı⁹ ꝓuintie metropolis est bizantium ãgios prius appellata lacedomınij eã condidere duce pausania. Quibus appolinem ꝯsulentib⁹. vbi nã sedes quererẽt

mandasse oraculū memorie pditū est vt ptra cecos habita tōem locarēt. Cecos aūt Megarēses appellauit calcedōis pditores. Qui cū pri⁹ in thraciā nauigassent. sicūq; vt i postea bizantiū edificatū est psperissent. omissa tam locuplete ripa. temuiorē e regione in asia delegissent. Hec Strabo Constantinū vo Imporē cognomine magnū. cū statuisset Imperij sedem ex vrbe roma inoriente trāsferre. quo facilius parthorū excursiones compesceret. tradūt ecclesiastici autores introadē pfectū. Ibi regie vrbis fundamēta iecisse. Ubi quondā Agamennon ceteriq; grecorū pncipes aduersus Priamū regem fecere tentoria. Sz admonitū in sūnis a cristo saluatore locū aliū designante. ceptū opus cui⁹ diu mansere vestigia infectū reliquisse. atque intratiā nauigātem bizantiū petiuisse. Eumq; sibi locū diuinit⁹ ostensū dixisse. mox vrbē ampliasse. noua menia erexisse. sublimes excitasse turres magnificentissimis sū puatis. tuz publicis operibus exornasse. tantūq; illi decoris adiecisse. vt altera roma nō in merito dici posset. Scriptores vetusti q̄ florentem videre deoꝝ poti⁹ interris habitaculū quā Impatoꝝ putauere Romē vrbi nouā romā impator indidit. Sz vicit obstinatio vulgi vt a pditore pocius Constantinopolis vocaret. Inhac vrbe multa sub Impatorib⁹ Epoꝝ pcilia celebrata. multe suppresse in christiana religione surgētes hereses. multe inuente Inter quas ea diuti⁹ mansit que de processione sancti spūs q̄uis in plurib⁹ agitata ac reiecta pcilijs ad nr̄az etatem vsq; pueniens Deniq; sub Eugenio Quarto pont. maxo in florentina Sinodo queadmodum suo loco dicet Nō solū a latinis sed ab ipis etiā grecis dāpnata explosaq; est. Uez q̄qua Joseph patriarcha 7 Johannes Impator gentis e iuste cū latina ecclesia pcordib⁹ animis fidei Symbolū decātauerint Constātinopolitana tm̄ eccelia credere q̄d romana sentiret velut nephas duxit. O bijerat in florentia patriarcha q̄ vnioni psenserat. Nec

Imperator domum reuersus diu superuixerat. Constanti nus qui ei successit. siue deceptus siue sponte sua insaniens haudquaquam vnioni consentiens videbatur. Et iam Gregorium patriarcham priori suffectū qp ad veritatem fidei ambularet domo pepulerat ecclesiastica bona inuadens Miserat eo Nicolaus pōtifex Romanus Isidorum Episcopū Sabiniensem vniuersalis ecclesie cardinalem viris industrium. et qui Ruthenorum ecclesiam iam dudum rexerat. percontatum. quanam rōne grecanica natio legatorum suorum conuenta reijceret cum latinis florentie habita. Jam ille Imperatorem eiusque senatū inrectā viā pellexerat. cum Turchorum bellū duce et autore Macmethe veluti repentina tempestas in Constātinopolitanos emersit. de quo paulopost suo loco dicet. Uideo cōplures etatis nr̄e nō autores aut poetas dūtaxat. Uerum etiam historicos eo errore teneri vt theucrorum nomie turchos appellent Credo eos idcirco motos. qm̄ turchi Troyam possident. quā teneri coluere. Sed illorum origo ex chreta atque Italia fuit. Turchorum gens Scythica et barbara est. de cui⁹ origine atque pgressu quāuis ppositum egredi videar dicere. haud alienū existimo. qm̄ sub euo nr̄o in tantū hoc gen⁹ hoim auctū est: vt asiā gretiāque tenens. latinū christianūque nomen late pterreat. Ea narratio res quoque Thratienses aperiet. de quib⁹ institut⁹ est sermo. Turchi vt Ethic⁹ phs tradit. vltra pirricheos mōtes et taratontas insulas contra aquilonis vbera id est ad septentrionalē occeanū sedes patrias hūere. gens truculenta: ignominiosa: et in cūctis stupris ac lupanaribus fornicaria. Comedit que ceteri abhominanť Jumentorum luporum et vulturū carnes. nec ab ortiuis hoim abstinet. diem festū nullū coli. Nisi mense augusto Saturnalia Romanorum Imperiū audiuit magisquā sensit: quāuis octauiano augusto in auro littorico censū dedit: et id quidē sponte. nā tū vicinas vndique regiones annua illi tributa reddere animaduerti: no-

uũ dierꝝ ac temporũ deũ exortuꝫ esse arbitrata. numera ei quotannis transmisit. Hec gens teste othone historico et Imperatoris friderici patruo: regnante apud francos pipino. acaspijs portis egressa. cũ auaribus (quos hungaros nostra vocat etas. feroci pugna: multis vtrobiqꝫ desideratis ↄflixit. Exin pontũ. Capadotiam qꝫ transgressa. ad reliquas inde finitimas gentes sensim dilapsa. more latronũ clamdestinis quibusdam extransitionibus vires sibi vendicans occupatis quibusdã montibꝰ: ⁊ claustris oportunis. vnde p occasiones facile irruptiones fieri possent vsqꝫ adeo emersit ac sublata est animis. vt palã iam ⁊ pari morte aduersum finitimos de agri possessione certaret. Et deniqꝫ p cedendi tpe non solum pontũ ⁊ capodotiaꝫ. Verꝫ galatiã Bithyniam Pamphiliam: Pysidiam: vtramqꝫ Phrigiã Cilicies: cares ⁊ ea Asiã que minor vocatꝰ. adoras vsqꝫ jony ⁊ littora greci maris occupauerit: non vnũ quendã pncipem. sed alios alij duces ⁊ varia auspicia. quasi p factiones secuti. Ex hac gente quemadmodum Nicolaus sagundinus vir grece ac latine historie peritissimus ad nos scripsit. Uigesimum abhinc et Centesimum circiter annum: Otumanus exigui tũm censũs. et obscuri inter priuatos nominis. ex collectitio milite non parua manu per seditionem conflata. crassari passim ac non solum reliquias christianas vexare. Uerum etiam homines sue gentis armis infestꝰ petere et sibi subdere cepit. Cuius conatibus orta inter Turchorum principes seditõ facilem cursum prebuit: Nam illi dum sepe inuicem laniant: accitis vndiqꝫ omnibus qui proingenio prede rapinarum qꝫ percupidi essent autoritatem breui et nomen adeptus est: oppida non pauca partim viꝰ. partim deditione in potestatem accepit. Otumano filius successit. Orcanes. qui rem inchoatam a patre commode prosecutus admodum propagauit. Cum a murates filius subsecutus est. qui duobus de

grecorũ Imperio disceptatib⁹ ab altero q̃ superari timebat in auxiliũ accersitus turchoꝝ p̃mus transiuit in gretiam: vbi ꝯsulto bellũ ptrahens. Postquã ambos eneruatis ꝯsumptisqꝫ viribus. fractos ac defessos animaduertit. Versis (vt aiũt) ꝑris. arma in eos sine vllo discrimine ꝑ occasionez cõuertit. Et occupato calpoli appido. ꝑ oportune in cheronoso adhellesponti fretũ sito. cetera greca oppida apte petere bello palamqꝫ sibi ꝛ posteris grecoꝝ polliceri. Imperiũ non dubitauit. Magnãqꝫ tratie partẽ nullus ferme obsistere audentib⁹ ditioni sue subiecit. Is vita functus duos reliquit filios. Solmanim ꝛ pazaitem. Solmano breui e vita subtracto. res vniuersa ad pazaitem deducta est. Qui ꝓsperos fortune adeptus afflatus vsqꝫ adeo nouelli. regni fines extulit. vt Thratiã pene. vniuersam: excepta ꝯstanti nopoli ac pera. Thesalliã Macedoniã. Phocidem. Boetiaz: atticã maiori ex parte occupauerit Mysos quoqꝫ Illyrios. Triballos crebris excursionib⁹ infirmauerit. Constantinopolim vero om̃i agro suburbanisqꝫ ac delicijs spoliauit. taz longa ꝛ ꝑ difficili obsidione vexauit. vt ciues de sperata salute de deditione agere ceperint: perissentqꝫ pro culdubio. ꝛ in hosti seuissimi potestatẽ venissent ni Tamerlanes ille Scytharũ ꝑpotens Rex instar torrentis. ipo incursu atqꝫ impetu cuncta ꝓsternendo ac vastando. Pazaitem ip̃m occurrere ac reluctari conantẽ magno ꝑlio ꝛ ingẽti strage superatum in asia cepisset. hic est ille Tamerlanes terror gentiũ In cui⁹ exercitu duodecies centena milia hominum fuisse tradunt: perse ac dario maior: quoruz copijs siccata flumina ꝑdiderunt. Iram ipe se dei vocitauit. nec nomini crudelitas defuit Multas ac ꝑclaras asie vrbes deleuit. hoies tanq̃ pecora trucitauit: nõ etati: non sexui. pepercit Damascũ nobilissimam Syrie vrbem diripuit atqꝫ incendit Paraitem cathenavinctũ pandens quasi canem sub mensa sua cõmedere iussit. ascensurus equũ eo tanquã

ſcabello vſus eſt. poſt cladem paraite. filij eius qui complu
res erant in poteſtatem grecoꝝ venere: cū periculū euaſu-
ri in thratiā traijcere ꝯtenderent. Calapinus aūt natu ma
ior. emiſſus a grecis patriū regnū obtinuit. Aduerſus quē
Sigiſmundꝰ Rex hungarie collatis ſignis plurīꝫ iniens. tu
multuoſe fuſus: caſtra ⁊ impedimenta reliquit. Chriſtiano
rūꝫ ingens occiſio facta: Johannes dux Burgundie in co
prelio captus multo auro libertatem redemit. Calapinio
mortuo Orcam eiꝰ filio tenella etate adoleſcentulo Moy
ſes patruus ⁊ regnū ⁊ vitam eripuit. Qui paulo poſt ſine
filio deſideratus Mahometem fratrem reliquit heredem.
Js walachis fortiſſimis ⁊ bellicociſſimis nationibꝰ tranſ-
danubiuꝫ vt ante dixim̄ꝰ late dominantibus bello attritis
tributa grauia Jmperauit. Nō nullos in Aſia Turchoruꝫ
regulos armis oppreſſos regnis penitꝰ ſpoliauit Chriſtia
nos ſub Jmperio ſuo degētes quā duriſſime afflixit. Mao
mete mortuo Amuratem eius filiū. qui ꝑ id tempꝰ in aſia
morabatur. Audita prīs morte in thratia traijcere conantē
Jmperator grecoꝝ diu ꝓhibuit. Muſtaphamq; reliquum
ex paraite filijs vt regꝫ potiretur emiſit. ⁊ ſumma ope ꝓſecutꝰ
eſt. Sed Muſtapha pugna ſuperato ⁊ interempto Ami-
rates victō vniuerſum regnū ꝯſecutus Theſſalonicā illu-
ſtrem gretie vrbem quā tuꝫ veneti poſſidebant vi captam
pugnatamq; penitus diripuit. Ea q; victoria auctus. Epi
rum atq; Etholiaꝫ nō obſcuras ꝓuintias reliquo regno ad
iecit. Jlliroꝝ agros vaſtans oppida multa vi cepit. Diri-
puit atq; incendit: vxoribꝰ more gentis quā plurimis iun
ctus eſt. Jnter quas Georgij ſeruie diſpoti filia duxit. Nec
diu poſt immemor affinitatis aduerſus eū duxit exercituꝫ.
Georgius impar generi potentie furentemq; veritus ho-
ſtem. Relicto vno ex filijs. qui cum preſidio Synderoni-
aꝫ tueretur cum coniuge. ceteriſq; liberis ac gentis ſue ſa-
cerdotibus in hungariam profugit. Expugnata eſt tamen

Synderonia ac direpta. despoti filio lumen ademptũ Ge-
orgius patria pulsus diu apud hungaros exulauit. Johã-
nes huniades iam p arma clarus. sepe cũ exercitu seruiam
ingressus plurimis cladibus Turchos affecit: eorumq̃ du-
ces atie ↄflixit. Uex q̃uis seruie magnam partem recupe-
rauit. non tamen Georgio cuncta restituit. Multa sibi ipsi
retinuit: multa dedit amicis. Neque in iuria: tum ꝛ ipse sua
virtute repulisset hostes ꝛ Georgij suspecta fides esset. qui
medius inter hũgaros ac turchos nunc illos fefellisset. In
hys vero que religiõis essent neq̃ romane ecclesie auscul-
taret. neque Maometis legem sequeretru. Libet quoniam
huc ventũ est. huius opa ad finem ꝓsequi: cũ male pugna
tum esset in prelio Uarnensi: de quo paulo post dicemus:
fugiens huniades in seruiã se recepit. Sensit aduentũ ei⁹
Georgius. atq̃ obuiã factus venientem intercepit: ꝛ qua
si hostem ↄiecit in vincula. Nec pri⁹ dimisit quã oppida sue
ditionis ab eo pridem occupata recepit. Nec multo postea
cũ Johannes versus sophiam copias duceret. Uideretur
q̃ nõ parua Turchis illaturus dampna. Amurate omnia
hungaroꝝ ↄsilia patefecit. Unde ille admonitus maximaꝫ
christianis intulit cladem: quemadmodũ suo loco cõferet.
Cũ vero Turchi Constantinopolim euicissent: atq̃ in ser-
uiam ducere exercituꝫ minarent. Scdo auxilia petens ad
hungaros transit: ꝛ in austriã vsq̃ ꝓfectus ladislauꝫ adijt
Regem grandeuus iam senex: dignus veneratu. si recta d
religione sensisset Ea ĩ eo sermõis aucs ea corpis maiestas
fuit Accessit hũc Johannes Capistranus ordinis minoꝝ
ꝓfessor. vite munditia ꝛ inter p̄dicatores euangelij nostro
tpe insignis. Quesiuit an audire se vellet. Annuenti. Qd
Romana ecclesia credit ꝛ docet exposuit: diu secum per in
terpretem de sacris eloquijs disputauit. vt errorem sue gẽ
tis relinqueret. magnope cohortatus est. Ille hoc deniq̃
responsum dedit. annis. lxxx. vitam produxi. Nec aliam

religionem quam suscepi apatribus noui. Sapientem me ciues mei quãuis infelicem hactenus putauere. Tu nunc quod sepe agitant. Senes delirum efficere cupis. laqueo vitam finire malim quam patrum traditiones relinquere: atqꝫ hijs dictis e conspectu abijt tam periculosum est religionem imbuisse dampnatam. Reuersus domum. cum acceperit Michaelem zylagi. qui tum albe cum presidio preerat frememqꝫ eius ladislaum quadrigis vectos vrbem exisse milites misit qui eos vel comprehẽderent vel occiderẽt Michael vbi adesse hostes animaduertit curru desiliens. equũ qui pone ducebant ascendens veloci fuga saluat⁹ est ladislaus in quadriga repertus multis vulneribus confossus ac discerptus in terrã. sed nõ impugne id Georgio cessit. Cognouit ꝛ Michael paucis post diebus illum ꝓpe danubij ripam iter habere. Aggressus qꝫ cum armatis captiuũ abduxit. Cui dextre manus duos digitos amputauit. cum se gladio defenderet Redemptus est Georgi⁹ magno auri pondere. Non tamen diu supuixit. cum truncẽ man⁹ suorꝫ sisti non posset atque hic perfidi hominis exitus fuit. Lazarus filius post eũ gubernationem suscepit excluso fratre nomine Georgio quem quondam amurates excecauerat Is cum sorore quã nupsisse amurati diximus ad opem Maomethis confugiens frustra eius auxilium implorauit Obijt deinde lazarus. decuius hereditate non parua contentio exorta est. Gregorius Turchorum auxilio paternũ regnum vendicare nititur. Vxor Lazari relicta hungaricas opes implorat. nec katecuzina Vlrici comitis cilie quõdam vxor. ac Gorgij filia portionem hereditatis desperat Johannes cardinalis Sancti angeli ab hungaris inuitatus eo ꝓfectus vt arces Commeatus penuria compulsus redijt. Julianus cardinalis sancti angeli aduersus eũ missus hungarorum extulit animos. ꝛ arma summere ꝑsuasit. Rastianas que Turchis in hungariam aditum precludũt

Aut apostolice sedis noīe recipiat. aut hūgaris tradi curet Rebus infectis nō sine graui periculo (Uix em̄ Turchorum manus euasit) Budā rediit. Nos amurati opa que medio cursu reliquim⁹ psequamur. Magnus h vir fuit domi belli qꝫ tā suis amat⁹ quā nr̄is odiosus. cū centū milib⁹ pugnatoꝝ intrauit hungariā late populat⁹ puīciā sterilis annuis impedimento fuit. Ne regno potiret. Cōmeatus penuria cōpulsus rediit. Julian⁹ cardinalis sancti angeli ab Eugenio pont. max⁰. aduersus eū missus hungarorū extulit animos. ⁊ arma sumere psuasit. Exercit⁹ christian⁹ vsqꝫ so phiam ad artū magnū pfectus est Sepe cū Turchis prospere dimicatū nō sine Johānis huniadis ingenti laude. q̄ cū copias duxauit. Cui⁹ nomē apud hostes adeo terrificū fuit. vt plorantib⁹ pueris matresfamilias taciturnitatē nō aliter imparent. quā Johannis presentiā minitantes. Cōgregati tn̄ nō paruo numero Turchi cū christianis cōfligere n̄ dubitarūt. Sꝫ nō tam felix eis pugna quā fortis animus fuit. superati v̄tute hūgarica multis cesis. terga dedere. hūgari q̄ bello interfuere cupiditate glorie res suas amplificantes. ac de magnis maiora tradentes Jmpatori friderico superatos bello. Turchos scripsere. xxx. milia hostiuꝫ cesa captaqꝫ multa plura Cardinalis Sancti Angeli Sex milia dūtaxat hostiū in eo plio cecidisse suis literis affirmauit. Signa militaria. ix. capta. Johānem huniadem non ducis tm̄. Sed militis quoqꝫ singulari v̄tute vsuꝫ. Eiqꝫ fides habita. Turchis e christianoꝝ victoria plus pauoris quā dampni attulit. nō hūgaricas tm̄ vires. Sed germanicas quoqꝫ in se cōmotas arbitrantib⁹. Cōsternati ergo ac pculsi metu pinde ac tot⁹ occidens cōiurasset pacē petiere. Hūgari q̄ suas vires nō ignorarēt nec tā potētie sue qꝫ casui victoriā imputarēt. periculosū existimātes sepi⁹ tētare fortunā oblatas vltro cōditōes pacis nō recusarūt. Jnducie belli in x. ānos dicte iusiurādū p sua sacra ābe ptes cōstitere

Despoto seruie que bello amiserat reddita molesta ea res juliano cardinali fuit. cui psequenda victoria videbat Eugenio quoq; Romano pontifici. Nihil molestius nunciari potuit. Cui9 menti nulla maior cura insedit quã cristiane fidei ppagande. Scripsit igit Cardinali. nullũ valere foedus quod se incõsulto cuz hostibus religionis pcussũ esset. Uladislao Regi polonie. q̃ eo tpe hungariaz occupabat. vti pventa dissolueret impauit. Juramenta remisit. Nouũ instaurari bellũ. tũ precibus. tũ minis extorsit. Ex christianis pncipibus auxilia petijt. preter philippũ tñ Burgundie ducem neminem christiane religionis zelus commouit hic solus classem instruxit que vsq; in hellespontũ profecta Turchis z asia transitũ phibere in Europam conata est. Francisc9 cardinalis venetiaz Eugenij nepos cum pluribus triremibus eo missus classi pfuit. Uladislao q̃ alienum regnũ inuasisset e re sua visum est. sollicitudinẽ belli puintia libns non de esse. Accersitis igit ex polonia ac bohemia ceterisq; vicinis gentib9 auxilijs. coactis ex hungaria copijs Turchorũ agros inuadere statuit. Johãni huniadi castrorum cura cõmissa. xl. circiter equituz milia fuisse traduntur plerig; dimidio minorem numez pdidere reguli hungarie pontificesq; quã plurimi interfuere. Julianus Sancti angeli Cardinalis milites cruce signatos nõ paucos secũ duxit. Iter p valachiã receptum. deinde transito danubio in Misiam ventũ. vt p plana z campestria loca in romaniaz tranirent. Amurates hostiũ cognito aduentu. Cũ grecis ac turchis in Europa manentib9 nõ satis pfideret. exercitũ exasianis militib9 compauit. Sed augebat animũ trajciẽdi freti nõ mediocris cura. q̃ classem appostolicã obtinere pelagus non ignorabat. Anxio vt aiunt z multa voluenti animo. Genuenses quidã curas ademere. q̃ suis manibus accepta pecunia transportare copias pmiserũt. locus est vbi non amplius quã stadia q̃nq; latitudo freti continet.

Inter ppontidem ⁊ Euxinuz pelag⁹ tantū est spatiū. Qđ europā Asiamq3 disterminat. Bosphoꝛ tratiū dixere maiores a Bizantioꝛū cornu.lx.ferme stadijs distantem Hic amuratis exercit⁹ transuectus est aureo nūmo vectoꝛibus p capita tradito. que si vera est fama centū milia fuisse ferunt. Naz christiani locū attigerant cui varna est nomen. Cū aduentare innumerabiles hostiū copias nunciatū est. Cedēdū Vladislao Cardinali q̄videbat. Et ne circūueniri abhoste possent munitū montanūq3 locū petendū. huniades aduersari ac resistere. Turchoꝛuz se nosse vires dicere famam semp maioꝛez esse. Qđ si Turchi oēs adsint. hungaris tñ impares foꝛe. Illos aurea ⁊ distolori veste. hūgaros ferro atq3 ere fulgere. christianū agmen ⁊ stare paratū et seq̄. nec turba nec sarcinis p̄graue. Intentū. quo dux nō mō signet sed etiā innuat. Cōtra si Turchoꝛū moꝛes inspiciant. feminas magis existimare debere quā viros. Si fugiat exercit⁹ christian⁹. quē Rex hūgarie ducit. Inquo legatus appostolic⁹ adest. Inquo tot nobilissimi pceres militant. nunquā deinceps hūgaris ꝯtra Turchos futurum animū Vicit huniadis sententia. expectati hostes. postera die siue maioꝛis exercit⁹ spēm p̄buere quā fama ip̄a vulgauerat. siue qđ metuentibus oīa vero maioꝛa vident. Siue q amurates in cogēdo milite vulgate opinioni haudquaq3 defuerat. territ⁹ huniades eo ꝯspectu. tū pꝛimū periculi magnitudinem aminovoluens de fuga regē admonuit Ille serū ꝯsilium arguens. pnitiosam magis fugā quam pugnam dixit. Commisso p̄lio sperari victoꝛiā posse. sepe minoꝛib⁹ exercitib⁹ cessisse maioꝛes. Nec tā multitudinē bellatoꝛū quā audatiā ⁊ oꝛdinem p̄stare victoꝛiā. deū quoq3 respicere melioꝛē causaz. p̄stantioꝛemq3 se paucis si mō audeant exhibere: fugientes Victoꝛiā hosti. tradere: feriendaq3 terga ⁊ mulctā suoꝛū cedez. Magnifica quoq3 verba Iohānis p̄die dicta plen⁹ irarum rex exp̄obꝛauit. Iussisq3

onmib⁹ arma capesser plium expectauit. Amurates in pri
mo colle psederat. Ex quo suos pariter atque hostes spe-
ctare potuit. dato belli signo. xv. millia equitu. q pugnam
puocarent facto globo in christianos impetu fecere. Sin
gulis albe sup loricas vestes fuere. que vento agitate ni-
star alaru p se ferebant. totidem viridib⁹. induti sagulis se-
quebant. Aurea equoru frena multoru visa. et multis go-
learu argentiatq gemmaru nitor. Ipas quoq gladioru
vaginas pgrandes vniones ornabat. Non detrectauere
xpiani certame. Itu est ferocib⁹ impugna ais. Superior.
acies nra Turchos in fuga vertit. qua plurimis pmo impe
tu pstratis pculit ea res magno metu. Amurate. Nihil ta-
le verente. fugissetq ptinus pdito exercitu. nisi circustates
Satrape. comprehesio ei⁹ equi freno. ignauiam ei⁹ incre-
passent fugientiq cominati necem fuissent. Persistit ergo
vel inuit⁹. Iussisq fortissimis arma sumere prelia instaura
uit. Pugnatu est summa otentione plurib⁹ horis. nuc chri-
stianis. nuc turchis ppinquiorem victoria sese pbente. Ca
debat hinc atq inde qua plurimi. plures ex turchis. quor
corpa paru tecta facile sagitte. ensesq penetrabat. Postre
mo tu nouus in horas hostis incedere. et saucioru loca in-
tegri occuparent: no tam virtute qua numero superati hu
gari paulatim referre pedem cepere. Tu Wladisla⁹ cu glo-
bo suoru equos erga se no minus fortes qua fides habuit
ex polonia vt hostes exacie victores diuerteret. Christia-
nis q3 animu redderet. intumulu que teneri ab amurate di
xim⁹: circumiectos q3 vndiq3 curr⁹ imperu fecit. Ibi noua
pugna comissa. Nou⁹ iniect⁹ Amurati pauor. Trepidatu
tot castri: nec ia psistendi animus aderat. quod si hunadi
par animus ac regi fuisset. et ardenti fortune dedisset ma-
nus. haud dubium quin ea dies ex amurati vitam et poste-
ris eius Imperium Grecie abstulisset. Uerum ipse vt pri-
mu cedere Christiana signa conspexit. tum decem milibus

hungaris ac valachis ex acie se subtraxit atq3 in salutato
rege. nutante adhuc victoria. fugā arripuit. fortasse rei mi
litaris perito nulla impugna salus visa. ⁊ saluare aliquos
quā perire oēs maluit. Poloni acceptā eo prelio cladē. hu
niadis vecordie atq3 ignauie tradiderunt. Ipse sua cōsilia
spreta ꝯquestus est. Uladislaus sue sorti dimissus dū forti
ter circa munimenta hostiū pugnat equo deiectus obtrun
catus est. Caput eius hasta infixum p̱ greciā atq3 asiam in
signū victorie populis ostentatū. Poloni ad vnū cesi. oēs
direpta castra. ⁊ q̄ munitōes curruum tuebant̄ necati Epi-
scopi ⁊ p̱ceres hungarie q̄ aderant eadem calamitate op-
pressi. Julianus Cardinalis dum fugit amisso p̄lio cū iam
hostes euasisset. hungaroꝝ pfidiā euadere nō potuit. Po
tum equo dantem apud stagnū forte repertū. latrunculi q̄
dam nouere. ⁊ arbitrati pecuniam apud eū esse. deiectum
equo necauerūt. ⁊ ablatis vestimentis nudū cadauer feris
ac volucribus dimisere. hic exitus eius viri fuit magni cer-
te ⁊ admirabilis. Jnquo nescias doctrina maior. an elo-
quentia fuerit. grata hoīs presentia. blandi mores. vita in
oīni etate nitida. religionis zelus. q̄ oīa p̱ xp̄o ⁊ mortē ip-
sam vere suaserit. huniadem vt añ dixim⁹ fugientē despo-
tus Seruie cepit. Poloni regem suū pacto bello pluribus
annis viuere crediderunt. Captū non interfectū arbitrati
Cardinali venetiaꝝ ei⁹ culpa cladis magna i parte impu
tata est. q̄ neq3 fretū vti par fuerat custodiuit. neq3 trans-
uectos hostes christianis ducibus qđ scđm fuerat eius offi
ciū nunciauit. de numero cesoꝝ minime ꝯstat. Illud explo-
ratū est longe plures ex thurcoꝝ acie cecidisse. Ceterū p̱nu
mero copiaꝝ longe maius dampnū christianis illatū. Ui
ctor amurates neq3 fugientes hostes insecut⁹ est: neq3 glo
riabundus inter suos magnifica verba iactauit. neque vt
ante assueuerat hilarem vultum ostendit. Interrogat⁹ q̄d
nam tristior esset. ⁊ cur non victis hostib⁹ exultaret. Nollē

inquit hoc modo sepius vincere. Jubensq; vasa colligi. co-
pias que superfuerant domū remisit. Ipse Adrianopolim re-
uersus deo suo que victoria fecerat vota persoluit. Exin vol-
uens animo regni curas vere felicitatis expertes esse. In-
constantiā quoq; fortune veritas. que nlli perpetuo bona ē.
accersitis principum maioribus Maomethem ex liberi suis
natu maiorem pro se regem constituit. Ipse priuatā deligens vi-
tam in asiam profectus cū paucis ocii sui comitib⁹ religioni
cuidā solitarie sese addixit. Calibassa inter Satrapas Tur-
chorum opibus et autoritate maior Maomethi q̄ nō dum per
etatem aptus esset Jmperio jubernator datus Reliqui regis
filii. ne quas regno turbas excitarent more gentis necati
sunt. Felicius apud Turchos priuatis quam regibus liberi
nascunt. effluxit deinde non paruū tps in quo nec hūgari
thurchos. nec thurci hungaros armis lacessere psumpsert
Sua quemq; calamitas domi attonitū tenuit. Cruentissi-
ma Varnensis pugna vires vtriusq; partis eliserat. Nec
turchis. neq; hungaris: Rex bello ydoneus erat. hos hu-
niades. Illos calibassa alieno nomine gubernauit ferotior
huniades: rei q; militaris peritior. Ignominiam Varne ac-
ceptam obliuisci nō poterat Vn̄ dies noctesq; meditabat
quonā pacto abolere infamiā et resarcire dāpna maxime
posset. Spē bono gerēde rei Thurcorum quies prebuit. Qui
iam pridem nullū belli apparatū ostenderant. vires illis at-
que animos defuisse ratus. tps idoneū existimauit inquo
pristinam recuperare gliam posset. turchosq; pessundare. q̄-
bus si adsint exercitus. Imperatorem tn̄ prorsus defuturum
arbitrabat. Nec magni existimandū exercitū sine duce. quā
ducem exercitu carentem. Coactis itaq; repente copiis ex
hūgaria. accersitis Bohemorum auxiliis. mercenariorum quo-
q; militū non parua manu coacta ducere exercitū in Tur-
chos statuit. Quos prius aggredi ac conficere credidit. quā
nouisse ex hungaria nunciaret. Eā rebus gerendis solertiā

ac celeritatem adhibuit Consiliū eius Gregori⁹. despotus seruie vt añ diximus Turchoꝝ ducibus patefecit. Magnū q̄z genti periculū imminens mai⁹ ostendit. Perculsi eo nū‑tio Turchi. quid agerent nō satis intelligebant. Amura‑tes iā senior religioni ad dict⁹ regni curas abiecerat. Maomethes etate minor tantā belli molem ferre posse non credebat. Callibasse defuturā obedientiā putabāt. qua nihil est in bello magis necessariū Trepidare igit. estuare modo huc: mō illuc mentem ꝯuertere. Nullū ꝯsilium faci placere. herentibus in deliberatione Satrapis. Nihil tandez salu‑brius visum. quā reuocare ab otio amuratem: neq̄z em̄ veterani militaturi sub alio credebant. nec fortunam belli sub alio ꝯtandam vel cunctandā arbitrabant quā sub eo q̄vincere ꝯsuesset. Calibassa eius sententie autor fuit. In qua re Maomethis animū vehementer offendit. Cupientis in ea expeditione sese virū ostendere. Verentisq̄z Ne imperium amitteret. si pater iteꝝ regnū assummeret vt sunt hominuz mutabiles voluntates. Missi ergo legati. Amuratem reuocare: qui comparato moꝝ exercitu in hostem ꝑfectus nō ali‑ter quā si ad predem pergerent alacres milites duxit. Jam huniades cuz copijs Sophiam transierat ꝑstratisq̄z q̄ oc‑currerant locoꝝ p̄fectis. hostiles agros late populat⁹. loco qui basilia vocat castra posuerat. Cū aduentare Amuratı copie nunciantur. non expectauit huniades prouocari p̄‑or ipse pugnaz inijt. Commisso prelio anceps diu certamē mansit. Qua parte pugnauit huniades fusi hostes terga dedere: nec parua strages edita: pari modo et amurates in cornu suo victor. hungaros fudit. Postremo cum vi‑ctor victorem incurreret non tulerunt Christiani Turchorum impetum. qui quamq̄z virtute prestarent. numero ta‑men superati: non tam victi quam fessi cōpulsi sunt cedere. huniades postquā suos neq̄z minis neq̄z preccipus sistere potest. cū paucis ex bello profugit. Multi hūgarie ꝓceres

et non nulli ecclesiarum episcopi in eo prelio cecidere. Gregorius miles ad internitõem effusi: nec tamen pauciores ex thurcis interiere. Empta multo sanguine victoriã Amurates domũ retulit. Nec diu postea relicto Maomethi regno quemadmodũ prius destinauerat mortem obijt. Corpus eius more maiorum inbursa sepultũ. Ea est Bithinie ciuitas et asiatici regni caput. Paulo antequã obisset amuratos vxorem duxerat filiam sponderbei nobilis inpendere radia Satrapis. Ex qua natũ filium nomine chialapium sextum agentem mensem calibasse moriens commẽdauit. Ille Maomethis gratiã initurus. et matrem et puerũ ei prodidit Maomethis excersitis .xxx. vt aiũt matrõis: que puerum cognoscerent. Postquã certam Amuratis Sobolem esse conitit. strangulatum matri filium reddidit. Funusq; regio more fraternũ duxit: Auspicia regni parricidio consecrans. Sunt qui calibassam alienum puerum chialopini nomine supposuisse ferunt. Illũ q; pro filio Amuratis necatum Chialapinum vero apud Constantinopolim clam educatum. Post capturã vero vrbis inde subtractũ. at venetias ductum et hunc esse quẽ calixtus pont. max°. pro frẽ Maomethis in palatio custodiri iubet. Nos veri periculũ ad grecos remittimus. quãuis multa in hisce rebus figmẽta interuenire non ignoramus. Et sepe tonsoris filios regio defungi honore viderimus. Maomethes igit̃ defuncto Amurate gubernacula regni ex voto adeptus. Instituta maiorũ p ingenio correxit. leges ipse suas domi forisq; tulit: erariũ locupletauit. noua vectigalia excogitauit copias auxit: i pceres aut aulicos seuire ꝯtumeliari ve cepit h ẽ ille Maomethes q̃ ꝯstãtinopolitanis vtẽ innuim° bellũ intulit. d quo nũc referre q̃ accepim° haud alienũ fuerit volue rat iã pridẽ animũ Maomethes q̃m mõ Cõstãtinopolim sibi subigere possz. Neq; ad suã gliaz pertinere arbitrabat̃ Urbem in medio Turchorum sitam esse. que suo Imperio

non pareret. Tantoqꝫ maius inde nomini suo decus acce-
dere si eam vrbem expugnare. quanto ꝓgenitores sui idē
conati: turpius a ceptis desciuissent. Cū paucis igit̄ partici
pato ꝯsilio. castellū iuxta littus ad ostiū bosphori paulo ab
vrbe remotiꝰ aliud dissimulans incredibili celeritate extru-
xit ac muniuit. bellū deinde vrbi non mō indixit. Sed con
tra mita foedera. ꝯtra iusiurandū intulit. simul ⁊ gerere ce-
pit. Senserant eius animū greci. diffidentes qꝫ suis viribꝰ
ad latinoꝝ opes ꝯfugerant. lachrimis ac fletibꝰ auxilia ex-
petentes. Surde prochpudor nr̄m ꝓncipū aures fuere. ce
ci oculi. q̄ cadente gretia: ruiturā christiane religionis reli-
quā partem nō viderunt. q̄uis ꝓuatis queqꝫ aut odijs aut
cōmoditatibus occupatū. salutē publicam neglexisse magl
crediderim Maomethes interea coactl vndiqꝫ copijs mi-
rabili apparatu. formitando animo. impetu terra mariqꝫ
regiam vrbem aggressus. cuniculis ac latentibꝰ fossis altis-
sime actis. Aggere late edito ponte. qua peram oppidum
versus mare muros alluit vrbis. longitudinis ad duo mi-
lia passuū raptim extructo. turribꝰ ligneis eo vsqꝫ erectis.
vt muros q̄uis altissimos excederent. machinamentoruꝫ
tormentorūqꝫ multiplici adhibito genere oppugnata est
vrbs. defensaqꝫ summis vtrinqꝫ viribus. Non paucl die-
bus ad extremū voce preconis totis castris inclamatū est:
Quinto kl'. May milites oēs ieiuniū sanctificent. sequenti
die in armis assint. Urbem extremis viribꝰ oppugnaturi:
triduo ciuitatem militū direptioni futurā. ꝯstituta die ieiu-
niū ad noctem vsqꝫ seruatū. Exin lucentibꝰ stellis inuitatō-
nes ac ꝯuiua passim habita. ⁊ quisqꝫ amicū ꝓpinquū notū
qꝫ habuit cū eo hilaris epulatus est. atqꝫ vbi satis adhibi-
tum tanquā se deinceps nunquā visuri essent. amplexati.
exosculatiqꝫ simul vltimū vale dixerunt. In vrbe aūt sacer
dotes sacras ferentes ymagines sequente populo vrbē lu-
strare. auxiliuꝫ de celo petere. affligere corpa ieiunijs. atqꝫ

orationibus vniuersi ciues intendere Subsecuta nocte ad
sua quisqꝫ loco defendenda redire. Erant muri vrbis ⁊ al-
titudine ⁊ crassitudine toto orbe celebres. Sed ob vetusta
tem ⁊ grecoꝝ incuriã pinnis ac ꝓpugnaculis nudi. Ante
muralia vero oportune cõmunita. In his greci salutẽ po-
suere. Armati milites inter muros ⁊ ante muralia pugnã
sustinere decreuerunt Triangularem pene vrbis formã fu
isse tradunt. Duas partes alluit mare. Nec muri desunt
ad pulsandos nauales impetus idonei. Qḋ reliquũ est ad
terrã vergens post alta menia ⁊ antemuralia. que annota
uimus. Ingenti claudit̃ fossa Ceptũ est preliũ paululũ an-
te lucem tũ miles turchus periculi quã more patientior eẽt
ac vulnera ⁊ sanguinẽ preclaꝝ dulcedine pensaret: pugna
tum est intenebris maiore turchoꝝ ꝑnitie inquos tela sup-
ne librabant̃. At postquã illuxit dato signo vndiqꝫ non so
lum ꝯstantinopolis: sed etiam ipa quoqꝫ pera: ne quid au-
xilij grecis ꝓstaret oppugnari cepta est. Sua cuiqꝫ legioni
muroꝝ pars: ac portaꝝ attributa: vt discretus labor for-
tes atqꝫ ignauos distinguere: ⁊ ipa ꝯtentione decoris mi-
litum virtus magis ac magis accenderet̃. pari mõ ⁊ naua
les socij attributas partes inuadere iussi. Admouent̃ vrbi
lignee turres Connectant milites dolabras. falces. scalas-
qꝫ Et iam elatis sup capita scutis. densa testudine succedũt
Greca saxoꝝ pondere ꝓuoluunt. disiectã fluitantem testu-
dinem lanceis ꝯtisqꝫ ꝑscrutant̃. donec soluta compage situ
toꝝ ex angues lacerosqꝫ ꝓsteterunt: fit strages Et iam Tur
chi deficientibꝰ animis languidiꝰ pugnãt. Sꝫ adest Mao
methes fortissimũ quemqꝫ nominatim. vocitans. vtqꝫ in
preliũ redeant adhortat̃: hos ꝓmijs allicit. Illos minis de
terret. Instaurat̃ ex integro certamẽ Turchi rursus subrue
re murũ: portas quatere inniti humeris ⁊ sup iteratam te-
stitudinem scandentes. prehensare hostium. tela brachia-
qꝫ nituutur. Iterum integri cum saucijs: semi ammes cum

expirantibus euoluunt. Cernitur varia peuntium forma. et plurima mortis ymago. Johannes iustianus apd Genuam ligurum metropolim: nobili loco natus: q̄ superioribus diebus solus vrbem defendisse videbat in hoc certamine vulneratus: vbi fluitare sanguinem suū animaduertit. Ne ceteros deterreret medicū querens. clā sese pugne subtraxit. Sed imperator vt ab esse Justianū cognouit quo ierit percontat. Inuentumq3 rogat ne pugnā deserat Jlle nihilo magis flexus apperiri portam iubet. Qua curaturus vulnus in vrbem redeat. Erant em̄ obserate vrbis ianue quibus adante muralia patebat iter. ne qua fugiendi facultas militi esset: ac ꝓterea fortius hosti resisteret. fit interea remissior defensio. Quod turchi aduertentes atri⁹ incumbūt. Et quoniā pars muri iam tormentis eneis disiecta fossam magna ex parte oppleuerat p ruinas ipas scādentes. antemurale ꝯscendunt. grecosq3 loco deturbant. Porta que Johanni patuerat omnib⁹ apta fugam pfusiorem reddit. Tunc imperator nō vt Regem decuit pugnādo sed fugiens in ipis porte angustijs cū cecidisset oppressus: calcatusq3 obijt. Jn tanta multitudine pugnatorꝝ duo tm̄ reperti sunt qui se viros ostenderint: alter grecus: alter dalmata. Theophilus paleologus ꝛ Johannes stlauus: q̄ fugere turpe putantes: cū diu Thurcorum impetum sustinuissent: multosq3 obtruncassent: deniq3 non tam victi. quā vincendo fatigati inter cadauera hostiū occubuere. Justinianus in peram cum diuertisset inde Chium nauigauit. Jbiq3 seu vulnere. seu moesticia morbum incidens ingloriꝰ vitam finiuit. felix si in ipis Bisantij menibus animā exalasset. Jngressu porte. dccc. circiter milites ex latis grecisq3 periere. partim vulneribus atergo confossi. partim cōuersione oppressi. Et iam hostis superiorem murum tenebat. Saraq3 incines deuoluens ingredientib⁹ suo auxilio erat. Tum subito capta vrbe. cesis omnibus qui resistere

aui sunt. in rapinas est itum. Erat victorum infinitus numerus. In libidinem. inseuitiam corruptior. Nō dignitas Non etas. non sexus quemq̄ protegebat. Stupra cedibus. Cedes stupris miscebant. Senes exacta etate. feminas viles adpredam in ludibriū trahebant. vbi adulta virgo. aut quis forma conspicuus incidisset in manus rapientium diuulsus. ipos postremo direptores in mutuam pernitiem agebat. Dum pecuniā vel grauia templorū dona sibi quisq̄ traherent maiore aliorū vi truncabātur. Cumq̄ in exercitu maximo ac dissono exciuibus Socijs atq̄ externis conflato. diuerse lingue. varij mores: atq̄ cupidi essent: ꝛ aliud cuiq̄ fas: nihil illicitum toto triduo in ꝯstantinopoli fuit. Templū Sophie Iustiniani Cesaris opus. toto orbe famosum: ꝛ cui comparari alterū nequeat. nudatum sacra suppellectile. ad oēs spurcitias patuit. ossa martirum: que fuerant illa in vrbe preciosissima canibus obiecta ꝛ suibus. Sanctorū ymagines. aut luto fedate. aut ferro delete. Altaria diruta. In templis ipis aut lupanaria meretricum facta. aut equorū stabula. Coacti sūt serui verberibus ac tormentis dominorū abdita scrutari: ac eruere Inuenti non pauci thesauri quos in ipo belli principio infelices suffoderunt ciues. Quibus si ꝓdefensione vrbis vsi fuissent suam fortasse vitam. ꝛ patrie libertatem seruassent Sed auaro in aurū nulla potestas. captiui omēs incastra deducti. pudet dicere christianorū dedecꝰ: dicā tñ ꝛ posteritati tradere nō verebor. qñ ꝑsuasum mihi ē. futuros aliquando et fortasse antequam moriar: qui tantam saluatori nostro illatam ignominiam vlciscantur. Simulachrū crucifixi quem colimus ꝛ verum deum esse fatemur. turbis ac tympanis preeuntibꝰ. raptum ex vrbe. hostes adtentoria deferūt. sputo. lutoq̄ fedāt ꝛ ad nr̄e religiōis irrisiōes iterū cruci affigūt Ex in pileo. quē sartulū vocāt capiti eiꝰ impo sito. corona vndiq̄ facta. h est inquiūt christianorū deus.

Cum lapides lutumq; iactantes miris dehonestant mõis Sed nihil hec obsũt deo nr̃o celũ tenenti. Nec maiestatẽ eius quoq; mõ imminuere possunt. cui⁹ ea glia: ea sublimi⸗ tas est. ea beatitudinis pfectio. vt nec laudibus humanis extolli. Nec hũiliari vituperys vllis possit. Nos ista ledunt atq; ɔfundunt. qui pignamiam atq; desidiam. dũ veri dei cultum perire sinimus ⁊ in hoc seculo bonũ nomen ⁊ in al⸗ tero spem salutis amittimus. Post hec ɔuiuatus. Maome tes. cum forte plus solito adhibisset. vt sanguine mero ad deret pncipes: optimatesq; ciuitatis captos crudelis ⁊ san guinari⁹ carnifex fede misereq; ingulari iussit. Kirelucas q̃ apud imperatorem plurimũ poterat ceso ante oculos maio⸗ ri filio. Altero adulicitos vsus reseruato securi pcussum est: duo alij eius filij occiderant in bello. Isidorus Cardinalis in eo tumultu captus. cũ veste mutata non fuisset cognit⁹. ccc. asperis sese redemit. Idest genus pecunie admodũ le⸗ uis. Multi ⁊ veneti ⁊ ianuenses. ⁊ latinoꝝ. alij gladio cesi sunt. Quidam multo redempti auro. In signis hic annu⸗ is fuit expugnatione Cõstantinopolitana tam christiano populo fedus ac lugubris: quã turchoꝝ genti faust⁹ letus⸗ q; qui ab ortu saluatoris christi secund⁹ ⁊ quinquagesim⁹ supra millenũ quadringentesimus cucurrit. Perenses vet⁹ colonia Genuensiũ qui ⁊ galathe nuncupant cognita Bi⸗ zontiorũ clade. pusquã rogarent. Maomethi deditionem fecere. Muri vrbis diruti multoꝝ bona ɔtra fedus direpta femine puerique ludibrio habiti. Calibasse q̃ ad eum die nõ sue Maamethis displicentia vixerat. tanquã Constanti⸗ no imperatori Turchoꝝ ɔsilia pdidisset. p miseros cruciatus vita erepta. Ingentes quas cumulauerat opes. exitõ ei fu isse tradunt. Et quod amuratem dimisso impio expriuata vita reuocauit ad regnum. auctus eius pecunia Maome⸗ thes: tanto rerum successu tumens in hungaros expeditio nẽ parare cepit. Qua p trienniũ circiter instructa accersit

et omni regno pceribus penetratis thratie montibus cuz maximis atqz infestissimis copyis ad sauum vsqz flumen p uenit: Centumquinquaginta milia hominū in eius exercitu fuisse tradunt. Pleriqz terciam partez huic numero subtrahere. Calistus tercius qui p idem tempus Romanā cathedram sortitus erat. Johannem cardinalez Sancti Angeli cuius supra meminimus pstanti virtute virū. qui germanos in arma ptinet Turchorūqz cōpesceret impetū. ad eas partes legatū misit. Is pmissa peccatoz indulgentia cunctis qui ɔtra Turchos militare vellent adiuuante johāne Capistrano qui pidem tempus hungari euangelizabat cruce signatoz haud paruū ɔgregauit exercitum: nō diuitum ac nobilium. sed inopis atqz incompositi vulgi. Surde opulentū aures euangelio: nec diuinus sermo principibus auditus. Contenti psenti rerum statu. potentes futuz christi regnum. non nisi morientes inquirunt. credula paupertas facile pdicatoribus obedit. Supra. xl. milia signuz crucis accepere. Tecta magis fide. quā ferro acies huniades quoqz nō paruas copias inarmis habuit. Appropinquabat spe plenus ⁊ incredibili superbia tumens Maomethes: nec iam sibi vel montes vel flumina a obstare putabat. gloriari inter suos hungariam iam pene victā asserere. latinorū jmpatorem in ppinquo esse dicere: deleto grecorum jmpio. latinorū instare finem. turchis oīa paritura Spolia ingentia pmittere Germaniā atqz italiā militum direptioni offerre. Peruia cuncta turchorū armis iactare Sed quā gloriosus eius aduentꝰ tam turpis atqz infamis recessus fuit: Albaz adconfluentes danubij sauiqz sitā paruam vrbem oppugnare odorsus obtinere nequaquā potuit pfregit machinis pores muros. Irrupere in vrbē eiꝰ acies: pugnatum est inter diu noctuqz. Nunc victi nūc victores visi hostes ad extremū vulneratꝰ sub papilla Maomethes. Relictis jmpedimentꝫ p noctem trepidus aufugit

huius pugne seriem in historia Bohemica comprehendi/
mus. Non est cur hoc loco latius insistamus. Autores vi/
ctorie tres Johannes habiti. legatus Cardinalis cuius au/
spicio res gesta est. huniades et capistranius qui prelio inter/
fuere. Verum neque capistranius huniadis. neque capistranii
huniades mentionem fecere in eis literis. quas de opten/
ta victoria. sive ad Romanum pontificem sive ad amicos scri/
psere: pro suum quisque ministerium deum dedisse christianis vi/
ctoriam affirmavit. Avarissima honori humana mens fa/
cilius regnum et opes quam gloriam partit. potuit capistranius
patrimonium contempnere. voluptates calcare. libidinem subi/
gere. gloriam vero spernere non potuit. dicat forsitan aliquis
non suum illi honorem cure fuisse sed dei. Qui pro pauperes
et inermes rem christianam salvare voluerit. Cedimus huic
assertioni. quis et huniades ministrum se victorie non au/
torem dixerit. ferunt Maomethem abeo tempore nunquam po/
stea eius cladis meminisse quin mentum barbam que manu
demulcens. quassansque caput. ei diei maledixerit qua pu/
gnam ad albam conseruit.

☞ Proxima thratie ad occidentem ac meridiem iungitur
Macedonia. terrarum Imperio quondam potita: que inter
duo maria prenditur. Egeum et Atriaticum. latus eius meridio/
nale thessallie atque magnesie terga contegunt. partem Se/
ptentrionalem peonia et paphlagonia excipit. quis et ipse
regiones in macedoniam postea iura concesserint macedonie
addite. Epirus quoque macedoniam attingit et yllirica ter/
ra. Altera meridiem. Septentrionem altera excipiens In
adriatico littore dyrachium vetus civitas iacet. abchorome/
so ubi sita est nacta vocabulum. Epidamnus antea dicta: et
a corcireis olim condita. Nec procul infra appolonia fuit opti
mis instituta legibus. et augusti Cesaris. qui grecas ibi litte/
ra didicit studio memorabilis. In altero littore thessaloni/
ca est. potens quondam civitas. quam cum epistole pauli apostoli.

tū magni theodosij pceps atq implacabilis ira famosam
reddidere. Indignat⁹ em̄ obcesos in eo ludices. alioq̄n de
mentissim⁹ imperator: vniuersū vrbis populū trucidari man
dauit. xj. milia viroꝝ cesa tradunt. Nō tulit Ambrosi⁹ Me
diolanensiū pontifex tā immane facin⁹ incorreptū. Impa
torē ab ingressu ecclie phibitū subire penitenciā cōpulit.
Nec maxim⁹ pnceps pastoris subire iudiciū recusauit hinc
lex pmulgata: vt lata sup morte hoīs sententia ante dies.
xxx. nō exequat. hāc vrbē libere ɔditōis fuisse. Plinius tra
dit. Strabo ɔditorē eius philippū Allexandri prēm affir/
mat. ambo eā attribuūt macedonie. Andronic⁹ Emanue/
lis imperatoris Cōstantinopolitani fili⁹ hāc impartē heredi
tati accepit. Demūq Johānis frīs odio q̄ prī successit in
impio Veneti tradidit venetis Amurates Turchoꝝ vt an
dixim⁹ imperator eripuit. h reliquā macedoniā vsq admō/
tes peonie. ⁊ quā mō Albaniā vocant impio suo subiecit.
Mira reꝝ mutatio. ⁊ fluxa hūani imperij glia: hec est ma/
cedonia que duob⁹ inclita regib⁹ grecia thratiaq subacta
imperiū ptendit in Asiā Armeniā. Iberiā Albaniā Ca/
padotiā Syriā Aegiptū Thauꝝ Caucasū subiugauit hec
in bactris. medis. persis. dn̄ata toto oriente possesso. Io/
die quoq victrix p vestigia liberi prīs atq herculis signa
circum tulit. Hec eadez nostra etate spurcissime Turchoꝝ
gēti subiecta. tributū pendere. ⁊ iugū ferre miserrimū cogit
☞ Magnesiā quoq: ac thessaliā nr̄o tpe Turchoꝝ arma
inuaserūt. Nobilissimi mōtes olympus: pieris ⁊ ossa. pyn/
dus insup. ⁊ othis laphitaꝝ quondā sedes. Turchoꝝ Im
perio parent. penes quos q̄nq ⁊. lxx. vrbes fuisse olim pli
ni⁹ affirmat. Totū peneum turchi possident inter flumina
thessaliac clarissimū. iux gomphos h fluuios oꝛit. inter q
ossa ⁊ olympū nemerosa ɔualle defluens. Quingēta fer/
me stadia pcurrit dimidio ei⁹ spatij nauigabilis. in eo cursu
tēpe vocāt. Quinq. M. passuū lōgitudie vltra visū hois

attollentibus se dextra. lenaq́ leniter onetis iugis int⁹ sua luce viritande ac labit peneus viridis calculo. amen⁹ circa ripas gramine. canorus auiu⁊ ɔtentu. arripit amnem or/ chon: nec recipit. Sed olei mō supnatantem vt dictum est abhomero breui spatio portatū abdicat: penales aquas: dirasq́ guttas argenteis suis miscere recusans. hec pluri⁹ depeneo. tot christianis bona. thurco⁊ arma. eripuere. q̄ uis nr̄am magis desidiā incusauerim. Inthessalia Regem fuisse tradunt nomine grecū aquo gretia dicta sit. helenu⁊ quoq́ in eodem loco regnasse. Aquo helena nuncupata ē homerus trib⁹ nominibus thessalos appellauit. myrmida nas. helenas. ⁊ acheos. hic termopilarū angustie persarū cede insignes. Que licet olim xerxis impetū tenuere. Tur/ cho⁊ tū armis claudere transitū minime potuere.

☞ Post thessaliam Boetia succedit abortu inoccasū por recta: euboicum mare: etrisseumq́ sinū ɔtingens Theba⁊ claritate apud oēs ferme historicos nominata ħ musis na tale in Eliconis nemore: hic saltus cytharon ⁊ hysmenus amnis. ⁊ fontes dyrce arethusa ⁊ aganyppe. Que patria quondā liberi patris. atq́ herculis fuit: que fortem produ xit. Epaminundā. Non cedens Athenis claritate ciuitas: ea nr̄a etate exiguū castellū thebarū est. ⁊ athurcis primis annis cū reliqua Boetia occupatum:

☞ Sequit̄ hellas que a nr̄is appellata gretia acten. idest litus pisci vocauere. Mutato deinde noīe acticā dixere ho mer⁹ cūctos acticā incolētes appellauit Athenienses. tu⁊ non edificata forēt megara. ɔtendit aūt Attica ex Boetia vsq́ isthmū vbi colūna fuit. inqua ħ inerat titulus inparte peloponnesū spectāte. hec pelopōnesus: at nō jonia Inp/ te vō megara intuēt: hec nō peloponnesū ē. ⁊ jonia. Idē eni actici ⁊ jones fuere. q̄ tū de finib⁹ cū pelopōnesiaci se/ pissime disceptassent: hāc tandez romuni ɔsensu columnā erigi obtinuerunt. Acticam quamuis saxosam et sterilem.

pleriqꝫ tamen mirificis laudibus extulerunt deorumqꝫ domicilium esse duxerunt. loca ipa possidentiū ꝛ parentū heroum. In hac ciuitas atheniensis quondā nobilissima fuit nullius indiga preconij: tanta eius sup̄fluit claritas. Eadē nr̄o tp̄e parui oppidi sp̄em gerit. In eo tamen saxo. quo vetustum minerue templū fuit. Arx est p̄ oēm gretiam nominata cū op̄is magnitudine: tū difficultate oppugnatōnis. hanc florentinis quidā Maomethi tradidit: tuꝫ implorātis latinorum auxilijs nullꝰ opem inueniret. Rura ei obeārem tradita inquis euum ignobile ducat.

☞ Peloponnesus actice iungit̃ totius gretie arx quondā dicta. Nam preter habitantiū in ea gentiū nobilitatem atqꝫ potentiam ip̄e locoꝝ situs p̄ncipatū designat ꝛ Imperium. Multi sinus insunt ꝛ promontoria multa. Insignes etiam ꝛ p̄ magne cheronessus ipa locoꝝ varietate iocūde. formaꝫ eius platam folio similimam dixere longitudine ac latitudine ferme parē. Ab occasu in ortū stadioꝝ mille. cccc perimettros siue ambitus omissis sinibus. vt polibio placꝫ stadia quatuor milia ꝯtinet. Arthenudorus. cccc. superaddit. cui ꝛ plinius ꝯsentire videt̃: Isidoꝝ autorem ꝯsecutus Idem duo maria terrā ambire dicit. Jonium ꝛ Egeū Angustie. vnde ꝓcedit Isthmos appellāt̃. Quinqꝫ milia passuum lactitudinis ꝯtinentes. has augustias p̄fodere: Demetrius rex. dictator Cesar. Gaius p̄nceps domiciꝰ Nero infausto vt omniū exitu patuit incepto tentauerunt. H corinthus nobilis colonia fuit Greci p̄ncipes postquā Turchorū potentia in Europam penetrauit. ex mari ad mare ꝑducto p̄ augustias muro peloponnesū a reliqua gretia distinxerunt. Muꝝ examiliū appellauere. hanc ꝓuintiā hodie moream latini vocant. Inea achaia ꝯtinetur. Messenia laconia. Argolis ꝛ Archadia. que mediū peninsule obtinet. Amurathes expugnata thessalonica subacta Boetia. ꝛ actica p̄ter athenas ad Examiliū vsqꝫ ꝑfectꝰ ꝓterrit

grecis diruit mur. tributum q̄ annuum dedentibus se pe loponnēsibus imperauit. At cū hungari instante Juliano Cardinali Sancti angeli aduersus Turchos arma sumpsissent. Confectisq̄ non nullis feliciter prelijs ampli⁹ instarent. Urgerentq̄ hostes Cōstantinus qui postea apud Cōstantinopolim imperauit ibiq̄ necatus est. vt ante dixi mus: hui⁹ puintie despotus animo auctus ꝛ negare. Turchis tributū: ꝛ examilium instaurare non dubitauit. Ob quā rem magna deinde pecunia mulctatus est ꝛ Examiliū denuo destructū cū victor Amurathes apud varnam hungaros deleuisset: deuicta ꝯstantinopoli Albam: qui plures peloponnesū incolebant. sumptis armis Demetriū ꝛ thomam ꝯstantini fratres regno deijcere annixi sunt. nobilem quendam greculū ad Regnū fastigium assumentes Utraq̄ pars Maomethis auxiliū implorauit Illi nobilior pars vna victor. Auxilia aduersus Albanos Demetrio fratriq̄ tradita. Albani subacti priorib⁹ dominis paruere. Maomethi. xv. milium aureoꝝ tributū pensum Thomas q̄uis hereditario iure jmpatorem se dicere posset. cui⁹ maiores longa serie grecoꝝ nomini Jmperauerāt. metu tñ Maometis eo titulo abstinuit Cū Calixtus pont. max. christianos pncipes in sui pontificatus Initō aduersus Turchos inuitaret. existimauit thomas Turchoꝝ Jmperiū pcuidubio ruituꝝ. Maometiq̄ tributū negauit. Cū vero non tam magnifica facta quā verba esse animaduertit. psoluto tributo ꝛ adiectis donis Maomethi reconciliatus est. Nunc vo si vera est fama. que p hos dies allata est violate fidei maiorem subire penā cōpulsus Maomethi prorsus subiectus est. Peloponnesus tota Turchorū jmperio adiecta. Egredienti peloponnesum p angustias jsthmi ad reliquam greciā. Strabo ꝛ plinius occurrere acticā tradunt. Ptolome⁹ Achaiā cui⁹ fines hoc mō describit. Ab occasu Epyruz: a septētrione. Macedoniā ꝛ partē egei pelagi collocat

Ad orientem eiusdem maris terminos ponit vsq ad suniũ pmontoriũ Ad meridiem Adriaticũ pelagus iuxta littus. quod achelous amnis irrumpit in corinthiaco sinu Quod si ita est: acticã. boetiã. photidem: Thessaliã: Magnesiaz: Etholiã & Acarnaniam. Achaia ipa complectit. Idem tñ Ptolomeus alio loco mediterraneas peloponnesi ciuitates enumerans: Elicez: Burã: Pelenã. Phereã in achaia esse dicit. & prÿaz esse Achaiã intra peloponnesũ affirmat Nobis qui pro nostri operi instituto res peloponnesiacas & acticas breuiter absoluim9. & Ad occidentez festinamus.
☞ Acarnania prior occurrit. inter epyr. Boetiamq ptensa cui etholia vel coniuncta. vel commixta esse videtur. hec hodie ducatus appellatur. Johannes Uintimil9 natione siculus filiam suam despoto Acarnanie in matrimonium dedit. Et in vexantibus Acarnaniam Turchis: ac generum obsidentib9 cum paruo equitatu mare traiecit. obsessores inuasit Stragemq memoratu dignam edidit. nã parua manu ingentes fugauit copias. Salutemq genero peperit. Qui tameo paulo postea p insidias captus a Turchis regnum amisit. Epyrum tamen adhuc eius noie teneri ferunt.
☞ Epyrus in occidua parte ab acroceraunijs montibus incipit: protenditurq versus orientez vsq ad ambrachiũ sinum per stadia. M. & ccc. Septentrionalem eius partez Ptolomeus macedonie iungi tradit. Orientale Achaie vsq ad hostia fluminis Acheloi. Occidentale latus ionico excipi pelago asserit. Strabo ausonium hoc idem mare appellauit. In Epyro. xiiij. fuisse gentes Theopompus tradidit: quarum celebratissime caones & molossi. Regnuz enim quandoq tenuere prius quidam caones. posterius molossi. qui propter regum cognationem ex eacidarum sanguine prognati mirum in modum amplificati fuerunt penes quos dodone vet9 oraculũ: ac nobile viguit. Oraz

huius terre maritimam. felicē atq3 vberē tradidere. Mul/
teq3 olim vrbes ⁊ oppida munitissima in Epyro fuere Sz
ꝓpter populoꝝ rebelliones. Qui cum Romanis cōtenderēt
puincia vastata est. lxx. cīn epirotarū vrbes apaulo emilio
Imꝑatore funditus euersas esse. autor est polibius. victis
macedonibus ⁊ persa rege supato. Ex quibus maximū nu/
merum viris molossoꝝ extitisse. ⁊ mortaliū. c. l. milia in ser
uitutem redacta. Plinius Veronensis hanc cladem mace
donibus attribuit. Duas q3 vrbes ruine adijcit Credo q2
macedones Expirotarū Imperiū optinebant. Vtrāq3 gē
tem vno nomine plinium comprehendisse. Apud Epirum
actica pugna late memorabilis commissa est. Inqua cesar
Augustus Marcū Anthonium nauali prelio vicit. ⁊ simul
Egipti reginam cleopatrā (Nam ⁊ ipa huic certamini pre
sens interfuit) Ob quā rem victor augustus in ambrachio
sinu vrbem ɔdidit. eiq3 vocabulū indidit. Nicopolim idest
victorie ciuitatem. ambrachy sinus ostiū paulo quā stadia
quatuor maius est. Circuitus stadia. ccc. amplectitur O p
tima omni ex eius parte statio. Ingredientib9 occurrebāt
olim adextra habitātes greciacarnanes ⁊ appollinis actij
templū quodam in tumulo ad hostiū eminens: cui camp9
subiacuit lucūq3 habens ⁊ naualia. Inquib9 cesar vnde vi
ginti naues decimaꝝ rominerepo suit ab vno remoꝝ ordi
ne vsq3 triremes adiūgens. Sinistra vō Nicopolis est. ⁊
Epyrotarū colonia cassiope. nr̄a etas Epyꝝ artam appel
lat. Circa littus ei9 paucis ante annis ꝓfectus Regie clas/
sis nomine Villamarina Triremes Venetoꝝ insecut9 eō/
ꝓhēdit. atq3 incendit. In eodē littore apud acrocerāneos
mōtes finiri adrie vl' adriatici maris nauigatōe3 ⁊ joniū in
cipere pelag9 Straboni visū ē. apō quē mare Ausoniū idē
quod jonium esse apparet: cū Eupiri oram Ausonio ablui
pelago affirmet

☞ Que nunc Albania dicit' olim macedonie portio fuit.

ad occidentem versa. In dyrachiũ ꝛ appoloniã fuisse ꝑdi dimus. nõ incelebres pristo secula ciuitates Sermo genti neq3 grecis. neq3 Illyricis notus Credim⁹ hoc gen⁹ hoim ex albania quondã venisse. que vicina colchidi in asiatica Stychia memorat͂ (vt sepe barbaroꝝ inundatio nationũ Gretie atq3 Italie puintias occupauit. In hac terra potẽs Camusa fuit q̃ christianis parentib⁹ ortus. paꝝ tenax Ca tholice fidei. Ad maomethis insaniã declinauit. Sed quã leuiter xp̃m deseruit. tã facile Maomethis sacra ꝯtempsit. Redijt eni ad paternã legẽ. ꝛ q̃uis vtrãq3 religionem con tempserit neutri fidus. christianus tñ mori. quã turch⁹ ma luit. paulo post ꝯstantino politanã cladem morbo extinct⁹ Georgius Scanderbechius ei⁹ hereditatez accepit nobili loco nat⁹. qui etatem pene omnẽ inarmis ꝓ xp̃i nomine pu gnãdo ꝯsumpsit. multas ꝛ magnas Thurcoꝝ turmas bel lo vicit atq3 deleuit. Solusq3 quodammõ regionem illam in euangelio christi ꝯtinuit. q̃uis hodie totiens hostili fer ro petita magna ex pte deserta ferat͂. Rex alfonsus sepe mi lites in Albaniã misit. ꝛ troiam vrbẽ in potestatẽ receptaz a Thurcis defendit. Nepos Scanderbechi ex fratre cum Turchoꝝ patri fauens insidias patruo moliret͂. ab eo ca ptus. ꝛ ad alfonsum missus in carcerem ꝯiect⁹ est. Calistus quoq3 romanus Pontifex auxilia pecuniaria. Scander bechio nõ pauca misit. Valona in albania nõ magna ciui tas est in portu maris sita. qua breuissim⁹ est. in ytaliã tra ctus. Hanc pazaites ꝑmus ex Turchis occupauit. Rebel lantẽ amurates recuperauit Nescio quod malum minatur Italie.

☞ Post Albaniam Illyrice sequunt͂ gentes ad occiden tem. Septentrionemq3 verse hoc gen⁹ hoim nostra etas Sclauos appellat. ꝛ alij bosnenses. Alij dalmate. alij cro acij histri. carniq3 nũcupant͂. Bosnenses introrsus ad pã noniam vergũt. Septentrioni expositi. Reliqui adiacẽtes

d

mari adtimaui vsqꝫ fontes ptendunt. hinc ausoniā. Illinc pannoniā intuentes. Timauus aūt in intimum. Adriatici maris sinū excurrit. cui⁹ fontē mrēz appellari mari. Strabo pdidit. In Bosna Rex gentis dispot⁹. Stephan⁹ noīe Sic eni Reges appellare suos ꝯsueuere. Quis xpi religionem sectaret. diu tn̄ baptismi sacramēto abstinuit. Sz anno supiore vocato adse Johāne Cardinali Sancti Angeli. cui⁹ sepe meminib⁹ ab eo baptismatis vnda pfusus. ꝛ sacris nostris rite initiat⁹. Thurchis quib⁹ cū federe iunctus erat bellū indixit Nūc paululū mutare affirmat. In hac regione quā plurimū heretici possunt. quos vocāt manicheos. pessimū gen⁹ hoim. q̄ duo pncipia rex pdunt. Alterū malox. alter bonox. Nec pmatū Romane ecclie tenent. necꝫ xpm equalē ꝯsubstantialēqꝫ patri esse fatent. hox cenobia in abditis montiū ꝯuallib⁹ sita ferunt. In quib⁹ egrotantes matrone. seruituras sanctis viris si euaserint adcertum tps deo vouent. Reddite sanitati pmittentib⁹ viri vota psoluūt. pmiscue int monachos pfuito tpe vinētes. hāc labē nlla sedis apostolice decreta nlla xpianox arma dlere potuerīt Sinit ad nrāz exercitationē regre hereticos ds.

☞ In dalmatia raguseos magnis affecit cladib⁹ Stephanus int Bosnenses ꝛ dalmatas ducatū posidēs. ꝛ manicheorū veneno infectus. q̄ ꝛ si xpianos p insidias captos sepe turchis venundauerit. mittere tn̄ oratores Romani. ꝛ auxilia sedis appostolice petere nō erubuit. ei⁹ belli sumpt⁹ ex christianis petens qd̓ gesserat in christianos. Nec defuere. q̄ tā impijs verbis aures accomodarent.

☞ In croatia Mulier australis. q̄ nuptias comiti cū esset inferior sanguine. mox pstantia ꝛ forme elegātia meruit. dū laxandi animi grā excastello incastellū obeq̄tat. subito Thurcox interuētu capta. ꝛ apud eos aliquā diu detenta. impatientia tandē mariti nō paruo auro redempta est.

☞ Querat fortasse aliq̄s vbi nam liburnicā dimiserim⁹.

quā p mcaiā. ōm zenorē Jtaliā perentē insignis poeta cō memorat. Cōtuī sunt admodū pvinciaꝝ fines. Nec expedire noua facile est. Nedū ꝗs vetustissima possit absoluere. plini⁹ liburnie finē initiū esse dalmatie dixit 7 traguꝝ marmore notū in ea esse. Salonā quoqꝫ coloniā. que ab Jadera. c. 7. xij. milib⁹ passuū abfuit. Jadcram vero. c. lx. apola distare. Ex quo fit. vt int croatinos 7 dalmatas liburni sedes habuerint. forsitan 7 croatini nouū gētis nomē liburnoꝝ loca inuaserūt. Nobis hec indicasse sufficiat. Si quis certiora desiderat priscos euoluat autores. Ptolomeus liburniā Dalmatiā. atqꝫ Jllyridē simul ɔfudit. Et Jlliridi ꝗdez a septētrionali plaga pannoniā occurrere dixit. Ab ortu supiorem Mysiā. ab occasu histriā. a meridie Macedoniā 7 adriaticū littus.

☞ Hystriā veteres Jtalie tradiderūt. in qua parentiuz 7 pola est 7 iustinopolis. quā caput histrie vocāt. Jncōuenienter Jtalie tñ iungit Adriatico sinu dissecta. et in peninsule modū circūdata mari. qua ɔtinenti applicat a tergo. lapidea est 7 montana regio. quā pści Albiam vocauere. Plinius histriam adherere liburnie dixit. Ex quo palam fit croatinos liburnoꝝ loco succedere. histriā ab histro amne dictam ferūt. quez a danubio in hadriā fluere falso credidere. Cui errori. 7 pompinius mella 7 nepos padi acco la aures adhibuit. Null⁹ enī ex danubio amnis in adriaticum effundit mare. Argouantarium eos fabula decepit. Quos p histrū ex mari pontico in histriā vectos memorie pditū ē. Sz ɔstat eos in histro in sauū aduerso flumine nauigasse. Deinde nauportū quē labacū hodie appellari putauerim. Cui⁹ paludē lugeū. strabo appellat. Ex nauporte vero per montes humeris vecta nauis in adriaticum prouenit. Histri hodie sclaui sunt. ꝗuis maritime vrbes. Jtalico sermone vtuntur. vtriusqꝫ lingue periciam habentes. pars prouintie melior ea Venetoꝝ que maritima Jmpio

D 2

subiecta est. Mediterraneam dom⁹ austrie possidet. Op⁹pidum Sancti Viti. qđ ad flumen Titū situm est Valen/ses habent. ex quo loco ad aquilegiā. M. stadia esse Tuditan⁹ qui dormuit histros tradidit finē. Italie musie fluuiū tradidere. In hac terra nihil etate nostra memoriā dignuꝫ gestū esse accepim⁹ quā ꝙ Australes ꝛ Venetos magna d' finib⁹ ꝓtentie agitauerit. ꝛ vtriusqꝫ ꝑtis subditi armis ꝓtenderint. Ad quas lites componēdas nos aliqñ ab impatore missi. q̄uis indutias belli fecim⁹ ꝛ nouos terminos constituim⁹ vniuersam tñ litē amputare nequiuim⁹.

☞ Carni int' quos Iapides enumerant histros sequunt. Sclaui tñ. quoꝝ sermo regionē obtinet. Carnes bifariam diuidunt. Duplicem carniolā esse dicentes. Alterā siccam et aquaꝝ indigua. in qua histros ponunt. ꝛ tarsos q̄ medios inter Labatū ꝛ Tergestū incolūt mōtes. ꝛ ad Timauū vsqꝫ ꝓferunt. Alterā irriguā. In qua flumen Sauus ortū hꝫ. ꝛ nauportus. qui lapatus hodie appellat. ꝛ aliꝫ plures fluuiꝫ. In hac ꝓuintia dū fridericus imperator coronā regni theutonici apud Aquesem ciuitatē peteret. Vlric⁹ Comes tilie. ꝛ Albert⁹ imperatoris frater ꝯiunctis virib⁹ labatū insignc oppidū (ex flumine cui adiacet dictū) obsidione cinxere. diuqꝫ machinis oīs gñis oppūgnauere. Sꝫ a friderici militib⁹ nō sine clade repulsi. ꝛ castreis exuti diuitē suppellectilem ꝑdidere. hoc oppidū Sclaui ꝛ Itali lublanā vocāt. ex lugea palude sumpto vocabulo.

☞ Karinthia montana ꝛ ipa regio carnis applicat ad ortum ac septentrionē. Stire iūcta ad occasum ac meridiem alpes italas ꝛ foꝝ Iuliꝫ cōtingit. Multe in ea valles collesqꝫ feraces tritici multi lac⁹. multi amnes. quoꝝ p̄cipu⁹ drauus. q̄ ꝑ stiriam ac pannoniaꝫ in danubiū fert. haud inferior Sauo imperiū ꝓuintie Australes obtinent. ꝛ archiducem appellant cui ea regio paret. Quotiens nouus p̄nceps rei publice gubernatōnem init solennitatem nusqꝫ alibi

auditã obseruant. Nõ longe ab oppido Sancti viti in val
le spaciosa vetuste ciuitatis reliqe ie visunt. Cui⁹ nomẽ tp̃is
aboleuit antiq̃tas iux̃ in pratis late patentib⁹ marmoreus
lapis erect⁹ est. hũc rustic⁹ ascendit. cui p̱ successionẽ stirpis
id officiũ hereditario iure debet. Ad dexterã bos mr̃ nigri
colori estat Adsinistrã paramatie deformis equa. frequẽs
circa eũ popul⁹ ꝛ oĩs rustica turma. Tum p̃nceps exaduer
sa pratoꝝ p̱te ꝓcedit purpurati circũ ꝓceres ambiũt. Ve-
xillũ ante ip̃m ꝛ insignia p̃ncipatus. Comes goritie: q̃ pa
lacij curã gerit inter. xij. minora vexilla p̃currit. Reliq̃ ma-
gistrat⁹ sequunt. Nemo in eo comitatu non dign⁹ honore
videt nisi princeps ip̃e pre se rustici sp̃em ferens. Agrestis
ei vestis. agrestis ei pileus. calceusq ꝛ bacul⁹ in manu ge-
stantis. pastorem ostendit. quẽ postquã rustic⁹ ex lapide ve
nientem ꝯspicatus est s̃mone sclauonico. Sunt eñ ꝛ ipsi
karinthiani Sclaui. q̃s hic est inclamat. cui⁹ tam sup̱bũ in-
cessum video: Respondent circũstantes. principẽ terre ad-
uentare. Tum ille. Justus ne judex est. Salutẽ patrie que-
rens. libere ꝯditionis. dign⁹ honore. Est ne x̃piane cultor
fidei ac defensor: Respõdent oẽs ẽ. ꝛ erit. Rursus ille Que
ro igit. quo me iure ab hac sede dimoueat. Ait Goritie co-
mes. lx. denarijs abste hic loc⁹ emit. Jumenta hec tua erũt
bouem atq equã oñdens Vestimenta q̃uoq p̃ncipis que
paulo añ exuit accipies. Eritq dom⁹ tua libera ꝛ absq tri
buto. Quib⁹ dictis rustic⁹ leui alapa p̃ncipi data bonũ iu-
dicẽ eẽ iubet. ꝛ surgens iumẽtaq secum ducens loco cedit.
Princeps v̓o ꝯstenso lapide nudũ gladiũ manuvibrãs ad
oẽm se p̱tẽ ꝯuertit. Equũ iudiciũ populo ꝓmittens. ferũt ꝛ
aquã frigidã rustico illatã pileo bibere tanquaz vini vsum
damnet. deinde ad ecc̃liam Solenniensem p̱git. q̃ in x̃pin
quo tumulo sita ẽ. Sãcte Marie vocabulũ habens. ꝛ olim
põtificalis fuisse tradit. vbi pactis sacrificijs. p̃nceps rusti-
ca indumẽta deponit. paludamentũq induit Conuiuatusq

splēdite cū pceribꝰ in prata reuertit᷑. Ibiqꝫ ptribunali sedēs ius petentibꝰ dicit. ei funda ꝯfert. fama ē anno. dcc. nonagesimo post xp̄i saluatoris ortū imperante Carolo magno ducē gentꝭ Ingonē noīe ingēs ꝯuiuiū ꝓuintialibꝰ p̄parasse et agrestibꝰ q̄dē ad ꝯspectū suū intromissis in vasis aureis atqꝫ argēteis. nobilibꝰ v̄o ac magistratibꝰ ꝓcul ab oculꝭ collocatꝭ fictilibꝰ ministrare iussisse interrogatū. cur ita faceret r̄ndisse. nō tā mundos eē. q̄ vrbes ꝛ alta palatia quam qui agros ꝛ humiles casās colerēt. Rusticꝭ q̄ xp̄i euāgeliū accepissent baptismatꝭ vnda purificatꝭ. cantidas ꝛ nitidas esse aīas. Nobiles ac potētes. q̄ spurcitaīs ydoloꝝ sequerent᷑. sordidas ac nigerrinas. Sic v̄o p aīaꝝ qualitatibꝰ instruxisse ꝯuiuiū. Castigatosqꝫ ea re nobiles. catuatim sacri baptismatꝭ vndā querētes. breui tp̄e sub v̄gilio. ꝛ armone iuuaniensibꝰ ep̄is vniuersos xp̄i fidē accepisse. hinc honos inuestiēdi p̄ncipis rusticitati datꝰ. Fuit aūt dux Corinthie venator imperij. ad quē lites venatoꝝ oīm defredebant᷑. vocatꝰ in iuditio corā imperatore. querelātibꝰ nō nisi sclauonica lingua r̄ndere tenebat᷑. Multa huiꝰ ꝓuintie ornamenta fuisse cōmemorāt. multa p̄uilegia. facile id creditū est. Quī imperatorē Ludowicū eiꝰ terre ducatū filio suo Arnolpho p̄mogenito ꝯtulisse. nō ē ambiguū. Est ꝛ alia ꝓuintie huius ꝯsuetudo in oppido. q̄d klagefurtinū appellant ꝯtra fures durissima. Si q̄s in furti suspitōēȝ inciderit. mox captꝰ laqueo suspensus vitā finit. Sūpto supplitio post triduū de suspitōē iudicāt. Si reū fuisse necatū inueniūt. pēdere cadauer infame sinuit donec sua spōte ꝯsumptū decidat Sin v̄o depositū in cymiterio ꝯdūt. Iustūqꝫ funꝰ a publico faciūt. ꝛ animegratas exeq̄as. In hac ꝓuintia Comes Goritie. Heinricꝰ vir muliere corruptioꝛ. impuberes filios media nocte ad potū surgere cōpulit. Increpitans q̄ sine siti somnū agerēt. cū pastoribꝰ. ac publicꝭ sepiꝰ quā cū nobilibꝰ diuersatꝰ ē. Senex sup glatie cū puerꝭ lusit. Inter vulgata

ſtoꝛta frequẽtiſſime lauit. Raro i aula pꝛãſus ẽ Sol⁹ coquũ adiẽ offulas i ipã popina vocauit. Veſtes iduit viles ac perũctas. pect⁹ nudũ ⁊ aptũ oñdit. O culi ſp lachꝛimãtes fuere. Quẽ cũ aliqñ ad ſe veniẽtẽ frideric⁹ jmꝑatoꝛ ex feneſtra intuitus eẽ. me vocitãs age inq̃ Aenea ꝑncipẽ q̃ ad nos ꝑpat ↄtẽplare. ſi quẽ mũdioꝛẽ pulchꝛioꝛẽ q̃ʒ videris aliqñ eſſare. Mihi cũ ſatis ꝑncipẽ Comiteſq̃ʒ ↄſideraſſez. feda ruſticitas viſa ẽ. q̃ dominatũ. aſſecuta agregiã nobilitatẽ ſuitio ꝑmeret. huic vroꝛ natõe hungara foꝛma ꝑſtãti. ⁊ audatia pl⁹ q̃ʒ virili vincla indidit. moꝛ vlrici comitis cilie auxilio liberat⁹ vroꝛẽ domo pepulit Nec diu p⁹ vita ſuẽt⁹. filios bone indol' adoleſcẽtes ⁊ mrĩ quã ſibi ſiles reliq̃t heredes.

☞ Stiria quã quõdã valeriã iuenio nũcupatã adoꝛiẽtez pãnonie iũgit. lat⁹ ei⁹ ſeptẽtrionale auſtriã reſpicit Abocci dẽtẽ ac meridiẽ carnis ac carinthiãis occurrit. cadẽquoq̃ʒ mõtana ꝓuintia ẽ. q̃ʒuis inoꝛiẽtẽ poꝛrecta planities ñ paruas habeat. dꝛauus ac mura i ſignes fluuij terrã irrigant. Mura i dꝛauũ exonerat̃ Jlle i danubiũ. Vrbiũ ppli plerũq̃ʒ Theutões ſclaui q̃ citra dꝛauũ rura colũt jmꝑiũ auſtral' familar. Eſt i ea vet⁹ oppidũ q̃d ciliã vocãt. Nõnulli ſyllaceni appellatũ quõdã exiſtimãt. ⁊ op⁹ fuiſſe. l. Sill. de qua re nihil nobis exploꝛatũ ẽ. Multe ibi vetuſtatis reliq̃e viſunt̃ ⁊ romanoꝝ noĩa ꝑncipũ ſepulchꝛalia marmoꝛa refert. jn eo ꝑfuit etate nr̃a frideric⁹ comes. q̃ cũ eẽt i libidinẽ ꝑmiſum⁹ et oliʒ veronice ↄcubine inceſtus amoꝛe ligitimã ↄiugẽ ex comitib⁹ croatie natã ſua manu iteremiſſis Cõcubinã vo pr̃ ei⁹ hermãn⁹. vt ẽ poꝛetũ iuſticia in ꝑfluẽtẽ dmerũſſet. vxoꝛes paſſim maritis abſtulit. puellaꝝ greges i palatiũ rapuit ꝓuintiales ꝑ mãcipijs habuit. Eccleſiaꝝ bona diripuit. monetã falſatoꝛes Veneficos Ariolos nigromãtas vndiq̃ʒ ad ſe ↄcuit Et q̃ʒuis anno iubilei iã nonogenari⁹ idulgẽtiarũ cã' Romã petiiſſ; reuerſus tñ nihilo melioꝛ viſus ẽ ĩntro gatus q̃d ſibi Roma pꝛofuiſſet in pꝛiſtinos moꝛes relapſo.

et calceatoꝛ meꝰ inquit ad cõſuendas ocreas poſt viſaꝫ ro-
mã repꝑit. Huic vita functo. Vlricꝰ filiꝰ ſucceſſit ꝑcetera ſi
milis. Ingenio tantũ ⁊ eloquẽtia maioꝛ. Quo ſicut dictuꝫ
eſt interfecto quatuoꝛ ⁊. xx. cõꝑtitoꝛꝰ fuere. vt qui viuens
vndiqꝫ bella ꝯtiuerat moꝛiens quoqꝫ ſeditiones excitaret.
Sed optimates terre poſſeſſionẽ Friderico imꝑatoꝛi tra-
dendã cenſuerũt ea lege vt cõpetitoꝛibꝰ ſm ꝓuintie ꝯſuetu
dinẽ in iuditio rñderet. Relicta vlrici armis defendere que
poſſidebat decreuit. fridericꝰ manu potenti cũ plura caſtel-
la obtinuiſſet incilia tandẽ receptꝰ eſt. Arces loci tradente
Johãne Viconitio natõe Bohemo ꝙ cũ fuiſſet mgr̃ mili-
tie comitis. Accepta ceſaris pecunia a ꝯiuge eius defecit.
Sed mox penitentia ductꝰ grande auſus ⁊ inexpiabile fa-
cinus tanquã ſtelꝰ ſtelere redempturꝰ. Imꝑatorẽ iã ſibi ſe/
cuꝝ ⁊ tũ paucis cilie moꝛantẽ nocte ꝯnubia interripere ag
greſſus eſt Coꝛruptis nanqꝫ oppidanoꝝ pleriſqꝫ. ꝙ ſibi ad
uenienti ꝑtem oppidi traderent. hoꝛa ꝯſtituta. cũ octingẽ
tis equitibus intromiſſus cũcta miſcere armis cepit. Affuit
diuina pietas Friderico. que illi ꝑ̄ter ꝯſuetudinẽ in arce ſu-
perioꝛa naſa ⁊ humana ope munitiſſima ea nocte doꝛmi-
endũ ſuaſerat. ꝓceres ꝙ remanſerãt in oppido capti omnes
inter quos ⁊ Johãnes vngnad cunctꝭ ſtirienſibꝰ opulenſi-
oꝛ cũ Georgio fratre abductꝰ eſt. Nec vlrico auſtrie Con/
cellario ꝙuis eſſet Epũs. ⁊ ad eccl'iam ꝯfugiſſet parſuꝫ eſt.
Vſqꝫ adeo apud hoies nr̃i ſeculi diuina ⁊ hũana perierũt.
fama eſt eaqꝫ celebꝛis. inter ſtirienſes nobilẽ quempiam fu
iſſe. cui ſepe in animuꝫ ceciderit. ſeipm̃ laqueo ſuſpendere.
Id egre ferentẽ. exdocto quodã viro remediũ petiuiſſe ad
uerſus ea temptatõem. Conſiliũ datũ. ꝓpriũ vti ſacerdotẽ
ꝯduceret. ꝙ ſibi manenti in arce quadã ſolitaria ſingul'die
bus rẽ diuinã faceret. paruiſſe nobilẽ. atqꝫ amũ ferme cõti
nuaſſe nulla ſuſpendij cogitatõe interueniente. Poſtremo
rogatũ a ſacerdote vt ꝑ̄ſpitero vicino: ꝙ dedicatõem ecclie

in ꝓrimo monte habitur⁹ esset. auxilio esse posset. licentiaꝫ dedisse. ꝓponentē inanimo paulopost sequi. ⁊ sacris intēē stetisse diu postea. nūc vna. nūc altera causa retentū. Deniqꝫ circa meridiē ꝑfectū. agresti cuidā in nemore occurrisse: q̄ rem diuinā in mōte pactam esse ⁊ pplm oēm abysse diceret. Contristatū eo nūtio nobilem. infelicemqꝫ se esse. dicentem. q̄ eo diu sacrū xp̄i corpus nō vidisset. agrestem ꝯsolari cepisse. Venditurū si vellet nobilis emere premiū quod interessendo diuinis meruisset. Sagumqꝫ nobilis petiuisse ꝑcij noīe. Vendicōn facta. nobilē nihilominus montem ascendisse. atqꝫ orasse in templo. Reuersū aūt in ꝓrima arbore. suspensum agrestem inuenisse. Sed postea diris cogitationib⁹ haud quaq̄ vexatū fuisse. In ꝓuintia decoctū sal ad vicinas regiones importat̄. Ea ⁊ ferri mineras locupletas h₃. ⁊ argentifodinas n̄ ignobiles. Quis incuria ꝓ̄ncipum argentū haud multū effodiat̄.

☞ Austriā describere hoc loco. haud necessariū existimamus. dequa ꝓ̄priā hystoriam edidimus. In ea ꝓuinciales post obitū Alberti cesaris Friderico se cōmiserūt. ea lege. vt si masculū pregnans regina pareret. tutor ei⁹ eēt. Si feminiā terre dn̄s. Nato vt p̄dictū est ladislao tutelā ei⁹ fridericꝰ accepit. Milites q̄ sub Alberto meruerāt. cū stipendio se fraudatos dicerent ꝓuintiā latrocinijs ac incendijs vastauere. Eorū vexatio. lxx. milib⁹ aureis a Friderico redempta est. cū Bohemis ⁊ Hūgarī excursiones in austriā facerent. Ex sororib⁹ ladislai senior Vilhelmo duci saxonie nupsit. Johannes huniades cū regni Hūgarie coronam a Friderico frustra repetisset. cū. xij. milib⁹ equitū ingressus Austriam. oēm agꝝ inter Viennam ⁊ stirie mōtes diripuit. atqꝫ incendit. Petentem Italiā Cesarem rogauerūt Australis vti ladislaū. q̄ iam ꝓ̄pe modū adoleuisset in paterna hereditate apd̄ se dimitteret. Reiecta petitiōe autorib⁹ duob⁹ Vlricis. altero Cilie comite eyringero sumptī armis

rebellauere. Redeuntem ex Italia Fridericum apud nouã ciuitatem obsidione cinxere. quibus ꝛ Heinricus Rosen-sis natione bohemus cum. cc. equitibus ꝛ. Mille. pediti-bus sese adiunxit. Et quamuis a Nicolao pont. Max. ius-si essent. ne tutelam cesaris impedirent. contemptis apo-stolice sedis mandatis. ꝛ tanto maiestatis autoritate di-risa. scleratum propositum tenuere. docta eo tempore Vi-ennensis scola indoctã sentẽtiaꝫ ptulit. q̃ ꝑ appellatõnem ad futuꝝ ꝯciliũ interponendã suspendi posse Romani ꝓsul' mãdata rescripsit Ciuitas Viensis. ꝛ ois Austria ex eo tꝑe semꝑ in armis fuit. temorate religiõis penas pendẽs Ces-sit furẽti pplo Fridericꝰ. pupilluꝗꝫ adhuc teneꝝ ea lege in manꝰ comit' Cilie tradidit: vt ꝯuocat' ad vrbẽ Viẽnã vtri usꝗꝫ paratis ꝯsanguineis. ꝛ amicis. ď tutela. ď oppidis de ꝗꝫ ceteris ꝯtentionibꝰ ṗncipũ q̇ vocati ꝯuenissent arbitriũ diffiniret. Ladislaꝰ summa populoꝝ a lacritate apð Vien-nenses exceptꝰ. cũcta ex voluntate comitis administrauit. Ad cõstitutũ diẽ ꝯcily Ludowicꝰ bauarie. ꝛ Wilhelmꝰ Sa-xonie duces Albertꝰ quoꝗꝫ Brandeburgẽsis. karolꝰ Ba-dẽsis Marchiones ꝯuenere. Tu multi ex bohemia: plures ex hũgaria Barones Imꝑator legatos misit. quibꝰ ꝛ nos adiũcti fuimꝰ. diu de iure ꝑtiũ disceptatũ. Sꝫ cũ oĩa ex ar-bitrio victoris agerent nec leges defenderẽt quẽ arma nõ ꝑtexissent Infectis rebꝰ discessuꝫ ẽ. Negata sũt oĩa q̃ promi serãt Australes imꝑatori dictũ oẽ indictũ fuit. neꝗꝫ lr̃is ne ꝗꝫ sigill' autoritas habita barbara fide actũ In eo ꝯuẽtũ la-dislaꝰ johãnẽ huniadẽ q̇ sibi regnũ a turchoꝝ inuasiõe ser-uasset. Ad ṗncipatꝰ honorẽ euexit. Qui sugesto in magno foro apð Carmelitas erecto. sede sedens aurea. Regali pa-ludamento. ac dyademate ornatꝰ comitatũ ei Bistricensẽ cõmisit. Q ď eo in loco minime licuit. Neque em̃ Regi hũ-garie sub imꝑio Romano maiestatẽ gerere ius ẽ. Sꝫ tanta reuerentia legũ. ꝗꝫta eis ꝑ arma siue dat siue relinquit. Co

mes cilie. Cũ regẽ quo libet impellit. ⁊ ad se cũcta rapiens
Eyczingerꝫ wienenses qꝫ ꝯtempnit. ꝯcubinã quaꝫ viro in-
terfecto sustulerat Reginali pene honore dignat̃. Ex fauo-
re tandem regie cadit. Et annitẽte Eyzingero e curia pel-
lit̃. quẽ in exiliũ ꝓficiscẽtẽ sem quatuor tantuꝫ eq̃tes comitati
sunt Alberto Marchione brandeburgẽsi. ne ꝑ ꝯtẽptũ a po-
pulo lapidaret̃ ad portaꝫ vsqꝫ vrbis securitatẽ ꝑbẽte. Sed
quã feda ⁊ miserabil' eiꝰ fuga. tã supbꝰ. ⁊ fauorabil' reditꝰ
fuit. Nã pꝰ annũ cũ iã ex bohemia rex redissꝫ. Suadẽtibꝰ
ꝓmoribꝰ austrie baronibꝰ reuocatꝰ. cũ. M. eq̃tibꝰ argẽto ⁊
auro fulgẽtibꝰ Wienã repecijt Cui ex portas vrbis et Rex
ad. M. fermepassus exijt ⁊ ois nobilitas redeũti gratulata
ẽ. pleps quoqꝫ q̃ paulo añ lutũ ac lapides i fugiẽtẽ iactare
tẽtauit. Sternere viã floribꝰ qua redeũti trãsituꝰ fuit. mini-
me dubitauit. Ut ẽ ĩ vtrãqꝫ ꝑtẽ ĩmodica. siue amauerit siue
oderit. mira rerꝫ mutatio. ⁊ ludẽtis fortune iocꝰ Eyringerꝰ
ex grãꝫ regis factꝰ. i castella sua recedẽs. imꝑatori quẽ gra-
uit offenderat recõciliatꝰ ẽ. Necdu postea adeo supbi erãt
q̃ ladislai regis ꝑtes sequebant̃. vt noue ciuitatis suburbia.
in qua cesare absente iacebat puerꝑa imꝑatrix. intrare pre-
sumpsert̃. ⁊ vrbẽ expugnare ꝯtenderint. Qđ vbi nõ succes-
sit. exustis q̃ obtinuerãt locis abiert̃. fuit sepe int' cesareꝫ et
regem incassuꝫ tractata cõcordia. Neqꝫ em̃ Comes Cilie
dũ vixit. ex re sua existimauit vnanimes eẽ austrie ꝓncipes
At eo mortuo. cũ Eyczingerꝰ Ex Bohemia missus ad Ce-
sarem leges pacis vtriqꝫ ꝑti gratas dixisset. ⁊ iaꝫ quietura
ꝓpe diem Austria videret̃. Interitus regis subito nuncia-
tus. non solũ ꝯcordiam ꝑturbauit. Sed magna ꝑ rerꝫ ⁊ rei
publice xp̄iane salutariũ exorientẽ spem ꝓrsus abrupit. Au-
strales ⁊ a Cesare. ⁊ ab Alberto f̃re detradenda guberna-
tione requisiti prouintialiũ ꝯuentũ habuere. In quo legati
Cesaris seniori austrie principi (Id erat imꝑator) debere
ꝓuintiã dixere. Albertꝰ suo. ⁊ Sigismũdi patruel' nomine

regie ptē hereditatē exposcens. suasq; calamitates ⁊ inopiā tāto sanguini alienā referens cōmiseratōēz inducere conatus est. Cōuent⁹ rūsio fuit. facturos ꝓuintiales. qđ ius eq̄tas ue dictaret. Postquā fr̄es int̄ se ꝯuenissent. Interea latrones transdanubiū in Austriaz ad Morave fluminis ripam munitū locū occupavere oēz q; circa regionē rapinis atq; incendijs vexare ceperūt. Aduersus quos ꝑfect⁹ Albert⁹ latrones vi cepit. Interfectisq; pugnando cōplurib⁹. Quingentos ⁊ q̄nquaginta captiuos abduxit. Ex quibus. lxxx. furca suspendit. Que res magnū ei apud Australes ⁊ noīe peperit ⁊ fauorē. Ulric⁹ vō Eyzingerus cum visitato apud nouā ciuitatez friderico īmpatore. cui⁹ pti studebat. Uiennā repetisset. vocat⁹ ab alberto nihil mali suspicās. fidenter eū adijt. A quo mox capt⁹ in vincula ꝯiect⁹ est. ⁊ in ꝑuato carcere clausus. Indigna res visa ciuib⁹. murmurare: damnare oēs factū Nemo tn̄ auxiliū misero afferre Impator sepe rogat⁹ Uiennā peterē aliquan diu distulit. verit⁹ ne qua fraus inesset. Interim Sigismunnd⁹ ex Athesi ad Uiennā descendit. deinde ad nouā ciuitatē ꝑfect⁹ ꝑncipatus insignia ab īmpatore accipiens. ꝑueteri ꝯsuetudine in ei⁹ vba iurauit. In qua solēnitate. ⁊ Albert⁹ affuit. Qui paulopost cū Sigismūdo Uiennaz repecijt. Et ambo aduersus īmpatorem ꝯspirātes. Austriaz sibi subigere conati sunt. Quoꝝ studia sentiens īmpator. Uiennā petere statuit. Et accersito Ludowico bauarie duce magni nois ꝑncipe eo se ꝯtulit. Imperatrice sequēte. Appropinquāti vrbanus ppl̄s obuiā ꝓrexit⁹ Albert⁹ quoq; ⁊ Sigismund⁹ nobili comitatu ext̄ vrbē īmpatorem salutauere. Habebat Albertus tria circiter equitum milia in armis expedita. Que non longe a Uienna in quodaz tumulo Impatori se ostētarunt. magnumq; metum venienti incussere. Suspitōēm auxit Albertus. qui sepe ad eos profectus ac seorsum locutus. Insidias apparasse. Cesari videbatur. Ferunt eius

militie ducez Alberto dixisse. facile si libet hodie Vienne te
dñm. atq Austrie facio. Nã q̃s ꝓhibet quo minus frideri
cũ jmꝑatorem eiusq comites intercipiã. Imme tñ Solu
ta deinceps hereditatis questio erit Victori leges atq ho
mines fauent. Subdubitasse Albertũ aliquantisper. De-
mũq respondisse. Poterã ignoscere si qḋ ais me ignoran
te fecisses. At mandare turpia nõ possum: postquã intro-
gressi vrbẽ sunt Albert⁹ ⁊ Sigilmund⁹ in domo que pragẽ
sis appellat̃ simul habitauere. Jmꝑator ꝑuatas ciuiũ edes
incoluit. Arx ꝓuintialiũ noīe custodiebat̃. Cõspirauere Si
gismund⁹ ⁊ Albert⁹ eam noctu aggredi. atque irrumpere
Armataq militũ manu iter in gressi iureiurãdo se astringe
re nõ redituros domũ nisi arcem intrassent Sensere ciues
mox q arma sumẽtes. ꝑsidiũ in arce mai⁹ collocauere In-
stabat ciuile bellũ. ⁊ atrox pugna ꝓ arce. Nec dubiũ vide-
bat̃. q̃n magno suo malo ꝑnceps cõmissuri ꝑliũ eẽnt Ste-
tit diu res in ancipite. Ciuib⁹ tueri arcẽ stabile ꝓpositũ erat
ducib⁹ (q̃ arcẽ intrare iurassent) Turpe videbat̃ infecta re
domũ reuerti. Et vim inferre plenũ pericli erat. Postremo
ꝯuentũ est vt ingressi ꝑncipes arcẽ paululũ immorati. po-
tato vino exirent. atq ita delusa magis quã impleta religio
est. Postridie arx ꝯsensu ꝓuintialiũ in tres ꝑtes diuisa. du
as accepere Albert⁹ ⁊ Sigismund⁹. Reliquã Jmꝑator. de
letiq ꝓuintiales sunt. q̃ lites fraternas dirimant. ⁊ summa
illis ꝑtãs data. Sed graue iuditiũ ꝯtra potẽtes est. Nobi
litas ⁊ ecclesiaꝝ ꝑncipes Jmꝑatori fauẽtiores sunt. plebs
Albertũ ꝑfert. Magnose iudice q̃sq tuet̃. Multa sũt ĩ hoc
cesare. que laudare possis. Corp⁹ egregiũ. ⁊ spẽs jmꝑato-
re digna. anim⁹ sedat⁹. at tranquill⁹. ingeniũ ꝑspicax. me-
moria tenatior. religionis ardens zelus. Ingẽs cupiditas
pacis ⁊ ocij. Singularẽ virtutẽ inquouis hoīe diligit dig-
nasq ꝑmio ducit. Edificat splendide. ortos tñ. ac gemmas
plus equo admirat̃ ⁊ amat̃. Et in reb⁹ gerendis tardior ac

[illegible] est. [illegible] pleriq3 accusauerūt. ⁊ ad rē nimis attentū. Id facere ꝓximi antecessores. Sigismundꝰ atq3 Albertꝰ cesares. quoꝝ ꝓdigalitati cuiꝰ vis compata liberalitas videri auaritia pt. Ceteꝝ fridericꝰ. nec sua ꝓfundit nec aliena diripit. Verbis factis ve temperās. Albertꝰ frater eiꝰ lōge dissimilis. Celer in agrediendis rebus belli ac glīe appetens. periculi ꝯtemptor. audax laboris patiens. manu atq3 ingenio promptꝰ. peccunias int̄ amicos partitur. ac ꝓfundit. Inter opes paup. In paupertate diues. nullꝰ rei magis quā fame auarus.

☞ Procedenti ꝑ Austriā in aquilonē. Moraui occurrūt. gens ferox. ⁊ rapinaꝝ auida. Inter. Hūgaros Bohemosq3 trāsdanubiū sita. hāc ꝓuintiā euo nr̄o. Sigismundꝰ imꝑator Alberto genero suo q̄ postea imꝑauit dono dedit. Rebellantē ⁊ imperata facere recusantē Albertus magnis affecit cladibꝰ. Nā supra Quingētas villas vna excursiōe combussit. mortales multos neci. dedit. pecꝰ pene oīne abegit. Iugūq3 ferre ꝑfidā gentē coegit. In hac ꝓuintia ciuitates ⁊ oppida Romane ecclie ritū tenēt. ⁊ catholice fidei ꝯsentiūt. Barones ferme oēs hussitaꝝ labe infecti sūt Hic cū verbum dei ꝑdicaret Johānes capistranꝰ. ⁊ in errores hussitaꝝ vehementiꝰ inueheret. Baronis nō ꝑui nois quē ezernahorā vocāt secuta ꝯuersio est. q̄ relicta ꝑore ꝑfidia. cū duobꝰ milibꝰ subditoꝝ veritatē Romane sedis amplexꝰ est. filiꝰ eiꝰ doctrina ⁊ moribꝰ clarꝰ nō diu postea Olomucensis ecclie pōtificatū obtinuit. Ea est vnica ciuitas Morauorū Episcopalis. Regnū int̄ morauos aliqn̄ fuit. latissimū. ac potissimū. qđ vsq3 ad filiū Suatocupi durauit. cuiꝰ fortunaꝝ i bohemica ꝯscripsimꝰ hystoria. At cū filiꝰ Suatocopi Ecclīam dei sperneret Regū gēti ademptū est. Qđ postea Romani cesares in Bohemiā transtulerūt. In hac ꝓuintia cū plura sunt oppida plena populo. ⁊ opibꝰ abundātia. Inter que prunna ꝑncipatū obtinet ⁊ znoynea Si

gismundꝰ obitu memorabilis. Hac nulli transitꝰ patȝ. nisi armato potētioriq̄ȝ. latronibꝰ oēs aditꝰ obsidētibꝰ Sermo gētī mixtꝰ est. Theutonicꝰ ac Bohemicꝰ supant tm̄ Bohemi. quorū ē regionis imperiū. Que gētes olim Morauiā incoluerint nō facile dixerim. Quantū v̄o ex lectiōe ptholomei accipere lȝ. Marcomāni ⁊ sudini. Cādiq̄ȝ morauiā et Austriā. que transdanubiū jacet incoluisse videntur.

☞ Slesia pꝰ Morauiā sequit̄. haut ignobil' puīcia. q̄ȝ fluuiꝰ Oder aplabit̄ int̄ amnes germanie laco cognitꝰ. fōtes eiꝰ in Hūgaria. q̄ Slesie ad oriētē iungit̄. Mare baltheū cursuȝ terminat. lōgituto regiōis. cc. ferme passuū milia cōtinet. latitudo circit̄. lxxx. caput gent' Vratislauia est amplissima ciuitas ad ripā Odere sita. pūati ac publici edificiis magnifice ornata. Cuiꝰ episcopatū maiores nr̄i aureū vocauere. Hussitarū bella. luteuȝ reddidere. In hac vrbe regnāte apđ bohemos Venceslao. orta seditiōe. Cōsules quorū p̄ma ptas p fenestras ex p̄torio in forū p̄cipitati. gladeis ac lāceis irat e plebis excepti. dirū spectaculū p̄buere. Cuiꝰ rei autores. Sigismundꝰ impator pauci post annis securi pcussit. Duces Slesie multi nūero. int̄ quos patna hereditas pcapita diuidit̄. hinc scissa multas in ptes puīntia frequētes calamitates incurrit. crebri exposita latrociniis. Int̄ hos duces vnū esse ferūt noīe bulconē opolienseȝ appellāt. q̄ glogonie residēs delicijs ac voluptatibꝰ deditꝰ vsq̄ȝ adō insaniuit. vt neq̄ȝ inferos neq̄ȝ superos eē diceret Animas q̄ȝ cū corpibꝰ sil' prsus interire putaret. Ecclia ȝ vl' nūquā vl' raro ingressus ē. Sacramenti xp̄ianis prsus abstinuit. nisi q abusus mr̄imonio vxore q̄ sibi igrata eēt relicta. alterā sup duxit. Que ne pellex appellari posset nō nisi p solennia matromonij ꝯiūgi voluit. Slesite sub jmpio Bohemorū ꝯstituti sunt. Nunc tm̄ imperata facere detrectant Beorgiū nouum Regē admittere recusantes Vulhelmum Saxonie ducem secuti. qui regnum Bohemie. ad se

ptinere affirmat, pter pinguē. que ladislai hūgarie atq3 Bohemie regis soror fuit. Gladius eius litis arbiter erit. Sermo gētis maiori ex pte theutonicus est. quis trans oderam polonica lingua pualet Odorquā rē non immerito quidam hoc in loco germanie terminū ec Oderaz putauere. quis idem fluuius in septentrionē vergens germanicas gētes ripis ambabus alluit. Libet in hac pte germanie linquere fines et adorientem ac septentrionez Sarmaticas inuisere gentes.

Polonia vasta regio est. que Slesia ad occidentē proximat. Hūgari Lituanis. ac pruthenis ptermina. hic cracouia est pcipua regni ciuitas. Inqua liberaliū artiū scola floret. Sbigneus huic vrbi pfuit episcopus. litteraz doctrina. et moz suauitate insignis. aquo plurimas accepimus Epistolas. multo sale. et Romana elegātia pditas. cui ob singulares virtutes Romana ecclia insigne cardinalatus honoris rubentē pileū misit. Ciuitates polonie pter Craconiā paz nitide. Ex maceria domos ferme oēs componūt. plerasq3 luto liniūt plaga regionis nemorasa est. potus gēti ceruisia ex tritico atq3 humulo factus. Uini rarissimus vsus. necvinee cultura cognita. Ager cereris ferax. Multa genti armēta. multa feraz venatio. Equū siluestrē pter cornua cerno silez edūt. feros boues venanē. quos pści vros vocauere. pisce ac volucribus abundāt. Argenti atq3 auri inops terra. Uectigalia Regi pua. Regnū in quatuor ptes diuisere maiores. has cū p circulū anni Rex ambit. Quelibet ps tribus mensibus Regē ac curiā pascit. Quibus exactis ad alterā ptē fit transitus. Statuta sunt que pstare puintiales oportet. Si māserit vltra pfinitū tps. Rex suo viuere sumptu cogit Cū rex gentis patz nostroz tempestate obisset. Relictā filiā Uilhelmus dux austrie in matrimoniū accepit. Illiq3 regno prefectus est. Non placuit polonis Rex Theutonicus Uladislaū exlituania vocauere. Eiectoq3 Uilhelmo. pingē

eius ⁊ regnū nouo regi tradidere. Gentil' fuerat. Wladisla-
us. ⁊ ydola coluerat. Sed baptismū cū regno suscipere nō
recusauit. Conuersus ad xp̄m religiosum p̄ncipē gessit. Mul-
tos ex lituanis ad euangeliū traxit. Pontificales ecclesias
nō nullas erexit. Episcopos magno honore ꝓsecutus est.
Inter equitandū. quotienscunq; turres ecclesiaꝝ inspexit.
detracto pileo caput inclinauit. Deuz qui coleret̄ in eccl'ia
veneratus. Cū tartaris regni limites infestantibꝰ feliciť di-
micauit. Prutenos maximo bello vicit De quo int' res pru-
tenicas memorabimꝰ. Ex p̄ori ꝯiuge ꝓlem nō sustulit. cum
qua matrimoniū haud legittimū fuit Ex sc̄d'a iā ferme No-
nagenario duo nati sunt filij. Wladislaus ⁊ Cassimirꝰ ꝯs li-
tuanie ducatū ꝯsecutus est. prior patri regno polonie suc-
cedens ad hūgarie quoq; regnū accersitus in bello Thur-
choꝝ vt añ narratū est cecidit. Qua re cognita soliciti po-
lonie. ꝓceres de successore fridericū Marchionē Brande-
burgensez. q̄ pueritiā in regno transegerat. lingwamq; gē-
tis ⁊ mores tenebat. vt regnū accipet rogauerūt. Respon-
sum datū est. Casimirꝫ lutuanie ducem qui frať esset defun-
cti heredē extare. Sciscitari eius animū oportere. cui fra-
ternū paternūq; regnū cupiēti Impedimentū afferre di-
gnitate sua fridericꝰ nō duceret. pari moderatōe ⁊ Albertꝰ
bauarie dux erga ladislaū Alberti filiū vsus est. Qui Bo-
hemie regnū sibi oblatū recusauit. Fridericꝰ quoq; Impa-
tor ⁊ ab Hūgaris ⁊ a Bohemis ad hereditatē ladislai vo-
catus nunquā audire sustinuit. q̄ patrueli p̄iudiciū faceret
Ingens laus nr̄e etatis ⁊ magnū decus germanici nomi-
nis q̄uis nō ambigo esse aliquos qui nō tam iusticie quam
ignauie tradunt. Alienis regnis quēpiam abstinere. Ego.
qd' boni spém hꝫ non laudare nō possum. Casimirus aūt ⁊
si difficile a lituanis dimitteret̄. q̄ suū ad se p̄ncipem retine-
re cupiebant. in poloniā veniens pacificā regni guberna-
tōnem accepit. nec diu postea sororem ladislai regis duxit

vxorē. Multa ei aduersus frēs theutunicos. q̄ Sācte Ma
rie appellant̄ bella fuere. de q̄b⁹ in reb⁹ prutenicis referem⁹.
☞ Lituania ⁊ ipā late patens regio. Polonis ad orientē
ↄnexa est palustris ferme oīs ac nemorosa. Vitold⁹ huic p̄
fuit. Wladislai frater. Qui relicto deoꝝ cultu cū regno po
lonie xp̄i sacramentū accepit. Magnū Vitoldi nomen sua
tempestate fuit. quē subiti adeo timuerūt. vt iussi laqueo se
suspendere parere poti⁹. quā p̄ncipis in dignatōem incide
re voluerint. detrectātes imperiū insitos vrsina pelle viuē-
tib⁹ vrsis. quos eā ob causaz nutriebat dilaniandos obie-
ctauit. crudelib⁹ q̄z aliys affecit supplicys. Equitās arcū ex
tensuz gestauit. Si quē ↄspicat⁹ est alit̄ incedere quā voluit
ↄfestiz sagitta ↄfodit. Multos quoq̄z p̄ludū interemit Sā
guinari⁹ carnifex. vt esset inter populares. ⁊ ipm̄ p̄ncipem
certū fatiei discrimē. radere barbā oīb⁹ imperauit. Id vbi nō
successit. facili⁹ em̄ ceruici quā barbe iacturam. lituani fere
bant. tōsus ipe. mentū ⁊ caput ꝑdiþt. capitale interminat⁹
si q̄s ꝓuintialiū pilos fatiei capiti sue deponeret. Rex a Si
gismūdo cesare lituanoꝝ appellās pri⁹ obiþt. quā legati dy
adema ferētes se ↄuenirēt. Successor Suidrigal vrsaz nu-
triuit. Que sueta ex manib⁹ eius panē accipe sepe in siluas
vagabat̄. Redeūti vsq̄z ad thalamuz p̄ncipis ostia queque
patebāt. Ibi ↄfricare ac pulsare pedib⁹ ostiū cū fames affu
it ↄsueuit cui p̄ncipes apperiēs cibū p̄buit. Cōspirauere no
biles aliquot adolescētes aduersus p̄ncipē atq̄z vrse modū
secuti. sūptis armis cubiculi p̄ncipal' ianuā ↄfricauere Cre
dit Suidrigal vrsam adesse. ostiūq̄z apperuit. Ibiq̄z mox
ab insidiantib⁹ ↄfossus interiþt. ꝓuintie deinde gubernatō
ad Casimiꝝ ꝑuenit. Ad lituanos estiuo tp̄e difficilis trāsi-
tus est. palustribus equis cūcta ferme obsidentib⁹. hyems
p̄bet aditū. astrictis gelu lacunis. Mercatores super glatiē
ac niuem iter faciunt. plurium dierum cibaria in vehiculo
ferentes. nulla certa via. meatus sicut in mari siderū cursus

ostendit. Rara inter lituanos opida neqꝫ frequentes ville opes apud eos. precipue animal pelles quibꝰ nostra etas zebellinis. armelinisqꝫ nomina indidit. Usus pecunie ignotus. locum eius pelles obtinent. viliores cubri atqꝫ argenti vices implent. pro auro signato preciosiores. Matrone nobiles publice concubinos habẽt. permittẽtibꝰ viris quos matrimonij adiutores vocãt. Viris turpe est ad legittimã cõiugẽ pellicẽ adijcere. Soluuntur tñ facile matrimonia. mutuo consensu. et iterum atqꝫ iterum nubũt. Multũ hijs cere ac mellis est. qđ silvestres in silvis apes cõficiũt Vini rarissimꝰ usus et panis nigerrimꝰ. Armẽta victũ pbent. multo lacte vtentibꝰ. Sermo gentis sclauonicꝰ ẽ. latissima est enim hec lingua. et in varias diuisa sectas. Ex sclauis enĩ alij Romanã eccliaꝫ sequuntur. vt dalmate Croatini. Carni. ac poloni. Alij grecorum sequuntur errores vt Bulgari. Rutheni. et multi ex lituanis. Alij proprias hereses inuenere vt Bohemi. Morani. et Bosnenses. quorum magna pars manicheorum imitatur insaniã. Alij gẽtili adhuc cecitate tenentur. quẽadmodũ mlti ex lituanis ydola colẽtes. horum magna pars euo nr̃o ad xp̄m conuersa est. Postquã Uladislaus ex ea gẽte polonie regnũ accepit. Noui ego Jeronimũ pragẽsem sacris lr̃is appͥme eruditũ. vite mũditia et facũdia singularum clarum. qͥ annos supra viginti in heremo Camaldulensi in apennino etrusco penitẽtiã egit. hic oriẽte apud Bohemos hussitarum heresi. fugiẽs pestiferum viris in poloniam transiuit. Ubi acceptis litteris ab Uladislao Rege commendaticijs predicaturus euangelium christi ad Uitoldum pncipem in lituaniam penetrauit multosqꝫ populos Uitoldi fauore fretus ad salutiferam dei christi fidem conuertit. Venitqꝫ tandem ad synodum Basiliensem. vocatus a Juliano Sancti Angeli Cardinali cum de rebus Bohemicis ageretur. narrabat hic multa de lituanis. que pene incredibilia videbantur. Audiebã ego ex alijs eiꝰ dicta. nec mouebar. vt crederẽ libuit

adire hoiem atq; ab eius ore relata cognoscere. Comites mei fuerũt. Nicolaus Castellan⁹. q̇ tum cardinalis juliani domũ regebat. Bartholome⁹ lutiman⁹ Archiepi Mediolanensis Scriba. ꝛ Petrus norcetanus Cardinalis firmiani Secretari⁹. viri graues ꝛ docti hoiem in cella sua trans Rhenũ apud Carthusienses ꝯuenim⁹. cui⁹ hec narratio fuit. p̃mi. quos adij ex lituanis. serpentes colebant. patresfamilias suũ quisque in angulo dom⁹ serpentem habuit. cui cibum dedit. ac sacrificiũ fecit in feno iacenti. hos Hieronim⁹ iussit oẽs interfici. ꝛ in foro adductos publice cremari. Inter quos vnus inuent⁹ est maior ceteris. quẽ sepe ad motum ignis ꝯsummere nullo pacto valuit. Post hos gentem reperit. que sacꝝ colebat ignem. eumq; ꝑpetuũ appellabat. Sacerdotes templi materiã ne deficeret ministrabant. hos sup̄ vita egrotantiũ. amici ꝯsulebant. Illi noctu ad ignem accedebant. Mane v̓o ꝯsulentib⁹ respõsa dãtes vmbram egroti apud ignẽ sacrũ se vidisse aiebant. Que cũ se calefaceret signa vel mortis vel vite ostentisset. victuruni egrotũ facies ostensa igni. Cõtra. si dorsũ ostentasset. moriturũ portendit. Testari igit̃. ꝛ rebus suis ꝯsulere suadebãt delusionem hãc esse Hieronim⁹ ostendit. Et ꝑsuaso populo deleto templo ignẽ dissipauit Christianos mores induxit. ꝓfectus introrsus aliã gentem reperit. que solem colebat. ꝛ malleũ ferreũ rare magnitudinis singulari cultu venerabat̃. Interrogati sacerdotes. q̇d ea sibi veneratio vellet. Responderũt. olim plurib⁹ mensib⁹ nõ fuisse visũ solẽ. Quem Rex potentissim⁹ captũ reclusisset in carcere munitissime turris. Signa zodiaci deinde opẽ tulisse. Soli ingentiq; malleo ꝑ fregisse turrim. Solemq; liberatũ hoib⁹ restituisse. Dignũ itaq; veneratu instrumentum esse. quo mortales lucem recepissent. Risit coꝝ simplicitatẽ Hieronimus. inanẽq; fabulã esse monstrauit. Solem v̓o ꝛ Lunam et stellas creatas esse ostendit. Quib⁹ maxime de⁹ ornauit

celos. ⁊ ad vtilitatē hoīm ꝑpetuo iussit ignē lucere. Postre
mo alios ppl'os adyt q̄ siluas demonibꝰ ꝯsecratas venera
banť ⁊ inter alias vnā cultu dignioꝛē putauere. Predica-
uit huic genti pluribꝰ diebꝰ. fidei nr̄e apperiēs sacramēta.
deniq̊ vt siluā succenderēt īmꝑauit. vbi ppl's cū securibus
affuit. nemo erat q̄ sacrū lignū ferro ꝯtingere auderet. Pri
oꝛ itaq̊ Hieronimꝰ assumpta bipenni excellentē quandā
arboꝛē detruncauit. Cū secuta multitudo alacri certamine
aliȷ serris. aliȷ dolabꝛis. aliȷ securibꝰ siluā deyciebāt. Uen-
tū erat ad mediū nemoꝛis. vbi quercū vetustissimā. ⁊ ante
oēs arboꝛes religione sacrā. ⁊ quā potissime sedē esse puta
bant. ꝑcutere aliquandiu nullꝰ ꝓsumpsit. Postremo vt est
alter altero audacioꝛ. increpās quidā socios. q̄ lignū rē in
sensatā ꝑcutere formidarent. eleuata bipenni magno ictu
cū arboꝛem cedere arbitrareť. tibiā suā ꝑcussit. atq̊ inter-
rā semianimis cecidit. Attonita circū turba flere. cōqueri.
Hieronimū accusare. q̄ sacrā dei domū violari suasisset. ne
que iā quisquā erat q̄ ferrū exercere auderet. Cū Hieroni
mus illusiones demonū esse affirmās. que decepte plebis
oculos festinarent. surgere quē cecidisse vulneratū diximus
īmꝑauit. ⁊ nulla in parte lesum ostendit. ⁊ mox ad arboꝛē
adacto ferro adiuuāte multitudine ingēs onus cū magno
fragoꝛe ꝓstrauit. totūq̊ nemꝰ succidit. Erāt in ea regione
plures silue. pari religione sacre. ad quas dū Hieronimus
amputādas ꝑgit. mulieꝝ ingēs numerꝰ ploꝛans atq̊ eiu-
lans Uitoldū adit. Sacꝝ lucū succisū querit. ⁊ domū dei
ademptā. Inqua diuinā opem petere ꝯsuessent. Inde plu
uias. inde soles obtinuisse. nescire iā quo in loco deū que-
rant. cui domiciliū abstulerint. Esse aliquos minoꝛes lucos
in q̄s diȷ rūdere soleant. Eos quoq̊ delere Hieronimū vel
le. q̄ noua quedam sacra introducēs patriū moꝛe extirpet.
Rogare igiť atq̊ obtestari. ne maioꝝ religionū loca ⁊ cere
monias auferri sinant. Sequunť ⁊ viri ⁊ mulieres. nec se

ferre posse nouũ cultũ asserũt. Relinquere poti⁹ terrã ꝛ pa-
trios lares quã religionẽ a maiorib⁹ acceptã dicũt. Mot⁹
ea re Witold⁹ veritusq; pploꝝ tumultũ. xp̃o poti⁹ quã sibi
de eẽ plebẽ voluit. Reuocatisq; lr̃is. quas p̃sidib⁹ ꝓuincia
rũ dederat iubẽs parere Hieronimo. hoĩez ex ꝓuintia de-
cedere iussit. Hec nobis Hieronim⁹ ꝯstanti multu nihil he-
sitans. ac p iuramentuz affirmauit. dignũ fide. ꝛ grauitas
s̃monis ꝛ doctrina oñdit. ꝛ viri religio. Nos que accepi-
mus immutata retulim⁹. veri periculũ ñ assummim⁹. plus
si tamen ꝛ nos ꝛ comites abeo recessim⁹.

☞ Rutheni quos appellare rossanos Strabo vr̃ litua-
nis ꝯtermini sũt. gens barbara. incompta. apud quã opu
lentã eccliam obtinuit. Isidor⁹ Cardinal' Sabinẽsis. cui⁹
supra mentiõez fecim⁹. In hac gẽte ciuitatẽ p maximã esse
tradũt. Nogardiã appellatã. ad quã theutonici mercato
res magno labore ꝑueniũt. Magnas ibi eẽ opes fama est
et multuz argẽti. pelles q; p̃ciosas. vendẽtesq; atq; emẽtes
ponderato argento nõ signato vtunẽ. lapis in medio fori
quadrat⁹ est. quẽ q̃ ascendere potuerit. neq; deiect⁹ fuerit.
p̃ncipatũ vrbis assequiẽ. ꝓ ea re in armis dimicant. Sepe
q; vna die plures ꝯscendisse ferũt. vnde sepe seditiones in
pplo emersere.

☞ Liuonia deinde christianoꝝ vltima ꝓuintiaꝝ ad septẽ
trionẽ Ruthenis iungiẽ Tartari eã sepe incurrunt. Inqua
nr̃a etate magnas acceperũt strages fr̃es theutonici. qui
beate Marie vocanẽ. hãc armis quesiuere. ꝛ xp̃i sacra su-
scipere coegerũt. cũ esset antea gẽtil' ꝛ ydola coleret. Eam
alluit. ab occidẽti mare Baltheũ. qd̓ plerisq; veteꝝ. occea-
nũ esse putauerũt. nõ dũ septẽtrio. vt hodie cognit⁹ grecis
atq; ital' fuit. Christiana religio hãc orbis ptẽ nr̃o generi
apperuit. q̃ fortissimis gẽtib⁹ detersa barbarie mitiorĩ vite
cultũ oñdit. Balthe⁹ sinus adeo late patet vt incompte ma
gnitudinis apũd aliquos eẽ videaẽ. Origo ei⁹ ex britãnico

mari ducit. qd germanicum appellari pt. Nã ₇ germanio magnã ptē alluit. Oftiū ei⁹ in occidēti ē nō lōge a Chero neso cymbrica. quã daciã hodie vocãt. Excurrēs aũt i oriē tē in Septētrionē pandit. Insulasq magnas ambit. Occidētale litt⁹ Norwegi occupãt. Ad septētrionē semiferos hoīes eē tradũt. cũ qb⁹ nullũ lingue cõmeritũ nauigantes hñt. Signis tm̄ ₇ nutib⁹ cõmutare merces ferunt. Meri dionale litt⁹ Saxoub⁹ ac pruteuis tradit. Oriētale vt di xim⁹ liuones tenēt. Int Liuoniã ₇ Prussiã puã terrã eē fe rũt. vni⁹ ferme diei latã itinere. quã massagete colũt. Gēs neqz gētil neqz vē xpiana polonoz jmpio parēs atqz hinc regnũ polonie ad mare ptēdit. ₇ baltheũ quē dixim⁹ imũ.

¶ Redeũti ex Liuonia in germaniã p litt⁹ Balthei mari post massagetas pruteni sese obiciũt. q ripas vtrasqz Uistele amnis accolũt. Js ē sarmatie ac germanie termin⁹. q ex oriēs in mõtib⁹. q Poloniã Hũgariãqz dirimũt. Partē polonie irrigat. Prussiã do quã lõga ē pcurrit. ab oppido Torni vsqz Gedanũ. Quo in loco Baltheũ influit. hunc fluuiũ. Alij vistelam vt diximus. quibus etatis nře sermo ɔgruit. Alij Justulam. quidam jstulam vocauere. qd vltra fluuiũ est Sarmatici juri fuit. Qd citra germanici. ad oriē tem ac meridiem masonite. poloniqz rura colũt. Occiden tem Saxones occupant. Aquilonem Balthei mari exci pit littus. frumenti ferax regio est. aquis irrigua et plena colonis. multa ambiciosa oppida multi maris sinuoli re flexus amenam efficiunt. Pecorum ingens vis. multa ve natio piscatio diues. Ulmerigos olim hanc terram incolu isse Jordanis tradidit. Quo tpe Gothi ab insula Scan dauia in continentem descendere. Qui vt ille ait. Ulme rigorum terras inuasere. Ptolomeus autem amaxobios. et alanuos venedes. ac Githones penes Jstulam fluuiuz habitare affirmat. Barbara hec gens ₇ Jdolorum cultrix vsqz ad fridericum Jmpatorem eius nominis scdm fuit.

Sub eius vo imperio. cu3 amisissent xpiani. Ptolomaidem Syrie ciuitate. fratres theutones. quos sancte Marie dicimus appellari inde fugati in germania redire. Uiri nobiles. 7 rei militaris periti. qui ne p ocium marcerent. Friderici accedentes. Prussia3 germanie terminam xpi cultu sperne dixerut. sepe illi⁹ gentis hoies in Saxones. ceterosq3 vicinos excurrere. Ingente vim pecoz. atq3 hoim abigere. esse in animo sibi copescere barbara gentem. annuat tantu imperatoz. puintiaq3 fratrib⁹ ppetuo iure possidenda tradat. si ea armis acquirat. Ia em Masouie duces q eius se terre dnos affirmabat. Ius suu fribus cesserant. grata oblatio Friderico fuit. q collaudato posito quas voluere fratres sub aurea bulla lras cessit. Illi sumptis armis. breui tpe. Quicqd prutenici viris citra Uistela fuit occupauere. Exin. tranato fluuio vetusta 7 late patula quercu in castelli modu erecti pugnaculi iuxta ripa munierut. Ubi collocato psidio vlterioies prutenos vexare cepert. pugnatu est sepe p quercu. 7 ingentes paganoz copie fugate. ac delete sunt. bellu plurib⁹ annis pductu est. Ad extremu fortuna fratru Impio arridens. oem eis prussia subiecit. Uicte barbare nationes. iugu subiere. Ex illo tpe lingua theutonica in troducta est. 7 cult⁹ xpi gentibus imperatus. Ecclie quoq3 pontificales erecte trans Uistela pomesaniesis Culmensis. Sambiensis. 7 Uarmiesis. Adqua defuncto Francisco episcopo paruitate nram postulauere. Canonici. Calixtus pontifex Max. ea3 nobis annuente Senatu aplico comendauit. Que vna est illis in partib⁹ iure suo vtens. nec subiecta fratrib⁹ Reliquos episcopos religionis habitu gestare opoztet. Quo in loco munita3 quercu dixim⁹ fuisse. Nobile opidu edificatu est. qd Marieburgu vocat. et arx nobil' atq3 amplissima. hic sedes magni mgri. q cunctis fratrib⁹ preest prussia in colentib⁹. Sut 7 alij duo in eade religione mgri. Ale livonia regit. Alter puent⁹ Alamanie

gubernat. Theutones huiꝰ religionis inuentores fuere. ac ꝓpterea nemo recipit ad eam nisi theutonicꝰ. nobilibꝰ ortus parentibꝰ. ⁊ cui ꝓpositũ sit ꝓ tuendo xp̄i euangelio aduersus salutifere crucis inimicos armis depugnare. Hoc eam rẽ vestimentis Albis vtunt. nigra cruce insuta. Barbã oẽs nutriunt. exceptis q̃ sacris altaribꝰ seruiũt. Procanonicis horis dominicaꝫ oronem vsurpant. neq̧ lr̃as discũt Magne his opes. nec minor potẽtia quaꝫ regibꝰ. sepe cũ polonis de regni limitibꝰ acceptis atq̧ illatis cladibꝰ ɔtendere. nec totis viribꝰ belli fortunam experiri recusarũt Cũ Vladislao Casimiri q̃ mõ regnat p̄re ɔtraxerant ambe ptes validissimas atq̧ in gentes copias. Polonis lituani ⁊ tartari adiuncti erant. quos dixerat Vuoldꝰ. Theotonici fratres ex tota germania vires ɔciuerant. Postquam ꝓpe ad. xx. ferme stadia vt erꝙ ɔsedit exercitꝰ. Spe plenꝰ ⁊ impatiens more. Prutenoꝝ mgr̃ caduceatorẽ. q̃ belluꝫ regi denũciaret et duos enses. in q̃s staret victoria misit. facta potestate. vt quem vellet hostis eligeret. Alteꝝ sibi remitti iussit. Accepit Vladislaus alacer nunciũ. donatoq̧ caduceatore. vno retẽto gladio. Remisit alterũ. Mox iussi milites arma induere. belliq̧ signũ datũ. lx. milia equitũ in ambobꝰ castris fuisse ꝑditũ inuenio. Vladislaus Tartaros ac lituanos p̄mũ inire certamẽ iussit. Ex polonis subsidiarias acies degit. ɔtra prutenos auxilia ĩ postremis habuit. florentem ordinis sui miliciam in exercitus fronte collocauit. Cõmisso p̄lio in ermes quodammõ tartari ac lituani. magna strage cesi sunt. Vrgebat tñ multitudo. nec terga dare (polonũ metuens) audebat. atrox pugna sup cadauera occisoꝝ edebat. nec tam vulnerare prutenus alacer. quam vulnera accipe. tartarus videbat. Protractũ est diu certamen pacta ingens occisio. lituani tartariq̧ veluti pecudes mactabant. At tñ nouus semp hostis emergeret defessi tanta cede pacta theutões. Versare ferrũ vix poterant. ⁊ iaꝫ

remissius pugnabāt. Qd' vbi Uladisla' animaduertit tuz primū Polonoꝝ aciē validaꝫ ac ferro rigentē immittit. fit subita irruptio Instauraturq꜄ pliū nō tulere theutones recenti agminis impetū. Impar pugna recentis. ac fatigati militis fuit. Dirī mox fuga ex pte fratꝝ. ferit terga polon' Mgr ordinis vbi suos cedere vidit. Nec iā vllā in auxiliis spem esse animaduertit cū lecta militū manu hosti sese obiectans occidit. fit fedior fuga. nec pri' theutonic' fugere quā polonis psequi desistit. Periert in eo bello ex pte fratrū multa hoim milia. inter quos viri pmarij. qd' vocāt cōmendatores equestri dignitate insignes cū ipo mgro circiter. dc. nec polonis incructa victoria cessit. Tartari ac lituanis magna ex pte cesis. Bellū hoc anno. x. z. cccc. supra Millesimū est. Post xpi saluatoris ortū. Prussia fortunā regis secuta ois excepto Burgomarie ad victorē defecit. Sed interueniente Sigismundo cesare pax int' fres z polonū ꝯstituta est. pcussum feod'. Pecunia polono data Prussia reddita fratrib' Nec deinde vsq꜄ ad Friderici tpa q̄ mō impat in possessione agri sui turbata religio est Sub eius vo impio cū populares graue sibi iugū fratꝝ existimarent. fedus inter se inire in hūc ferme modū. vt. xv. viri singul' annis certis in locis ꝯuenirēt. q̄ pvintialiū querelas aduersus fratres audirēt. nec sinerent quēpiā indigne vexari. Ex his quatuor ex religione viros assumi voluere. Quatuor ex plātis ecclesiaꝝ. pari q꜄ numero ex nobilib'. ac ciuitatib'. his q꜄ parere oēs voluere. p ides tps diuisa inter se religio fuit. alij magnū mgrm sequebant'. alij quosdā commendatores. q̄ mgri regimen improbabāt. Mgr vt pplares sibi alliceret fedus ipm incōsulto fratꝝ ꝯuentu approbauit. Fridericus quoq꜄ impator eidē federi robur adiecit Cautione tn̄ inserta ne p suas lr̄as ius religionis lederet. Mortuo deinde Mgro. q̄ fedus acceperat. z altero in ei' locū suffecto. Nicolaus pont. Max. legatū misit. q̄ pvintiā

prussie inspiceret. Cognitoq; rex statu quantū legat⁹ retu-
lit popularium fedus dampnauit. vtq; ab eo discederent
anathema interminatus imperauit. quibus pertinatius
in sententia perseuerantibus ex consensu partium. lis ad
Fridericum cesarem deducta est. Ad quez rursus causa co
gnita dampnato feodere iussi. Pruteni sunt. ad obedien
tiam fratrum redire. qui eam prouintiam e manibus infi-
delium suis armis vendicassent. Multoq; sanguine coe/
missent. Qua re ciuitatibus nunciata mox arma i fratres
populariter recepta sunt. Ex quibus plures capti. atq; oc-
cisi. Castella eorum euersa. Arces a fundamentis eiecte.
Quinq; z.l. oppida in eā rebellionem conspirauere. Sz
cum non satis rem suam contra religionē sine externa ope
tutam putarent. Casimirum polonie regem sibi dominum
astiuere deuotum fratribus sanguinem qui fortunam pris
eius experti fuissent. Ille cum exercitu prouintiam ingres-
sus. dedentes sese ciuitates in potestatem accepit. cuz quo
fratres diu varia victoria dimicarunt. Plures fuere con-
gressus. Inter quos memorabilior qui apud Coninitium
oppidum habitus est. x.z. viij. milia polonorum obsidio/
nem in eo loco tenebant. In quis z Rex ipse Casimirus fu-
it. Oppugnabant oppidum dies. noctesq; machinis ad-
motis. Rudolfus princeps Sagorie vnus ex Sclesie du-
cibus tum religionis ductabat exercitum. Qui laturus ob
sessis opem. cuz. vij. milibus milidum aggredi Regem non
dubitauit. Cōmissum est plium in ꝯspectu oppidanoꝝ sum
ma vtrinq; ꝯtentiōe. atq; ardore cesis hinc atq; inde cū/
pluribus. Cum suos referre pedem. Rudolfus animaduer
tit. increpans ignauiam fugientium interminatusq; necē.
atiem sistit. Et pro gressus in medium cū recenti pugnato/
rum manu. Acre certamen in staurat. hos sternit illos cō/
fodit. fit subita rerum mutatio. Urgente Rodolpho cedit
polonus. Rursusq; Casimir⁹ suos retinet. pugneq; seipm

miscet & tanquã ex integro ptinaci ptentiõe certat. Occidit in pugna Rudolfus. Rex vo equo decidit. meliores ex vtraqꝫ pte occumbũt Postremo cesuꝫ credẽtes poloni suũ regẽ desperata victoria fugã arripiũt. Rex ab amicis adiutus vix ex clade ereptus est. Rudolfus morte sua victoriã religioni pepit. Ex polonis supra. vj. milia cecidisse feruntur. Ex theutonibus quoqꝫ nõ pauci periere. Post eã cladẽ res polonica nutare apud prutenos cepit. eo inclinãtibus pplis. quo belli fortuna querit. Erat tñ adhuc anceps exitus. & alterius martis inditiũ morat. ferũt inter hos frẽs olim mortuo mgro. cũ de successione ageret. vnũ fuisse q̃ rogatus eligere quẽ putaret religioni vtiliorẽ. seipm elegisse. dicentem nolle deierare. Scire se cogitatões suas. alioꝝ corda ignorare Si magistratus sibi cõmittat nõ dubitare quin rei pub. bene psultũ eat. Motos eius verbis reliquos administratõem illi credidisse. que saluberrima deinde fuerit.

☞ Post prutenos Saxonicũ nomẽ incipit. gens valida et latissima. cui ab occidẽti Uisera fluuius terminũ facit. pleriqꝫ vsqꝫ ad Rhenũ ptendi saxones arbitrati sunt. Aquilonarem plagam daui obtinent & mare baltheũ. ad meridiẽ Francones Baioarij. & Bohemi siti sunt. Orientalẽ plagaꝫ Slesita simul ac pruteni obtinent. In his terminis inclusi sunt &c. Turingi. Brandeburgẽses. Mixinenses Lusacij. Pomeraneiqꝫ. quos omẽs Saxonici viris esse volũt Priores tamen Turinges in ea terra psedisse quã Saxones aiunt. hos eñ grecã sobolem esse affirmant ex macedonia classibus aduectã Que Turingos multis bellis defatigatos paternis agris eiecerit. Quod mihi non fit verisimile. Est eñ vetustissimum in Germanica terra Saxonicum nomen cuius omẽs veteres meminere. Turingos nemo antiquorum nominat qui germanicas gentes enumerant. In aduentu pmo Francoꝝ qui tpe Ualentiniani Cesaris germaniã intrauere. Turingos nominari reperio.

Ob quā rē3 male quadrat historia veritati. que Turingos pores saxonib⁹ in germania fuisse ꝯtendit. fatebor tñ Saxonie limites aliqñ minores fuisse. aliqñ maiores. Nā3 sicut imperia ita ꝛ puintiaꝝ limites ex tpe variant. Carolus magnus impator multa cū saxonib⁹ bella gessit. ꝛ ꝯiusquā xpi cultum reciperent. eosq3 magnis afflixit cladib⁹. postquā vero deficiente apud frācos Caroli magni geneloia Romanū imperium ad theutones orientales redijt. Saxonū aucta dignitas est. inter quos plures impatores fuere. Singulari ꝓuidentia ꝛ reꝝ gestaꝝ magnitudine clari. maxime vo tres. othones. q̄ sibi inuicem successere de Romana ecclia optime meriti. quoꝝ virtute ꝓlatos Saxonie fines minime dubitarim. Interꝑmerancos. Qui orientē3 Saxonie incolunt. oppida sunt digna noīe Vlismaria. et Sundis. Gripsuolda. Stetinū. Rostochiū. In quo scola liberaliū artiū haud ꝯtemnenda. ꝛ hec quidem mari ꝓxima multis ac diuitib⁹ negociatorib⁹ habitata est. ꝛ in mediterraneis Caminū pontificalis ciuitas. cuius diocesis latissima est. nec minor Maguntina credit. Episcopus loci Romano dumtaxat presuli subest. Brandeburgenses in duas marchias diuidunt. Quaꝝ altera vet⁹. altera noua vocat. Veterem marchiā ꝑlabit. Albis fluui⁹. In cui⁹ littore stendalum est oppidū. ꝛ Gardelcuum. ꝛ Soltuedleū. ꝛ Osterburgium. Nouā marchiā intersecat fluui⁹. Odera. haud multo inferior albi. In ei⁹ littore franckfordia est diues emporium. ꝛ Lubucensis ciuitas. Sproua quoq3 fluui⁹ eandem ꝓuintiā irrigat. Equādus tiberi. Berlinū in ei⁹ littore oppidum iacet. Est ꝛ aliud flumen Honela nuncupatum. Nō Brandeburgensiū. ex quo marchia nomen h3 in duas ptes diuidit Veterem ac nouā ciuitatem efficiens. Ibi episcopalis sedes est. ꝛ Marchionū tribunal. ad eiusdē fluminis ripā Habelbergiū quoq3 situm est. Pontificalis ciuitas. circū nobile territoriū. cui ꝓgeniza est nomen multi

refertū oppidis. ꝛ martiali pplo plenū. Caput mitnensiū ciuitas Mitna est. Vñ nomē regioni datū. hāc quoqꝫ albis alluit fluuiꝰ. hic valida arx. Et in ea kathedzal' ecclesia Jnqua quoqꝫ puintia multa sunt oppida martiali populo plena. ꝛ Martinopol' in honorem martis a veteribus cōdida Merburgium hodie vocant.

☞ Jn Turingia nobile oppidū ꝛ caput gentis herfordia Magūtino subiecta pontifici. studijs liberaliū artiū insignis Nuenburgēsis quoqꝫ pua ciuitas duci Saxonie parens. hec oīa iure Saxonū vtunt̄. ꝛ lingua ijsdē moribus freti. Ceteꝝ veri Saxones Madeburgēses nullo dubitante habent̄. Bremenses quoqꝫ Alberstatēses. Hildemēses Verdenses. Brunsuidences. Luneburgeses. ꝛ Lubicenses Jn Madeburga Archiepalis sedes hꝫ. Et in honore Sācti Maurici ex quadrato lapide diues templū. Et honū nobile opus. ꝛ in eo Sācti Florētini corpꝰ. Credūt quoqꝫ vnā. e. vj. idzijs ibi esse. Jnquibꝰ vinū ex aqua factū a dño Saluatore euāgelistaꝝ tradit hystoria. hāc plebibꝰ ostendūt. materia marmorea est ac plucida vini capax quantum equus ferre possit. Alterā. ac minorē apud Hildemenses affirmant. Vexillū quoqꝫ Sācti Mauricij hic quot annis ostendit̄. Magistratꝰ vrbis ius ciuile Romanoꝝ abbreuiatū ꝛ Saxonica lingua ꝯscriptū. nō sine reuerētia custodit. Qđ magni Caroli autoritate firmatū tradūt. eoqꝫ in decisione causaꝝ circūuicine gētes recurrūt. magna ꝛ venerabilis eaꝝ lege autoritas hꝫ. Bremenses gliaꝫ suā ducūt danoꝝ gentē ad xp̄m esse ꝯuersaꝫ. Nō ē obmittendū: qđ ꝺ Alberstadio tradit̄. hāc ciuitatē Oltenna plabit̄ fluuiꝰ. Jn medio ferme tumulꝰ assurgit. Jn cuiꝰ cacumine planities ē duorū ferme stadiorū ꝯtingēs longitudinē. Jn cuius extremis angulis duo templa sita sunt. Alterū pontificale. Alterū qđ Beate virginis appellāt. Jn medio late patet forum magnificis canonicorū edibus vndiqꝫ cinctū. Urbs

hec vocatur. qđ sub tumulo iacet. Suburbiū appellāt. In monte nulla laicorū habitatio. Carolꝰ magnꝰ huiꝰ ecclie fundator hr̄. cuiꝰ festiuitas quot annis celebraẗ. xij. hic dignitates. xxiiij. prebende. Archidiaconatus supra. xx. feruntur. In hac ecclesia singulis annis vnus ex populo deligitur. q̄ȝ peccatis grauioribus inquinatum putant. hunc veste lugubri induunt. ⁊ obuoluto capite prima ieiunij die ad ecclesiam ducunt. Indeqȝ ꝑ actis diuinis officijs eijciūt. Is singulis. xl. diebus nudis pedibus perambulat vrbem. et ecclesias circuit. neque ingreditur. neque quēquam alloquitur. Inuitatus a cononicis per vices quod apponitur comedit. Sompnus ei post medium noctis in plateis permittitur. die iouis Sancta post consecratōem olei rursus ad eccliam introducitur. ⁊ oratione facta a peccatꝫ absoluitur. pecunias q̄ȝ populus ei offert. que tamen ecclesie dimittunẗ. hunc adam vocant. ⁊ omni crimine liberū putant. Circa Alberstadiū ager optimꝰ ferax tritici. Mature stentibus frugibus culmorū altitudinē equo insedentē hominem ferunt. excedere ⁊c. Brunsuica oppidum tota germanie memorabile. magnū ⁊ populosum. munitum moenibꝰ ac fossatis. Turres quoqȝ ⁊ ꝓpugnacula excellūt. magnifice domꝰ ꝑpolite platee. ampla ⁊ ornatissima templa. Quinqȝ hic fara. Quinqȝ p̄toria. ⁊ totidē ꝯsulatꝰ iura ciuibus dicūt. hinc appellari duces Brunsuicenses tota germania nobilissimos. Othonū soboles Quorū claritas cū potētia labēte tp̄e defluit. Lubicensiū ciuitas potētissima ē sine cuiꝰ auxilio. vix vnquā datie reges ꝯtinere suos subditos valent. xij. viri rei pub. presunt. quos consules appellant. Quorū ꝑpetua p̄tas est. ⁊ in equestri dignitate cōstituti sunt. Popularibus nisi vocenẗ. nulla de regimine vrbis ꝯsulendi facultas. nec tm̄ seruire plebs videẗ. Sua cuiqȝ substātia tuta est. ⁊ libertas saluis legibꝰ vt velint viuere Aequum iuditiū consules agunt. Abhis cesar si excesserint

appelaẽ. Saxonie nr̃a etate duces habenẽ. Fridericus et Uulhelmus fratres. Quoꝝ alter electorem imperij gerit. alter regnum Bohemie sibi asserit vt sũ retulimus. Fuit cuꝫ Brunsuicensibꝰ de electoratu dissensio. Sigismundꝰ impa tor litem diremit. Sententia vt sepe fit potentiori allusit. Alter hoꝝ natu senior. robustissimꝰ venator fuit. Junior al ter belli appetens ⁊ in armis exercitatꝰ. crudelia inter eos diu bella exarserunt hereditatis paterne causa. et q̃uis de pace sepe mentio fieret. Impedientibꝰ tñ appollonio queꝫ Uicedominũ appellant. ⁊ alijs plerisqꝫ potentibꝰ. quibus ea discordia questui erat. frustra oĩs tractatꝰ abijt. Sꝫ cuꝫ vastatis iam agris tota ꝓuintia pessum iret. Appollonius vo fraternaꝝ incensor discordiaꝝ ꝑ annũ jubileũ Romam perisset. Rogauit Fridericꝰ germanũ suum vti ad se liber⸗ cam veniret secum de pace acturꝰ. annuit Uulhelmus iter ingresso dicere Consiliarij. paratas sibi ⁊ qui cũ eo irent in sidias esse. caueret ne se ꝑditum iret. ne ve suos ad necẽ tra deret. Quibꝰ ille. At ego inquit libens morear. si vos ꝑus necatos. videro. Qui fraternas ꝯtentões alitis. Atqꝫ ita locutꝰ. sequi iussis qui se amarent. vrgensqꝫ calcaribꝰ equũ festino cursu frẽm adijt Quo cũ semotis arbitris euestigio pacem composuit. fedusqꝫ pepigit. Magnus vir q̃ se tam liberaliter in potestatem dedent hostis. Magnꝰ ⁊ alter. q̃ hostem ex fratre factum. Rursus fratrem atqꝫ amicũ reddi derit. Appollonius interim Roma reuersus. ⁊ q̃ cũ eo sen tiebant ex Turingia vbi plurima oppida possidebãt ex ter minati sunt. Appollonius in coburca. qd̕ est franconie op pidum aliquandiu se defendit Sed cũ salutẽ in eo loco de⸗ speraret. nullius auxilio fretus cũ thezauris suis clam fugi ens ad Bohemos migrauit. Ex illo tp̃e quietem habuere Saxones. q̃uis Bohemi castella quedã ab eis repetẽtes sepe bellũ minati fuerint. Inducie in hancvsqꝫ diem arma partium tenuere. lis maior nunc oritura videẽ. Quando

Vilhelm⁹ regie sororis maritus. Ad bohemie regnū aspi
rare fert. q̄uis terre pceres alium sibi regē assump serint. li
bet hoc loco audax p̄uati hois inserere fatinos. Conrad⁹
Rauses nobili loco apud Saxones nat⁹. bellice rei pitus.
manu prompt⁹. ⁊ animo impteritus. cuȝ se patria pulsum
et paterna hereditate p̄uatū p iniuriā Friderici ducis esti/
stimaret. scelus ⁊ incredibile nr̄a etate ppetrauit Arx est in
Mixna in alto monte ⁊ abruptis vndiq̄ȝ rupib⁹ sita. Altū
burgum puintiales vocant. Ad Radices mōtis oppidum
egregie munitū ⁊ pplo plenum iacet. In arce duo Fride/
rici ad olescētes Ernestus ⁊ Albertus educabant. huic Cō
radus intempesta nocte magnis itinerib⁹ cū paucis comi/
tibus ptendit ⁊ ad motis scalis pdente pedagogo arcē in/
gressus dormientes. adolescentulos in cubili cōprehēdit.
Interminatusq̄ȝ mortem si vocem emitteret funib⁹ colliga
tos extraxit. haud dubius q̄n pductos in Bohemiaȝ ma/
gno pcio venderet Suasq̄ȝ ptumelias eo pacto magnifice
vlctus videret. Jam siluā Herciniā. que Bohemiā a Sa
xonia diuidit. ingressus erat. Jamq̄ȝ periculū oīe trāsmis/
sum putabat cū iunior captiuoꝝ. labore ac fame deficiens
et quietē simul ⁊ cibum poposcit. Cui⁹ precib⁹ cōmot⁹ pdo
ad Carbanariū diuertit quendā. Afferriq̄ȝ panē ac ceruisi
am iussit. Interea apud Altemburgum. cognita tante rei
nouitate clamor exorit. Attoniti oppidani raptiȝ arma ca
pessunt. ⁊ pciosam vendicaturi p̄dam p̄cipiti cursu p̄donis
vestigia insectant. Siluā ingressis fortuna blandit. que in
ter multos tramites eū teneri suasit. q̄ recta ducit ad Car/
bonariū Ibi Conradus dū puero cibū ministrat ex impro
uiso capit. ⁊ oblat⁹ p̄ncipi audacissimi sceleris capite poe/
nas soluit. Federic⁹ eodem pene nuntio. quo captos atq̄ȝ
abductos filios audiuerat. recupatos ⁊ domū reductos di
dicit. Saxonie ducib⁹ parua. vere Saxonie portio paret
Sūt eīn in ea p̄uintia multi alij p̄ncipes. multe ciuitates.

f

que vocant̃ imperiales. multi episcopi ꝓpriũ territoriũ habẽ
tes. Mixna vo. ⁊ Turinge maior ps. Lusatie. ⁊ France-
nie. pleraqꝫ oppida hijs ducibꝰ parẽt. Jus aũt eligẽdi Ro
manorũ Imperatorẽ Saxonie ducibꝰ ex puo quodã pnci-
patu cõpetere asserunt. inẽ Mixnã Slesiãqꝫ iacẽte. Cuius
caput oppidũ ẽ. wissenberg appellatũ. mons albꝰ. In Sa
xonia argẽti mineras apud Slisariã otho pmus Imperator
inuenit. quaꝝ magni fuerũt redditꝰ. Ibi ⁊ palatiu nobilis
opis edificatũ. hꝫ ⁊ fontes amaros Saxonia. ex quibꝰ sal
coquit̃ albũ. qd̕ ad vicinas gẽtes defert̃. Saline vberrime
atqꝫ ditissime apud Luneburgiũ habent̃. Ex quibus multi
monasterioꝝ Abbates. ⁊ multi eccliaꝝ plativitã ducere cõ
sueuerũt. fuit eñ questꝰ salis vberrimꝰ. has salinas Lune-
burgẽles violent̃ vsurpauere. Ob quam rem ⁊ a Nicolao
pont̃. Max. a Friderico imperatore Augusto dampnati sũt
ꝯsulatꝰ. q̃ eiꝰ rei autor habebat̃. Autoritate aplica deiectꝰ
est. Sꝫ fauore Bernardi ducis Brunsuicẽsis paulo postea
in pstinũ statũ redyt. Et q̃ nouiter ꝯsulatũ adierãt in carce
rẽ coniciunt̃. ciuitati rebelli ⁊ ecclesiasticoꝝ bonorũ rapaci
sacris interdictũ est. non tñ desinit q̃ rem diuinã apud eos
faciãt. Tantꝰ est euo nr̃o ⁊ in pplo ⁊ in clero autoritati ec-
clesiastice ꝯtemptꝰ. Est in marchia Brandeburgẽsi nõ ma
gni momẽti ciuitas aq̃s circundata Habelbergã vocãt in
eiꝰ diocesi loco aspero ac deserto paruũ oppidum est. noie
wilsnacũ. hic tres hostie habent̃. ex quis cruorem sua spõ
te manasse tradunt. Ob eã rem magnus populoꝝ huc cõ
cursus. ⁊ nautaꝝ vota hic soluunt̃ Vulgo locum ad San-
ctũ cruorem vocant. Excessimꝰ scribendi modũ. Saxonie
ciuitates nominatim commemorantes. Id fecimus quia
veteres scriptores parcissimi de Germania locuti sunt. et
tanquã extra orbem ea natio iaceret Somniãtes quo-
dammodo res germanicas attingũt. Ob eam rem dabi-
tur mihi venia fortasse. ⁊ aliquis gratiam habebit. si ger-

manicas describentes prouintias vt res oculis subijciamus paulo prolixiores fuerimus. Propositi nostri metas egressi.

¶ Hoc loco quoniã Saxonie dania iungit. prius quam Germanie reliquas ptes absoluo. De ipso danie regno vicinisq; in Aquilonẽ versus aliqua referre institui non indigna cognitu. Tria sunt in septentrionẽ vergẽtia regna sibi inuicem cogerentia. Danoꝝ. qd' hodie. Daciã appellant. Suetioꝝ. ac Norwegioꝝ. Dania (siue datiam dicere volumus ꝯsuetudini seruientes) germanie portio est Cherõnesi habens formã. hanc quondam cymbri tenuere. Uñ illa in vndatio barbaroꝝ emersit. quã mari⁹ arpinas Italiam petentem. Et res Romanas euertere minitantẽ ad internitionum deleuit. Possidonius vt strabo refert ꝯiecturam facit q̃ cymbri latrotinando incertis errabũdi sedib⁹ ad paludem vsq; meothim militiam agitarint. ab eis eñ Cymerium vocari bosphorum arbitratur quasi cymbricum cum grecorum lingua Cymerios Cymbros nominet. Suetia cincta vndiq; mari plures cõtinet Insulas. In quis Scãdauia est apud veteres late memorabilis. hinc quoq; populorum in numerabilis multitudo egressa. Omnez olim Europam armorum turbine ac procella inuoluit. Nã gothorum (qui humos bello vicere. Pannoniaz. Misiã. Macedoniam ꝛ oẽm Illiridem occupauere. Germaniam. Italiam. ac Galliam vastauere. ꝛ demũ in Hyspania consedere) hinc fuit origo. Norwegia que de ipo septentrione sortita est nomen continenti. Per Ruthenos iungitur. ꝛ in arcton protensa incognite terre. seu stricto glatie occeano vt pleriq; fabulantur contermina est. Ad orientis partem ac meridiem Baltheo mari alluitur. Ad occidentem Britanici finit occean⁹. Datiã Theutones hodie dannoꝝ appellãt marchiã. cu⁹ lingua germanis in cognita ẽ Ex Norwegia venisse putant. qui cymbrorum occupauerint loca.

In hac terra patr nostror memoria Woldimar⁹ regnauit in Suetia magnus. Aquinus in Noruegia. quē ferūt diuinum fuisse hoiem. miro pu[n]ctialiū amore. atqȝ obsequio cultum. huic iunx Margaritha fuit Woldimari filia. Ex qua natus Olaus pr̄i succedens. breui tpe vita funct⁹. Regnū mr̄i reliquit. Ea ꝛ paternū adepta est. extincto Woldimaro. at magno in Suetia hoiem exigente. Albertus dux Monipolensis. vocatu ppli dyadema suscepit Qui dominatum vicine femine ꝯtemnens bello Datiā Nouergiāqȝ lacessere cepit. Occurrit ei Margaritha coacti copiys. In campis late patentib⁹ pugnatū est. tanquā ipa viri hostis femine animū induisset. Victus Albert⁹. captusqȝ ꝛ in triunphum duct⁹ regnū amisit. dimissus tandem infame seni um in paterna domo siniuit. Margaritha clarissima mulier trib⁹ imperans Regnis ad senectutē vsqȝ magnifice ac religiose subditos gubernauit. demū senio ꝯfecta cū tantū ꝑ se ferre nequiret jmperiū. heinricū pomaranie ducē quatuor ꝛ decem annos natū sibi filiū adoptauit. regna qȝ illi cōmisit. ꝛ philippā regis Anglie filiā dedit vxorē. Is cū (ꝯiuge sine ꝓle defūcta) nubere vlterius nollet. Jamqȝ quinqȝ ꝛ. l. regnasset annos. Ad extremū sub jmpio Friderici populari tumultu ex regio solo deturbat⁹ est. Et Christoferus dux Baioarie sibi ex sorore nepos in ei⁹ locū suffectus Qui auunculū suū. x. annis quibus ipe jmpauit insula gothica regnare pmisit. Christofero aūt ex hoc seculo abeūte datie ac Noruegie Coronā Cristigerus accepit. Suedi vo in electione regis discordantes. Alij Carolum equestri dignitate insignem. Alij Canutū eius frēm natu minorem regno ꝓficiunt. Pendente adhuc Electōnis negotio. Carolus immissis militib⁹. Stocolnue opidū clā occubat. Inquo regia sedes hr̄. Canut⁹ ꝑ amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres de regno ortū. ꝛpugna diu anceps occisis vtrinqȝ pluribus. ea demū lege inducie pacte. vt ptas

eligendi Regem exclusa nobilitate plebi fieret. In qua cū
Carol⁹ gratiosior esset. Maiestas regni ad eū defert. Ca-
nutus pvatā vitā degit. Carol⁹ vo nouo regno tumidus
atq; insolens armatis nauib⁹ Heinricū etate pfectū. nulli
notū. sibi ipi viuentē. e gothia ꝑpulsauit. Qui etiaz hodie
in hūanis apud pomerancos (vñ illi origo fuit) ꝯuo ꝯten/
tus vitā agere ferť. quā sint i certa mortalia. ꝛ quā inania
suo exemplo docēs. Qui trib⁹ potentissimis regnis exut⁹.
nec pvā insulā (in qua decē annis delituerat vsq; ad mor-
tem retinere potuit. etate plenissim⁹. Sed neq; Carolo sce
lera sua impunita fuere. Qui dū xpi ecclias ꝑsequiť. Reli-
gionē ꝯtempnit. Sacerdotes dispoliat. festos dies obser/
uari ꝓhibet. Jura diuina ꝛ hūana ꝯfundit. a Johanne be
nedicti filio Walentiū ꝓsule viro cordato. ꝛ impigro. a quo
nobilitas Regni excitata est. magno ꝓlio supatus est. ac re
gno pulsus in parua insula non lōge ab ostio Wistele exiliū
agit Christigernus in locū eius assumptus pietate ac iu/
sticia melior. itez tria Regna nr̄o tp̄e in vnū redegit. cui et
gothia paret. gothoꝝ quondā sedes. ac patria.
☞ Bohemoꝝ mō res gestas attingere. ac sitū referre lo-
corū ratio exigeret. Qui Saxonib⁹ ad meridiē iuncti sūt.
Multa apud eos etate nr̄a memoratu digna emerserunt.
multa ꝓlia gesta sunt. mult⁹ ibi sanguis effusus. delete sun-
ditus ciuitates. sp̄reta ꝛ ꝯculcata religio. Ex orta est hussi-
taꝝ heresis adamitarū pullulauit insania. debachati sunt
thaboritaꝝ. ꝛ ornaphanoꝝ exercitus. duo fulmina belli
Kyska ꝛ pcopius ꝓuinciā ex arbitrio suo dirrupuere. Johā
nes. ac Hieronim⁹ ꝑplim decepere. In constātiensi magna
synodo demū conbusti. Jacobellus. Conradus. Rokaza-
na. ꝛ Petrus anglicus euāgelij corruptores tanquā mgr̄i
veritatis habiti. Quatuor Reges extirpare pestiferꝝ virus
non potuere. Wenceslaus. Sigismund⁹. Albertus ꝛ Wla-
dislaus. q̄ apud eos veneno extinct⁹ credit⁹ est. Postremo

Georgius Rex creat⁹. q̄ hussitaꝝ labe infect⁹ putaṫ. magnus vir alioq̄n ⁊ reb⁹ bellicis clarus. Sed oia hec in hiltoria quā de Bohemis hys dieb⁹ edidim⁹ ɔ̄scripta sūt. Ibi quoq̄ desitu regionis ⁊ gentis morib⁹ ꝑ capitu n̄ro mentionē fecim⁹. Inde igiṫ assumendū erit. quicquid huic opi de reb⁹ Bohemicas de esse videbiṫ. Nos ceptū sequentes iter. Inferioris germanie ꝓuintias absoluem⁹. deinde ad supiores reuertemur partes.

☞ Phrisones ad occeanū siti ab oriente Saxoniā ɔ̄tingunt. Ad meridiē westfalos. Ad occidentē Traiectentiuȝ terre iunguṅt quāq̄uā ⁊ ipos Traiectēses plerīq̄ Phrisones esse volunt. Inter quos Othonem inuenio phrisingēsis ecclie p̄sulem. qui res germanicas haud imperite ɔ̄scripsit. Albertus Ep̄us Maguntinus. q̄ fuldense monasteriū erexit. cum Religionē christi ɔ̄suadere phrisijs niteretur ab eis interfectus. ⁊ martirio coronat⁹ est. gens eadē ferox et armis exercitata robusti ⁊ p̄ceri corporis. securi atq̄ intrepiti animi liberā se esse gloriaṫ. q̄uis Philippus Burgundie p̄nceps ei⁹ se terre dn̄m vocet. Reuera libera phrisia ē suis vtens morib⁹. externis nec parere substinet. neq̄ dn̄ari cupit. haud inuitus phriso ꝑ libertate mortē oppetit. Dignitas in hac gente militaris inuisa. Sublimē viꝝ q̄ se ceter̄ efferat n̄ fert. Magistratos annuos eligūt q̄ rē publicā equo iure disponāt. feminaꝝ impudiciā seueri⁹ puniūt Sacerdotes ne aliena cubilia polluāt sine ɔ̄iuge nō facile admittūt. Vix eñ ɔ̄tinere hoieȝ posse ⁊ sup naturā arbitraṅt In pecorib⁹ ois eoꝝ substātia ē. Ager plan⁹ ac palustr̄ est. multo gramine fecund⁹. ligno caret. Bituminoso cespite. et sicco stercore boū. ignes fauet Ex hac gēte tradit Cornelius tacit⁹ imperāte. Nerone duos legatos Romani venisse veritū. ac Malorigē q̄ pompey Theatrꝝ intrātes. cū vidissent quosdā cultu externo inṫ senatores sedere. ⁊ intellexissent id honori eaꝝ gētiuȝ legatī darī. q̄ v̄tute ⁊ amicitia

Romana p̃collerēt. nullos mortaliū aut armis aut fide añ
germanos esse exclamauerūt. ac digredientes inter pr̃es cō
sedere. Ob quā rem ambos. Nero ciuitatem donauit.

☞ Hollandria quoqꝫ ꝓuincia germanie a septētrione oc
ceano alluit̃ mari. Qd̓ reliquū ē Rheni fluminis brachia ī
tercipiūt. Insulāqꝫ ꝯficiūt. palustris pascuosa plurībꝰ sta-
gnis ac maris intercursa sinibꝰ Nec desunt q̃ Traiectū No
bilē vrbē in hollādia sitā dicāt. nobis haud alienū ē videt̃
aliqñ Phrisie Traiectēses. aliqñ Hollādie traditos eē. vt
sepe regionū terminos. dominantiū jmperia mutant. nr̃a
quidē etate. neqꝫ Phrisie. neqꝫ Holādie dant̃. Principa-
tus ecclie traiecten̄ jmpatori tm̄ subijcit̃. latāqꝫ possidꝫ ter
rā diuersis Rheni meatibꝰ inclusaꝫ. Cui ab oriēte phrisij
a meridie westfali iūgunt̃. hollādia Septētrionē excipit.
ab occidēte ducatꝰ Gelrie d̓ quo suo loco dicemꝰ Rheno flu
mine disiūgit̃ Impitissime vo (ne dicā) fallacissime nōnulli
etate nr̃a Traiectū gallie natōis ciuitatē eē dixert̃. cū d̓ pō
tifici agerent̃ electōe. Nā quo pacto Traiectū gallie dabimꝰ
trās duo Rheni brachia situ̅. qñ ⁊ q̃ cis Rhenuꝫ habitant
Colonienses. Cliuēsesqꝫ ꝯstat eē germanos. Traiectētiū q̃p
pe sitꝰ. mos Sermoqꝫ germanicꝰ ē. Traiectū diues ⁊ po-
pulosa ciuitas ē. Epūs vrbis. xl. M. pugnatoꝝ si qñ neces
sitas ingruit educit ad bellū. forma viri ac mulierībꝰ egre-
gia. Ab exteroꝝ incursu. ⁊ aquaꝝ in vndatōe ⁊ ꝓpa v̓tute
defendunt̃. potꝰ gēti ceruisia vinū mercatores affert̃. In
ea ciuitate memoria nr̃a multe seditōes fuere. cū Epm vni
ꝑti acceptā altera recusaret. Desideriꝰ aliqñ q̃etū episcopa
tū tenuit d̓inde a ciuībꝰ eiectꝰ Romani pontifici ⁊ vicinoꝝ
p̃ncipū aduersus subditos auxilia īplorauit Illi diefoldiaꝫ
quēdā ꝯ ius fasqꝫ sibi p̃sulē assūpsere. martinꝰ pō. max. ana
thēa ī eos ꝓmulgauit. Cōtēpsere ecclīastici gladiū obstina
ti hoīes expiri arma optuit. ingētes burgūdoꝝ ducl vicino
rūqꝫ p̃ncipū copie aduersꝰ traiecten̄ ducte īfeliciter pugnere.

Victor ꝯtumax ppl's. septē annis ecclie mandata cōtem⁹psit. Desiderius in exilio obijt. Canonici q̄ ꝑpter eū patria pulsi fuerant Walramū Morsensem. archiepi Coloniensis germanū successorē elegerūt. Agitata est in ꝯsilio Basilieñ causa. ꝯfirmata electio. Itez dampnata in synode Traie/ctentiū rebellio. Itez frustra pugnatuz. Postremo missus ab Eugenio legatus Iohānes Cosoroneñ Epūs. q̄ postea ad cardinalat⁹ honorē vocat⁹. Morinēsis appellat⁹ ē. Cū retulisset vnicā pacande ꝓuintie viā esse diefoldio ignosci. eiq̄ gētis ꝓsulatuz cōmitti. Excluso Walramo rebelli pplo satisfactū est. pulchre. sane. nulle victis leges fauēt. sacro/q̄ canones potētia vincit Voluerūt Calisti quoq̄ Impiū eludere Traiectēses. Qui mortuo diefoldio epm ab eo datū recipere recusarunt. Sed apparatib⁹ Philippi Burgundie ducis. ac potētia territi. ⁊ ōmis conatib⁹ infeliciter vsi. furore deposito paruerunt.

☞ In Ochlandia nobile oppidū. Friburgiū vocant. In ꝑtate domus Austrie multis seculis fuit. Sz cū Ludouico Sabādie duci tantā pecuniā deberet. q̄tam nec ꝑuatim. nec publice dissoluere ciues possent nr̄a demū etate. ⁊ duz Frideric⁹ Impat in ius Sabaudieñ factuz est. Quo in loco ⁊ sermo germanicus terminat.

☞ Vltimi germanoꝝ adseptentrionem ⁊ occidentē versi holādrini sūt insulares ppli Rheni hostijs obiecti int' quos ꝑcipue. Doldraceses habent. Ea ciuitas ē egregie munita diues opuz. negotiationiq̄ maxime accomoda. cui⁹ haud ꝓuā ꝑtē anno supiore incendiū absumpsisse relatū est. In/curia ciuiū id euenisse ꝯstat. quanq̄ pleraq̄ miracula refe⁹runt. que ꝑtereo. q2 non satis digno testimonio compro⁹bat. Est ⁊ Brielū oppidū nō ignobile aq̄s circūdatum. In qd̄ etiā mercatores multis nauib⁹ applicant.

☞ Non trāsibo nūc Rhenū germanicas. que ibi habitāt gētes cōmemoratur⁹. dabit suo loco de hijs quoq̄ dicēdi

facultas, psequar veteris. ac certe germanie pplos. et qui iungunt vel Traiectensib9 vel Phrisijs ad meridie expedia westfalia Rheno fluuio ab occidēti clauditur. Visurgi ab oriente quē Visera hodie vocāt. a septētrione Phrisia hz et Traiectentiū terrā. meridiē hassie mōtes excipiūt. quos abnobos Ptolome9 appellare videt. Ex qb9 amasis fluui9 orit. Qui padeburnā z Monasteriū nō ignobiles ciuitates alluens mediā ferme puintiā intersecat. z p Phrisiam defluens fert in mare Salas quoq fluui9 westfaliā irrigat Inf quē z Rhenū. cū drusus germanic9 belligeraret. domi tis hostib9 victor oppecijt. Quo aūt cultores huius terre vocauerit antiqtas. difficile dictu est. discordantib9 autoribus. Strabo vicinos Rheni accolas hoc loco sygābros appellare videt. q duce melone cū Romanis bella gessere. victiq datl obsidib9 pacē obtinuere. Quis calcata fide. ac pditis si obsidib9 rebellarūt. Ptolome9 quoq a pte pmuz septētrionali germanie circa Rhenū fluuium Bussactores habitare tradit quos appellatos. Sicambros oquenos z longobardos. Inuenio apud Strabonē circa amasim fluuiū Bructeros habitasse. quos drusus nauali plio supauit Bructeros aūt bello victos ab austro in aquilonē. z oceanū dilapsos. Ob quā rem piectura capere possumus. hos esse q hodie pruteni appellant. Aquilonares ppli. d qbus supra dixim9. facile nāq Bructeros in prutenos smo cōuertit. Carol9 magn9 multa cū westfalis plia gessit. eosqz magnis afflixit cladib9. coegitqz xpi religionem amplecti. Relicto Idolor cultu. quā cū sepi9 abnegassent. nec insurandū aduerteret. vt metu pene rebellionē cōpesceret. occultos instituit iudices. qbus ptatez dedit. vt quā pmū deierasse. aliquē cōperissēt. aut fregisse fidē. aut aliqd aliō flagitiū cōmisisse. Mor illū supplitio afficerēt. vbi pmū comphendi posset. nulla citatōe puia. aut defensione pmissa. Elegit viros graues. z recti amātes. quos plectere innocētes

haud verisile fuit. Terruit ea res westfales. ac demũ infide ꝯtinuit. cũ sepe in nemorib⁹ ꝛ ꝓceres ꝛ mediocres viri la-
queo suspensi inuenirent. Nulla accusatõe prius audita.
Querentib⁹ tñ causam ꝯstabat fregisse fidẽ. aut magnum
aliqḋ scel⁹ cõmisisse. q̇ necati reperiebant. Id iuditium vsq̧
ad nr̃am ꝑdurat etatẽ. vocaturq̧ vetitũ. Qui ei p̄sũt Sca
bini appellant. quoꝝ ea p̄sumpsio est. vt ꝑ totã germaniã
juris dictionũ extendere velint. Secretos habẽt rit⁹. ꝛ ar
cana quedã quib⁹ malefactores indicãt. Ea nõ dum q̇squã
reptus est. q̇ vel p̄tio vel metu reuelauerit. Ipsorum quoq̧
Scabinoꝝ magna ꝑs occulta est. q̇ ꝑ ꝓuintias discurren-
tes. criminosos notant. ꝛ inferẽtes iuditio accusant. ꝓbãt
q̧ vt eis mos est. dampnati describunt in libro. ꝛ minori-
bus Scabinis cõmittit executio. Reus ignar⁹ sue dampna
tionis vbicũq̧ reptus fuerit supplitio afficit. degenerauit
aũt hoc iuditiũ. Nã ꝛ viles alique ꝑsone admittunt. ꝛ ciui
lia negotia tractare audẽt. quib⁹ erat solũ de criminalibus
ꝑmissa p̄tas. In hac ꝓuintia nr̃o tp̄e Susacẽses ab ecclia
Coloniẽsi desciuere. nec diutino vexati bello. multis q̧ cla
dibus affecti ꝛ obsidione ꝑtinacissima oppugnati ad obe-
dientiã rediere. Cui⁹ rei causa. ꝛ Theoderic⁹ Coloniensis
antistes. q̇ westfaloꝝ p̄nceps hr̃. Et Johannes dux Cliuẽ
sis. nõ ꝑuis inter se odijs ꝯtendere. Cũ Susacẽses ad Cli
uensiũ opem ꝯfugissent. Coloniẽsis Saxonie duces ꝛ non
paruã Bohemoꝝ manu in auxiliũ accersisset. Apud Mo-
nasteriũ quoq̧ eiusdẽ ꝓuintie ciuitatẽ ꝓpter ecclíam quam
Walranius Theodori frater sibi debitã existimabat acri-
ter dimicatũ est. In quo bello multis hostiũ cesis. Unus ex
p̄ncipib⁹ Brunsuicensib⁹. q̇ dux copiaꝝ fuit intercept⁹ est.
et in p̄tate Coloniẽsis Antistitis fact⁹. Est aũt westfalia re
gio admodũ frigida. neq̧ frumenti abũdans. pane vtunt
nigro. ceruisia pot⁹ est. Uinũ qḋ Rheno vehit magno emi
tur p̄cio. opulenti tm̄ eo vtunt. Idq̧ raro. ppl's martialis

est. ⁊ ingeniosus de quo ꝓuerbiū esse dicūt. viciosos ac fal
laces westfaliā facilꝰ. quā stultos gignere. hic qm̄ Theo-
dorici mentio incidit. non est ab re pauca de eo referre. cui
inť viros Jllustres nostri seculi nemo locū negauerit. Ori
go eiꝰ ex familia Morsensi apud germanos ṗncipes ho-
noratissima fuit. Tres fratres habuit. q̇ oēs supra. lx. an-
nū vixere. Heinricꝰ natu maior paternū ṗncipatū guber-
nauit. Johānes Monasteriensem ecclesiam multis annis vs-
q̄ ad exitū vite sue summa cū laude administrauit. Walra-
mus ⁊ ad Traiectensem ecclesiam ⁊ ad Monasteriensem de
functo fratre neq̄cq̄ aspirauit. Quis ad Traiectū ꝯcilij Ba
siliensis fauore ⁊ ad Monasteriēsem Nicolai pontificis in-
stitutōe vteref. Theodericꝰ ipse cū Bononie iuri pontifico
operam daret a Johāne. xxiij. sūmo sacerdote Coloniensē
ecclesiā obtinuit. cui iā. vj. ⁊. xl. annos n̄ sine plebis ac no-
bilitatis magno fauore ꝑfuit. Qui ⁊ si plurima ꝓ defensio
ne ecclesie sue vario euentu bella gessit. Jn q̇s mō strenui mi
litis. mō fortissimi ducis officiū impleuit. nunquā tn̄ domi
ac Sacerdotalia munia. aut ciuilē administratiōē neglex-
erit Corpe pulchro. ⁊ supra oēs staturā eminenti. aio ma
gno. ⁊ ꝑ liberali. cuiꝰ palatiū illustribꝰ sp̄ hospitibꝰ patuit.
☞ Jnť westfalos ac frācones hassia iacē mōtana regio. q̄
a rheno i septētrionē porrecta Turingie iūgiť ṗnceps gēti
Ludouicꝰ lādgrauiꝰ etate nr̄a ad imꝑiū vocatꝰ Jmparē se
eē dixit q̇ tāte rei molē sustinere posset Maluitq̄ ꝑuo imꝑio
a parētibꝰ sibi relicto vtiliť ꝑesse. quā magnū accipiēs dissi
pare Jd quoq̄ sibi obstare ad rē christianā gerendā dixit
q2 lrās ignoraret. fuit tn̄ legū cultor. quas sibi patrio ſmo
ne exponi iussit Quotiēs corā eo causa vētilata ē. nec vnq̄
compertus ē vnquā tulisse sententiā. h diū reformaturꝰ mona
steriū quoddā sue ditōis ingrediť ⁊ inuitatꝰ cū Monachis
edit. Venenū ꝓ cibo niteredēdū suspsisse crediťꝰ ē. Nā ⁊ ipse
et Abbas q̇ reformatōē petierat paulo post extincti feruntť

☞ Francia huic succedit. nobilis sanoꝑuintia. ⁊ admodū potens ab incolatu francoꝝ sic appellata. Franci quidem Troiani ab origie fuerĩt. q̄ deleto Ilio duce p̄amo p̄ami ex sorore Nepote. ꝑ pontū Euxinū. in meothidas paludes ĩ Scythiā ꝑuenere. Ibiq̄ȝ ciuitatē edificarūt. quā vocauere Sycambriā. ex qua dicti Sycambri. Cōstat em̄ post euer-crā incensamq̄ȝ Troiā q̄ sußfuerūt excidio. in tres turmas diuisos in exiliū ꝓfugisse. ⁊ alios quidē Aenea duce Italiā petiuisse. a quib⁹ Albani ꝓdierūt. ⁊ deinde Romani. q̄ orbis Imꝑio potiti sunt. alij sub Anthenore ꝑ medios achiuos elapsi. Illiricos penetrauere sinus. ⁊ Regna Liburnorū ad intimū hadriaticū pelagus accessere Urbemq̄ȝ ꝯdidere patauiū. vbi sepulcrū Anthenorē tradūt. q̄ enetuȝ fugas secū duxit. a quib⁹ postea dicti Ueneti. Quoꝝ ē hodie ingens ꝑtas terra mariq̄ȝ. Tertij vt dixim⁹ in Scythiam penetrarūt. Quo in loco in magnā gentē coaluerūt. Cūq̄ȝ Scythaꝝ multi Romano Imꝑio subiecti essent. ⁊ ipi quoq̄ȝ tributa penderūt. manseruntq̄ȝ vectigales vsq̄ȝ ad tp̄a Ualentiniani cesaris. Quo Imꝑante Alani Imperiū vexare ceperūt. Imꝑator vo ꝓposito edicto libertatē in decē-niū eis ꝓmisit. q̄ Alanoꝝ ferocitatē compescerent. Illecti eo p̄mio Sycambri arma sumpserunt. Alanosq̄ȝ bello victos delevere. Ob quā rem libertate in decenniū ab Imꝑatore donati sunt. ⁊ mutato noie. franci appellati. quod attica lingua. siue feroces siue nobiles sonat. Itali frācos liberos vocāt. Exacto decennio. Cuȝ romani solita tributa repeterēt. franci ab ipam libertatē effrenes facti parere recusauerunt. Principes eo tp̄e francis fuere p̄amus ⁊ Anthenor antiqui nois ac virtutis. Quib⁹ copias ductantibus prelium cum Romanis ꝯsertum est. in quo p̄amus ipe cum fortissimis sue gentis cecidit. Qui cladi super fuerunt ex Scythia digressi sunt. ⁊ in germaniam profecti. in partibus Turingie consederunt cuȝ principibus suis priami ⁊

anthenoris filijs Marcomede scꝫ ꝛ Sunone. Suno sine liberis decessit. Marcomedi filius fuit faramundꝰ. quē sibi franci regem creauerunt. ꝛ hic pmus inter francos regnauit. huic filius fuit clodius Crinitus aquo francoꝝ reges criniti sunt appellati. Per idem tps Gothi. qui iā vrbē Romanā irruperant. vltra ligerim fluuiū in Gallia. Sedes inuaserunt. Burgundiones quoqꝫ iuxta Rhodanū habitabant. q ꝛ ipi paulo post Reges habere ceperūt. franci vero trāsmisso Rheno. Romanos q ea loco tenebāt fugauerūt. paulatimqꝫ aucti potentia. Maguntiā. Treuerim Agrippinam. Tornacum. Cameracū. Remos. Suesonā. Aurelianū inuasere. Ita vt ab Aquitania vsqꝫ in Baioariā imperiū extenderent. Glodoueo aūt mortuo Merouetus successit filius. A quo franci Meroningi dicti sunt. Post Meroneū. Pildericus regnum adeptus. dū luxuriose viueret a suis pulsus est. Romano Egidio in eiꝰ locū suffecto. Pildericus regno puatus. ad Bisinū Turingie Regeꝫ ꝯfugit. cuius ꝯiugem p adulteriū polluit. Post octo aūt annos reuocatꝰ. Agrippiā inuadens. Eiectis deinde Romanis magnam regni sui ptem recupauit. Mortuo aūt Egidio filius eius Syagrius in ciuitate Suesona regnauit. Bisina aūt Regina cū accepisset Pildericū regnum recuperasse. Relicto viro ad eum ꝯfugit Aquo recepta. ꝛ p coniuge habitā Glodoueū ei pepit. Qui postea Regnum adeptus pmus francoꝝ regum xpi religionem accepit. A beato Remigio Episcopo baptizatus. Illud aūt veritate caret. qꝺ pleriqꝫ tradunt. Agrippinā ab incolatu francoꝝ vocatā Colonia Nā priusquā franci germaniam intrarēt Colonia Romanorum appellata est. a Claudio cesare ꝯdita. ꝛ ab eius ꝯiuge Agrippina nuncupata. fuerūt intꝰ Glodoueū ac Syagrium aliquot bella. Postremo victus Syagrius ad Alaricum Gothoꝝ Regē ꝯfugit qui nonus a magno Alarico regnabat. Reposcit a Glodoueo Syagrius. atqꝫ obtentꝰ.

occidit. Romani quoq3 reliqui p galliam habitantes ex ter
minant. Glodone⁹ Alemannos sibi subiecit. Gothis quo
q3 ꝛ Aquitanis bellum indixit. eosq3 supauit. Occiso Ala-
rico Rege. fertur cũ ad bellum pgrederet. si victor euade-
ret equum beato Martino vouisse qui. xij. ꝛcentum annis
ante id tps vita excesserat. Uictoria potitus equum tradi-
disse. eumq3. c. solidis redimere voluisse. Stetisse equũ im-
mobilem. donec preciũ duplicaretur. Qua ex re dixisse Re
gem ferunt. Martinum bonum auxiliatorem esse. negotia
torem earum. hic Glodenus vxorẽ duxit Glodosnidam fi
liam Regis Burgundionũ. que cũ esset christiana. adhuc
ei pagano. iuncta est. magnisq3 precibus virum orabat vt
baptizaret. natosq3 filios Clanculuz baptizabat. Causa ãt
que Glodoueũ christianum fecit esse fertur. Quia cum pu
gnaret contra Suevos. ꝛ pene victus esset. votum vouit
christianũ se facturum. si ex prelio euaderet. Obquaz rem
mutata fortuna. ex victo victor factus. Subactis Sueuis
Christiani religioni se credidit. Cuius posteri in frãtia vs-
q3 ad pipinuz nonũ prẽm Caroli magni regnauerũt. Tũc
vero Hilderico sedo pignauiam Regnum ademptum est.
Detonso eñi eo ꝛ in monasterio retruso Pipinus Regnũ
accepit. Erant tunc in frantia maiores domus. qui regnũ
gubernabant. Anno dñi Septuagesimo decimo mortuo
Dagoberto minore francoꝝ Rege filius ei⁹ paruul⁹ in tu-
tela Pipini grossi. quem alij Ansigigi filiũ dicunt in tutela
fuit. ꝛ p insidias perijt. Tunc Gerimoaldus fili⁹ legittim⁹
Pipini grossi Regnum assurpans. dagoberti Regis defũ
cti captus in custodia obijt. p idem tps Galli. qui intra se-
quanã ꝛ legerim fluuiũ habitabant. Aduersos frãcos bel-
la mouere. ꝛ vsq3 Maguntiã excurrẽtes eam ciuitatẽ obse
derunt. Franci Rege carentes Carolũ martellum ad Re-
gnum sublimare voluerũt. Qui regnũ renuens Ducatum
accepit. gallosq3 bello repressit. Prouintiã vero inter lige-

rim ꝛ sequanā. que tunc gaudina vocabat. ab se carlingaꝫ vocari iussit. Quod postea apud Theutonicos diu seruatū. hic Carolꝰ ex Adelheida nobili ꝯcubina Pipini grossi filꝰ fuit inclitus vir. ꝛ bello potens. q̄ multa Sarracenoꝝ milia gladio interemit. Et pr̄ fuit Pipini nani. q̄ Carolum magnum genuit Imperatorem toti orbi cognitū ex coniuge Berta quam duxit ex gretia. Hoc ergo francoꝝ genus. Cum e Scythia in germaniam venisset. ibiqꝫ diu cō sedisset germanicum effectum est. adeo vt tota ferme gallia. ꝛ magna germanice pars. a montibus pirheneis vsqꝫ ad Ponnonie terminos frantia. diceret. Nā. quicq̄d francis suberat. frantia vocabatur. Ea in duas partes diuisa fuit. Naꝫ quod est gallie occidentalis frantia dicebat. Quod est germanie orientalis. ꝛ germaniam quidem eatenus extenderunt. quante sermo germanicus protendit. hec gens sub Carolo magno Romanū Imperiuꝫ meruit. Qui afflictam longobardico bello sedē appostolicā ꝯsolatus est. Carolus em̄ q̄uis gallie potiretur Impio. Bermanus tn̄ fuit in germania natꝰ altusqꝫ. Cuiꝰ sedes pleruncqꝫ in Aquisgranio fuit. Que ciuitas theutonica ē. Ibi palaciū eiꝰ. ꝛ caput ostendit. Eiꝰ posteri imperiū tenētes in gallia ꝛ in germania regnauerūt. Deficiente aūt masculina linea Impiū ad Germanos. i. ad frācos orientales redijt. Int quos primꝰ habitꝰ est Otho. Est aūt Impium apud Germanos. non eo mō. vt nemo imperare possit nisi germanꝰ. Sꝫ qm̄ Imperatoreꝫ autoritas germanis tradita ē. Pleruncqꝫ germanꝰ eligit eā obcausam. cū vacasset Impiū p obitū Ludouici Bosonis filij. Germani (quoꝝ ea potestas erat) germanū elegerunt ꝛ francum ex orientali frātia hec p̄misisse voluimꝰ. qm̄ de franconia sermo incidit. Sūt em̄ multi qui francos eos solummodo esse volunt qui circa Parisius habitant. et illis datū Impium esse volūt. quos rectius Francigenas quis appellauerit.

¶ Franconia ƀo vt nostra etate recipit a meridie suevis et Baioariis iungit. ab occasu Rheno. ab ortu Bohemis ac Turingis. Septentrionē. Idem Turingi hassiqꝫ excipiunt. Provintiā plabitur. haud ignobilis amnis. quē moganum vocant. Ptolomeꝰ hunc fluviū obzincam appellare vr̄. q̄ superiores germanos ab inferioribꝰ eundem dividere affirmat. neqꝫ em̄ alius fluvius est. qui eā divisionē aptius quā moganus efficere possit. ⁊ hodie quidē inferiores germani vsqꝫ ad Maguntiā pcedunt. Abinde superiores vocant. Moganus ƀo ex montibꝰ Bohemie ortus a regione Maguntie in Rhenū exonerat. Ob quā rem nō defuerunt. q̄ Maguntiā. Moguntiā a Mogono fluvio dicerēt. Perlabit idem fluvius nō paucas civitates. quaꝝ illustriores sunt Herbipolis. ⁊ Franckfordia. In Herbipoli nobilis Episcopi sedes est. q̄ ⁊ francoꝝ dux hr̄. ⁊ cū rē divinam facit. gladiū in altari nudū an̄ se habet. Franckfordia nobile emporiū est. In quo superi cū inferis germani cōveniūt bis singulis annis. Ibi quoqꝫ imperator eligit ex veteri cōsuetudine. Ob quā rem palā est. Imperiū datum esse Germanis. qn̄ inter eos eligit. ⁊ coronat. ⁊ si demū ad culmen glorie Rome quoqꝫ diadema suscipit. Et in Frāconia nobilis ecclia Bambergēsis ad pognitiū. amnem sita. quam fundavit Heinricꝰ scōs imperator. quē accole religiose colunt ⁊ sanctū habent. Ibiqꝫ Berengarius sepultꝰ est. Qui regnū Italie vsurpavit. ⁊ ab othone pmo captꝰ in germaniam ductus illuc exulans obijt. Supra civitatē in edito monte. Arx est ⁊ natura ⁊ arte munita. Inqua nos aliqn̄ cum epo loci prandiū fecimus. Albertꝰ nobilissimus francorum Comes. ⁊ Othonis Saxonie ducis ex filia nepos Cū Conradum comitem occidisset. q̄ Ludovici Regis fuisse filius dicebat. in hanc se arcem ptulit. ⁊ aliquandiu regis obsidionē ptulit. Difficilis expugnatio loci videbatur. Ad quam rem ad dolos recursum est. Otho Episcopus

Maguntin⁹ minister sceleri inuent⁹ est. Qui ꝓfect⁹ ad Al-
bertū litis arbitꝝ se dixit. Rogauitq͡ꝫ Albertū ad Imparo
rem in castra descenderet. q꞉ vel pacem ei daret. vel in ar-
cem reduceret incolumē. Credidit Albertus. ⁊ accepta iu-
risiurandi religione Othonem secut⁹ est. Vix arcē egressi
erant. cū Otho vereoꝛ inquit ne diu apud Imparatorē mo
rari oporteat. Vtilius fortasse ꝯsiliū erat ꝑus sumpsisse ci-
bū laudauit Albert⁹ v̾ba ꝑsulis. ⁊ in castellū rediēs Otho
ni prandiū dedit Quo sumpto ad Imparatorem cū eo pre-
xit. vbi mox capt⁹ est. ⁊ capitali sententia damnatus. Cui
Archiepī fidem imploranti. Respondit paꝝ religiosus pō-
tifex se fidei satisfecisse. q̄ semel reduxisset in columē tum ad
prandiū introiuit. Bis reducere nō ꝓmisisse. Infelix Alber
tus gladio obtruncat⁹ est. Melius Romani. q̄ pari fraude
vsum vnū ex captiuis ab Hannibale Romani missis vin-
ctum remisere. fraus enī vt inquit Maxim⁹ Orator astrin
git piurium. non soluit. Predia que Albertus habuit ecclie
Bambergensi postea cesserunt. Est aūt Franconia partim
plana. partim montosa. montes ipsi haud difficiles sunt.
Ager nō admodū pinguis. Nā plerūq͡ꝫ arenosus est. mul
tis in locis ꝯsiti colles vineis gratū ꝓducunt vnū. maxime
v̾o apud Herbipolim. multe silue. ⁊ multa venatio est. ter
ra in multos partita est dn̄os. Quis Epm Herbipolenses
ducem franconie dicāt vt añ relatū est. Maguntina ecclia
et Bambergensis plurima optinent loca. Palatin⁹ quoq͡ꝫ
Comes haud paruā occupat partem. Marchiones Bran
deburgenses tanquā Burckgrafy Norimbergenses potē-
tes in ea sunt. Multe ꝑterea ciuitates Impiales apd̄ Frā-
cones florent. De Norimberga dubiū est Frāconie an ba
ioarie cedat. Ipm nomen indicat ad Baioarios vrbē pti-
nere. Norimberga enī Noricū montē significat. Obquā
rem patet. Noricoꝝ ciuitatē fuisse. Noricis aūt Baioarie
successere. ⁊ nūc ea portio terre Baioarie que int̾ danubiū

et Norimbergā iacet. Noricū appellaṫ. Ciuitas tñ in par
rochia Bambergēsi est. que ad Frācones ptinet. Ipi No
rimbergenses nec Baioarios nec francones videri volunt
Sed tertiū quoddā seperatū genus. Urbs ea nobilis ma
gnificis opibus publicis ac puatis ornata est amne pegni
tio interlabiṫ. in agro steriłi ꝛ arenoso ꝯdita. atqꝫ ob eā rē
industrioso pplo. Oēs eñi aut opifices süt. aut negotia
tores hinc multe illis diuitie. aus magnū in germania no/
men. Aptissima Imparatorem sedes. libera vrbs ꝛ in medio
ferme germanie sita. Inṫ Bābergā ꝛ Norimbergā forchē
iacet. famosūꝫ niueo pane oppidū Incole patria fuisse pi/
lati falso putāt. In hac puintia Fridericꝰ Marchio Brā/
deburgēsis potētissimꝰ fuit. Imparatori Sigismūdo inṫ ca/
ros amicos ꝯabitꝰ. Ei quatuor filij fuere. Iohānes. Fride
ricꝰ Albertꝰ. ꝛ alṫ Fridericꝰ. Ioanni q̄ pmogenitꝰ eēt. Ele/
ctoratꝰ Imperij debebaṫ. Sꝫ iudiciū pris Fridericū pretulit
q̄ scḋo genitꝰ erat ꝛ aptior adobeūda Imperij munera vi
debaṫ. pus itaqꝫ quā moriereṫ hereditatē suā inṫ filios di/
uisit. Fridericū electorē instituit. necqꝫ male iudicauit. Nam
Fridericꝰ inṫ pncipes Germanie sapientia clarꝰ habitꝰ est
Cuiꝰ ꝯsilio multe sepe puintie pacate süt. Iusti quoqꝫ ac ho
nesti tenax hr̄. Qui cū posset Regnū polonie ꝯsēq p electio
nē Baronē recusauit (vt aīt diū) ne vo heredi iniuriam
faceret. Albertꝰ vo germanꝰ eiꝰ cū Norimbergēsibꝰ bellū
intulisset. oēs ferme Theutonie pncipes traxit. Ciuitates
vo Norimbergēsibꝰ suppetias misere graue. i. atrox bellū
fuit. Inquo tot potētie ꝯcurrētes in fensissimus odijs bien/
nio certauere. Nouē plia cōmissa ferunṫ. Ex q̄bus octo vi/
ctor Albertꝰ ꝯfecit. In vno tātū victꝰ succubuit. nec de pa
ce ꝯuenit. nisi postquā euastis agris. attritis villis. ab actis
pecoribꝰ. rusticoṫ interfectī cōmeatꝰ ac pecunie ꝯtendētibꝰ
defuere. Cū quoqꝫ pax ex Alberti sentētia magis dicta. hic
Albertꝰ ab ipā pueritia ac teneri vt aiunt vnguicuṫ educatꝰ

in armis. pluribꝰ interfuit p̄lijs. quā alij sui tp̄is duces. aut viderint aut legerint. Militauit in Polonia. Pugnauit in Slesia. Castra posuit in Prussia. Hostes in Bohemia fudit. Nullꝰ in germania terre anguꝰ. quē nō calcarit armatus. duxit exercitꝰ innumerabiles. Prostrauit ferocissimos hostes. expugnauit munitissimas vrbes. Incōgressibꝰ pugnā p̄or inijt. Victor a p̄lio excessit. Vltimꝰ in oppugnationibꝰ oppidoꝝ. sepe muꝝ p̄mus ascēdit. Ad singłare certamē crebrꝰ a vicinis inuitatꝰ nūquā detrectauit. Nec vnquā nō statuit hostē. In militaribꝰ nudis (q̄bus hasta ꝯtēdit) vnus oīm repertus est. q̄ nūquā equo deiectꝰ sit. ꝛ om̄es in se currētes deiecerit. Ex torneamētis nūquā nō victor exiuit. Septies ac decies solo tectꝰ clipeo. ac galea. cetera nudus (vt est apud Theotonicos duelli quedā sp̄es) in prouocatores parit armatos. acuta lancea cucurrit. nullo vnquā damno affectꝰ. cū aduersarios nūquā ip̄e n̄ equo deturbauerit. Quibꝰ ex rebꝰ nō iniuria Theutonicꝰ achilles appellatus est. In quo nō solū militares artes. ꝛ Imꝑatorie virtutes singulari quadā gratia reluxere. Sed nobilitas quoqꝫ generis. proceritas corporis. ac venustas. ꝛ viriuꝫ robur. ac facundia lingue. admirabilem eum ac pene diuinū reddidere.

☞ Baioaria ad ortum estiuum. ac meridiei partem. Frāconie proximat. Ea quoqꝫ plata et diues terra est. Cui ad meridiem alpes Italie iunguntur Sueui occidentem eius solē recipiūt. Australes orientē. ac Bohemi Septētrionē. Danubiꝰ mediā ferme plabit inter Austriā. ac Baioariā. alij Anasum. alij Enum terminū posuere Sueuos a Boioarijs. licius determinat amnis. hanc olim regionem norici tenuere. Cuius adhuc portio trans danubiū sita (vt ante diximus) Noricuꝫ appellatur. Boioarij aūt vn̄ dicti sint et vn̄ origineꝫ traxerunt. nō facile dixerim. Veꝝ cū reperiā vetustissimos codices. Boioariaꝫ appellare. quā moderni

Bauariā dicunt. nō difficile trahor. vt Baioarios. a bois dictos. gallicā fuisse olim gentem credā. huic oppioni Stra bo. v. cōmentario fidem adhibet. ita inquiens. Prisci igit͛ vt dixi tpibus plurime galloꝝ gentes fluuium incolebant. de pado loquit͛. e q̄bus amplissimi fuerāt boi. insubres. ꝛ q̄ olim cum gesatis Senones Romana p imperiū potiti sunt vrbe. hos Romani posterioribꝰ annis funditus deletos ꝑ diderunt. Baios vͦo e finibus eiecerunt. Inde migrantes circūadiacentes histro locos cū thauriscis habitarūt. bellū assidue ꝯtra dacos agentes. Cōstat igit͛ Baios in panno- nia ꝯsedisse. Quo ex loco facile successu tpis in Noricū cō terminā regionem migrare potuerunt. Idem quoq; Stra bo. lacū. Qui mō Constantiensis appellat͛ designās pau- lulum ab eo distare. Rhetios ait. Amplius heluetios. ꝛ vin delicos. desertā aūt Boioꝝ regionem esse affirmat vsq; pā nonios. Q̄ bquā rē satis indicat. Baioarioꝝ terrā a Bo- is cultā fuisse. Idē Strabo Germaniā describens. Boios ꝑus hirciniā habitasse siluam asserit. ꝛ cymbros agmine fa cto eoꝝ inuasisse locum atq; a Bois reiectos fuisse. Itaq; satis ꝑsuasum esse p̄t. Baioaricū nomē ex bois descendere A̅lger cū̅ eoꝝ trans danubium. hirciniaz siluā non parua ex ꝑte occupat. Ea nunc germanica gens est sermone vtēs Theutonico. neq; deserta regio vt Strabo tradit. qđ suo fortasse tpe fuit. nūc cultissima est magnas ac ambiciosas ciuitates habens. ꝛ oppida nobilissima. Quoꝝ splendorē nestinius tota Europa. que vincere possint. Pontificales vrbes q̄nq; in ea sunt. Quaꝝ vna metropolitica ē Saltz- burgam vocāt ex flumine cui adiacet. Veteres inuaniā vo cauere. In Baioaria Ludouicus Ludouici filius Eibbo ꝛ struma deformis. impia ꝯtra p̄rem bella suscepit. Venerā dumq; senem. ꝛ autoritate insignez. q̄ quondā regnū frā- tie gubernasset in arce munitissima obsedit. Sed superis vltionē tanti sceleri petentibꝰ. ꝑus febre ꝑcussus occubuit.

quam patris animum in suam traheret sententiam. Ille in potestatem Henrici eiusdem familie ducis postea factus/ brevi tempore vitam finivit. Nec Henricus diu supervixit. Qui cum prohibuisset subditos in anno iubileo Romam petere. Veritus ne provincia pecuniis exhauriret. eodem mō ad patres suos additus est. Successit ei Ludowicus filius ex sorore Alberti Cesaris natus. magni animi adolescens: glorie cupidus: & pecuniarum contemptor. qui iudeos omnes publice positis edictis e suis dominiis exterminavit. Uxorem de Saxonia duxit. neptem Friderici Cesaris. multas germanie lites auctoritate sua cōposuit. quāvis sepe & multum conat⁹ reconciliare Cesari Ladislaū regem nequerit. Albert⁹ eius terre. ac familie princeps postquam pater eius Ernestus puellam balnei custodem ab eo pdite amatam. et in spem mrīmonij susceptam apud Straupingā danubij fluentis demersit. Cum diu vitam in merore p egisset tandem lucte pacto uxorem de domo Brunswicensi duxisset ex qua sobolem pulcherrimā sustulit. Sub imperio Friderici podagra laborans. sepositis ceteris curis sectat⁹ musicam assiduis cantib⁹ ac sonis animā oblectavit. Interdum & venationi operam dedit. In Salzburga quam Metropoliticā in Baioria sedem obtinere diximus tres archiepī fuere. Quorum ultimus Sigismūdus nomine dum scismatī procella deseuit/cum esset adhuc ppositus Romanā ecclesiā magnifice iuit. Sed archiepus a Nicolao pontifice creatus. literas apostolicas quib⁹ censura in australes imperatori rebelles fulminabat in ecclesia sua publicari non sivit. sive metu potentie illorū. sive q anathemate suspenso pacem melius inveniri putavit. Ad quam componendā & ipse descendens in Austriā non parvā operam impendit &c.

☞ Circa Rhenū qua flos germanie nro tēpe insitur. inter Theodoricū Magūtinens ecclie psidem & Ludowicū comitem palatinū rheni/crebre dissentiones fuere. & sepius

ad arma ventũ est. totaq; circum regio rapinis atq; incen/
dijs vastata. Cũ Maguntino Marchiones Badenses ac
Brãdeburgenses opem ferrent: Palatino Jacobus. Tre/
uerensis antistites. z nõnulle ciuitates assisterent/ mortuo
Ludowico palatino. q̃ relictã Ludowici regis Cipri vxorẽ
d̃ xerat. filium ex ea natũ infantez adhuc/ Frideric⁹ frater
eius cõsentientib⁹ terre optimatib⁹ arrogauit. Gubernato
rem pͣncie tanq̃ dñs/Electorẽ imperij se dixit. celibatũ
ppetuũ pmisit. ne errogato filio. vxorem ducens pͥiudicium
faceret. Rogat⁹ Nicolaus põtifex q̃nt⁹ id gen⁹ adoptiõis
cõfirmauit. Recusauit Frideric⁹ ipator sepe multũq; reqͥsit⁹
☞ In Sueuia Albert⁹ Friderici frater imperatoris. cũ plu
ribus ciuitatib⁹ variante victoria bellũ gessit. Ab vlmēsib⁹
ciuitate Rotemburgẽsem litigando p s̃niam obtinuit.
☞ In Marchionatu Badensi pͥnceps Jacob⁹. iusticie ac
prudentie fama inter german⁹ clarissim⁹. cum sibi ad hũa/
nam felicitatẽ solam litterare piciam deesse angeret. quos
ex cõiuge legittima liberos sustulit. ediscere lr̃as compulit
Inter quos diuiso pͥmonio. Cũ Karolo pͥmogenito sin/
gulari idustrie iuueni imperatoris sororẽ mrimonio collocasset
plenis annis haud inuitus e vita decessit. Tyrolenses: q̃ val
les eni z athesis incolũt. Cũ Sigismundũ pͥncipem suũ in
tutela Friderici cesaris existentẽ iam grandiusculũ ad se re/
mitti frustra petiuissent sumptis armis pfectos pͥuincie quos
cesar istituerat deiecerũt. Et cum Tridentini epi cuius erãt
subditi in fide cesaris pseuerarent. cũ exercitu eo puenere:
Ciuitatẽq; metu pculsã ꝑditione ceperũt: z arcem oppu/
gnatiõe fatigata ad deditionẽ cõpulere. Exin pactionibus
cũ cesare ꝯuenictes mioꝛi quã crediderãt felicitate suũ dñz
obtinuere. Switẽses mõtani z feroces ppli. cũ Thuricen
ses ex fedcre. qd̃ cũ eis pepigerãt destiuissent. Cõperato ex
ercitu in eoꝝ agrũ cũcta vastãtes exiere. Quib⁹ cũ Thuri/
censes p̃lio ꝯgredi psumpsissent vsq; ad internitionẽ cesi sũt.

Tantaq̧ Switensiū invictos hostes crudelitas ac rabios
sint/ vt eo ipo i loco pte victorie epulātes. cōgesti necatoꝝ ū
corpib⁹ ꝛ mēsalia. ꝛ sedilia ex illis apparuerint. ꝛ appicientes
hostiū cadavera cruorē biberint. corda dentib⁹ laniaverint
☞ In Alsacia cui quondā helvetia nomē fuit. tum gallia/
nūc germanici iuris ꝑuincia. Cū Ludowic⁹ delphin⁹ vien/
nensis/ i agꝝ Basiliensem oēm ferme militiā galliā eduxissꝫ
Ingentēq̧ metū Basiliensib⁹ icussisset. Suitēses ex federe
socie civitati/ q̄tuor milia militū lectissime iuventutl auxilio
misere. Quos cū delphin⁹ appinq̄re aiaduertisset. medium
iter Basileā ꝛ Suitenses cū toto exercitu se opposuit. nec
detrectavere illi certamen. quāuis pedib⁹ pugnaturi. xx.
milia equitū stare ꝯtra se aciem cernerēt. pugnatū est summis
vtrinq̧ virib⁹/ ad extremū nō tam victi. quā vincēdo fessi.
Suitēses nimis audacis p̄sumpti facinoris penas dedere.
Nam pauci fuga dilapsis obtrūcati oēs in campo iacuere.
Rarus tn̄ ex Suitensib⁹ inultus iterijt. Ex q̄b⁹ plures expti
sunt qui lanceis pforati ad obtruncandū hostem p medias
hastas dilapsi vindictā accepti vulneris expeterēt. Amede
ius in Sabaudia. dux p̄m⁹ eius gentis/ cū annis ferme. xl.
post pr̄is obitum ꝑuincie gubernacula tenuisset. ꝛ admirā/
dus/ adaucto paterno impio/ parta vndiq̧ pace/ formidā
dus/ cumulatis opib⁹/ sapientia plen⁹ a vicinis pplis ac p̄n
cipib⁹ videret̄: ac demū relictis p̄ncipū glorie fastib⁹ in he
remū se recepisset. ꝛ sumpta penula. ac retorto baculo cum
sex viris equestris ordinis etate provectis mundo ꝛ pom/
pis eius renūciasset. ad extremū summi pontificatus hono
rem ex Basiliensi cōgregatione sibi delatum in ecclesie di/
uisione superis parum faventib⁹ accepit. Barbaꝫ totondit
quam ꝓmissam nutriverat: ducatum primogenito suo tra/
didit. Ecclesiasticas cerimonias ꝛ orandi morā repente di/
dicit Stipatusq̧ magna nobiliū caterva ꝛ illustri comitatu
circūdat⁹ Basileā ꝑrexit. vbi abijs qui generale conciliuꝫ

facere arbitrabanť in maxima ppli multitudine que vndiq3 ad spectaculū tante rei cōfluxerat. Inť duos filios egregia faciem adolescētes. Alterū Sabaudie ducem. Alterū Gebennarū comitem solempnib⁹ p more seruatis: tanquā Romane presul ecclesie coronat⁹ ē. Celebrauit sepe diuina. Benedixit plebib⁹. Officia curie ordinauit. Cardinales doctrina ꝛ auctoritate prestātes assumpsit fuerunt ei cuz rege francie Karolo. cum Alfonso rege Aragonū: qui tum hostis Eugenij pape fuit. cum Philippo duce Mediolani. cū plurib⁹ alijs de recipienda eius auctoritate tractat⁹. Qui oēs in Cassum abiere. fuit ꝛ Fridericus imperator apud euz in Basilea. Sed clam nocte intēpesta ne adorasse idolū videreť abijt. Reuerentiam/ei tanq̄ vicario iesu cristi subditi eius tantū/ꝛ Suitenses ppli/ꝛ Basilienses: ꝛ Argentinēses. ꝛ q̄ Alberto parebāt Boioarie duci p̄buerūt. fuit enim magna spes obtinende germanie. Cū sex p̄ncipes electores in eam sniam fedus inissent/vt nisi Eugenius postulatis eorum annueret (postulabāt aūt res prorsus negandas) in Amedei quē Felicem q̄ntum appellarūt obedientiā transirent. Sed cū illoꝝ cōsilia Frideric⁹ puertisset. ꝛ q̄ sub noīe synodi Basilee degebant abire iussisset. desperato meliori successu. Interueniēte p legatos suos Karolo francie rege ecclesie pacem dedit/ꝛ Nicolao pont. max. reconciliatus. Relicto noīe pape Cardinalatus honorē retinuit. In quo paulo postea nō sine boni viri opinione decessit. felix princeps. ꝛ nimiū felix. si seniū suū ecclesiasticis titulis non fedasset. Bolomer⁹ q̄ eius quondā. ꝛ p̄mus ꝛ dilectissim⁹ cōsilioꝝ p̄nceps fuerat. Ingentesq3 opes apud eū cumulauerat. cum nobilitatis odiū incidisset: proditionis reus fact⁹ mortis sniam tulit/ꝛ in lacum lemannū p̄cipitat⁹. magno saxo ad collū suspēso/demersus est. Nobilitas exinde noui ducis indignationē subiens/ad regem francie cōfugit. cui⁹ opibus adiuta in patriam redijt. Johannes Segobiensis

homo hyspanus moribus & doctrina illustris. q cum sum‑
mos theologie preceptores doctrina equaret. ab Amedeo
dum se papam dixit Cardinalatus eminentiã acceperat. Et
deinde vnioni cõsentiens. a Nicolao pont. max. Cardin a
latus dimisso titulo Cesariensi eccle p̃fectus fuerat. in al‑
tissimis recondit' montib'. p̃uo monasteriolo cõtent'. Uo
catis ex hyspania legis Arabice magistris librũ quẽ vocãt
Alchoranũ. & in quo Maomethis pseudo p̃phete: nõ tam
mysteria quã deliramẽta cõtinent in nostrã linguã d̃ nouo
cõuertit. & inepcias eius veris ac viuis rõnib' & argumẽtis
explosit. In Arelate ad sepulchrum Ludowici Cardinalis
sancte Cecilie eius vrbis epi quẽ Basilee in consessu patruꝫ
p̃sidentem vidim': Magna miraculoꝝ oppinio orta est. &
inualido rũ frequens vndiqꝫ cõcursus spe sanitatis factus
☞ Johãnes Comes Armeniaci incesto germanie sorori
amore pculsus nupcias eius tentare conat': haud indign'
existimat' est. quem paterna hereditate Karolus rex fracie
armis eijceret. In regno ipo francie/ qd̃ nostra etate Joan
na virgo Lothorigenß diuinit' vt credunt admonita: vi‑
rilib' indumẽtis & armis induta gallicas ducens acies Ex
anglicoꝝ manib' magna ex parte (mirabile dictu) p̃ma int̃
p̃mos pugnans eripuit. Cũ iam Philipp' Burgũdie dux
paterne necis iniuria remissa Relictis anglis ad francos d̃
fecisset. ingẽtes inter Karolũ regem & filiũ eius Ludowicũ
delphinũ Uienensem cõtentiones atqꝫ inimicitie succreue
runt. Karolus andeganenß eo tẽpore delphini auunculus
apud regem plurimũ poterat. Cui' potentiã cũ Johãnes
Alonconij dux ferre nõ posset. Borbonij quoqꝫ p̃nceps &
frater eius spurius Andeganẽsem gubernationẽ egris ani‑
mis intuerent/ delphino vti a patre discederet suaserunt.
sic eni fieri posse vt rex desiderio filij Karolũ a se reijceret.
Regnũqꝫ qd̃ in eius manib' possum ire videbat meliori cõ
silio regeret. quib' p̃motus delphinus insalutato patre ad

Niuernenses discessit. Qua re cōperta Rex operato raptis ex exercitu in Alacomum ducit. & expugnatis non magno negotio plerisque munitionibus ducem in deditionem accepit Exin cōtra filium pfectus. Cū ciuitates Niuernie delphinum aduersus pris imperiū tueri nō auderent eum vt a se abiret rogauerūt. Ille i Borboniū se recepit nec diu post metuēs dux Borbonij regis iram filium patri reconciliauit. que res fratri suo spurio haud bene cessit. Nam is paruo post tēpe captus in pfluentem demersus violati paterni iuris in fi iū penas dedit. Intericeta deinde nō longa temporis mora Rhenatus e regno Sicilie ꝓpulsatus filiam suam Henrico regi Anglie in mrimoniū collocauit. haud abnuente fran/corum rege q eo cōiugio inducias belli sibi ac regno suo salutares cū Anglicis pluriū annoꝝ obtinuit. Quibus pclusis securis iā domi rex vt franciā multarib spolijs atque īcen-dijs diu agitatam tantisper sineret reqescere. delphinum cum magna pte copiaꝝ ad heluetias supra relatum diuisit. Ipse cum reliquo exercitu in Lothoringcos pfectus Metentem Tulensemque agrū vexauit. oppidūque non parui momenti. qd spinale vocāt dedentibus oppidanis ab ecclesia Metensi abstulit. Exin Franciscus Aragonensis capto furtim oppido fosersi. qd in Normādia situm in ptate duci Britannie fuit duorū potentissimoꝝ francie atque anglie regum iterrupisse pacem visus est. De qua re dum missis vltro citroque legati onibus contendit. Flochetus nō paucis equitibus a rege fran cie pfectus qdrigas foeno oneratas in quo milites armati laterent p pōtem arcis quo Sequana fluuius iungitur. qui Normānos a francia dirimit. e doctos rusticos educere iubet. atque in medio pontis porte arcis subsistere. Ipse i insidijs cum cohortibus signū expectauit. quo recepto cum milites e foeno dilapsi portam inuasissent. trucidatis custodi bus tam diu locū tenuere. donec flochetus ad volans & pon tem & arcem in potestatem recepit. Cuius rei pcepto nūtio

⁊ Rex ipse p̱ eundem pontem in Nortmanniã copias tra
iecit. ⁊ ex alia p̱te Francisc⁹ Britannie p̃nceps exercitum
duxit. Dux sumerseti eam ꝓuinciam pro rege Anglie cum
imperio tenebat. Qui postq̃ tanti belli molem in se verti
cognouit. Talbotum copiarũ ducem fama clarum. ⁊ rebus
gestis insignẽm. Rothomagi apud se esse iussit. sperans eius
consilio atque armis ciuitatẽ cuius nutare animos anim-
aduerterat in fide continere. Sed frustra eius consiliũ fuit.
Nam Rothomagenses postquã regem appropinq̃re vidi-
cerunt. missis ad eum legatis s̃niam suam ac fortunaꝝ suaꝝ
pacti salutem exercitũ intra vrbem recipere ⁊ imperata fa-
cere promiserũt. Quib⁹ a rege collaudatis ⁊ domũ cum p̃-
sidio militum remissis vrbs regi dedita est. Talbotus cum
duce suisq̃ oĩbus in arcem sese recepit. que cum oppugnari
cepta esset. interuentu Rhenati regis ea compositio facta ẽ
vt Anglici que in Nortmãnia retinebant. oppidis excede-
rent. Dux ac Talbotus cum suis liberi essent/ Sed cum p̃-
fec: i oppidorũ non parerent. Dux somerseti dimissis ĩ arce
Talbato ⁊ duob⁹ privignis suis clam recessit in Angliam
Arx postea dedita est ⁊ privigni ducis cũ Talboto in po-
testatem regis facti sunt. Talbot⁹ vero cuȝ esset clara apud
oẽs fama quam nõ malis artib⁹ sed robore corp̱is ⁊ igenij
dexteritate in apto marte quesiuisset data fide quod aduer-
sus francos deinceps arma non gereret. libere dimissus est
Hic ãno j.b.lei indulgentie causa Romã venit vt q̃dã pu-
tant absolutionẽ quesitur⁹ eius ꝓnussi qd regi francie fece-
rat. mihi hoc minime comptum est. Illud constat Talbotũ
cum in Angliam redisset. iamq̃ rex francie e victa oĩ Nort-
mannia/ Burdegalam quoq̃ armis subegisset a rege suo
nõ sine magnis copiis in Basconiam cum imperio missum
et Burdegalam recuperasse. ⁊ alia pleraque castella que
ab imperio Anglicano defecerant partim vi expugnasse.

expugnasse. ptim deditione volūtaria recepisse. que cū rex francie resciuisset euestigio duos exercitus instruxit. quorū alterū. Cuius pfectus erat gener suus comes Clarimonti ac ducis Borbonii filius cum qndecim millibus pugnatorum. in quis totius militie robur fuit. ad vrbem Burdegalam recto itinere contendere iussit. Alterū quem ipse ductauit. ex purpuratis suis cōscripsit quibus et comes et scampis annūeratus est: quem lecti iuuenes. dccc. equites ex Britannia sequebant iussit et hunc exercitū retento apud se comite Regem preire. qui cum septem vt aiūt leucis a Burdegala constitissent. paruū quoddā castellum oppugnare ceperūt: turri quadā inter Burdegalā et castellū ipsum occupata. ac sagittariorū psidio munita. Talbotus vero postquā sibi cum duobus exercitibus pugnandū esse intellexit. eum prius aggrediendū censuit. quem minori negotio fugari posse confidebat. Egressus igit cum robore sui exercitus iam vespere ad turrim quam dixim9 occupatā puenit. qua primo ipetu expugnata sagittarios oēs ibi captos circiter qnquaginta interemit. Exin mane pfectus cum accepisset Regiū exercitū fugam parare: Veritus tanquā sibi e manibus preda dilaberet/iussis alijs sequi cum qngentis galeatis militibus. dccc. sagittarijs. pperе in hostes aduolans tumultuariū prelium init: cōsultauerant aliquādiu inter se hostes an retro pedem fugiendo referrent. Sed pudore ppinqui Regis experiri belli fortunam decreuerant. Erant eis. ccc. circiter tormenta enea id est bombarde que curribus aduexerāt ea via p quā Talbotus aducturus erat opposuerunt: multas preterea machinas hinc atq inde collocauerūt. qbus ignari hostes pfici possent: vt ergo furens Talboti miles itinere qd vnū patebat i castra hostiū nescius machinaz pcurrit. dato tormētis igne pmo pgressū. ccc. ferme milites ictu lapidū ex anglie pcere. Qd vbi Talbotus aiaduertit filiū q se sequebat vt abiret et ad meliora tempora reseruaret admonuit. At

cum filius diceret non esse sibi ex eo plio fugiendū in quo pr periclitaturus esset. Ego inquit fili multi reb⁹ clarissime gestis. nec mori sine glia. nec fugere sine dedecore possum. te nunc militare incipientem. nec fuga infamem. nec mors clarū faciet. Sed cū filium plus pietas quā cōmonitio paterna moueret. cohortatis socijs vt forti animo pugnā reintegrarent testitudine suorū facta in hostes qui nunquam munitiōes castrorū exire psumpserāt audacib⁹ inuectus animis haud paruem illorū stragem edidit. Sz cū hostes partim loco partim tormentis ac numero militū supiores eēnt. et iam crus Talboto lapis e tormēto missus arrupisset. cessis maiori ex pte suis. ⁊ ipe tandem cū duobus filijs altero legittimo. altero extra matrimoniū nato ⁊ vno genere procumbens cecidit. hic post sumptas ex hoste victorias clarissimi viri exitus fuit. quem Britonū potissimum ↄstantia et audatia ↄstrauit. Burdegala iterū in ptate regis facta ē Britannie ducem eius germanū q̄ nunc rex potit cuz diu sobole caruisset votū vouisse ferunt liberos si superi darent pores duos. alterū minorū alterum p̄dicatorū religione cō secraturum. Exin voti cōpotem primum qui sibi natus est Franciscum appellauit. Secōm D̄nicum. Nat⁹ est ei ⁊ tertius filius quem in Angliā nutriendū misit. Is cū mortuo pr̄e in Britanniā Frācisco regnante redisset ab eo captus et in carcere necatus est. fama est eū cum neci traderet Impietatem fratris accusando q̄ non ↄtentus regnū sibi debitum occupasse. Sed animā quoq₃ sibi nephari⁹ aufferret. Frācisum coram diuino iudicio de patricidio responsurū infra annū citasse. O bquā rem cum infra p̄finitū tempus Frācicus idropi laborans obijsset vt est religiosa gallorū natio. correctū eū diuina censura vulgo creditū ē. D̄nicus ei successit qui cuz hoc annis sine liberis decessisset. Arturū Francorum militie principem patruum suum successorem habuit. non minus prudentia quaz annis grauē Karolus

dux Aurelianēsis q̄ magno qūondā ꝑlio ab Anglicis capt⁹ fuerat. iā senex in patria dimissus. defuncto Philippo maria Mediolanēsis ducat⁹ tanquā sibi ex successione debiti sese titul' adornauit. In Flādria Gādanē aduersus Philippū Burgūdie ducē rebellātes plurib⁹ ꝑlijs victi ad extremū supra. xx. milib⁹ ciuiū vna pugna amissis. ꝯfessi errorē Philippo man⁹ dedere. legesq̄ victoris accepēt. Idē Philipp⁹ ⁊ oppidū Lucēburgēse maximū ac munitissimū qd in Saxonū potestatē dotis noīe venerat nō sine indignatōe Ladislai Regis armis accepit. Dalphin⁹ Viennēsis cū mulierē quandā noīe Agnetē forma ꝑstantē ac patri dilectā occidere tentasset. itez Regis odiū incurrit. cūq̄ nusquā alibi se tutū arbitraret Ad florētes Philippi opes ꝯfugiēs vt ꝑmū eū ꝯuenit. Miserto mei ꝯsanguinee inquit q̄ sine terra sum fili⁹ Regis. Ad quē Philipp⁹. dū terra mihi est ait. caue te sine terra dixeris. Nā que mihi ꝓuintie parent eadē tue sunt nec min⁹ tibi quā mihi obediant volo. Post hec ei ⁊ Brabātie florētissima oppida ⁊ ambitiosas Flandrie ciuitates ostendit. Dn̄m eum ⁊ ꝑncipem in conspectu suo appellari iubens.

☞ Ventū mō est in eū locū. de quo breuissim⁹ est in Angliā Traiect⁹. neq̄ eñi plusquā. xxx. milib⁹ passuū id mare latū est. qd Flandriam atq̄ Angliam interluit absolut' gallie reb⁹ haud incōueniens fuerit transmisso pelago Anglie cui quondam Britannie nomen fuit. quam breuissime mutationes sub Friderico factas commemorare. In Anglia quam tum Albion tum Britanniam veteres vocare. Rex Henricus solitudinis ⁊ otij cupidus alieno magis quam suo inditio; Regnum gubernauit: Potens apud eum ⁊ imprimis auditus Dux Sofulsi fuit. qui leges pro suo arbitratu ⁊ populis ⁊ principibus dixit. Suppressit quos odiuit ⁊ iterum quos amauit erexit. Sed cū res Angiica apd Francos imminui coepisset. ⁊ iam Imperium gallicum in ꝑ

ftinam gloriam emergeret. Dux Eboracensis coactis non paruis copijs nec paucis stipatus baronibus. Londonias venit Regis consilium mutaturus. atq; vt ipse dicebat Regis & Regni saluti consulturus. non expectauit eius aduentum Dux Sofulsi. Sed nauigio raptim correpta per thamisiam fluuium saluti sue fuga consulere adorsus est. Sed destinatam quis mortem fugiat. missi qui eum comprehenderent per compendia iterum cursum eius preuenire. Ipsumq; mox interceptum in prora nauis qua vehebatur obtruncauerunt. Dux quoq; Somerseti qui perdita Normannia in Angliam remeauerat. potensq; apud Regem crebebatur. in carcerem coniectus est. Nobiles viri complures necati. nec sacerdotio preditis parsum est. inter quos & amicus noster Adam molines secreti Regi signaculi custos. & literarum cultor amisso capite truncus iacuit. nec diu postea cum Dux Eboracensis domum redisset. Somerseti princeps e carcere missus permittente Rege. gubernare Regnum incepit. que res supreme sibi cladis causa fuit. irritatus enim ob eam causam princeps Eboracensis cum maioribus copijs quam prius Londonias properauit. cui cum Rex obuiam vna cum Duce Somerseti exiuisset. putans illum aut verborum Lenocinio placere aut Regie maiestatis autoritate deterrere. Nihil profecit. Eboracensis enim cum esset longe potentior iusso Rege vt in parte se reciperet. Somorseti Ducem ac eius equitatum irripuit. eumq; mox captum. detruncato capite interfecit.

☞ Scotia eius insule in qua est Anglia suprema portio est in Aquilonem versa. fluminibus haud magnis. & monte quodam ab Anglia discreta. hic vos Brumali tempore fuimus cum sol paulo amplius quam tres horas terram illuminaret. Jacobus eo tempore regnabat quadratus & multo. i. pinguedine. grauis qui cum olim in Anglia captus. xi. annis in custodia fuisset. ac dimissus tandem uxore suscepta ex Anglicis pinguedomum reuersus copluq;

res regulas gladio percussisset. et ipse tandem a suis domesticis interfectus. Jnquos vltione pacta filius eius Regnum suscepit. Audiueramus nos olim arborē eē in Scotia. que supra ripā fluminis enata fructus pduceret anetarum formā habentes. et eos q̄dem cū maturitati pximi eēnt spōte sua decidere alios in terrā. alios in aquā. et in terra deiectos putrescere. in aquā vō demersos mox animatos enare sub aquis et in aere plumis pennisq̧ euestigio euolare. de qua re cum auidius inuestigarem⁹ didicim⁹ miracula semp remotius fugere. famosamq̧ arborem non in scotia. Sed apud archades insulas inueniri. Jllud tamē nobis in Scotia miraculū repsentatū est. Nā paupes pene nudos ad ecclesias mendicantes acceptis lapidib⁹ elemosine grā datis letos abisse psperimus. Jd genus lapidis siue sulphurea siue alia pingui materia preditū p ligno. quo regio nuda est comburitur.

☞ Hibernia nunc nobis absoluenda eēt que puo a Britannia disiuncta freto ptim libera Scotorū amicitia et societate gaudet. ptim Anglicano paret Jmpio. Sed quoniam nihil dignū memoria p hoc tēps de quo scriptio ē gestum accepim⁹. Ad res hyspanicas festinam⁹.

☞ Latissima regio Hyspania et terra optimis. compandda viris armisq̧ potens. hoc anno nr̄o. in quinq̧ Reges diuisa est. Primū ac maximum Castelle Regē appellant. Proximū ei Aragonū. Tertio loco Portugalēsem Quarto Nauarre. Granate quod ab euangelio xpi alienum est. Vltimū ponunt. Jn castella pnobili ac late dominate Regno. Cuius Reges Gothorū sanguine creti nunquā gen⁹ variarunt. Aluarus de Luna natione Aragonēsis. nobili genere. q̄uis extra matrimoniū nat⁹ cū olim Johāni Regi adeo se insinuasset. vt vnus oim Regni regisq̧ potens videret. Johānemq̧ Nauarre Regē et Henricū mgrm militie Sancti Jacobi potētia sua opprimere. ac Regnum

gubernare conatos armis deturbasset Postea tñ aduersan te sibi Regina redeũtib⁹ illis. Ac regem pr̄atem suã recipi/ entib⁹. e curia pulsus. in possessionib⁹ suis aliquãdiu p̄uat⁹ vixit. felix si cõcesso frui ocio nouisset. Sed nulla est regno deiecti quies. dum ergo sublimẽ locũ de quo rursus maiori cũ ruina precipitet̃ vendicare conat̃. Regi clam suadet. vti p̃ speciem venationis in saltus sibi p̃pinquos egrediat̃. se cum potenti manu futurũ obuiam. Nec dubiũ q̃n regni op timates libertatẽ regi asserant. nõ fuit difficilis p̃suasio Rex cũ paucis egressus paꝝ custodit⁹. Nã Aluari iaꝫ pene nomẽ extinctum erat. vbi ad insidiarũ locũ p̃uenit. Mox clamore edito Aluarus inter lectos exultans milites libeꝝ Regẽ sal/ uere dixit. eumq̃ secũ adduxit. q̃re vulgata confestim mira inclinatio regni facta est. ⁊ iterũ ad Aluarũ regni guberna/ tio deuoluta. nec diu post/cum eisdem Joanne atq̃ Hen/ rico atrox p̃cliũ ɔmissũ est. in quo plures vtrinq̃ cecidere victoria penes Aluarũ fuit. Henric⁹ nõ multis post dieb⁹ ex vulnere manus q̃d in ea pugna receperat mortem obijt. Magistratũ eius Aluar⁹ obtinuit. ⁊ aliquãdiu postea regis pariter ⁊ regni moderator est habit⁹. ad extremũ tñ potẽti inuidie succubuit. Nam cũ nobile quempiã iussi regis in gra/ ta sibi q̃dã renũciantẽ e fenestra sue domus p̃eipitari iussissꝫ Mox capt⁹ ⁊ in medio foro capitali sñia dãpnat⁹ est. nõ tñ vt ignauus occubuit. sed nũeratis suis in regem regnũq̃ meritis. nõ lachrimans aut eiulans. sed alacri vultu ⁊ quasi ad epulas inuitat⁹. ceruicem gladio p̃buit. vir alti sp̃us. non minus domi. quã belli clarus: ⁊ cui magna semp̃ in mente sederint. Joannes deinde aliquot annis p̃ se regnũ admi/ nistrauit. quo vita functo. fili⁹ eius Henric⁹ regnũ accepit Adolescens aĩo plenus ⁊ recti cupidus. q̃ relicta p̃ori con/ iuge. velut infecunda alterã ex portugalia duxit impatricis sororem. ⁊ in regnũ Granate cum exercitu p̃fect⁹ magnaꝫ hostibus terre partem diripuit atq̃ pertriuit. Johannes

Cardinalis Ostiens summa vir integritate et scientia iuris eminens/ cu iuuenis in dictadis epistolis seruiuit/ senio cofect in eo regno (vnde illi origo erat) aiam deo dedit. In regno nauerre et filius in patre et pr in filiu arma suscepit. filiusq tandem regno pulsus ad Alfonsum patruu Aragonu Siciliecq Regem peragrata pus gallia cofugit. Nunc Ludowie Dotelie mgr et Joannes deseritan viri prestabiles ab Alfonso missi recociliare patri filiu studet. Joanna regis Alfonsi et soror et coiunx absente viro multis annis Aragonu et Valentie regnis tot potentie ciuitatib. tot nobilissimis pncipib iura dixit. casta et sancta mulier et digna que prolem pepisset Alfonso. In portugalia Petrus cognomie infans/ sic eni filij regis antequa regnent appellat magni nois pnceps. q totam ferme europa peragrauerat. sue virtutis documenta demostrans. cu regnu tutorio noie aliquadiu summa cum laude admistrasset. nec mior fide Alfonso ex fratre nepoti simul et genere suo restituisset. tande subortis vtrinq dissentionib cu odio crescente ad preliu ventu esset sagitta innincertu missa trasfossus interijt vir magnor operu: et q olim sub cesare Sigismudo stipendia faciens no parua sibi gloria in Turchos pugnado pauerat. Alfonsus exinde masuetissim pnceps alti cordis et prudetia (neq eni in stultos vnqua regius portu gallie sanguis deriuat est) Post regnu vtruq tenuit/ cui cu obisset dilectissima coiunx Eadem soror/ patruelis hortatu vt alia sup duceret no suaderi potuit/ sed ois eius cura eo couersa est. vt aliquid egat qd sibi laudem et christiane religioni fructu pariat. Qua propter inuitatis regni proceribus. suscepto publice crucis signo. classem in Turchos et expeditionem promisit etc.

☞ Vltimis Europe finib peragratis et quantu propositi nostri fuit septentrione decurso in partem tandez reuersus nouitates italie cum iam referende occurrant: ab ea nimiru

vrbe incipiendũ esse arbitror. Cuius creberrimas mutati/
ones τ oriens simul τ occidens admirat. Ea est Genua li/
gurum domina ac Regina. que ciuilibus agitata discordijs
memoria nostra imperiũ maris amisit. In ea cum excluso
Philippo Mediolanensium duce. eiusq; pretore opicino
olgate necato. auctore Frãcisco Spinula. viij. libertatis ca/
pitanei creati essent. eisq; paulo post sublata libertate exa/
ctis: Isnardus Guarro ducatuz accepisset annos supra se/
ptuaginta natus auctore. Thoma fregosa. qui τ ipse olim
ante Philippi dominiũ ducali honore functus fuerat: cum
homo grandeuus ad gubernationẽ inutilis videret. vix se/
ptem dieb⁹ regnare pmissus est Thoma eius honorem sur
ripiente. quem cum quatuor gubernasset annis. germanus
eius Baptista ad. xvj. circiter horas regno expulit. Nam
Thomã resumptis virib⁹ confestim fratrem palatio detur/
bauit. tris annos postea τ nõnullis mensib⁹ vrbem regens
donec auctore Joanne anthonio flisco iterum ciuitas liber
tatem asseruit delectis octo capitaneis priori ex more rem
publicã administraturis q̇ Thomã fregosum in carcerẽ con
iecerunt: cũ iam ter patrie sue ducem gessisset. horũ princi/
pes fuere Johãnes Anthonius quem prenominauimus
miles equestris ordinis τ Raphanus Raphael aduenus iu
ris interpres. Sed hec quoq; paucorꝫ mensiũ libertas fuit
cum Raphaeli non tam capitanei quam ducis nomen pla/
ceret. Is enim gentib⁹ suis ac Spinularũ primorib⁹ in suã
sententiã tractis collegas suos magistratu abdicauit. duca/
lesq; fastes assumpsit. q̇b⁹ paulo supra duos annos est vsus
a Barbana gentili τ patruele suo e re publica deiect⁹. Bar
banã vero nõ dum mense toto ꝑncipatu potitum Janus
fregosius Joanni Anthonio flisco τ Aurianis fauentibus
regno pepulit. Qui paulo post Anthonio pro suscepto bñ
ficio necem parauit. Interposito Joãne philippo eius gẽtili
q̇ cũ ꝑmitteret cui τ castella defuncti ↄdonauit Jano vo cũ

rexisset annis paulo amplius duob⁹ in magistratu fatis fun
cto frater eius Ludowic⁹ successit q̃ a Petro patruele suo
e dignitates culmine deiec⁹ est. Is est Petr⁹ fregosus qui
modo regnat multa vi animi ⁊ corpis. Sed optimatib⁹ ci/
uitatis ⁊ oĩ ferme nobilitati odio habit⁹: q̃ ⁊ gentilem ⁊ pa
truelem suũ Nicolaũ fregosum honestis morib⁹ preditum:
⁊ philosophie studijs insignem ob suspitionẽ affectati do/
minij vocatuz a se i palaciũ paratis pcussoribus interemit.
Hunc cũ regnasset annis q̃tuor. tam sue quã aliarũ nobiliũ
familiaꝝ pncipes in vrbe Ludowico patruele suo quẽ ipse
ante deposuerat in eius locum suffecto. q̃ cum se parum gra
tum magnatib⁹ esse intellexisset. eundẽ Petrum quẽ regno
deturbauerat in auxiliũ accersiuit: ille tertia post exilium die
reuersus ⁊ patruelẽ ducatu amouit ⁊ oẽs aduersarios vrbe
pepulit. Quoꝝ pncipes ad florentes Alfonsi Aragonum
⁊ Sicilie regis opes cõuersi magnã ⁊ formidabilẽ classem
ab eo impetrauerũt. cum qua iam ferme duob⁹ annis terra
mariq3 Genuã oppresserũt. Uentũ est sepe admenia ciui/
tatis ⁊ aliquando intra suburbia pugnatũ. Hoc autẽ anno
cum signo dato ⁊ in ipso portu ⁊ p menibus vrbis vndiq3
pugnaref. ingressi sunt Aragonenses ducesq3 milites ad
magnam vrbis ptem fugauerũt. passim cedib⁹. passim ra
pinis ciuitatem fedantes. sed adfuit presto cum delecta iu/
uentute Petrus. qui fugientes suos sistere compulit. et in
Araganeñ dilapsus ingenti/edita strage vrbem pene ra/
ptam recuperauit. Actum tamen de eo fuerat. si portã quã
ceperant hostes ita cõmunissent ne concludi supne potuiss3
⁊ aditum sequentib⁹ noualibus socijs potentez retinuissent
Nunc ambe ptes. quasi ex integro ad bellũ se parant. quã/
uis fama est Petrum animo fractum gallorum implorare
auxilia eorum regi patrie sue pncipatuz quem retinere non
potest: pecunia venditurũ. Apud in subres vrbemq3 toto
famosam orbe Mediolanũ Philippus Maria dux gentis

qui Genuā ditioni sua quondam subegerat. Amedei Sab/
audie ducis filiam mřimonio sibi cōiunxerat. Alfonsum po
tentissimū regem cū duob⁹ fratrib⁹. Altero rege Nauarre
Altero militie Cōpostellano magistro multisq̄ꝫ Reguli na/
uali prelio victum: captū: ꝛ ad se vsq̄ꝫ deductū. insolita vsus
liberalitate. magnificētissime donatum libertati dimiserat:
Sigismundū cesarem Romā petentem. cum Mediolani a
geret visitare cōtempserat. Bononiā/ Forliuiū/ Jmolam
e manib⁹ tyrannoꝝ armis ereptas. Sacro sancte Romane
ecclesie restituerat. Atrocem Suitensiū gentem bello do/
muerat. De Florentinis ac Venetis ꝑ suos duces sepius
triūphauerat. totāq̄ꝫ quondā jtaliam tremore affecerat Jā
recedente fortuna/ ꝑdita Genua/ Nicolao piccinino ī quo
maxime fidebat defuncto exercitu suo ad casale maius iuxta
flumen padum duce Micheleto carimola ab hostib⁹ ꝑlio
fuso ꝛ castris exuto magno nūero equitum peditūq̄ꝫ capto
eo deduct⁹ erat vt nō modo Veneti. sed oib⁹ ꝑ circuitū po
pulis ac ꝑncipib⁹ contēptui essꝫ. Et Veneti quid abdua flu
mine trāsmisso in agro Mediolanēsi castrametati tantū ei
terrorem incussere. vt derelinquēdo jmpio cogitauerit. que
sunt vltra ꝛ citra mōtes auxilia Regū deposcens. Sed quē
fortunatū atq̄ꝫ hostib⁹ insultantē oēs honore ac fauore di/
gnū existimauere idem in Calamitate cōstitut⁹ ab oib⁹ tan
quā odio dign⁹ relict⁹ est. Vnus tñ oim Alfonsus accepti
bñficij memor ad opem ferendā sese accinxit. Sꝫ cū seruis
iter agit interim Philipp⁹ ꝑmū ob aduersam valitudinem
oculis capt⁹. deinde ex ipsa arce hostiliū armoꝝ fragore au
dito vehemēter cōmot⁹. vite tedio simul ꝛ languore mortē
obijt. Jpso Alfonso herede instituto. fuit autē Philippus
ingenti corpe. in iuuētute macer. in sene pinguissim⁹. defor
mi facie. ac terribili. instabilib⁹ ac pregrādib⁹ oculis. Jnge
nio peracri ꝛ callido. jn largiēdo ꝓfusus. jn parcēdo facilis.
in audiendo difficilis. at vbi in colloquiū venisset mitis ac

placitus cultus corporis ac mundiciarum omnisque lenocinii negligēs. venandi cupidus. equorum studiosus. Ceterum quietis impaciens atque imperitādi auidus. in pace bellum. in bello pacem quesiuit: simulandi atque dissimulandi egredius artifex/ in milites quā in ciues indulgentior. raro in publicum prodiit. delatoribus facile credidit. in suspitiones adeo pronus. vt sepe fidissimos a se amicos leuissimis de causis alienauerit. pulchris indutos vestibus egre ad se venire pmisit: Sermonem de morte audiuit inuitus. Tonitrua ac fulmina mirū in modum expauit: tabifica lue pcussos ex vrbibus migrare magros iussit eorūque domos incendio tolli. qua cura innumerabilē illum Mediolani populū multis annis i tactū quodāmodo ab ea peste seruauit. Huic cum vita decessisset. et funus nec tanto principe dignū. nec suis maioribus ductū est. nec sepulchri decus additū. populus cognita duci morte in libertatē sepe pclamauit. duodecim viris electis qui rem publicā administrarent. Castrum porte jouis instar excellentissime Regie captum ac dirutū est. et testamentū Philippi dilaniatū/ Ad dominiū Mediolanense multi aspirauere Sed qui coloratis vterentur titulis quatuor tantum fuere Fridericus jmperator deuolutū ad se pncipatū Philippo sine liberis legittimis vita subtracto contendebat. Alfonsus ex testamento hereditatē petebat. Karolus dux Aurelianēsis ex sanguine vicecomitū natus ab intestato sibi deberi ducatum aiebat. Franciscus Sfortias Vicecomes coniugem suā qui Philippi filia fuerat heredem patri suscipiendam affirmabat. Audite sunt legationes omniū in senatu Mediolanensi. Quarum alique sermone directo dominiū petiere. alique p simulationē oblati contra venetos auxilii insinuare se populo atque inde paulatim vendicare dominiū satagebāt Sed ciuitati que iam libertate gauderet. et jmperādi cupiditate. demortui principis miliciam conduxisset nulla con-

ditio placuit. quo iugũ quouis pacto ĩ capita ciuiũ videret inferre. Obtulit tamen imperatori censum quotãnis aureũ poculũ si libera suis legib⁹ dimitteret. dilaniabitur interea vndiq; Philippi hereditas. Veneti placentiã/ Cremam laudam occupauere/ et multa preterea minora oppida dux Sabaudie Ludowic⁹ valentiã et confinentiã inualit. Asten/ ses ad ducem Aurelianensem Karolũ defecere. q susceptis a Rege francie nõ paruis auxilijs Allexandrinorum agros vexare ceperũt/ Papienses itestinis agitati discordijs diu ancipites fuere: quib⁹ se potissimũ ptibus iñgerẽt. Noua/ rienses. Comani. Allexandrini: ac Terdonenses. Mediola nensiũ imperiũ subiere. Parmenses in societate quodãmõ recepti sunt. Franciscus Sfortia p idem temp⁹ in piceno agebat. quis maiorem eius prouicie ptem iaz amisisset/ cũ Philipp⁹ nõ multo antequã moriret sibi p comunes ami/ cos reconciliatũ vt ad se rediret in Venetos pugnaturus accersiuerat/ Rogato Alfonso Rege/ sibi vt septuagita mi lia auri numinũ suo noie nũeraret: quo facto. iam paratis atq; instructis copijs itineri se accinxerat. cum mors Phi/ lippi enũciata eum qui longo tempore ad Mediolanenses inhiasset magis ac magis pperare compulit. quez vt long/ bardiam primũ ingressus est Mediolanenses incerti. quo mens eius inclinaret. ne vel p se ipsum vel cõiunct⁹ Vene/ tis suis ceptis obuiam iret. missis oratoribus et oblatis nõ paruis stipendijs conducere mox q; duce sui exercitus fa/ cto. vt placentiam omnibus copijs obsideret imperauerũt Ipse dicto parens. dum ad placentiam in obsidione sedet. Papienses quia iam Mediolanense imperium tanquam fastidiosum et insolens detractarant se se sibi dedentes acce pit. que res Mediolanensiũ animos haud mediocriter cõ/ turbauit. q p cõuentiões ĩhibitũ Frãcisco dicebãt quãpiã ex vrbib⁹ quã olim Philipp⁹ tenuiss; occupare. Frãcisc⁹ vo

non se occupasse. sed dedentem et vltro se offerentem ciui/
tatem recepisse aiebat. At Mediolanēses cum eius poten/
tiam vererent̄ dissimulandū potius statuere. Ille cōtinuata
apud placentiā obsidione. tandem summa vi oppugnare
adorsus vrbem. quāuis magna et forti militū manu muni/
tam armis tn̄ oppugnauit ac diripuit. Mediolanense regi/
men p id temp9 penes nobiles fuit et apud eos q̄ Philippi
quondā consiliū direxere. Itaq3 res prospere sapientiū du
ctu cedebant. iam non parua gallorum manus (Nā circiter
tria milia equitū delecti roboris que alpes transierat) apud
Alexandriā profligata delataq3 fuerat / et Veneti apud Ca
rauagiū magno prelio supati omnes pene copias amiserāt
et lauda ab eorum impio erepta in potestatem Mediola/
nensiū redierat. Cum Francisc9 Sfortia ad infestandum
Brixenses missus. siue q principatū Mediolanensem cu9
oppinionem sibi iam pridem finxerat. alio modo consequi
non posse sperabat. siue q Mediolanenses cum Venetis
amicitiam societatemq3 clam sequētes ne solus vtriusq3 po
puli preda relinqueretur. preueniēdos censuit prior cū Ve
netis foedus init. In quo cum multa hinc atq3 inde pmissa
essent. Illud inter cetera conuenit. vt ad vrbem Mediola/
ni. ditionemq3 eius obtinendam Francisco cū copijs pfi/
ciscenti Senatus venetus et pecunijs et armis auxilio esset.
qua re firmata mox in Mediolanensem durit. Militabant
eo tempore apud Mediolanenses Bracciani qui cum Lu/
dowicum de verme. ac non nullas alias Francisci copias
apud Modoetiam fudissent. tandem relictis Mediolanē/
sibus ad eum defecere. Franciscus filiam suam Jacobo pi/
cinino vrorem despondit. Karolus vero Bonzaga haud
ignotus copiarum ductor qui paulo ante a Mediolanen/
sibus deficiens ad Franciscum venerat postquā desertos
eosdem Mediolanenses et sine vllo duce relictos animad/
uertit iterum ad Mediolanenses relicto Frācisco transiuit.

Erat hic vasto corpore. forma & pene gigantea. viribus vero que magnitudini responderent. dicendi copia clarus litteris grecis ac latinis instructus. sed animo inconstanti. et ingenio ad omne facinus sine honestum sine nepharium parato. cui non parua spes fuit oppressa in Mediolano libertate dominium vrbis arripere. sed fortuna iam Mediolanensibus nouerchante. placentini: Terdonenses. Nouariensesque ab eis deficientes Francisci presidia receperunt. Alexandrini cum nullam in eis spem sitam esse conuerent Vilhelmi montis ferrati principis fratris imperio se commiserunt. Res pub. medio tempore ex nobilitate in plebem deflux erat. lectique viri duodecim qui vrbi de more precessent ex fece populari ignobiles atque incogniti magistratum gerebant: Hi cum nobilitatem (quam multis modis offenderant) suspectam haberent. ne cum Francisco sentiret suadente Bonzaga qui eam viam ad principatum vrbis arripiendum commodissimam existimauit. Septem primarios ciues generenobiles et opibus abundantes raptim interceptos per noctem obtruncauere: ac deinde in foro plebi spectaculum obiecerunt. Inter quos Jacobinus Bossius egregius adolescens placidis moribus. et litteris eruditus. et nobis amicitia iunctus. prorsus innocens supinus truncusque iacuit. Nec diu post Johannem Caynum venerabilem senem et filium eius Franciscum egregia forma iuuenem non alio crimine irretitos. nisi quod Blance marie francisci coniugi sanguine iuncti erant crudelibus affectos cruciatibus necauere. Erin Beorgiuslampugnanus iuris interpres sub specie legationis tanquam ad imperatorem mitteretur in Modoetia captus atque interfectus est magnus libertatis assertor. et quod testamentum olim Philippi (populari fauens regimini) laniasset. Nec Theodoro Bossio admodum in ciuitate gratioso pepercerunt: quem cum diu in vinculis tenuissent. tandem interemerunt Balcochus quoque Tuscanus: et ipse natu

nobilis atque opulentus ciuis interfectus occubuit. Quibus et rebus cum iam nulla libertatis forma relicta esset et duodecim viri ausu Tyrannico vrbem cedibus ac rapinis ferdarent successorumque comitia prohibentes inuito populo sibiipsis imperium prorogarent. Commota denique atque incensa ciuitas correptis armis nouo magistratu et nobilitate creato tyrannos esse pub. delectos in carcerem coniecit: at cum neque hoc modo respirare populus posset. Nam perditis omnibus excepta ciuitate Comensi ac Parmensi que in officio ad vltimum perstiterat. Franciscus dura obsidione ciuitatem premebat. iterum plebs incensa nobilitatem e palatio pepulit tyrannos/ dempti vinculis/ tanquam libertati amatores et optime de re publica meritos in priorem locum restituit. Illi ad priores artes reuersi. Cum satellites magno numero sibi assumpsissent. multa que suadente Karolo spolia perpetrarent. nobilitatem que prorsus opprimerent. non tamen ei viam ad inuadendum principatum permisere. quod cum ipse animaduertisset. et iam sibi periculosam apud Mediolanenses moram intellexisset. per internuncios Francisco reconciliatus ac magnis allectus premijs laudam illi prodidit. Tertio que iam fidem fallens non sine magno Mediolanensium dampno ac plebis consternatione ad eum transiuit: non tamen desijt tyrannis animus quin postulatis vndique subsidijs Francisci iugum iam prope ceruicibus iminens excutere conarentur. Sed cum alios frustra rogassent. Venetos tandem (ne se derelinquerent) peruicerunt. nam neque illis ex vsu videbatur Franciscum etate florentem rei bellice peritissimum/ cuius iam vires atque arma non sine graui iactura sensissent/ eo imperio potiri. quo suo par tandem videretur: percusserunt igitur foedus Veneti cum Mediolanensibus/ Legesque (quas tota citerior gallia sequi deberet) prescripserunt mandantes Sfortie vt certi

contentus viribus ac terminis / Mediolanenses in pace dimitteret. Ille haud ignarus se breui periturum vbi Venetis paruisset / imperiū eorum contempsit. ꝛ quāuis deser tus ab omnibus videretur. Nam soli Florentini / ꝛ hy q̄dem parce opem ferebant. in obsidione tamen pseuerare decreuit. Jam mortuo Francisco picinino frater eius Jacobus cum bracchianis ad Venetos transierat / Jam Leonardus venereus aut senatu Veneto missus Mediolanū ingressus auxilia ꝛ cōmeatus magnam copiam quibus ciuitas idigebat / propediem affore pollicebatur. erat ꝛ in exercitu et in ciuitate summa omniū rerum indigentia. ita vt dubium videri posset an obsidens Francisci / an obsessus dici deberet Vix ei bis mille equi superant / qui ferre insessorem possent ꝛ milites stipendio fraudati. pro cibis sese armis exuerant: Neqꝫ eni Frācisco argentū erat quo stipēdari militi posset Sed inter spem metūqꝫ dubius obsidionem de die in diez verba pro factis ostentans / producebat. In ciuitate vero cum iam frumentum omne absumptum esset: nec aliud genus edulij restaret. ꝛ iam canes. equi. ceteraqꝫ id generis animalia manderent. nec ferre amplius famem multitudo posset. collecti in vnum apud portam vercellinam / correptis armis in forum prorumpunt: obuiūqꝫ Leonardū venetorum legatum gladys confodiunt ac discerpunt: extin palacium fusis tyrannoꝝ Satellitibus aggrediuntur quo sine resistentia occupato quos inuenerunt tyrannis vincula indidere. Extin missis ad Franciscū legatis p̄ncipatū ei ciuitatis obtulerūt / qui mox ingressus dominiū vrbis accepit. ꝛ deinde nō multis interiectis dieb⁹ cum liberis ac cōiuge versus ducalibus insignib⁹ exornatus in triūphantē modū vrbem intrauit: qui cum iam Comū parmāqꝫ in deditionē accepisset: Vilhelmoqꝫ Monte ferratensi Alexandriā ademisset. nō paruū deinde bellū Florētinis socijs cū Venetis

⁊ Alfonso Rege diutius gessit. in quo cum acrius premeret
Neqꝫ cui tante potentie par esse poterat: Rhenatū regem
fortissimis equitū cohortibꝰ cinctū ex ulteriori gallia mag/
nis stipendijs ac ꝓmissis allectū in auxiliū accersiuit. qui cū
supatis montibꝰ in italiam descēdisset. ac Vilhelmū e mōte
ferrato arma ponere ꝑ amicitiā ac necessitudinē cōpulisset.
⁊ iam castra sua Francisci castris cōiungens in hostilē agrū
descendisset. expugnatisqꝫ raptim nōnullis castellis more
gallico mortales oēs in eis cōprehensos trucidasset. tantꝰ
mox terror Venetos iuasit vt iam castra castris conferre
amplius nullo pacto ꝓsumerent. nec iam retinere posse vel
Brixiam vel Bergamū agris amissis confiderēt. Cumqꝫ
Thurcoꝝ bellū res eorum maritimas infestaret repente ꝓ/
ter omniū oppinionē pax que diu in senatu aplico frustra
fuerat agitata: deniqꝫ apud landam interuētu cuiusdā: Sꝫ
probate ⁊ integrae inter monachi inter Venetos ⁊ ipsum
Franciscum clam rege facta est. que res vt regi molesta. ita
Francisco vtilis/ Venetis necessaria fuit. Arcem deinde
insanientis populi fauore dirutum/ Franciscus breui restau
rauit/ mira fortune siue cuncta regentis dei prouidētia no/
bile ac magnificū opus hisdem manibus subito refectū est.
quibꝰ fuerat paulo ante reiectum. Franciscus philelphꝰ no
bilis Satyrarum scriptor ꝑ idem tempus ad heroicū car/
men cōuersus/ res Sfortie scribere cepit: Leodrisius Cri/
bellus soluta oratione ac metro clarus haberi cepit. Apud
Venetos terra mariqꝫ potentissimos que nomen italicum
apud Barbaras nationes. longe lateqꝫ clarū fecere filius
Francisci foscari ducis veluti quippiā in rem publicā mo/
litus esset in exilium actus. deinde reuocatus. Et iterum in
suspitionē criminis adductꝰ ⁊ crudelissime tortꝰ. cum nihil
mali ꝯfiteret relegatꝰ i pelopōnessuꝫ miserā ibi vitā finiuit:
Gener eiusdē duci Andreas donatꝰ/ dū cretā insulam pro
Veneto imperio gubernat/ dux insule appellatꝰ. Reuocatus

domū honore priuat᷑. ꝛ magna mulctat⁹ pecunia in exiliuꝫ mittit᷑. Armula⁹ iter venetos dignitate ꝛ auctoritate potēs dum ex cōsilio ad multā noctem domū reuertit᷑ iaculo trās/ fossus occidit᷑ nec ꝗ tantū scelus patrauerit iuentus est. quā id filio ducis crimini dederint. Francisc⁹ barbarus studijs hūanitatis excellens. editis nō paucis neqꝫ illaudatis opus/ culis senio cōfectus. nō sine celebri noīe vita decessit: Im/ perator Frideric⁹ cum Roma rediens. eo se cum cōiuge et Rege hūgarie. Ladislao. totoqꝫ comitatu recepisset. libēter ꝛ amice visus icredibilib⁹ honorib⁹ cumulat⁹ est: Frācisc⁹ dux gentis ꝗ annos quiqꝫ ꝛ. xxx. summa cum laude ciuitatē rexerat/ Philippo Mediolanensiū duci/ Brixiā Berga/ mūqꝫ ademerat/ copias eius plurib⁹ in locis fuderat/ Frā/ ciscū carminolā clarū ducem copiaꝝ de ꝓditione suspectū securi ꝑcusserat. Marsiliū caerariā cui⁹ maiore diu patauiū ꝑ tyrannidē tenuissent/ dum paternā herediratē vendicare conat᷑. interceptū necauerat: pacem cum Turchis nō tam honestā quam necessariā fecerat. Imperiūqꝫ venetū terra mariqꝫ longe ampliauerat. Gubernationi tandē cedere cō/ pulsus est. tanqꝫ ꝑsenio rei pub. videret᷑ inutilis. Ille veluti cōtumelia affect⁹: ingrate patrie aspectū non ferens. Eāqꝫ vitam recusans que carceret impio e publico palatio in pri/ uatam domū se recepit. vbi cum ꝑncipatū suis ciuib⁹ red/ didisset. egram quoqꝫ cōfestim aīam nature restituit. Cuius casum tanquā ꝑuidisset Baptista picisius Cremonēs astro nomus/ plurib⁹ antea mensib⁹ ꝑdixerat. Erat aūt Frācisc⁹ cum moreret᷑ non longe ab anno sue vite nonagesimo. Ue nerabilis senex/ precipua corpis maiestate decorus: mēor omniū que post infantiam aut vidisset aut audiuisset/ facū/ dia copiosū ꝛ ingenio prompto ac dexterrimo. ꝛ qui mode rari frena senatus optime nosset. eius pater in Aegipto ne gociat⁹ cum ꝓphetam regionis illius quenpiam de futuris interrogaret responsum ab illo accepit filiū sibi esse. ꝗ aliqñ

sue ciuitatis principatū assequeret. Frācisco suffectus paschalis vir singulari prudentia ⁊ morib⁹ humanissimis: cui⁹ ducatū nulla putāt bella suscepturū. nisi vel necessaria. vel admodū gloriosa. Ludowicus Marchio Mantuan⁹ inter principes nostri seculi fame nō mediocris. litteris eruditus ⁊ rebus militarib⁹ exercitat⁹ in eo bello qd̄ Veneti cū Frācisco Sfortia post dominiū Mediolani ab eo captū gessere. ptes illius secut⁹ magnū momentuʒ rebus eius accessit. Karolus frater eius qui fidem Frācisco fefellerat in vincula cōiectus. sub eius fideiussione dimissus. cum neqꝫ sic promissione sue faceret satis omnib⁹ que in mātuano agro tenebat oppidis priuat⁹ est. Sed cum stipendia Veneti faceret. nō paruas eoꝝ copias in Mantuanū duxit. vbi vastatis late atqꝫ incensis agris cum fortuna/ principiuʒ eius belli secundū fecisset. Et iam Mantuani metu pculsi rebus suis diffidere viderent. Ludowic⁹ accersitis ex Mediolano auxilijs milites suos in aciem producens fratri copiam pugne fecit. nec ille certamen detrectauit. Commissum est atrox preliū in quo duo fratres ambo etate florentes. ābo rei militaris periti. ambo corpis atqꝫ animi virib⁹ prestantes: de gloria de impio de vita summis conatib⁹ cōtendere Deniqꝫ victor Ludowic⁹ fuso fugatoqꝫ Karolo. oēs eius copiarū duces ac primores equitū cesis plurib⁹ intercepit. Ille deinde patria extorris atqꝫ egenus morbo confectus interijt. Apud ferrariā mortuo Nicolao Estēn pncipe oim nostri seculi fortunatissimo. nisi cōiugis adulteriū ⁊ in ea et in filio dilectissimo vindicare olim coactus fuisset. Leonellus dominatū suscepit. princeps pacificus. litterarū pitus/ ⁊ musice cultor. quo decedente Borsius frater eius ⁊ ipse Nicolai filius ex cōcubina Ptolomea Senensi ad principatum vocatus est. Egregia forma iuuenis ⁊ in armis cum laude versat⁹. dicendū ⁊ agendum peritus. qui cū cesarem Fridericū Romā petentē. ⁊ inde reuersuʒ magnificētissime

accepisset sup Mutinam & Regiū ducatus honorem acce/ pit primusq3 oīm in Esteñ familia dux appellatus est. Eugenius pontifex dum Ferrarie cum grecis consilium ageret. Hugo Senensis qui p id temp⁹ medicoꝝ pnceps habit⁹ est. omnes qui ex grecis studiosi philosophie eo conuenisse crediti sunt: apud se inuitauit. quos cum opipare magnifice q3 pauisset. finito prandio epulis mensisq3 remotis. eos in disputationem pedetentim placideq3 pellexit. Cum iam Marchio Nicolaus adesset: & multi in synodo excellentes philosophi aduentassent. cūctos in mediū philosophie lo cos adduxit. de quib⁹ inter se Plato & Aristoteles in suis opibus contendere ac magnope dissentire videntur. dicēs eam se partem defensurum quam greci oppugnandā du/ cerent siue Platonem illi. siue Aristotelem sequendum ar/ bitrarentur: cum greci certamen minime recusassent. pro/ tracta est ad multas horas disputatio. postremo cum Rex cōuiuy Hugo grecorum philosophos alterum post alterū3 argumentis & dicendi copia victos tacere compulisset. pa/ lam factum est. latinos homines. qui iam pdem bellicis ar/ tibus & armorum gloria Greāci superauerant. etate nostra etiam litteris & omniū doctrinarū genere anteire. Fuit autē domus Esteñ iuris semp doctis amica nostrā etate non so/ lum Hugonem de quo prefati sumus magnis ad se pmijs traxit. Sed multos in iure ciuili. plures in ceteris faculta/ tib⁹ honorauit. In studijs vero eloquentie Iohannē Au/ rispam siculum/grecis ac latinis litteris edoctum: & q̄ versu prosaq3 claruit inter familiares habitum/ditem beatumq3 fecit Guarius autem Veroneñ omniumq3 ferme pater ac magister qui nostra etate grecas litteras didicere admira/ bilis & omni honore dignus senex. qui omnem etatē suam legendo. docendo. scribendo percurrisset. vnicum senectu tis sue refugium. & illud quidem honestum. dignumq3 suis exercitys ac virtutibus inuenit.

In agro Bononiensi pirum quandā aridam ex minoribus
formicis pastus causa cōplures ascenderāt. supuenere ma/
iores nō paruo nūero que illas ꝑtim occiderūt ꝑtim deie/
cerūt. Post duas ferme horas. tanta minoꝝ formicaꝝ vis
exorta est. vt totus ager nigro tectus agmine videret̄ ac/
cessere stipate oēs: ⁊ arboris vndiqꝫ stipitem circundantes
paulatim ascendere ceperūt. Maiores formice vbi hostes
adesse animaduerterūt cōglobate supne pugnā expectaue/
runt. Postquā simul acies cōuenere. cōmisso ꝑlio maiores
morsu rabido modo illas modo istas e minorib⁹ iteremere
totqꝫ breui spacio confecerūt vt cadentiū morientiūqꝫ cu/
mulus ad piri radices nō puus in terra succreuerit. Sed cū
ꝑtinatius instarēt miores. sempqꝫ acies/ aciem premeret.
vigintiqꝫ aut plures vnam ex hostib⁹ circūdarent ⁊ a tergo
⁊ a fronte pugnantes vndequaqꝫ latera confoderēt. victe
tandem maiuscule: ⁊ ad vnū oēs necate illati prius temere
prelij penas dedere. Hec acta sunt spectantibus. Romane
ecclēsie copijs/ cum Petri cathedrā Eugenius q̄rt⁹ teneret
ea nobis q̇ se vidisse ait vir fide dignus ⁊ auctoritate retulit
Nicola⁹ pistoriēs vtroqꝫ iure consult⁹. q̇ tum in castris apo
stolicī Nerij senensis epī vices agebat. Simile hoc illi ē qđ
in gallia belgica nō longe ab vrbe Leodio constanti fama
gestū ferunt/ nidū siue in arbore siue in rupe falco sibi para/
uerat. ouaqꝫ fouens pullos auidus expectabat. hunc corui
supuenītes loco deturbauere. ouis eius effractis ac voratī
Spectauerūt id e ꝓximo bubulo. fugientēqꝫ trepidū falco
nem ānotauere. postridie mirabile dictu falcones. Coruiqꝫ
q̄si ex toto orbe ad pugnā vocati. Isti septentrionē illi me/
ridionalem ꝑtem tenentes ordinatī aciebus ⁊ tanquā ra/
tionis capaces essent. Alijs q̇ cornua obseruarent. alijs qui
media ducerent agmina dispositis atrox ac ferocissimū pre
liū in aere cōmiserūt. In quo cum modo corui. modo fal/
cones cederent. ⁊ iterū resumptī virib⁹ certamen īstaurarēt

totus vndiq̃ subiectus ager ⁊ pennis ⁊ cadaueribus obte/ctus est. Ad extremũ victoria penes falcones fuit. qui non solũ rostris sed etiam vnguib⁹ acerrime decertãtes. coruos oĩs ad internitionẽ deleuere. Erin paruo tẽpore interiecto cum duo de Leodiensi ecclesia cõtendentes. alter a Gregorio tertiodecimo: alter a Benedicto duodecimo ĩ episcopũ elect⁹ (erat eñ inter illos ð Romano pontifice disceptatõ) ambo cum copijs in eundem locũ pugnaturi venerũt. Johannes dux Burgũdie alterũ armis iuuit. alterũ Leodiens populus sequebat̃. pugnatũ est collatis signis sũma vtrinq̃ cõtentione/horrendũ cruentũq̃ prelium factum. In quo tandẽ victor Johãnes dux. xxx. milia hostiũ cecidit. mẽorabile eius rei fanũ/ conditũ est. qð nos illac postea trãseuntes cesorum ossib⁹ plenũ vidim⁹. Sed de bello falconũ atq̃ coruorũ suam cuiq̃ oppinionẽ relinquim⁹: veri piculo penes famã dimisso. Bononia que nõ tam studiorũ mater quam seditionũ aliti appellari põt. soror ⁊ ipsa ciuitatis Genue. ac solius incõstantie cõstans. Cum factionẽ lambecariam non sine cede multosq̃ ciues domo pepulisset Comũ Cõnetulorũ ac Bentiuoliorũ consilio Regi cepit: Princeps factionũ baptista. Cõnetulus ⁊ Hanibal Bentinoli⁹ fuere ambo sanguinarij. ambo patratis cedib⁹ insignes. q̃ licet simul cõpactas sacramẽto iũcti essent. nihil tñ inter se meliores fuere. Nã hanibal leuato ð sacro fonte Baptiste filio: visurus puerperã cõpatrẽ sequit̃. eiq̃ manu prenso pro nouo nato congratulat̃: ab irruentib⁹ ex improuiso Baptiste satellitib⁹ obtrũcatur: vt manifeste apparuerit baptismi sacramentũ non tam foederis retinendi quã cedis patrande causa a Baptista quesitũ fuisse. sed non multa mora Hanibalis fuit. Nã q̃ partes eius sequebant̃. sumptis paulo post armis fugatis aduersarijs plateã obtinuere. Baptista in iudicio tandẽ pueriili in specu quodã sub terraneo cũ plerisq̃ complicib⁹ suis latitans reptus ⁊ fumo cõpulsus exire morẽ

i

pluribus vulneribus confossus est. Cadauer eius in forum tractum ⁊ diu ludibrio habitũ/ cum plerių more ferarum cor eius dentibꝰ laniassent. cruoremų bibere nõ horruissent tandem exustum est/ Apud Florentiã p id tempꝰ Xancthꝰ latebat Herculis Bentiuolij quẽ quondã Eugenius pont. max. interfici siue iusserat siue ꝑmiserat filius extra matrimoniũ natus. pauperem vitam lanificio ducens/ nec satis gnarus/ quo patre genitꝰ esset: hunc Bononienses euestigio vocant. recusantem ⁊ quodãmodo inuitum in patriam ducunt. equitem ex lanifice faciũt. tutorem Hanibalis filio rei pub. principem tradunt. Cuius ea in rebus aduersis fortitudo. ea in secundis moderatio hactenus ostensa est. vt Herculis filium omnes norint/ qui cum exules ꝑ ꝓditionẽ nocte quadã vrbem intrassent ac exercitꝰ rumore quasi victores insaltassent. haud quaquã destitutus animo excitis amicis. correptis armis in eos prosilijt: nec mora victos/ cesis captisų pluribꝰ/ ex ciuitate deturbauit. Bessarion eo tempore Cardinalis Nicenus natione grecus prudentia singulari ⁊ nostra suaų lingua ꝑitissimꝰ Nicolai q̃nti pont. max. in ea vrbe vices gerebat: qui vsų ad ipsius pontifici obitum legationĩ functꝰ nobilitati plebių iuxta carus fuit. quãuis eo deducta ciuitas est. vt legati pape rogare magis quam imperare queant. quod plane nũc experitur: Ludowicus sanctorũ quatuor coronatoꝝ Cardinalis legatus. qui q̃uis ingenio valet: ⁊ ea preditꝰ est auctoritate. que summi sacerdotis nepoti deberet. non plus tamen in vrbe potest/ quã senatui placet ⁊ Xancthꝰ. ¶ Florentiã vrbem in fesulanis ruinis ad ripas Arni fluuij conditã/ ꝑrisci hoies fluentiam vocauere. que cum auspicijs fundata felicibꝰ vicinas ꝑ circuitum ciuitates excellere mirisų modis imperiũ ꝓpugnare cepisset. Florentia longe melius quã fluentia dicta ẽ. In hac vrbe. pont. max. Eugenius quartꝰ id concilium qđ Ferrarie cum grecis ceperat magnifice consumauit. Erant

plures inter grecos ac latinos sup archanis orthodoxe fi/dei cōtentiones. Quarū maxima ac difficilima fuit. de sancti spiritus pcessione. cum greci paclitum ex patre dūtaxat. nostri ex patre filioq pcedentem assererent. Post multas ac diuersas disputationes/in quib⁹ tanquā interpres. Nicolaus Sagūtinus vtraq lingua disertissim⁹/ ingenio facundiaq iuxta pmptus/illustre nomen adeptus est/tandem cum latina ecclesia in vno fidei simbolo cōsensere. Ciuitas impatorem grecoꝝ ⁊ patriarchā Constantinopolitanū et oēs eorum comites abunde lauteq pauit: Patriarcha illic senio confect⁹ decessit. ⁊ apud predicatores intra ecclesiam humat⁹ est. Cui Maffeus Uegius poeta laudeū non ignobilis epitaphiū versibus imparib⁹ edidit Nicolaus picininus illustris copiarū ductor ab exulib⁹ Florentinis initat⁹. Uesullanū ingressus agrum qui a Florentia decem milib⁹ passuū ab est: hostiliter cūcta diripuit nec diu postea ī agro Aretino cum Eugenio simul ⁊ Florētinis bellum intulisset apud angieriā magno prelio victus ⁊ profligat⁹ est. Ludouicus Archiepūs Florentin⁹ apostolicis tūc copiis pērat. quia ea victoria nobilitat⁹ ad Cardinalatum paulo postea promect⁹ est. Eugenius enim ⁊ vnione grecoꝝ facta ⁊ picinini metu deposito. mente atq animo auctus septem et decem Cardinales creauit. Uiros aut genere illustres. aut virtute pstantes. aut vite sanctitate cōspicuos. Inter quos ⁊ duo greci assumpti sunt. Isidorus Archiepūs Ruthenoꝝ Bessarion Nicenorum pontifex quorum supra meminim⁹ Alfonsus rex Aragonum rogatus a Philippo Maria vt antea dictum est sibi aduersus Uenetorum potentiā opem feret coacto non paruo exercitu profecturus in Galliā iter ingressus est. Sed ante Philippus obijt: quam ipse Tiburi quo iam appulerat digrederetur. audita vero amici morte ⁊ q ab eo nuncupatus heres esset in Sabinos profectus magnificentissimo illi funere iusta persoluit. deinde

trāsmisso Tiberi recta via ī Florentinū duxit. eo vt aiebat aio vt Florētinos reuocare suas copias ex gallia cogeret: atq̧ ita p Tusciā pacatā ꝛ sibi amicā ad opē mediolanēsibꝰ ferendam. quo Veneti belli premebāt pficisceret. Noluerant Florentini ab Alfonso rogati venetoꝝ societatē deserere. Qua ꝓpter Alfonsus in agrum volaterranū pfectus. pomaraciū haud ignobile oppidū portas claudere ausum eo ipso quo venerat die copijs circūpositis vi cepit ac diruit. deinde ad castrum nouū in agro mouit: Cuius incole audita pomaracij clade cōfestim absq̧ certamine in deditionē venerūt. Idem fecere aliquot castella circūiecta. Exin Mōtecastellū natura ꝛ opere munitū obsedit: quo tempore ea imbriū magnitudo. eaq̧ vis ventoꝝ exorta est: vt neq̧ extra tentoria quiescere milites possent: multis eorum discerptis p inane raptatis. quibꝰ ex rebus. ꝛ qđ annone inopia laborabat. mouens inde Alfonsus Campiliā duxit. ʒ quoniā Florentini id oppidū p̄sidio ꝛ annona firmauerāt frustra ibi ꝯtēdit. Castella tñ aliquot finitima in Berardisca (id ei regioni nomen est) recepit. atq̧ illis restituit. quibus Florentini ꝑus ademerāt. Erat in comitatu Regis Simonetus mille ducens equites. q̄ finito Florentinoꝝ stipēdio ad eum transiuerat. Sigismūdus aūt Malatesta. quem rex antequā Tusciā ingrederet cum equitibꝰ mille ꝛ. dccc. peditibus vero. dc. cōduxerat cum ab eo indies expectaretur ad Florētinos transiuit. Fridericꝰ quoq̧ vrbinaciū ꝑnceps notus ꝛ clarus in armis Florentinoꝝ stipendia faciebat. q̄ cū essent equitatu peditatuq̧ haud iferiores Rege/ oēmq̧ illi expugnandoꝝ oppidoꝝ facultatē p̄riperent. nō fuit regi consilium in obsidione campille ꝑseuerare ꝛ presertim q̄ in montibꝰ cōmeatus penuria premebat: diuertit igit ad loca maritima: ꝛ apud populoniā olim fama celebrem: nūc dirutam vrbem cōsedit. quo in loco facile sibi ex Regno Neapolitano ꝛ frumenta ꝛ bellica tormenta nauibus afferri

poterant. Abest inde tribus ferme milibus passuū Plumbinū nobile oppidū. In cuius obsidione de qua postea dicemus. Laboranti Regi Castilionū & ipsum nō parui momenti oppidum prodente Florentinorum presidio traditum est preter artem. quā cum Simonetus obsedisset paucis post dieb⁹ p deditionē accepit. dum vero Rex paulo ante apud aquam viuam hibernia ageret a legatis Mediolanensibus aditus est. qui opem eius implorātes. In eo loco decerni bellum aduersus Venetū Senatum obtinuere. Jam enim Franciscus Sfortia Mediolanensi populo indignatus. Venetorum auxilio fretus. eos subigere sibi summis conatib⁹ nitebatur. quorū paulo ante fines & arma pmouerat. Cū vero Rex soluta Plumbini obsidione Neapolim redisset. & deinde in pelignos secessisset. Florentini legatos ad eū misere. pacem petentes. Quib⁹ accepta fide in castra pfectis postquā mandata exposuerūt. bellumqꝫ excusarūt Antonij Cardinalis Ilerdeñ noiati inter primos theologi opera: qui id negocij de pontificis voluntate susceperat. paucis post diebus ea lege pax Florentino populo reddita est. vt Castilionū & insula Gilij que ipsius belli tempore Florētinis erepta fuerant in potestate Regis remanerent. Sed cum Franciscus Sfortia Mediolano potitus esset. omnesqꝫ pontes & arces apud Abduam tanquā Mediolaneñ a Venetis repeteret. Alfonsus qui tum Frācisco esset infensus. e re sua esse ratus illum ne tradices in tanto impio ageret. Impedire p Leonellū Marchionē Estensez reconciliatus Venetis & cum eis amicitia societateqꝫ facta. Florentinis Francisci fortunā secuti & armis & pecunia eum iuuabāt. secundo bellum indixit. Ferdinandū filium in expeditionez contra eos mittendū duxit. Erat is eo tempore admodum adolescens ingenio eximio. & adcunctas optimas artes docili ac parato. liberalib⁹ disciplinis institut⁹. armorum tractandorum scientia edoctus. glorie cupidus. inedie ac laboris patiens

cui pater sex milia equitum. duo milia peditum cõmisit. fu/
erũt ⁊ in exercitu eius comes Euersus ⁊ Ursin⁹ Neapoleo
haud cõtempnendi copiarũ duces. Frideric⁹ quoq̧ vrbi/
nas. q̃ superiori bello Florentinoꝝ arma secutus erat in eius
exercitu militauit. Florentini vero postquam iminere belli
sibi tempestatẽ senserunt. Estorem fauentinũ Simonetum
quem supra noiauimus. ac Sigismundũ Malatestem. Po
stremoq̧ Alexandrum Sfortiam conduxere. q̃ simul iũcti
supra decem milia equitum. peditum vero magnum nume/
rum in castris habuerunt. Ferdinandus tamen per agrum
Cortonensem in Aretinũ copias duxit. vbi Castellis aliq̇
bus non magni nominis vi captis atq̧ direptis. Folianũ
non parui momenti oppidũ cum oppugnare cepisset: nec
hostes auxiliũ ferrent post dies. viij. pditionẽ accepit: Eq̃/
tatum Estoris apud montem Politianũ pluribus captis.
nõnullis occisis fudit ac fugauit. Renciniũ in agro Floren/
tino vi expugnauit: Castellinam vero cum obsedisset hiber
no rigore in valescente recessit. ⁊ in maritima loca ad aquã
viuam patris exemplo sese recepit. quo tempore ⁊ Antho
nius Orsina vadam in littore maris sitam nauibus occu/
pauit ⁊ ampliori fossa a terra comunijt. quo ex loco Pisa/
num ⁊ Volterranũ agrum infestum reddidit. Cumq̧ in
terra Florentinoꝝ duces ad folianũ castra nouissent. vellet
q̧ Ferdinãdus auxiliũ obsessis ferre: iamq̧ itineri se cõmu/
nisset. tãta in castra lues cõsecuta est. pr̃languentiũ nu/
mero nõ modo ad rem gerendam. sed vix admouenda ca/
stra satis esset. O bq̃uã rem Folianũ interea sũma vi oppu
gnatũ. nec minori virtute defensum. tandem ab oppidanis
clam presidio traditũ est: qui tamẽ paulo post ⁊ ipsi victoꝝ
preda fuere. oppidũ incensum ac solo equatum. Per idem
quoq̧ temp⁹ Berardus gambacurta dum castella quatuor
que pater a Florẽtinis acceperat intra apenninũ sita Fer/
dinãdo tradere vult ab vno e suis pdit⁹/Castellis amissis/

diu Regem mendicando secutus est. Exin pace apud laudā (vt diximus) facta reuocatus a patre Ferdinādus in Regnum concessit. Florentini que amiserant/ cuncta receperunt. Baldatius pedestriū copiarū haud ignobilis ductor. manu prompt⁹ et audax. Cum diu Florentinorum/ stipendia meruisset: in palatiū tādem accersitus. dum magistratui cōtumaciter respondet. captus ex altissimis fenestris in forum precipitatur: qui quamuis magno casu/ iam expirasset. sibi tamen ceruix obscisa est. Inter Florentinos omnes qui nostra etate floruerunt. Cosmus cognomine medicus. et prudentia et auctoritate eminuit. Is princeps vrbis habitus. Senatum quo voluit impulit. ciuitati leges ex arbitrio dixit inopes ciues complurimos ditauit: Matrimonia/ constitutis ex argento suo dotibus/ multa iunxit. villas magnificentissime exedificauit. In ecclesias ditissima dona contulit. Monasterium sancti Marci et amplum et nitidum a fundamentis erexit: Parrochie sue templum cum sibi parum placeret prorsus diruit. Exin structuram admirandi operis ex lapide fessulano suscitauit: edes suas quamuis ornatissimas erexisset/ amplius tamen meditatus opus/ palatium et altum et ingens ex quadratis lapidibus insigni vrbis loco adeo pulchrum adeo amplum construxit. vt alterum equari tota ciuitate non possit. Commendanda est multis in rebus Florentinorum prudentia. tum maxime quod in legendis cancellarijs non iuris scientiam. vt plereque ciuitates. Sed oratoriam spectant. et que vocant humanitatis studia: norunt enim recte scribendi dicendique artem. non Bartholum aut Innocentiū: Sed Tullium Quintilianū que tradere. Nos tres in ea vrbe cognouimus. grecis et latinis et conditorum operum fama illustres qui cācellariatū alius post alium tenuere. Leonardum et Karolum aretinos et Pogium eiusdem rei pub. ciuem/ qui Secretarius apostolic⁹ trib⁹ quondam Romanis pontificib⁹ dictarat eplas

Quos preceperat Colucius. cuius ea dicēdi vis fuit: vt Ga
leatius Mediolanensiū princeps. qui patrum nostrorum
memoria grauissimū Florentinis bellum intulit. crebro au/
ditus sit. nō tam sibi mille Florentinoꝝ equites quā Co/
lucij scripta nocere. disceptatū est diu inter Florentinos ob
pecuniaꝝ exactiones. que tenuiores ciues magis quā opu
lentes vrgebāt hijs diebus Cosenciēte Cosino noua Ca/
thasti. id est fortunaꝝ cuiusq3 ciuis descriptio cepta est. quā
rare factā sine tumultu motu q3 populi ferūt. At nūc quiete
tranquilleq3 transit. Lucenses q̄ nostra memoria bis Flo/
rentinoꝝ obsidionem ꝑpessi. bis Philippi Mediolanēsiū
ducis auxilio suam libertatē defendere. Ad extremū tū vi/
cinis virib⁹ pares esse non possent: nec facile iuenirent. qui
quotiens hostis premeret. totiens ferret opem/ feodus in
q̄nquaginta annos cum eis ꝑcussere. eas leges subeuntes.
quas dicere potētiores. Inter Florentiā ⁊ Senam apud
oppidū qd̄ Cassiani appellāt: Anno post jubileū sexto vise
sunt nubes viginti. vt ferunt. cubit̄ a terra sublimes/ iter se
se mirabili Venetoꝝ impetu agitare depugnare. ⁊ altere al
teras pellere: ⁊ mutat̄ sepe vicib⁹ pelli que pepulerant. In/
terea sūma īcredibili spirit⁹ violentia domoꝝ tecta ꝑ inane
iactari/ muros deici/ ⁊ saxa ingentia loco moueri: vetustissi
mas oliuas ⁊ antiquissima quercū robora radicit⁹ conuelli
atq3 cōfringi/ hoies ac iumenta nō paruis spacijs ꝑ celum
ferri. ac raptari/ hec nobis qui se vidisse aiebant retulere.
Sed magis nos vt crederem⁹ epistole a grauissimis viris
de hijs reb⁹ Alfonso Regi dum apud eum agerem⁹ scripte
⁊ in pñtia nostra lecte cōmouerūt. ¶ Urbs Sena vñ mihi
origo est. Secundū hodie locū in etruria obtinet: amenissi
mo sita loco. ⁊ si mihi fides habenda est. populo neq3 rudi
neq3 inurbano. Huius rectores qui nobilitate' post posita
(que fuit in ea ciuitate tota ytalia memorabilis) ⁊ parte po
puli/ quam duodecim appellant prorsus conculcata/ mult̄

annis in pace quieuerant. Inter se tandem duas factiones habere ceperũt. que pro vt suo rei cõducere arbitrate sunt ita se vel populis vel italie principib⁹ cõiungere. Cu3 vero Rex Alfonsus in Florentinos vt antea relatum est duceret factiones. ipse manifestius patefacte. Altera regiũ bellum contra Florentinos inuandũ esse consuluit. Altera cũ Florentinis auxiliũ dandum esse suadere non auderet. Dissimulandũ esse censuit. Vicerunt primo regis amici. ꝛ i eius castra cõmeatus misere. Sed cum Rex ad septum lapidem vrbi proximus castrametat⁹ esset: disseminãtibus in plebe qui Florentinis studebant. Alfonsum non tam Florentie quam Sene dominiũ querere / tota vrbe trepidatũ est: et armati ad portas dispositi: haut aliter Alfonsi milites. quã libertati sue insidiantes obseruauere. Cõminuit aliquãtisp eam populi suspitionem. Francisci Martorellus prestanti vir ingenio. ꝛ quo Rex libenter vteretur: legatus ad eos missus: Sed cum non tam Regis amore aut odio quã priuatis ciuiũ contentionib⁹ rei pub. consilia turbarent̃. adeo tenuiter annona in castra Regis deportari pmissa est: vt et Florentinis simul ꝛ Regi videretur illusum. Idem factum cum Ferdinandus regis filius alio postea tempore in eosdem Florentinos duxisset: neq3 enim principio eius aduẽtus satis ei fauentes fuere. Sed Veneti cum Senensibus ac Regi feodere iuncti essent. vsq3 adeo Senenses legationibus agitarunt: vt ꝛ ipsi societatem tandẽ regis inierint belliq3 Florentinis publice indixerint: quod breui sopitu3 est: Venetis apud laudam inconsulto rege pacem recipientibus: Post hec Senensibus aliud euestigio bellu3 exortũ est aduersus Hildebrandinũ pitiliani comitem in quo ducibus vsi sunt Sigismundo Malatesta: ꝛ Gilberto Corrigiensi. quorum potentia non hostibus tantum quantum ipsis Senensibus formidanda fuit. Suborta inter Sigismundum ꝛ Senenses discordia: cum sese ille suspectu3 esse

animaduerteret non sine suo ⁊ Senensiū dampno recessit Gilbertus cum Senensib⁹ pseuerauit. Interea comes Jacobus picininus. qui iam pridem apud Venetos stipendia faciens non sine laude rerum gestarum eorum copias duxerat. cum pace vbiq͂ parta stipendio careret. in etruriam properans. Senenses iure paterne amicitie vt sibi auri viginti milia mutuo dent missis legatis expetit. quod cū frustra fuisset. acies in eos cōuertit. ⁊ ingressus Senensem agrum. pleraq͂ oppida partim vi. partim proditione recepta diripit. Calixtus tertius. qui recens pontificatuꝫ inierat copias suas Senensi auxilio mittit. Idem Franciscus Sfortia. Idem Florentini faciunt. Veneti quoq͂ ꝑ feodus requisiti auxilium. quāuis tenue prebent. Committitur ex improuiso prelium. ex quo sine magno partiū dampno discessum est. Jacobus cum exercitu coactus est. Castilionū sese recipere/ qd' Regis oppidū esse diximus a Florentinis priori bello receptum. vbi quāuis acriter oppugnaretur. expugnari tamen non valuit. Inter hec Gilbertus in suspitionem actus. tanquā cum picinino sentiret. cuꝫ eius rei nō parua extarent indicia: vocatus ad vrbem in senatu Senensi trucidatus est: ⁊ ꝑ fenestram in forum proiect⁹. Picinin⁹ paulo post vrbetellum natura loci munitissimū oppidum ꝑ proditionem obtinuit. Vna enim tantummodo via: eaq͂ arctissima. ⁊ arcis oppositionē defensa potest adiri reliquas partes stagnum claudit. paruis dumtaxat leuibus cimbis nauigabile vbi cum frumēti vinique copiam picininus reperisset. tamdiu se continuit. donec pace apud Regē Aragonum firmata. in regnum sese recepit. sed ea pax externo Senenses soluit: Interno magis ac magis implicuit Nam Regis amici tanquā bellorum causa fuissent. picinini q͂ studia fouissent. partim securi percussi sunt. partim relegati. Multi cum sibi periculum in patria iminere cernerent sponte in exiliū abiere. adeoq͂ in eos q̄ suspecti habiti sunt.

seueritas exercita est: vt etiam Florentinis videatur esse se/uitium. Nec dum malorum finis quando in ciuitate parum pacata noue indies machinationes aut finguntur aut inue/niūtur: ꝛ sanguis ciuilis forum dispergit. hoc fortasse ma/lum equulus ille prenūciauit. qui anno iubileo ante portam eius vrbis que Romam vergit pregnans frequenti astante populo dum pareret expirauit: erat enim hermofroditus: quāuis feminei sexus nullum in eo vestigium cerneretur. Inter alios quos vrbe relegatos. haud nocentes ciuitas existimauit. duo fuere ab ipsa prouincia socij ꝛ stadiorum communione coniuncti. quāuis alter iuris ciuilis scientiam profiteretur. Alter poeticam. Gregorius lollius ꝛ Fran/ciscus patricius. cuius plura extant poemata que doctissimi petunt ꝛ que sibi vitam retinuisse creduntur. Marian⁹ So/zinus per idem tempus scientia iuris non solum apud Se/nenses. sed tota ytalia late clarus habitus est. Plumbinum nobile oppidum ex populonie ruinis edificatum existimat nonnulli populinum appellandum putant. Id est in littore Tusci maris situm Ilue insule oppositum que ferri venis in exhausta magnum quotannis vectigal Plumbini domino prebet. Huic oppido prefuit Iacobus Appianus ex Paula nobilissima femina Martini quinti Romani pontificis so/rore natus Pacificus quidem princeps ꝛ a vicinis amatus qui cum ex coniuge virilem sobolem non susciperet extra matrimoniū heredem querens concubinam quandā ama/re cepit. cuius cum venter intumuisset. ꝛ iam pariendi pro/pe tempus adesset: incredibili gaudio gestiens. Florenti/nos ac Senenses legatos vti ad se mitterent. ac partum d sacro fonte leuarent futuros compatres magnis precibus mutauit/ partum est. Uenere ad diem dictam legati. muli/er inter obstetricum manus diu laborans Ethiopem tandē peperit. que res vt risum in populo cachinnūqꝫ excitauit ita et compaternitates et leticiam principis interrupit.

Tibicen tum forte Maurus in familia eius erat. ex quo natum puerū credidere: qui mox vbi detectū flagitiū itellexit saluti sue fuga consuluit. Mortuo Jacobo. Rainaldus Ursinus pacri virigenio. ⁊ rei militari ꝑitus in eius locū suffectus est. non suo iure. sed coniugis que Jacobi filia fuisset. Hunc Alfonsus cum in Tuscia Florentinoꝝ bello destineretur: fauentem hostib⁹ reperit. Qua propter Castris Plūbino admotus: eum intra moenia clausum terra mariqꝫ sūmis virib⁹ oppugnauit. Sed non minori virtute ipse ab iteriore ꝑte ciues suos defendit. quā Regis miles ab exteriori muros īuasit: pugnatum est diu acri cōtentione: ita vt multi vtrinqꝫ ceciderint. Complures vulnerati in hostium manus ꝑuenerunt. In eo prelio multoꝝ virtus enituit: Inter quos duo Anthonij. Alter Furan⁹: Alter Cōdola ad muros pariter vadentes inter ceteros pugnare fortiter animaduersi sunt. Sed oībus prelat⁹ est Galeatius baldasinus natione siculus: qui ter muri fastigio apprehensō qua prius tormenta disiecerāt conatus est oppidum irruere. ceterum feruētis aque viueqꝫ calcis. que inter arma ingesta vbi ad corp⁹ penetrauerat ꝑ vrebat artus vi deterritus grauisqꝫ saxi ictu. cum reuulsa aggeris ꝑte deturbat⁹ est: Fuit autem Galeatius. statura que mediocrē excederet: robustis ac teretib⁹ mēbris corpis magnitudini vires respōdebāt/ lucta iactu. saltu qꝫ nulli hoīm cessit. mēbroꝝ robori par animus erat. equo ac pede iuxta bellator acerrim⁹. armatura graui armat⁹. galeatusqꝫ humi stans sinistra sellam. dextra hastaꝫ equestrem tenens/ strenuo saltu/ grandi statura/ equū insiliebat. Singulari certamine quater preliat⁹. bis in Italia. bis i Gallia transalpina/ totiens victor euasit. a trib⁹ hostium equitibus eo ipso Florentino bello petitus. vnum ex his gladij capulo seminecem equo decussit. alium citato equo medium amplexus e sella extractum humistrauit. Tertium cubito grauiter percussum in fugam vertit. Tanto

Tanta porro modestia vt nūquam ipse de se se vel rogan/
tibus amicis diceret vite cultu.morūqꝫ elegantia omnibus
preterea gratus dilectusqꝫ. perstitit autem pluribus diebus
ad Plumbinū Alfonsus. Sed cum oppidi expugnatio dif
ficilis videretur: neque iam cōmeat⁹ in castris esset: ⁊ equi
consumptis arborum folijs fame perirent. dissoluta obsidi/
one recessit. Nec diu postea Rainaldus morbo interijt: vxor
eius Katherina verita ne rex i se viri delictū puniret. missis
ad eum oratoribus tributum ei quotānis dū viueret aureū
poculum quingentorꝫ aureorum daturā ꝑmisit: ea mortua
sollicitis oppidanis. quē sibi potissime legerēt: vicini vero
potentatus cum varijs artibus ad se trahere conarētur re/
nūciatum est: Manuelem Appianū adhuc e principū suorꝫ
prosapia sup esse cui sese cōmittere possent: hic multos an/
nos in militia versatus: Nec tamen aut opes congesserat.
aut egregio aliquo facinore nomen quesierat. O bquā rem
dimissis iam armis vxorem Troie inter apulos ceperat.
Ibiqꝫ tenuiter vitam agebat. nihil minus quam dominā di
sollicitus cum a Plumbincensib⁹ publice vocatus est. qđ ei
primo nūcio veluti somniū visum est. Exin fortune ludū
libenter amplexus tanquā vite: reliquū dormiuisset i alterū
virum mutatus. quāuis senex ꝑncipatū inijt rexitqꝫ postea
plerisqꝫ annis ciuibus suis gratus: ⁊ vicinis amicos Alfon
so vero qui ei fautor fuisset: ⁊ stipendiū fecit. ⁊ censum de/
dit. decessit autem. ex duobus filijs extra legittimū cōiugiū
sibi natis. minore quod eum ciuitas seniori preferret here/
de instituto. In Viterbio vero non parui motus fuere. Se
dente namqꝫ Nicolao quinto Princiualles Gattus eius
vrbis ꝑnceps dum Roma redit. apud lacum vicensem ab
inimicis inuasus obtruncat⁹ est. Exin sedente Calixto ter/
tio Vilhelmus eius nepos noctu domi necatus. O bquā
rem ciuitas in vltionem sollicita. dū malefactores inqrunt
dum illi fugiūt illi plectunt. magnas calamitates ꝑpessa est

☞ Urbs Rome iam tandem nobis sese res offerūt. quib⁹ suam narrationē petentib⁹. seruato breuitatis instituto satisfacere pgimus: Pie Johannes Uitellicus Alexandrin⁹ patriarcha ꝛ cardinalis ꝛ legatus: ꝛ patrimonij beati Petri gubernator: ꝛ ductor appostolici exercitus: qui fulginates: qui camerinos tyrānos: qui prefectū vrbis: qui Comitem Anthoniū piscinū: qui plures alios ecclesie insulcātes bello victos. neci dederat. dum pontem Tiberis quē sancti Angeli vocant transire nititur in etruriā copias traducturus: Ab hys qui molem Adriani custodiebāt. repente iussus. vulneratus captusq̧ in arcem rapitur: vbi paucis post diebus. siue hausto veneno. siue ex vulnere vitam finiuit: Prouinciā deinde suam sortitus est Ludowic⁹ ꝛ ipse Cardinalis Aquilegieñ patriarcha iam rebus gestis: ꝛ amicitia pontificis late cognit⁹. qui pacatis in vrbe rebus: Eugenio reditū pparauit: Cōprehenderāt Romani Eugeniū. ac libertatem asserentes apud sanctā Mariam in Trāstiberina regione custodiebāt. eumq̧ cum deceptis custodib⁹ p Tiberim nauigio fugeret iaculis ac sagittis petierāt. fremebat enim populus cum extern⁹ miles infestis armis Romanos vastaret agros. hoīes atq̧ armenta surripiens. Sed cum plurib⁹ annis Eugenius abfuisset. intellexerant ꝛ opulenti ciues ꝛ inopes Romani sine pontificis curia/ nō tam vrbē quam vastam ac desertam speluncā videri: quib⁹ ex rebus missis ad eum legatis. vt in vrbem suam rediret magnis p̄cib⁹ rogauere. Redijt ille nono pōstquā effugerat āno Nec tam ignominiose pulsus fuerat. quā exceptus est gloriose. Fuit cum Francisco Sfortia: ꝛ in piceno de quo postea dicemus. in alijs locis piculosum bellū. qđ p Ludowicū Cardinalem ꝛ Nicolaū picinunū iam sibi reconciliatū confecit Alfonso rege opem ferente/ cogitauerat Frācisc⁹ Sfortia Tudertinā vrbem sibi amicā. Nam eius aliquādo potitus Clementi ciues impio rexerat: deinde Romā cum exercitu

petere: Erant enim inter Cardinales nõnulli q̃ Ludowici potentiã ĩdignãtes: Frãciscũ nõ q̃ſi aduerſus Eugeniũ ſed cõtra eius cõſiliũ ĩuitabãt. iter quos Nicolaũ Capuenſem in vrbe gratioſuʒ ac potentẽ fuiſſe cõmemorãt. Nam Eu/genius ꝑ id temp⁹ eũ de ipa re ſuſpectũ Roma amouendũ curauit. Sʒ cũ auxilia eccl'ie ꝓpere aduenissent. Frãciſc⁹ irrito ꝓpoſito retro ceſſit Eugeni⁹ vͦo q̃ quondã Venetis ac Florẽtinis ſtudioſiſſim⁹ fuiſſet cũ illi hoſtẽ ſuũ Franciſcũ ad eccleſiã armis pecunijsq̨ iuuarẽt: ⁊ ipſe ad eoꝝ hoſtes declinauit. Alfonſuʒ Regẽ ac Mediolanẽſiũ ꝑncipẽ: Et Rex q̃dem eius ſuaſu vſq̨ Tiburẽ venerat. Philippo c⁹ opes iaʒ pene collapſe videbãt. latur⁹ opem. aut in Tuſciã ꝯtra Florẽtinos. aut in Galliã cõtra Venetos ꝓfectur⁹. Sʒ Eugeni⁹ cũ q̃tuor Cardinales creaſſet: ex q̃b⁹ ſucceſſorem ſuũ aſſumendũ eſſe ꝓdixerat ĩ lectulo egritudinis iacens/ pauci poſt dieb⁹ migrauit ad ꝑres/ ⁊ in baſilica bt̃i Petri apud Eugeniũ tertiũ ſepult⁹ eſt. ꝑus tñ quã obiret: germani qui poſtquã duos de ſũmo põtifici ꝯtendere aĩaduerterãt: neutralitate q̃daʒ vtentes vtriq̨ recuſauerãt obedire/ obſtinati Romani legatis/ iter quos ⁊ ego vnus eram a Friderico ĩpatore miſſus obedientiaʒ ei iam iam morituro reſtituerũt Ipſe vͦo Theodoricũ Coloniẽſeʒ ⁊ Jacobũ Treuerenſem Archiep̃os. quos põtificali dignitate priuauerat/ mutata ſnĩa ad ꝑſtinos reduxit honores. magn⁹ ꝑfecto ⁊ clar⁹ põtifex fuit Eugeni⁹/ ꝯtempſit pecunias/ vͤtutẽ appͥme dilexit neq̨ ſecũdis rebus intumuit. neq̨ ſuccubuit aduerſis: neqʒ ſpes ei gaudiũ. nec met⁹ triſticiã auxit. ſedat⁹ anim⁹. eundẽ ſemꝑ eius vultũ oſtendit. ſermone breui. eoqʒ grauiſſimo vſus eſt: durus ⁊ aſꝑ in hoſtes ꝓmptior in fidem receptis. Ad hec ꝓceritas corꝑis. oris decor: ⁊ veneranda in ſene maieſtas. q̃b⁹ fidẽ adhibuit plus aliquãto credidit ⁊ maius imperiũ quam par fuerat cõmiſit: Dũ⁹ pr̃ cũ in egipto negociaret cũ pr̃e Franciſci foſcari de quo iaʒ mẽtio facta eſt

ab heremita quem pariter sciscitandum adorsi sunt nō minus letum vaticiniū/quā ille accepit. Ille eni filiū quē habebat futurū patrie pncipem: hic suum inter sacerdotes ad summū euasurū didicerat. Eugenio vero Gabrieli nomen ī baptismo inditū fuit/q̄ cum adoleuisset conditis parentibꝰ euangelij nō surdus auditor/p̄rimoniū qđ ab illis non tenue acceperat inter christi paupes erogauit: Erin Anthonio corario comite eiusdē feruoris adolescente religionem intrauit. in qua summa cum laude versatꝰ tam diu cū illo vixit donec Angelus corario Gregoriꝰ tertiusdecimꝰ appellatꝰ. Sedem Petri sortitꝰ cum alter ab altero seperari nō possz ambos ad se vocans Senensi eum Bononiēsi Anthoniū prefecit ecclesie. nec diu moratus. vtrūqꜫ Cardinalatꝰ honore dignatꝰ est. in quo ambo claruerūt. Sed hic/summū pontificatū adeptus magis enituit: q̄ ⁊ si oriente scismate ī pncipio sui pontificatꝰ vsqꜫ ad obitum cum Basiliensibus cōtenderit. Coronato tū Segismūdo Cesare grecorum et armenioꝝ pacta: cuȝ ecclesia latina vnione ciuitatibꝰ ecclie quas amiserat recupatꝫ: tyrannis p circuitū deletis: Cōtumatia Romanoꝝ edomita. victor inclitus veterem hoīem exuit. hic me quāuis aliquādo aduersus eum (existimās do sacrificiū facere) cum Basiliensibꝰ sensissem (Nā meo tēpe tota nutabat ecclesia) Venientē ad se benigne recepit/ iter secretarios collocauit. ⁊ apostolici subdiaconatus honore donauit: Ecclesiā quoqꜫ Tergestinā paucis diebꝰ antequā morireꝛ (cum falso rumore vacantē audisset) multis illam petentibꝰ/mihi vni ex oībus destinauit qđ postea successor eius impleuit. Nicolaus q̄ntus natione Tuscus ex oppido Saregana: patre medico Theologica doctrina illustris: et omni ferme scientiaꝝ genere insignis. Post Eugenium in Petri Cathedra suffectꝰ est. q̄ paucis ante mensibꝰ Cardinalatū ab eo cum Foelicem apud Germanos legationem obijsset: nec diu prius episcopatū Bononiensem acceperat

Hic vrbem multis ac maximis edificijs exornauit. cuius o
pera si cõpleri potuissent nulli veterũ ĩpatorũ magnificẽtie
cessura videbãt: sed iacent adhuc edificia iterrupta mineq
muroꝝ ingentes: Scisma qđ apud Sabaudienses adhuc
in ecclesia vigebat explosit. Amedeũ papatui renũciantem
in gratiã recepit: Cardinalat⁹ honore/ ⁊ in paterno domi/
nio legationẽ reliquit: Cardinalib⁹ aliquot ab eo creatꝭ di/
gnitatem dimisit: Romanos longa pace ditauit. Jubileum
feliciter gessit: nisi quod in ponte sancti Angeli ex concur/
sione populoꝝ iprouide facta ducentos circiter hoies aut
conculcatos aut in flumine eiectos perisse constat/ Bern/
ardinũ Senensem ordinis minoꝝ professorem qui paulo
ante obierat iñ numerũ sanctorum retulit: Fridericũ tertiũ
jmpatorem ⁊ Leonoram Augustã matrimonio iunxit: ac
de more inunctos coronauit. eorum familias/ abunde et
multa cum lauticia pascẽs: Bis Cardinales creauit: ⁊ pmo
quidem vnum tantũ Anthoniũ natione Maioricensẽ ad
titulum sancti Grisogoni. quem sibi philosophie studijs et
Archanorũ sacre theologie cognitione ex omnib⁹ parem
elegeret. Secundo sex creauit. aut doctrina pcelebres: aut
generis claritate insignes. Inter quos ⁊ germanum suum
Philippũ sancte Susanne Cardinalẽ assumpsit placidis
morib⁹ ⁊ incorrupte fidei iurum libros ex tota grecia pqui/
sitos ad se iussit afferri: ⁊ in latinam cõuerti linguã curauit.
magna premia translatorib⁹ prebens: Acceptissimi ei fue/
runt in transferendis operib⁹. Georgius Trapozuntius.
Laurentius valla. Petrus candidus december. ⁊ Grego/
rius Castellan⁹: Item demetrius natione grec⁹. qui soluta
oratione vtentes cum pontifici aures mirifice oblectarent
Nihil ex eo qđ peterent nõ abstulerũt: In Homeri vero
poemate quod heroico carmine latinũ fieri magno opere
cupiebat: cum plurimi morem ei gerere conarentur: Unus
tñ iuuentus est: qui acri eius iudicio satisfaceret. Oratius

Romanus qui scribatum apostolicum ea de re consecutus
magnisq; pollicitationib⁹ illect⁹ Iliadem aggressus: nōnul
los ex ea libros latinos fecit. dignos quos nostra miraret.
prisca non iplorasset etas: Nicola⁹ quoq; perotus / polibio
e grecis comode atq; ornate ad nos traducto. Johannes
tortellius Aretinis libro de orthographia pitissime cōscri/
pto: Albert⁹ florētinis cōditis de architectura egregijs vo
luminib⁹: alijq; pene innumerabiles noua cudētes opa eius
pontificis gratiā meruere: adeo enim ingenia excitauit fo/
uitq; Nicolaus. vt vix eum iueniri possit: in quo magis hu/
manitatis & eloquētie. ceterarūq; bonaꝝ artiū studia: quaꝫ
suo tēpore floruerūt. Illud certe nemo negauerit: Tot ei a
doctissimis viris inscripta esse volumina: quot neq; suoꝝ
predecessorū neq; imꝑatoꝝ cuiuspiā nomini dicata cōpe/
rimus: Unū tm̄ e doctis ab eo neglectū miramur. Blundū
flauiū forolīuiensem: q̄ res a declinatiō Romani imperij
vsq; ad etatē nostrā toto orbe patratas mirabili ordine in
duas digessit decadas: Romā describēdo īstaurauit: Italiā
illustrauit: deinde triūphantē vrbem scribere adorsus: oēm
nobis vetustatem aperuit Sed ita fuerunt hominū mores
ꝑraro quenquā extollit pontifex. quē precessor amauit: Ce
terū Nicola⁹ & veterib⁹ & nouis codicib⁹ ornatissimā bibli
otecam instruxit in q̄ circiter tria milia libroꝝ volumina cō
didit: Sacrariū apostolicū vasis aureis atq; argenteis sa/
cerdotalib⁹ indumētis mirifice decorauit: altari ornamēta.
aulea quoq; ex auro cōtexta mirandi opis coemit: suppelle/
ctilem toto palatio necessariā magnificētissime cōpatā du/
plicauit triplicauitq;: legationibus quas publice audiuit ita
respondit: vt dubiū esset sapientiā eius aut eloquentiā ma/
gis admirere. Si quos esse in vrbe peregrinos existimati/
one dignos accepit / cōfestim eos missis xenijs honorauit:
nobiles domo sua extorres q̄ ad se venerāt benigne ꝯfouit
paupib⁹ xpi largas elimosinas dedit: Religios medicātib⁹

nihil ad necessitatem deesse sustinuit. In ecclesias vrbis plurima dona contulit. In patrimonio beati Petri plurimas ac munitissimas arces oportunis locis erexit. Huius tamen tam admirabili tam expetende pontificis vite nō defuerūt insidiatores. Stephanus enim Romanus familia porcaria tenui censu eques/res nouas sepe in vrbe molitus: ac propterea Bononie relegatus. clam inde excedens magnis itineribus Romā rediit: cōuocatisqȝ mox amicis: mentem suaȝ exposuit: turpe esse dictitans. eam vrbem que totū sibi subiecerit orbem. Nunc sacerdotum imperio subiacere. quos rectius feminas quā viros quisqȝ appellauerit. Venisse se paratum patrie iugum excutere: rem factu facilem si viri fuerint/Nicolaum pontificem celebri epiphaniarū die in ede beati Pauli sacra facturum. haud magno negocio comprehendi posse. populū libertatis amore/ quā proclamari audierit. mox opem audientibus daturū. Ad colligandū autem presulem cathenam auream secum attulit. a se iam pridem paratam. quam congregatis ostendit. Neque enim mox occidendū presulem ex vsu esse dicebat. Sed obseruandum donec arcē sancti Angeli per eum recuperarent: Atqȝ vt erat homo facundus facile in suam sentenciā congregatos traxit. atqȝ eo facilius quod inopes ere alieno grauatos et obpatrata scelera iudicium formidantes ad se vocauerat. quibus nihil erat in pace sperandum. Sed presensit insidias Nicolaus missisqȝ militibus/ comprehendi hominem iussit. Illi eum iam animo fractum. et apud Sororeȝ in archa latentem inuenerunt. Complices eius in domo qua conuenerant expugnati: captiqȝ sunt: e quibus vnus Baptista Sciarra manu promptus. et aio intrepido/per medias pōtificis cohortes viā gladio sibi apperiēs effugit. Stephanus in arce sctī Angeli. alij i Capitolio suspēsi vitā finiere: atqȝ ita pōtifex maximus ingēti periculo liberatus Romāe sedis dignitatē

imperiūq; seruauit. Felix pontifex & omniū iudicio beatissimus: nisi eo sedente Turchi vt ante diximus Constantinopolim expugnassent. Christianorum desidie atq; ignauie memorabile perpetuū. Accessit & aliud/ quod non parum eius gloriam imminuit. Nam cum pacis Italie que tum vehementer ferro vastabatur & igne: ipse repertor & arbiter cocordi partium voto delectus esset: dum diem ex die in deliberationem ducit. Suspectus esse Francisco Sfortie iam Mediolanensiū principi ac Venetis cepit. tanquā eaz sentenciam promere nollet. que alijs pacem/ ecclesie bellum allatura videretur. Obquam rem intercedente: Simoneto Monacho ordinis heremitarum sancti Augustini professore: obscuri antea noīs & prorsus ignoti. sed vite integritate probato/ Veneti cum Francisco duce cōuenientes inter se concordie leges dixere/ prestituta die intra quā bello socij pacem ratam haberent. Visum est id omnibus monstri simile: humilem & incognitū monachum Italiam pacauisse. Sed recusante Alfonso pacem que sibi inscio dicta erat/ vanam esse Nicolaus (que de se habita fuerat) suspitionem ostendit: misso ad Alfonsum legato dominico sancte crucis Cardinali prudentia singulari & vite integritate conspicuo: qui cum Caietam deinde Neapolim puenisset: inter venientibus Venetorum & aliarum partium legatis: differentiisq; omnib⁹ tanquā ex integro discussis/ Alfonso Regi non solum pacem suasit: sed feodus in annos quinq; & viginti inter omnes Italie potentatus percussit. Cuius Romanus pontifex & conseruator & iudex dictus est. Sed cum doloribus arthetecis per omnem ferme pontificatum suum: Nicolaus vehementer laborās indies magis ac magis opprimeretur: nec iam amplius mortalem pollutumq; comitatuz candidior anima dignaretur/ e vita decessit: ab eo que mihi pontifex Eugenius munera crediderat nō soliū cōfirmata sunt/ Sed āplius pontificalis dignitas adiecta/

Tergestineaq3 primum ecclesia: deinde Senen͂ commissa. Calixtus tertius post eum beati Petri cathedram obtinuit natione hyspan⁹: Ex regno Valentie nobili genere natus: vnus omniu͂ qui suo tempore scientia͂ iuris profiterentur eminentissimus ⁊ qui consilium Regis Alfonsi in quo multis annis presederat. Illiusq3 artes ac cautiones preseferret. Is vt primu͂ pontificatus apicem adeptus est: mox animu͂ ad delendam Thurcorum ⁊ legem ⁊ gentem co͂uertit. Uo tumq3 vouit: ad eam rem sollennes misit in Gallia͂. in Hu͂/ gariam/ in orientem legatos/ primarios sancte Romane ecclesie Cardinales. e quibus nullus adhuc redijt: Alanum tamen Cardinalem sancte Praxedis: magno ingenio vi/ rum: ⁊ animo securo ⁊ potenti propediem e Gallia reuer/ surum putant. Naualia quod antea inauditum fuerat Ro/ me constituit. triremes quas plures ad ripam Tiberis i ci/ uitate Leonina parauit. Armauit ⁊ in Thurcos misit/ Co/ mitem Jacobum picininu͂ Senensibus(vt dictum est) ar/ mis insultantem: misso milite suo repressit/ Regi Alfonso querenti ex eo quo pacto inuicem victuri essent. Regna sua respondit ipse regat: mihi summi apostolat⁹ gubernatione͂ relinquat. Ueras eoru3 multis de rebus dissentiones/ ma/ gna pars ytalie simultates confictas esse credidit qui fidem dedere contentioni alij Calixtum/ alij Alfonsum/ alij vtru͂/ q3 accusauere. Quoru͂ alter Regem sub quo natus esset/ al/ ter suu͂ sacerdotem. cui tanquam vicario dei parendum est ferre non posset. His Cardinales a Calixto creati sunt: p͂/ mo tres: ex quis duo nepotes eius fuere: quorum ⁊ si fuit etas aliquanto minor quam tanta dignitas videret expo/ scere: doctrina tamen ⁊ circumspectio ⁊ morum suauitas id honoris haud iniuria consecuta cense͂t: Tertius fuit Ja/ cobus de portugalia regio sanguine natus. in quo ea mo/ destia. ea grauitas: id acumen ingenij. id studium litteraru͂.

is amor virtutis emicuit: vt quamuis iuuenis adhuc/ tardius tamen oppinione omniū ad eam dignitatem ascenderit Secundo loco sep assumpti sunt: haud profecto indignissime vnum demas tanto munere: meo tamen iudicio nulli dignius id honoris obuenit quam Johanni episcopo Zamorensi. ciuilis sapientie cognitione sublimi: qui vno de q̄draginta annis Romanam secutus curiam per omnia ferme officia castus innoxius transierat: Cancellariam vero que a tempore Nicolai vocauerat Calixt⁹ nepoti suo sancti Nicolai in carcere Tulliano Cardinali ac Marchie legato commisit: Germanum eius Petrum Borgiam egregia specie atq̄ indole iuuenem ecclesiastice militie ducem prefecit. Et in prefecturam vrbis ei commisit. Ludowico Cardinali sanctorum quatuor Coronatorum ⁊ ipsi quoq̄ nepoti legationem Bononiensem demandauit. Vincentium natione Hyspanum ⁊ Osmundum Anglicum miraculorum fama illustres inter sanctos redegit. Legatos in Scythiam ⁊ Persidem in Ethiopiam misit. qui Christianos per orientem in fide continerent. ⁊ aduersus religionis hostes armarent. Scāderbechio in Albania. multisq̄ alijs per Greciam/ Thurcorum bello laborantibus/ pecuniaria subsidia largit⁹ est: Transfigurationis dominice festum instituit ⁊ celebrari publice iussit. Assumptionē suam priusquam pontifex maximus eligeretur plurib⁹ annis predixit. cladem quoq̄ quam Thurchi apud Albam in Hungaria sustinuere/ antequam fieret vaticinatus est: nūc quoq̄ de futuris multa ⁊ magna promittit: que diuina pietas non abnuat velim. Mortuo Johanne comite Taliacogio qui e prosapia Vrsinorum fuit: cum masula ei soboles null a esset. Vrsini hereditatem eius propinquitatis iure ad se traxerunt. Id egre tulit Comes Euersus. cuius filia nupta esset vnica Johannis filia. ventū est ad arma: Colūnienses

Comiti Euerso auxilium prebuere. deinde hortante ponti/
fice/ Prosper Cardinalis Martini quinti Romani quon/
dam sapientissimi & felicissimi pape nepos. eius gentis ho/
noratissimus & litterarum studio late clarus: cognitionem
suam bello subtraxit. Inter Ursinos & Euersum usq hodie
impacate durant inimicitie. Latinus sanctorum Johannis
& Pauli Cardinalis illustris Ursinorum familie princeps.
decretorum vir ingenio/ iuris scientia. & animo qui alta cu/
ret: parua despiciat in signis/ ex urbe profectus ad oppida
sua concessit: tanquam Rome non se satis tutum existimaret
siue comitis insidias veritus. siue pontificis indignatione
cōmotus: nec reuocatus in hanc usq diem reuerti voluit.
Calixto inter omnes Cardinales duo ad hoc usq tempus
in primis auditi atq accepti fuerunt. Wilhelmus Rotho/
magensis ameno ingenio & sanguinis clarus: ac Petrus
sancti Marci Eugenij quarti nepos patricia apud Venetos
gente natus/ & industria potens: siue q eorū consilijs mul/
tum inesse crederet: siue q alterum Francie Regnum/ alte/
rum Venetorum rem pub. ducere posse arbitratus est. Sy/
monem Romanū philosophie studijs & arte medica excel/
lentem adeo dilexit/ ut fratrem eius Jacobum Episcopum
feretranū quanquā virtute prestantē sua potissimū cōside/
ratione rubeo galero donauerit. In audiendis legationibus
priuatorūq hominū causis antecessorum suorum facilitatem
longe superauit: epistolas & Regibus & amicis per se ipsum
dictauit. In signandis supplicationibus libens & hilaris tem
pus absumpsit. de iure interrogatus per cupide respondit:
leges & canones tam ei fuerunt in promptu. quam si heri aut
nudiustertius scolam iuris primū exiuisset: nihil enim me/
moria sua excidit/ quod retinendum existimauit. Ceterum
nulla facultas ei iuris cognitione potior visa est/ in qua ipse
ita excellnit ut suorum predecessorum. qui sibi possit equari:

vix vnus aut alter inueniatur. Hic postquam ordini Cardinalium me inscripsit Varmiensem quoq; ecclesiam ad mare Baltheum inter Sarmathas sitam postulantibus canonicis cōmendauit. Cuius possessionem frementibus ea in regione crudelibus & atrocissimis bellis non dum assequi potui. In vmbria que hoc tempore sub ducato Spoletano continetur. pauce ciuitates intestinis seditionib⁹ caruerunt. Nursia Quinti Sertorij quondam patria Guelfarum partium insidijs sepius agitata vix tandem respirare potuit. Narnea quam Sulphureo gurgite cōditis amnis circuit antipiti vix adeunda iugo Gibellinorum factione depressa Guelforum consilio ductu quiescit. non Amerinis non Reatinis. non Fulginatib⁹. non Ortanis. non ipsis deniq; Spoletanis sue calamitates defuerūt. Sed Assisina ciuitas omniū miserior inuenta est: que dum modo Brachianā. modo Sfortianā factionem admittit: & nūc partem que superior modo alteram que inferior est amplectitur se procellis fortune quaciandā prostituit: Picentium regionem quam nostra etas Marchiam vocat Franciscus Vicecomes Eugenio quarto pont. maximo tum reb⁹ Basiliensibus occupato: ac non solum Philippi Marie. Sed Alfonsi quoq; Regis inimicitijs implicito. vna quodāmodo excursione ademit: nonnullisq; post annis continuata possessione retinuit: Interim captus amore puelle: que iter virgines coniugi sue seruiebat: & sibi multarum molestiaruz & illi necis causa fuit: Perpetua ea vocata est. apud Nouarienses honestis parentib⁹ orta. forma egregia & ingenuis morib⁹: nisi potentis domini decepta blandicijs virginitatem cum adulterio permutasset: hec cuz iam paulatiz intumesceret vterus ad tegendum facinus quesito qui eam duceret viro despondetur: constituta nupciarum die vocatis amicis apparato grandi cōuiuio sponsus in oppido qd

a Francisci curia non longe inhabitabat letus aduentum noue nupte prestolabat: ducitur illa multis comitata nobilibus: Sed ingressa oppidū cum descendere in domo spōsi crederet iussa vlterius pgere in arcē rapta est: nec vlterius infelici viro vidende sponse copia fuit: Quod cū Blanca Francisci cōiunx cordatissima mulier cognouisset. nunquā deinde quieuit donec dimissis percussoribus puellam quāuis diligenter custoditā interfecit: Franciscus quāuis ea re valde cōmotus. Vxoris tamen iusto dolori censuit ignoscendū. Erin pontifex Eugenius iam Philippo Regiq̄ cōciliatus Nicolaum picininū cum exercitu aduersus Franciscū misit Regemq̄ vt item in Marchiam duceret adhortatus est: annuit Alfonsus. delectoq̄ militum habito cum florentissimis equitum peditumq̄ copijs in picenū peruenit. Iunctisq̄ apud Bisium cum picinino castris: coq̄ totius exercitus duce constituto conterritos oppidanos in deditionem ecclesie compulit: quorum exemplū ⁊ sancti Seuerini incole secuti claues portarum misere. Que cum Franciscus accepisset copijs suis per municiora prouincie oppida distributis protrahere bellum e re sua arbitratus est. Erin cum Petrus Brunorus vnus e copiarum suarum ductoribus cum dccc. equitibus ad Regem transisset. Maceratenses vero ac Folentinates deditionem ecclesie fecissent. Consentientibus Venetis ac Florentinis redire se in gratiam Philippi ducis Mediolani vt regis impetum euaderet amicis interpositis simulauit Credidit Philippus: lateris q̄ ac nūcijs vti copias in regnum reduceret. Alfonsum frustra rogauit: Turpe enim regi videbatur inuito Eugenio rem infectam relinqui: perseuerauit igitur atq̄ acrius istans Cingulū oppidum in deditionem ecclesie recepit: Castrū planum vi captum militi diripiendū dedit: Nec territus est: quāuis Philippus ea re cōmotus pacem. cum Venetis ac

Florentinis fecisset. Sed Aesim cum exercitu petens: Tro
ilum copiarum ducem cui Franciscus maxime fidebat (naz
& multos annos in equitatu suo primos ordines duxerat &
sororem eius in vxorē receperat) tradita ciuitate sese dedē/
tem in comitatum suum recepit: deinde Rocchamtratam
eum defendente Ruberto Francisci nepote pluribꝰ diebus
frustra oppugnasset: ad Metaurum amnem supra fortune
Fanum quo se Franciscus cum reliquo equitatu receperat
continuato itinere duxit. Ibi ad Alfonsum Lubicē quidaz
a Francisco in castra venit. Impetrataqꝫ a Rege pro sui or
dinis more liberius loquendi venia: multa nefaria in Ni/
colaum presentem Francisci nomine probra congessit. pro
ditorem ac perfidum appellans: Regemqꝫ admonens. ne
illi se credat: cui fallere potissimū sit. Postremo Nicolaum
Francisci verbis ad duellum prouacauit. In quo duces ipsi
eorumqꝫ copie de gloria. de dignitate certarent: apparitu/
ram quidam vno prelio ducum simul atqꝫ equitum virtutē
simul a Rege pecijt: vt equus spectator pugne adesset. Ni/
colaus iam inde ab initio ea audiens cōmotus haud leuio/
ribus conuicijs in Franciscum absentem conjectis: fidem
suam multis exemplis comprobans egre sibi esse respondit
corpus suum vulnere in ceruice recepto debilitatum fuisse/
ostensurum se singulari certamine vter eorum proditionis
infamia censendus esset: nisi hanc fortuna sibi facultatē ab
stulisset: oblatam tamen pugnandi cum exercitibus conditi
onem leto se animo cum bona Regis venia accipere: Po/
stero die cum copijs suis sub ipsam vrbem Fanum patenti
campo futurum. quod cum a se postulare Nicolaū decoris
tuendi causa Rex animaduerteret. vtriusqꝫ partis securitati
sese consulturū recepit: Sed cum dicta die Nicolaꝰ in cam
pum cum suis processisset. atqꝫ insultans vrbis moenibus
vsqꝫ ad portas cucurrisset. Rex vero procul inde ad mille

passus cum exercitu consedisset liberum vtriqꝫ parti presta/
turus campũ. Francisc⁹ siue Regi parum fidens: siue glo/
riam suam de qua per id temp⁹ haud dubie iactabatᷣ indis/
crimen adducere veritus/intra vrbem suos cõtinuit. Ma/
gna inter Franciscum ⁊ Nicolaũ non emulatio modo vi/
guit ob rei militaris gloriã. cuius primas partes sibi vterqꝫ
arrogabat. Verũ ⁊ simultas ingens ob veteres inimicitias
que olim inter Brachiũ ⁊ Sfortiã fuerant. Quorum alter
Frãcisco pater. alter Nicolao magister ac dux fuerat: atqꝫ
idcirco: nõ tantũ hostes: sed vt inimici iter se bellũ gerebãt
nec sub vno codẽqꝫ ꝓncipe vt militarẽt adduci poterãt. Ni
cola⁹ ex corpis breuitate picinini nomẽ accepit: sed quãto
mediocritate statura eius inferior: tanto animi magnitudo
supior: pauca ei verba fuerũt: atqꝫ parũ compta. ſꝫ que mul
tarũ ac magnarũ rerum sniam cõprehẽderent. In milites
suos idulgens: In amicos liberalis: In hostes dur⁹ ⁊ asp
dimicãdi cupidus: quietis ipaciens: glorie auidus: ⁊ in pi/
culis obeundis ꝓmpt⁹ ac securus. prelũ ex occasione ꝓtin⁹
sumpsit: hostẽ celeritate preuẽit: excursione fatigauit: leuis
armature equite magi quã pedite vtebatᷣ. fortes atqꝫ aspe/
ros milites amauit. hostiũ nũero deterreri nõ potuit. Quib⁹
reb⁹ cũ plurimos ⁊ in Gallia Cisalpina ⁊ in reliqua Italia
triũphos ex hoste duxisset: haud dubie rerum gestarũ ma/
gnitudine ⁊ gloria mgr̃o suo Brachio maior euasit: Fran
cisc⁹ autẽ honesto corpe fuit ⁊ qđ mediocritatẽ nõ parũ ex
cederet: amplo pectore/robustis mẽbris ⁊ apte dispositis:
facie grata: jocũdis oculis: caluicie venerabilis: facũdia co
piosus: ingenio peracri/animo rerum magnarum cupido:
Solers in administrandis rebus: In laboribus perferen/
dis infatigabilis: In occasionibus prospiciendis acutus ⁊
sagax: In hostibus fallendis versutus ⁊ vafer: In presagi
endis euitandisqꝫ dolis ac hostium consilium preuertendis

cautus atqꝫ prouidus. Raro nisi ex destinato cōflixit: ho/
stem sepius obsidendo quam decertando confregit. Pe/
ditatum magno in precio habuit. Argento atqꝫ auro cul/
tos esse milites voluit: In exequendis consilijs celer ac per
seuerans: In omni re nauanda presentia animi: laborum
tollarantia: usu: exercitatione/ consilio mirifice instructus/
quibus artibus breui adeo magnus effectus est: vt vnus ex
omnibus copiarum ducibus inuentus sit qui cum Nicolao
de rei militaris principatu concertare possit. Nam cum sci/
entia rei militaris atqꝫ auctoritate pares viderentur: diu
dubium fuit: vter alteri anteponendus esset. Sed hanc li/
tem fugatus paulopost Nicolai exercitus: ⁊ ingens victo/
riarum Francisci cursus: ⁊ Mediolanesi fortuna in euz ple
no cornu translata: prorsus diremit: Ceterum Fani expu/
gnationem cum Rex difficilimam intelligeret. non Fran/
cisci solum magni ⁊ peritissimi ducis presentia defensi: Ve
rum quod etiam vrbs mari adiacens claudi ne cōmeatus
intrarent. haud quaqꝫ potuit. Inde abiens in firmianum
duxit: quo in loco cum Alexander Francisci frater erupti/
one facta postremū agmen eius inuaderet: Conuersus in
eum signis hostem intra vrbem repulit: atroci pugna pro
muris facta: ⁊ ante murali quod pro vallo stabat vi capto.
deinde ad turrim palmarum composito agmine peruenit: ti
Francisci epistola reddita est nuncio intercepta que Trailo
ac Petro Brunauro inscripta: inter cetera ea verba con/
tinebat: ne amplius differentes iam tandem cogit.. ta mu/
tararent: qua propter ambos de ꝓditione suspectos armis
equisqꝫ ⁊ omni suppellectili priuatos in vincula coniectos:
in Aragoniam misit ⁊ in arce satabie Valentini agri custo
diri mandauit. Nec diu postea cum Temaritani deditionē
fecissent in Regnum suum diuertit: duobus milibus equitū
ad Piciniñū qui ad montem aureū cum exercitu extiterat

transmissis: Sed postquam illi aduentassent: Picinin⁹ repentino Francisci aduentu inuasus. praelio fusus pulsusq₃ fuerat: Cliuus in quo castra posita erant: ꝛ oppidū proximū dissipatos fuga seruauit: Franciscus ea victoria simul ꝛ profectione Regis elatus Picenū. vndiq₃ veluti victor ꝑcurrere ꝛ infestare cepit: Rogatus ab Eugenio Alfonsus eo reuerti: cū iam se itineri accinxisset nouis regni motib⁹ domi retentus. Lupum Clirreum Vrsinum Barsiamq₃ cum non paruis copijs aduersus Sfortiam misit: Interea Nicolaus Picininus a Philippo in Galliam reuocat⁹. Franciscum filium cum parte copiarum in piceno dimiserat: quē Sfortias ad montem Vlmuʒ prius pugna superatū intercepit. quam Regis auxilia ei aduenissent: Post hec Ludouicus Aquilegiēsi patriarcha eam prouinciam ab Eugenio sortitus. Johannem vintimiliū inter belli duces fama prestantem cum magna equitum peditumq₃ manu a Rege missum omnibus copijs suis prefecit: Cuius industria Aufidam oppidum obsidione clausum in deditionem accepit. Erant eo tempore non parue Philippi copie apud Cingulum oppidum contra Franciscum misse. Nam Philippus cum Francisci reconciliationē iam tandem simulatam intellexisset. Italianum forlanū in rebus bellicis late cognitum: qui pontificis partes adiuuaret eo transmiserat. cui cum patriarcha ꝛ vintimilius per rectam viam coniungi non possent. Nam media loca Franciscus obtinebat. magnis itineribus per montana ad eum ꝑuenere. quo cognito Franciscus e piceno descendens in Vrbinatem agrum sese recepit. Patriarcha montē Melonem obsedit: atq₃ obtinuit deinde oppidum sancti Angeli vi expugnans. diripiendū militi dedit. Vintimilius paulo post ab eo in Regnum ad hiberna recedens per agrum firmianū non procul a mōte Sancto constitit. Cuius aduentu conterriti oppidum. e missis oratoribus deditionem facere/ similiter circumiecta

castella: deinde ad montem altum profectus dies aliquot ibi mansit. Interim firmani coniuratione facta spe propinqui auxilio a Francisco defecerunt. Alexandro fratre cum magna equitatus parte in arcem compulso: quibus ⁊ Vintimilius ⁊ pontificis copie mox auxilium prebuere: Sed cū arx eiuscemodi esset: vt sola fame vinci posset. premunitis vrbis partib⁹ ne descensus ex arce fieret. Vintimilius vti constituerat in hiberna concessit. Sequēti anno Alfonsus Remūdum Buillum ⁊ cum eo mille equites. totidem pedites ad patriarcham in picenū misit: Qui vbi cum Jacobo Caynano in ecclesie castra puenit. Mox jtalianus forlanus mandāte Philippo Maria comprehensus est: At post triduo iussu patriarche apud Roccamcontratā securi percussus. Montem fabrum deinde cepere: ⁊ aliquot castella Friderico Vrbinatium principi eripuerunt: Sed cum iam duo milia equitum a Florentinis ac Venetis missa Francisci exercitum auxissent: Philippus vero exercitu suo ad casale maius iuxta flumen padum a Venetis pugna fuso ac castris exuto copias suas e piceno reuocasset. ⁊ amplius Eugenij ac Regis auxilia postulasset: ad quem duo milia ⁊ qngēti equites ex castris ecclesie iubente pontifice transierūt: Frāciscus iam bello superior: Montem autem. ⁊ alterum ei proximū castellum Sigismundi Malateste: qui iam ab eo defecerat: ecclesie fortunam secutus. expugnauit. ⁊ eiusdem oppidum Bradariā obsedit. Interim Rex alia patriarche auxilia misit: cum quibus in picenum reuersus Jacobū Caynanū proditionis suspectum apud Roccham contratā vbi ⁊ Jtalianum forlanum interfici iusserat. capitali supplicio affecerat. Exin nihil memoria dignum ab eo gestū. donec Franciscus Philippo reconciliatus Illius stipendia facturus. ⁊ iam dux contra Venetos designatus ex piceno recessit. Nam postea non solum arx firmana sed omnis fermē prouincia in eius potestatem facta est. ¶ In Asculo Josias

nobilibus ortus parentibus admodum adolescens. Johannem Francisci Sfortie fratrem magno animo iuuenem. et qui eam vrbem per omne belli tempus egregie defendisset conspiratione cum paucis inita incautum obtruncauit. Sed cum et ipse tyrannum in patria gereret in exilium actus est: Ciuitas deinde sub ecclesia quieuit. quanuis ãno abhinc superiore idem Josias arcem quondam naturali situ munitam et vrbi propinquam cum plerisq3 latronibus occupans non paruas curas illi populo ingesserat: que res ei parum prospere cessit: Nam Rhodericus Sancti Nicolai Cardinalis/ eius prouincie legatus/ obsidionem loco admouens. postquam arce potitus est: captum ipsum vinctumq3 Romam misit. ¶ In Vrbino dux gentis Oddo matre Columnensi nobilissima natus. cum per libidinem in matronas nobiles debaccharetur: nec modum licentie faceret: populari tumultu interfectus est Incentor nequicie et adolescentie sue corruptor. Prothonotarius carpensis nobili genere ortus. sed ingenio pessimo. qui nuptis ac virginibus quam plurimis vim intulerat: qui per omnia scelera ad summũ viciorum peruenerat. Eadem nocte cum discipulo suo necatus inexhauste libidinis penas dedit. Cadauer eius in forum delatum desecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater Oddonis priusquam coniugem ex Columnensi familia duceret: cum proles ei nulla virilis esset. auitus quo nam pacto ingente sua imperium propagaret concubinam ex se pregnantem assimulauit. Exin Bernardini Cardensis agnati sui preclari copiarum ducis filium tum forte natum supponi pro suo nutririq3 iussit Friderici nomine inclito. Sed coniugio deinde contracto cum filium legittimu3 sustulisset: conuersa in eum cura Fridericum adhuc puerum milicie tradidit: in qua ille ad etatem vsq3 virilem perseuerauit. Deinde Oddone mortuo

mortuo. Uocatus populo Urbinatiũ fact⁹ est. Clarus vir & castrensibus disciplinis apprime institutus. cui nec admi/nistrandis rebus bellicis consilium. nec in capescendis pe/riculis anim⁹ nũquam defuit. nec vero factis quam fide cla/rior. que q̃dem vel maxime patuit cum bello picenti. Fran/ciscum Sfortiã qui ad eum se receperat fortune afflatu iam pene desertũ ↄstantissime iuuit ac fouit. Indign⁹ profecto qui militari ludo dextrum ꝑdiderit oculum: Apud Ariminũ Emilie vrbem Sigismundus Malatesta sceleribus insignis imperiũ tenuit: qui cum Sfortie filiam matrimonio sibi ad iunxit: partes eius in picenti bello aliquandiu secutus est: deinde sub ecclesia stipendia fecit: militauit in Gallia cõtra Uenetos: & in Tuscia contra Regem Aragonum. que res postea magno sibi detrimento fuit. Nam cum de pace to/tius Italie apud Neapolim ageret/ Rex huius iniurie me/mor eum qui sibi fidem nõ seruasset. extra comunem pacem esse voluit: deinde comitem Jacobũ picininũ & Fridericũ Urbinatiũ principem cum copijs in eum misit: qui aliquot ei nõ parui nois oppida abstulerũt. Eiusq; agrum ferro et igne vastarunt. Ipse enim auxilia vndiq; frustra implorasset ad extremũ quod vnũ salutis erat remediũ Alfonso misso ad eum reconciliari cõstituit. cuius non dũ preces exaudite sunt: quãuis spem cõcordie Regis clementia non paruam effecit. In fauẽtia mortuo Guidone Anthonio: cuius mul ta in reb⁹ bellicis clara facinora referũt: Principatũ frater eius Nester arripuit. & ipse in armis late cognit⁹: qui Flo/rentinis contra Regem militans. haud alia ratione. quam Sigismũdus ab Alfonso declarat⁹ hostis extra vniuersalẽ pacem factus est. Fabrienses q̃ dudum tyrannide oppressi necatis tandẽ q̃ndecim ex ea familia que principatũ inuase/rat fugientib⁹ reliquis ad ecclesie imperiũ redierãt. multisq; post annis in pace quieuerãt. hoc anno de rebellione ten/tatos seu cõscienctes. seu suspectos ciues aliquos ĩ vincula

adiecere. Exin tormentis ac questionibus pdito τ expresso crimine/ vltimo supplicio affecerūt. In Aquila Marsorum vrbe apud quā memoria nostra Brachius perusinus dux belli formidatissim⁹. dum p anni tpis obsidionē tenuisset. Martini qnti pontificis maximi ac felicissimi armis victus interijt: Diuus Bernardin⁹ Senensis postquā jtaliā oēm cristi nomen predicādo pagrasset mortalis vite cursum per egit. eo qꝫ in loco sepult⁹ clarere miraculis affirmatur. Fuit aūt Bernardino generosa inter Senenses origo. nec vera est assertio eorum qui patriā illi massam fuisse tradunt. quā/uis puericie sue ibi nōnulla rudimenta peregerit. cum esset mater eius Massana. Ceterꝫ pater ac maiores sui longa se/rie inter nobiles Senenses habiti sunt. vbi τ ipse natus et maiori ex pte educat⁹: cum adoleuisset iuri pontificio edi/scendo operam dedit. Sed cum sepultis parentib⁹ fallaces huius mūdi blandicias. τ inania eius esse promissa animad/uertisset: distributa inter cristi paupes substantia. diui Fran/cisci religionē ingressus. traditam sibi regulam exactissime obseruauit: declinansqꝫ maiores cōuent⁹ eorum ductor ac magister effect⁹ est. qui fratres obseruātes appellant. Ma/ximū aūt ei studiū in edocendis populis fuit. Qui cū esset facundia copiosus τ doctrina insignis incredibili omniū at/tentione audiebat. τ quasi alter Paulus esset vas electiōis in admiratione ac reuerentia habit⁹. Tres eum populi sibi pontificem elegerūt. Urbinates. Ferrarienses. Senenses Sed nō fuit ei consiliū. linguā que toti posset jtalie cōsulere vnam intra vrbem cōcludere. Regnum iam Neapolitanū ingressi/ ad felices Alfonsi mirabilesqꝫ rerum cursus stilum cōuertim⁹. Post bellum Nauale qđ ipse cum Genuensibus infeliciter gessit. tanquā cognorit fortuna suū errorem que tanto principi molesta fuisset. nouercale odiū in maternum nutriuit affectū: τ que illi aduersissima fuerit: secundissima facta est: Nam Philippus Mediolanensium princeps vbi

captiuū Regem ad se ductum. ⁊ se victorem longe minorē
victo animaduertit. mox ex hoste factus amicus. liberū esse
iussit societateqꝫ secum equis conditionibus facta magnis
munenbus donatum a se dimisit. Jsabella interea coniunx
Rhenati Lothoringie ducis. qui cū Alfonso de Regno cō/
tendebat. ⁊ ꝑ id tempꝰ in captiuitate Philippi Burgundie
ducis distinebatur cum duobus paruis filijs Caietā vene/
rat. eaqꝫ presidio firmata/ Neapolim se cōtulerat. Sꝫ Pe/
trus arrago frater Alfonsi qui ex bello Nauali cū paucl tri/
remibꝰ euaserat. Reparata in Sicilia classe/ preter spem in
uitatus ab altera factione Caietanorū/ nocte profectus ea
Caietam obtinuit. ⁊ e pulso hostiū presidio/ suū imposuit.
missis ad Alfonsum nauibus que illum ex portu venerij ad
veherent. appulit paulo post Caietam in eisdem nauibꝰ Al
fonsus: deinde Capuaꝫ pecijt: que licet medio tempore ab
Jsabella ⁊ Jacobutio candola acriter oppugnata fuisset/
Virtute tamen Johannis Vintimilij eius loci prefecti in
fide prestiterat. Jbi Renūdus Nolanus Regulus Alfonso
reconciliatꝰ est: ⁊ mox Scaphatum in insula Sarni situm/
Castrūqꝫ maris in deditionē acceptū: Jsabella vbi se viri/
bus Alfonsi imparem esse cognouit: ab Eugenio Romano
pōtifice auxiliū pecijt: qui Johannē Vitelliscū patriarchā
Alexandrinū cum tribꝰ milibus equitū ac pari numero pe/
ditum ad eam misit: profectus in Campanū/ Patriarcha
aliquot castella vi cepit: obsedissetqꝫ Capuam nisi Johes
Vintimilius. dccc. equites quos Regina ad eum trāsmise/
rat. ex improuiso inuadens fudisset cepissetqꝫ: Aggressus ē
tamen idem Patriacha Johannem Anthoniū principem
Tarentinū ad montē: fusculum: ac eum expugnatis vi ca/
stris captiuū abduxit. eaqꝫ demū lege dimisit: vt frater eius
qngentis equitibꝰ stipendia' pontifici faceret: Gerebāt pa
triarcha ⁊ Jacobus candola communi consilio ⁊ amicis ani/
mis ꝓ Regina bellū: sed interuenientibꝰ simultatibꝰ copias

seperarũt: Interea duoꝝ mensiũ inducie inter patriarchã ⁊ Alfonsium facte: qͣbus durantibꝰ patriarcha Jacobutio reconciliatꝰ cum eo iuribus prius opprimere Alfonsuz sta/ tuit. quã recõciliationis ad eum noticia pueniret. Erat Al/ fonsus apud vicum Julianum: tribus miliaribus ab Auer sa securus in castris cum sibi nunciatum est. hostes rupto induciarũ federe adventare: sibiq minime tutuz expectare impetũ: Ob quã rem sublatis signis: mox Capuã se recepit non tamen absq dampno suoꝝ. qui postremũ agmen du/ cere. Exin cum patriarcha Aversam sibi ad inhabitandum tradi ab Jsabella peteret Jacobꝰ impediret rursus inimici/ tie inter eos suborte sunt. Sed cũ Tranenses excepta arce Alfonsum dominũ appellassent. ⁊ arx oppugnari cepisset: Patriarcha cum exercitu eo profectꝰ obsidionem firmavit Cui ⁊ Jacobꝰ caudola ab Jsabella rogatus. ⁊ Johannes Anthonius Ursinus ⁊ multi alij se cõiunxerũt. firmata ob sidione cuz Johãnes Anthonius haud ex aio bellũ gerere crederet: ⁊ naues Regis adventare: Tranensibus auxilio narraret. Veritꝰ patriarcha intercluderet cuz puo navigio ingressus more tanquã pecunias ab Eugenio potiturus in picenũ ad navigavit: deinde Romã se ptulit. Milites eius sine duce relicti ad Caudolã se cõtulerũt. Arx deinde Al/ fonso dedita est: ⁊ Johãnes Anthoniꝰ ad eum rediit. Inter hec Rhenatꝰ e captivitate dimissus cuz decem triremibus Neapolim venit. ⁊ vocato ad se Jacobo Cãdola ⁊ eius cõ silio Scaphatũ petens: in deditionẽ accepit/ deinde i Sul muncẽsem pfectꝰ (cũ frustra vrbẽ obsedisset) agꝛ vastavit in cendio. nec Alfonsus interea qͥescebat: sz Albano ac celano agro subacto ad castrũ vetꝰ pvenerat. i valle subletia sitũ cui Rhenatꝰ oblata p militari more Cyrotheca preliũ in dixit: Accepit Alfonsus. sz quesivit singulari ne certamine an collatis signis cum toto exercitu dimicandũ esset. se ad vtrũq paratum esse: Cũ q Rhenatus respondisset vniversi

certaminis cum toto exercitu fortunam se velle subire. Rhe nato/renūciauit placere id q̄dez. Sed quoniā veteri more eius fuerit q̄ prouocet diem ac locū prelij dicere. se cū exer/ citu inter acerras ac nolam proficisci: qui camp⁹ lata plani/ cie vtrisq̄ idoneus esset: Ibiq̄ eum ad diem octauā presto laturum. hinc orta dissensione cum Rhenatus locuz in quo Alfonsus esset constituendū diceret. preliū impeditum est. Alfonsus in nolanū perrexit. Rhenatus in eum locum vbi Alfonsi fuerant castra: duxit exercitū. atq̄ ita suo satis ho/ nori vter factum putauit: Exin Rhenat⁹ in pelignos duces Castrum vetus subegit. Alfonsus in vallem cardinam pro fectus Arpariū oppidum vi cepit: ꝛ marinū Boffaz vallis dominū captiuauit: Casertinū reguluz in fidem recepit. In Lucaniam ducens/oppidum Anglum obsidione fatigatū obtinuit: Nuceriam dedentib⁹ oppidanis accepit. Iam q̄n decim milia equitū in castris eius erant: Quibus fretus ab sente Rhenato Neapolim petens cum Petro fratre binis castris vrbem obsedit. decem triremib⁹ in portu collocatis oppugnatur vrbs magnis uiribus. nec ciues seipsos negli/ gunt. Sed dum Petrus paululum a castris speculandi gra tia in littore vagatur e Carmelitano templo caput tormēto ictus repēte occubuit. Vir apud omnes ordines gratiosus ad rem militarem natus/animi magnitudine ꝛ corpis ro/ bore excellēs. ad subeunda picula impauidus. acer ꝛ manu promptus: cuius interitu consternato exercitu eius diei di/ missa est oppugnatio. Alfonsus vbi Germani iacere trun/ cum cadauer inspexit. Ad hec inquit ego te/frater stipēdia duxi: vt esses qui mihi tuo sanguine: tuaq̄ nece Regnū pa/ cares/recendiq̄ loculo corpus iussit ꝛ in arcem maritinam deportari: cui post tempora nactus idonea dignuz sire ge/ nere funus duceret: Sequentib⁹ vero diebus cum oppu/ gnatio reperetur/tanta vis imbriū cecidit. vt necessario ab obsidione discessiz: ꝛ res i religionē sit v̄sa. Exin Caynanū

oppidum tradente quodam milite multis oppidanis occi/
sis ab Alfonso receptū est: ⁊ arx fame coacta: in deditionē
venit. Rhenat⁹ interea ex pelignis reuersus Neapolim: vbi
que acta fuerant didicit. Turrim sancti Vincentij oportune
in mari sitam ad tutelā Regie arcis/ vi expugnauit. deinde
arcem ipsam plurib⁹ diebus oppugnās. dedente profecto:
cui annona prorsus deerat in potestatē suam accepit/ Al/
fonsus vero cum frustra obsessis auxiliū ferre conatus esset
In Lucanos traijciens. Salernitanos. totamq̃ ferme pro
uinciam ⁊ Brutiorū multos in deditionē accepit. Jacobus
autem caudola prestanti ingenio ⁊ a litterarū studijs nō ab
horrens. atq̃ in primis rei militari pitus. q̄ sub Bracchio
stipendia fecerat dum castellū quoddā Jacobi lagunisse op
pugnare nititur catarri pro fluuio corrept⁹ occupit/ clarus
profecto regulus ⁊ ingenti laude dignus. si quāta īdustria
⁊ rei bellice cognitio. tanta illi fides ⁊ in pmisso constantia
fuisset. Johannes Vintimilius ⁊ ipse p idem temp⁹ Acer/
ras prodentib⁹ oppidanis ⁊ arcem fame laborantē in po/
testatem recepit. Auersam quoq̃ a Rhenato deficiētes Al
fonsum intromisere. q̄ arcem apprime munitā: ⁊ forti pre/
sidio defensam cū expugnare facile nō posset fossatis ingē/
tibus exclusit: ⁊ oppugnari quottidie iussit. Rhenat⁹ ad An
thoniū Caudole filium in Apuliā pfect⁹. Cum nihil ptere/
rea ab oppugnatione arcis Auersie cessari animaduerteret.
p Candumā vallem ⁊ deinde ab Alfonso q̄ occurrerat im/
peditus. p trāsuersos montē/ Sequente Anthonio in No
lanū descendit: nec tamen obsessis/ Apud Auersam opem
ferre presumpsit: cum Alfonsus in castris illic potentior vi/
deretur. Sed reuersus Neapolim Anthoniū Caudolā de
proditione suspectū cōprehendi in carcerem retrudi iussit:
que res magno ⁊ detrimento fuit. Nā cum castra illius sub
vrbem posita tumultuarent: ducemq̃ suū reposcerent. An/
thonius dimissus est. qui contumeliā sibi arrogatā iniquo

ferens animo mor ad Alfonsum transiuit: & arcem Auersanam septimo iam mense obsessam ei tradi curauit/ persuaso per epistolam Xanto qui cum patre suo militauerat. profectusq; ibi presidiu erat. destituit tamen paulopost Anthoni⁹ ab Alfonso. deinde apud Beneuentu ei reconciliatus est. cum arce per proditionem tradita: ciues quoq; consternati in Alfonsi potestatem venissent: quo tempore: & Calathini adactis machinis ab Alfonso expugnati sunt. & castellum padula. & ante vsariam castra posita. Franciscus Sfortia Rhenato amicus. Arrianum. Troiam. Manfredoniam. Nuceriam. & alia pleraq; oppida per idem tempus in Apulia obtinebat. quorum custodiam Cesari Martinengo cum non paruo equitatu cōmiserat. Ipse in piceno agens. Cesar cum esset Alfonso infestus bis extra moenia Troie pugnare ausus. bis ab Alfonso ex acie fusus. turpi fuga in vrbem se recepit: nec multo post. Vicarum oppidum resistentibus oppidanis vi captum preda militi permissa/ feminarum decus regio more seruatum/ Alexander autem Francisci Sfortie frater sub Urbem Thetini Renūdum Caudolam ac Ricciū, & Josiam cum copijs ad Alfonsum euntē repente aggressus leui certamine fudit: Riccium ac Josiam preceps fuga saluauit. Renūdus interceptus est: q̄ cu; esset Anthonij Caudole patruus illum secundo ab Alfonso alienauit. Venit & Johannes Cardinalis Tharentin⁹ in Renum aduersus Franciscum Aquinianū Eugenij copias ducens. Sed occurrens Alfonsus retro eum reppulit. Exin rupem Vilhelmū in alto monte sitam castellis circa occupatis fame coactam obtinuit. & paulo post Capreas oppidum in insula eiusdem nominis situm Tiberij quondā cesaris siue delicias siue latebras dicere molis tradentib⁹ oppidanorum quibusdam recepit: nec moratus castra ad Neapolim posuit simulq; puteolos obsedit: qui aliquādiu fortiter resistentes tandem rei frumentarie inopia defectione

Regi portas aperuerũt. Terris quoqꝫ quã vocant octattũ
recepta est. Urgebantur interea frumentarie inopia Nea/
politani nec spem aliam habebant: ꝙ vel Genuenses mari
vel Franciscum Sfortiam cũ Anthonio Caudola auxiliuꝫ
terrestri itinere allaturos esse. Anellus interea faber quidaꝫ
comentarius: quem fames Neapolim exire cõpulerat. Ad
Alfonsum profectus. si premiũ adsit. Urbem paruo militũ
periculo capi posse demonstrat: deliguntur viri fortes du/
centi qui cum Anello. eiusqꝫ fratre per ostensuꝫ aque ductũ
nocte vrbem ingressi moenia occupent. Rex cum exercitu
paratus signum expectat. Illi domũ quondam perueniũt:
in qua vnica erat anus. ⁊ adulta cum ea virgo: mater cum
exclamare cepisset: celeriter oppressa vocem emittere inhi/
bita filia sua sponte cõticuit: ⁊ iam sol exortus erat. nec am
plius quam viri quadraginta ex omni numero puteuꝫ inua/
serant. qui nũciare ingressuꝫ Regi debuerant siue neglige/
tia siue aliam ob causam nihil Regi significarunt. existima/
bat Alfonsus ante cesos esse ꝗ missi fuerant: aut metu exilire
non ausos: profectusqꝫ propius vrbem ab ea parte que oc
cupanda erat inuadit. Rhenatus cum ea manu quam ad
subitos casus parauerat citato equo ad muros contendit.
hostesqꝫ procul amouit. Ingens vero pauor ⁊ consterna/
tio eos cepit. qui e puteo euaserant. nec regredi in puteum
ne armorum strepitu proderentur. nec erumpere propter
paucitatem audebant. Alfonsus vt vidit nihil a suis intus
misceri: desperatis rebꝰ in castra rediit: Rhenatus tanquaꝫ
periculum depulisset relictis custodibus. ⁊ ipse in Regiam
concessit: nec mora nuncius ad Alfonsum currens multos
e puteo ꝓdisse atqꝫ in domo tacitos ob metũ latere nũciat
Iterꝫ igiť ad moenia succediť: instauraťqꝫ p̃liũ: vt erũpendi
animꝰ latentibꝰ acuatur. Interea filius eius: quã noiauimꝰ
Anicule/a statione sua domũ veninens/pulsat foribꝰ apiri

sibi expedit. Mater & q̄ intus erant exanimati quid agant nesciunt. Vincit tandem ea sentencia. vt reseratis paululū foribus manus ei iniiciant: eumq̄ coprehensum tacere iu/ beant. Sed ille repente vt armatos vidit. trepidus refugit hostesq̄ intra vrbem esse vociferat ad Rhenatum subito p̄ uolat. queq̄ viderit refert. At qui intus erant vno agmine raptim e domo prosiliūt: p̄moq̄ ip̄etu moenia proquiqua vno tantum vigile ibi reperto turrimq̄ occupant Rhena/ tus eo nūcio ac tumultu excitat⁹ admoenia celeriter reuer/ sus impetum in hostes facit: Alfonsus quo suis animos ad dat: scalas admoueri īperat. Sed oppidani eam muri par/ tem facile tuebantur & qui per scalas in captaʒ turrim eua/ derent grauiū saxorum deiectu obsistebant: dum pugnatur acriter ob equitans moenia Alfonsus locum quendaʒ ne/ glectum esse animaduertit. eoq̄ celeriter scalas admoueri iubens. murum obtinuit. Jam qui turrim occuparant par/ tim grauiter sauciati pugnam remiserant. partiʒ precipites e muro se dederant. Eratq̄ Rhenatus eam turriʒ receptu/ rus. nisi a tergo subito cum ingenti clamore hostes inuecti terrorem intulissent: Auxit & trepidationem oppidanoruʒ vnus ex Alfonsi militibus: qui per moenia vrbem igressus conscenso equo. quem vacuū forte inuenit. in hostem iue/ ctus opinionem prebuit proxime porte capte atq̄ infracte non tum Rhenato defuit animus. Sed cohortatus qui ad erant in hostes fortiter irruens: eorum impetum paululum repressit: mox vero vt crescente hostium numero suos ex territos animaduertit. sensim. referre pedem cepit. atq̄ in gressis per diui Januarij portam hostium compluribus/ in arcem Regiam cum paucis se recepit. tum & a fori Boarij porta & ab alijs diuersis muri partib⁹ irruptio facta. atq̄ ad predas discursum est. a cedibus tamen temperatum. Mox vero ingresso Rege/ & prede quoq̄ finis factus. Jn signis huius anni mēoria expugnatōne tante vrbis que eo modo

capta est. quo annis antea. Mille. per Belisarium e Gotho-
rum manibus erepta fuerat. xl. et. cccc. supra milesimũ ab
ortu saluatoris cristi. Is ann⁹ erat. ab initio cepti belli vn⁹
& vigesimus. postridie due ingentes onerarie naues a Ge-
nuensibus misse cum frumento applicuerunt. que cognita
vrbis captura sub arcem concesserunt. Rhenatũq3 omniũ
spe recuperande vrbis abiecta inde auexerunt. Tres adhuc
arces in fide Rhenati perseuerabant. Capuana/ Monta-
na. Regia/ Sed Capuana pactis paucorum dierum indu-
ciis ante Rhenati abitum se dedidit. Regia aliquanto po-
stea/ & Montana tardius recepte sunt Rhenat⁹ ad Euge-
niũ Florentie morantem sese contulit. Exin in Galliam vl-
teriorem abiit/ Alfonsus munita Neapoli. aduersus An-
thoniũ Caudolam ducens ad Carpenonum Castra posuit
vbi cum facta pugnandi ab Anthonio copia in eundẽ cer-
tamen Reguli dicerent/ nisi princeps adesset. ergo inquit
Alfonsus qui militi animũ addere consueui. iam presentia
mea terrorem adhibebo. Absit a nostro sanguine ea vecor-
dia. mox q3 galeam induit. signumq3 pugne dedit. Certa-
tum est aliquandiu nutante victoria. Postremo fuso hostili
exercitu Anthonius ipse captus est: cui erroris veniã po-
stulanti non modo ignouit Alfonsus: Uerum etiam op-
pida que a patre accepta hereditario iure possidebat reli-
quit: ceteris captiuis per humaniter habitis. nec quidquã
ex Anthonii suppellectili (que ingens erat) preter Cristal-
linum calicem cepit. Post hec pelignos Marsosq3 subegit
Manfredoniam & subinde arcem in potestatem recepit.
omnesq3 belli reliquias in Apulia extinxit. ac pacato vbiq3
regno Neapolim rediens in triumphantis morem/ exul-
tante populo/ magnificentissimis apparatibus ingressus
est vrbem. Post hec de pace inter Alfonsum & Eugenium
actum. Ludowicus Cardinalis Aquilegiensis & sua virtute
& pontificis auctoritate potens/ idcirco ad Regẽ missus.

eam confecit. leges pacis in hunc modũ dicte: Eugenius pontifex Alfonsum Regem Neapolitanũ decernat/ appelletq; / Ferdinando Regis filio (Cui Rex post mortẽ Regnum destinauerat) potestatem succedendi faciat: Terracinamq; Regno adijciat. Alfonsus cõtra. Eugenij auctoritati se subiciat atq; opituletur ad agrum picenum (quem Sfortias occupauerat) vendicandum/ si quãdo pontifex aduersus Turchos aut afros bellũ suscipiat: Rex cũ classe adiuuet: Sacerdotes regnorũ suorum sub concilij pretextu Basileam profectos reuocet. Nec paciatur tres ex suis qui Cardinales sub Amedeo Sabaudiensi creati fuerant reuertentes pro cardinalibus suscipi haberi ve/ Matricem ciuitem ducalem/ atq; acumulum in Marsis oppida Romane ecclesie tradat. Traiecit deinde in picenũ Alfonsus & que supra relata sunt. felici cursu perrexit. Et in domũ rediens cum Genuensibus duce Raphaele Adurno ea lege pacem fecit. vt bello ablata nemini petendi ius esset. Nec Regis hostes Genuensis populus. Nec Rex Genuensiũ recipet. illos ve cõmeatu adiuuaret. Genuẽses Regi quot annis dum viueret honoris gratia pateram auream dono darent: ac Neapolim mitterent: Post hec Anthonius paterna stirpe Centilia. per matrem Uintimilius qui multa in Apulis egregia facinora Alfonsi gratia fecisset. ad fontem populi non procul a Theano. quo iussi erant Regni principes cõuenire cum equitibus. ccc. profectus tanquã vnus ex purpuratis auctoritate maioribus interficere cõstituisset apud Regem accusatus: clam fugiens Catanzanũ ditioni sue oppidum repetijt: extincta ſcz Regni lites excitare conatus: non solum vicinos proceres. sed Uenetos & alios Italie potentatus: vt in Regem arma susciperent: & litteris & nũcijs inuitauit: sed frustra illi cuncta successere. Nã Rex cum copijs aduersus eum profectus: & cretonem vrbem et omnem ei reliquũ agrum ademit. Ipsumq; in Catanciano

reclusum ad deditionem nulla conditione interueniẽte cō-
pulit. Johannem vero Nuceum qui cōtumacie Anthonij
suasor fuerat. oppidis omnibus exutum Regno excedere
iussit. Secuta est paulo post profectio regis in Tusciaz. de
qua suo loco relatum est. Unde reuersus non multo tēpore
intericcto Fridericum imperatorem. ⁊ Leonoram impera-
tricem ex sorore sua neptem ad se venientes tanto honore
excepit. quantū referre vix oratori maximo fecundia suppe-
tat: donatosq; magnifice ambos a se remisit: Exin quāuis
pacem vt predictum est/ Florentinis petentibus dedisset:
cum tamen capta Mediolanensi/ vrbe a Francisco Sfor-
tia. Leonelli. Marchionis Esteñ interuentu cum Venetis/
positis inimicitijs/ foedus inijsset. Alterū tamen in Tuscia
bellum gessit misso in eam expeditionem Ferdinādo filio/
de quo satis inter res etruscas cōmemoratum est: Soluta
est ⁊ pax cum Genuensibus capta naue. que de chyo insula
Genua petebat vt postea referemus. Ob quā rem cōmota
re pub. Genueñ. Johānes philippꝰ flisca gente prognatꝰ
cum quatuordecim altissimis nauibꝰ in portū vsq; Neapo-
litanū ad nauigauit. Ibi vt regis triremes. onerariasq; na-
ues incenderet. sed repulsus tormētis eneis inglorius abijt
Nec multis post diebꝰ classis regia ad montē Cyrceuz sex
Genuensiū naues insecuta: Cū hoīes effugissent demersit.
diuiti preda in eis recepta: Quibꝰ ex rebus. quanquam de
pace tota ferme Italia cōuenisset: Inter Genuenses tamē
⁊ Regem cōcordia fieri non potuit: Sed cum Genuenses
exules ad regis opes confugissent. classis ei cōcessa est: que
ligusticū vexans littus etiā vrbem ipsam. vt relatū est op-
pugnare nō dubitauit ⁊ nūc maioribꝰ viribus idem bellum
repetit. Fuit aūt Alfonsus cum Fridericꝰ imparator ad eum
venit. annos tirciter octo ⁊ qnquaginta natus. corpe gra-
cili. vultu pallido. sed aspectu leto. naso aquilino. ⁊ illustribꝰ
oculis. crine nigro. ⁊ iam albicanti. ad aures vsq; protenso

statura mediocri. cibi. potusq̃ temperans. nec vino vsus.
nisi aqua multa ꝑdomito. litteris ꝑ omnẽ etatem operam
dedit: Grāmatice apprime peritus. quāuis latine ꝑraro lo
queretur: historias omnis coluit: nec poetas aut oratores
ignorauit: dyaleticas nodos facile soluit. Nihil ei abditum
in philosophia. Archana theologie ꝑscrutatus omnia: de
prescientia dei/ de libero hominis arbitrio: de incarnatiõe
verbi. de sacramẽto altaris de trinitate. ꝺ difficilimis que/
stionibus percontati ⁊ presto ⁊ sapienter occurrit. In re/
sponsionibus dandis quāuis breuis ⁊ circumfusus: nūquā
tamen diminutꝰ/ Sermone blandus tersusq̃/ Summa ei
cura. ne quispiam ab se abiret: ingratas petitiones differre
maluit quam negare. fauit religioni. rem diuinam diligen/
ter curauit. Sacerdotalia indumenta ⁊ altaris ornamenta
ea parauit: quibus comparari alia nulla queant: Sacrā ac
domesticam suppellectilem auream ⁊ argenteam admira/
bilem ⁊ incredibilem cõposuit margaritas/ vniones/ ada/
mātes/ ceterosq̃ lapides preciosos toto orbe quesitos co/
emit: sacelli in quo sacris interfuit: ⁊ aularum(quas inco/
luit) parietes/ diuitibus atq̃ aureis pannis ornauit: Ve/
stiuit seipsum nitide magis quā preciose. Serico raro vsus
aut ostreo paludamento. Venationi magnã vite sue par/
tem consecrauit. In bello seuerus ⁊ asper In pace clemens
ac mansuetus. pepercit facile his qui contra se arma tule/
rant. humanum sanguinem inuitus fudit. Scelera tamen
odit: nec impune subditos derelinquere passus est. Regnũ
quod multis ante seculis spelunca latronum fuerat adeo pa
catum securumq̃ reddidit: vt quacunq̃ iter habeas nullus
predonum metus adsit. Legatis omnibus ad se venienti/
bus sumptis opipare prebuit: Appostolicis qui Cardina/
les essent obuiam extra vrbem profectus/ quasi patres
honorauit: naues insolite magnitudinis fecit: ⁊ quasi qui
ꝑcul inspiciat sublimes esse arces ꝑ mare vadẽtes arbitrer

edificauit pluribus in locis. Sed Neapoli supra quam dici
possit splendide ac magnifice. arcem Regiã: cui nouo castro
fuit nomẽ a fundamẽtis eiectã iterũ erexit. tum ope mira-
bilem inexpugnabilemq. tum sumptu magnificentissimãq
turrib⁹ orbiculari forma ex lapide q̃drato mirifica structura
atq artificio: murisq crassitudine inaudita. & ingenti arcu
triũphali ex marmore cãdidissimo excitat reformauit. Arcẽ
scti Saluatoris in mari exouo nũcupatam. cui⁹ iexpugna-
bilis situs ad vsum magnificẽtissime regie redact⁹ est: Am-
pliauit & vrbis portũ. obiecta i pfundo mari altissima mole
crassissimo muro: turrib⁹ munita: Salubritatẽ vrbi exiccati
paludib⁹ dedit. Magn⁹ pfecto pnceps: & in vtrãq fortũe
ptem pbat⁹: q inter cetera sibi aduersantia etiam terremotũ
anno ab hinc secũdo passus est/toto ferme Regno: qualem
nec nr̃a nec patrũ nostrorũ mẽoria visum auditũ ve ferunt.
Nam & multa regni oppida fundit⁹ corruere: inter que ar-
rianũ ita absorptũ est: tanquã casmate perisset: raro ciuitas
absq insigni ruina sup fuit. circiter. xxx. milia hoĩm iter ca-
dẽtia tecta perisse ferũtur: Neapolitanorũ nobiliores edes
disiecteq sunt. Nec templũ in ea vrbe lesionem non sensit.
Sed hodie. iam ciuitas ferme refecta est: ciuiũ diligentia &
Regis liberalitate. ceterũ clarissimi regis. q seculũ nostrum
veluti sidus quoddã prefulgidum illustrauit. haud abre fuit
quam breuissime velut in epilogo preclara facinora pcur-
rere quãuis tempis a nobis recepti pleraq modũ excedãt
ex q̃bus illustriora huiuscemodi sunt. Adolescens mortuo
Ferdinãdo patre/Aragoniã que ab illo i hyspania regna
suscepit: cum aliqua diu sapienter admĩstrasset/adoptat⁹ in
filium a Joanna Neapolitanorũ Regina dissuadentib⁹ ami
cis expeditionẽ in Italiã suscepit. Regina opem tulit. Ludo
vicũ ducem Andegauensem q regnũ sibi hereditario iure
debitũ affirmabat/plurib⁹ prelijs afflictum expulit/ Reginã
(que malo vsa cõsilio: abse defecerat) nõ tam puniuit quam

cohercuit. Rhenatum alterum regni emulum armis victum cedere cōpulit. Johānem Vitelliscū Alexādrie patriarchā magnis copiis insultantē regno fugauit Caietam bis cepit semel acri pugna deuictā. ⁊ iterum ciuitatis pte vocante cū defecisset. Neapolim (quāuis Rhenat⁹ ⁊ magnus inesset populus) expugnauit. Johannē fratrem Nauarre regem i hyspania laborantē armis adiuuit. Massiliā insignem prouincie ciuitatē noctu adorsus obtinuit. ac diripuit. Ad īsulaꝫ Gerbini quā veteres lothophagiten appellauerūt a cōtinenti Africe q̄tuor milia passuū distantē obsidione admouit. Bosoriū puincie regem cum copiis adventantē in proximo littore victū. ex minorib⁹ castris ad maiora fugere cōpulit. nec diu post ab eisdem barbaris tributa suscepit. Ab Eugenio pont. maxi.⁹ q̄ sibi de regno cōtrarius esset: quas tandem voluit leges pacis accepit. Franciscū Sfortiaꝫ ex agro piceno armis deturbauit. ⁊ in Albania ⁊ in orienti p suos duces Turchis infestus: nō parua eis dampna intulit Bis Florētinos ob res Gallicas armis afflixit. Bis eis pacem petentib⁹ dedit. Sed maius oībus est ⁊ admiratione stuporeq̄ꝫ dignus. qđ prelio Nauali a Genuensib⁹ vt ante diximus supatus. ⁊ in Philippi Mediolanensiū ducis captiuitatem adductus. Mox liberat⁹ potentissimo regno potitus est: ⁊ a victorib⁹ victor tributum accepit: ⁊ adeo erga Philippū gratus iuentus est: vt ab illo superum voluntate heres sit nūcupatus. Vera Gothoꝝ Soboles: ex quibus deriuatū esse regiū hyspanie sanguinē. vnde Alfonsi origo est. haud quaq̄ꝫ ambigūt: Illis ⁊ plio vincere: ⁊ regna sibi subiicere ꝓpriū fuit: Quoꝝ vestigia ferdinandus imitatus haud dissimilē filiū genuit: qn̄ ⁊ ipse Aragoniā. Cathaloniam. Valentiā. Siciliā. Alfonsus vero eam Italie partē que olim magna grecia dicta est: pugnando: instando: vincendo sibi subiecit. ⁊ magister Italice pacis factus. hyspanicarū quoq̄ꝫ rerum moderator ⁊ arbiter esse videt̄ ⁊c̄.

[illegible] [illegible] singuon [illegible] mey [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] alternocxatas [illegible]
distinguntur specie aquabilitate [illegible] [illegible] elementa
[illegible] [illegible] aliditate [illegible] qualitas aquabilitate qualitas
[illegible] temperie distinguntur specie aliditate ut diximus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] antecedenti
specie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
eidem [illegible] descendant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] facultates [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] specie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] maximum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] primas qualitates [illegible] [illegible]
[illegible] qualitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intemperies [illegible]
[illegible] [illegible] etiam qualitatem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] elementis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qualitati [illegible] [illegible] ut diximus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ex his autem facultatibus illa [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] intensiorem [illegible] habuerit [illegible]
[illegible] mixtum, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mixtum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qualitates [illegible] [illegible]

[illegible]